

VIETOS VEIKLOS GRUPĖ „PAJŪRIO KRAŠTAS“

KLAIPĖDOS RAJONO KAIMO VIETОВIŲ PLĖTROS STRATEGIJA

**ĮGYVENDINAMA PAGAL LIETUVOS KAIMO PLĖTROS 2007-2013 METŲ
PROGRAMOS KRYPTĮ „LEADER METODO ĮGYVENDINIMAS“**

KLAIPĖDOS R. – 2010

TURINYS

IVADAS.....	4
NAUDOJAMOS SANTRUMPOS IR BENDRIEJI APIBRĖŽIMAI	7
I. VIETOS VEIKLOS GRUPĖ „PAJŪRIO KRAŠTAS“ IR JOS VEIKLOS ORGANIZAVIMO APRAŠYMAS	9
1.1. TRUMPA VVG KAIMOS ISTORIJA, VVG MISIJA	9
1.2. ATSTOVAVIMAS VVG TERITORIJOJE VEIKIAMO KAIMO BENDRUOMENĖMS, SOCIALINIAMS IR KITIEMS PARTNERIAMS BEI JŲ ASOCIACIJOMS, VIETOS VALDYTOJAMS IR VERSLUI.....	10
1.3. VVG FUNKCIJOS BEI JŲ SUKURIMAS SU VEIKLA, VVG STRUKTŪRA	16
1.4. SPRENDIMŲ PRIĖMIMO VVG PROCESAS, GALIMI INTERESŲ KONFLIKTŲ SPRENDIMŲ BŪDAI.....	19
1.5. VIETOS VEIKLOS GRUPOJE NARIŲ TEISĖS IR PAREIGOS, PRIĖMIMO VVG, PATVIRTINIMO IR PATALPINIMO TĖVYKOS TVARKOS APRAŠYMAS	21
1.6. INFORMACIJOS APIE VVG VEIKLOS SKLaidą, TAIKYTI IR PLANUOJAMI TAIKYTI GYVENTOJŲ AKTYVINIMO BŪDAI, KONSULTACIJŲ GALIMIEMS VIETOS PROJEKTŲ PARAIŠKŲ TEIKIMAMS TEIKIMO TVARKA	22
1.7. VVG (KAIP JURIDINIO ASMENS) IR VVG NARIŲ KOMPETENCIJA, GEBĖJIMAI IR PATIRTIS PROJEKTŲ ADMINISTRAVIMO, FINANSŲ VALDYMO, BENDRADARBIAVIMO SRITYSE	22
1.8. VVG NARIŲ DALYVAVIMAS STRATEGIJOS RENGIMO PROCESU	23
1.9. VVG TERITORIJOS KAIMO PLĖTROS DALYVIŲ DALYVAVIMAS RENGIANČIOJE STRATEGIJOJE, VYKDYTAS KONSULTAVIMASIS SU VVG TERITORIJOS KAIMO PLĖTROS DALYVIAIS DĖL STRATEGINIŲ NUOSTATŲ	26
1.10. VVG GYVENDINTI IR PLANUOJAMI VEIKSMŲ, SIEKIANČIŲ TRAUKTI SOCIALIAI PAŪŠKIAMUS IR ATSKIRTUS VVG TERITORIJOS GYVENTOJUS KAIMO PLĖTROS PROCESU.....	26
1.11. VVG VEIKLOS TINKLŲ APRAŠYMAS.....	27
1.12. VVG KETINIMŲ BENDRADARBIAVIMO APRAŠYMAS	27
II. VVG „PAJŪRIO KRAŠTAS“ TERITORIJOS SITUACIJOS IR GYVENTOJŲ POREIKIŲ ANALIZĖS APRAŠYMAS	29
2.1. VVG ŠPALIŲ KRAŠTŲ TERITORIJOS VIENTISUMO EKONOMINE, SOCIALINE IR FIZINE (GEOGRAFINE) PRASME APRAŠYMAS.....	29
2.2. KLAIPĖDOS RAJONO SOCIALINIS, EKONOMINIS, APLINKOSAUGINIS SITUACIJOS ANALIZIS	31
2.2.1. Bendra geografinė ir demografinė padėtis.....	32
2.2.2. Ekonominė rajono situacija.....	40
2.2.3. Infrastruktūra ir aplinkos apsauga	51
2.2.4. Viešos paslaugos.....	58
2.2.5. Socialinė rajono situacija.....	65
2.3. KLAIPĖDOS RAJONO KAIMO GYVENTOJŲ POREIKIŲ ANALIZIS	70
2.4. KLAIPĖDOS RAJONO SITUACIJOS SSGG ANALIZIS	81
III. VVG TERITORIJOS PLĖTROS VIZIJA, PRIORITETAI, PRIEMONĖS IR VEIKLOS SRITYS.....	84
3.1. KLAIPĖDOS RAJONO KAIMO VIETŲ PLĖTROS VIZIJA.....	84
3.2. STRATEGINIŲ PLĖTROS PRIORITETŲ NUSTATYMAS	84
3.3. PRIORITETŲ IR PRIEMONIŲ APRAŠYMAS	88
<i>I PRIORITETAS. KAIMO ŽMONIŲ GYVENIMO SĄLYGŲ, GYVENAMOSIOS APLINKOS GERINIMAS Klaida!</i>	
<i>Žymelė neapibrėžta.88</i>	

<i>1.1 PRIEMONĖ. KAIMO ATNAUJINIMAS IR PLĖTRA (PRIEMONĖS KODAS – 322)</i>	91
<i>II PRIORITETAS. KAIMO GYVENTOJŲ SOCIALINIŲ, KULTŪRINIŲ INICIATYVŲ SKATINIMAS, KAIMO EKONOMIKOS ĮVAIRINIMAS</i>	97
<i>2.1. PRIEMONĖ. KAIMO GYVENTOJŲ AKTYVINIMAS, SOCIALINĖS, KULTŪRINĖS SAVIRAIŠKOS GALIMYBIŲ PLĖTOJIMAS</i>	100
<i>2.2. PRIEMONĖ. KAIMO EKONOMIKOS ĮVAIRINIMAS</i>	105

IV. VVG „PAJŪRIO KRAŠTAS“ VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO PLANAS	109
4.1. VIETOS PL TROS STRATEGIJOS GYVENDINIMO ETAPAI IR J APRA ^T YMAS.....	109
4.2. STRATEGIJOS GYVENDINIMO FINANSINIS PLANAS.....	130
4.3. STRATEGIJOS GYVENDINIMO PRIEŖI ROS BEI VERTINIMO SISTEMA.....	131
V. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS NAUJOVIŠKUMAS, DAUGIASEKTORIŠKUMAS	136
VI. STRATEGIJOS ATITIKTIS EB HORIZONTALIOSIOMS SRITIMS	137
VII. STRATEGIJOS SUDERINAMUMAS IR PAPILDOMUMAS KITIEMS STRATEGINIAMS DOKUMENTAMS	139
7.1. VVG ŠPAJ RIO KRA ^T TASŲ KAIMO VIETŲVI PL TROS STRATEGIJOS ATITIKIMAS NACIONALINIAMS IR SAVIVALDOS STRATEGINIAMS PLANAVIMO DOKUMENTAMS	139
7.2. KAIMO VIETŲVI PL TROS STRATEGIJOS SUDERINAMUMAS SU PROGRAMOMIS, FINANSUOJAMOMIS I ^T MES STRUKT RINI FOND IR PAPILDOMUMAS JOMS	142
VIII. PLANUOJAMI KAIMO VIETŲVIŲ PLĖTROS STRATEGIJOS VIEŠINIMO VEIKSMAI	145
P R I E D A I	146
1 PRIEDAS. VVG ŠPAJ RIO KRA ^T TASŲ ATSTOVAUJAMOS TERITORIJOS ŖEM LAPIS	147
2 PRIEDAS. VVG ŠPAJ RIO KRA ^T TASŲ VALDYBA.....	148

IVADAS

VVG šPaj rio kra-tasō susik r 2008 m. sausio 28 d.

Daugelis VVG šPaj rio kra-tasō nari turi jau nemafl patirt gyvendinant *LEADER* pob dffio iniciatyvas, nes 200662008 m. dirbo VVG šPaj rio iniciatyvosō sud tyje ir dalyvavo rengiant bandom j integruot kaimo vietovi pl tros strategij , nukreipt strategin *LEADER+* tem šTinkamiausias gamtos ir kult ros i-tekli panaudojimasō. TŲ strategija konkurse buvo pripaflinta viena i-10 geriausi Lietuvoje ir jos gyvendinimui buvo skirta 508 817,0 Lt parama. Strategija s kmingai gyvendinta.

Atsiskyrusi nuo VVG šPaj rio iniciatyvosō ir atsinaujinusi, VVG šPaj rio kra-tasō nusprend t sti prad t veikl ir pareng nauj strategij *LEADER* metodui gyvendinti 20076 2013 met laikotarpiu. Parengtos strategijos tikslas ó gyvenimo kokyb s Klaip dos rajono kaimo vietov se gerinimas, kaimo ekonomikos vairinimas, skatinant vietos iniciatyvas ir partneryst . TŲ tikslu siekiama pakelti socialin ir ekonomin kaimo flmoni gerov , tobulinti gyvenam j aplink kaime.

VVG šPaj rio kra-tasō parengta vietos pl tros strategija gyvendina nauj poffi r kaimo pl tr , kai strateginiai sprendimai priimami remiantis vietos flnojimu ir partneryste, apjungiant vis kaimo pl tros dalyvi pastangas ir skatinant iniciatyv ši-apa iosō.

Rengiant vietos pl tros strategij pagal *LEADER* metod , VVG ypating d mes skyr pla iam atstovaujamoje teritorijoje veikian i organizacij ir kaimo gyventoj traukimui bei j dalyvavimui visose vietos pl tros strategijos rengimo etapuose.

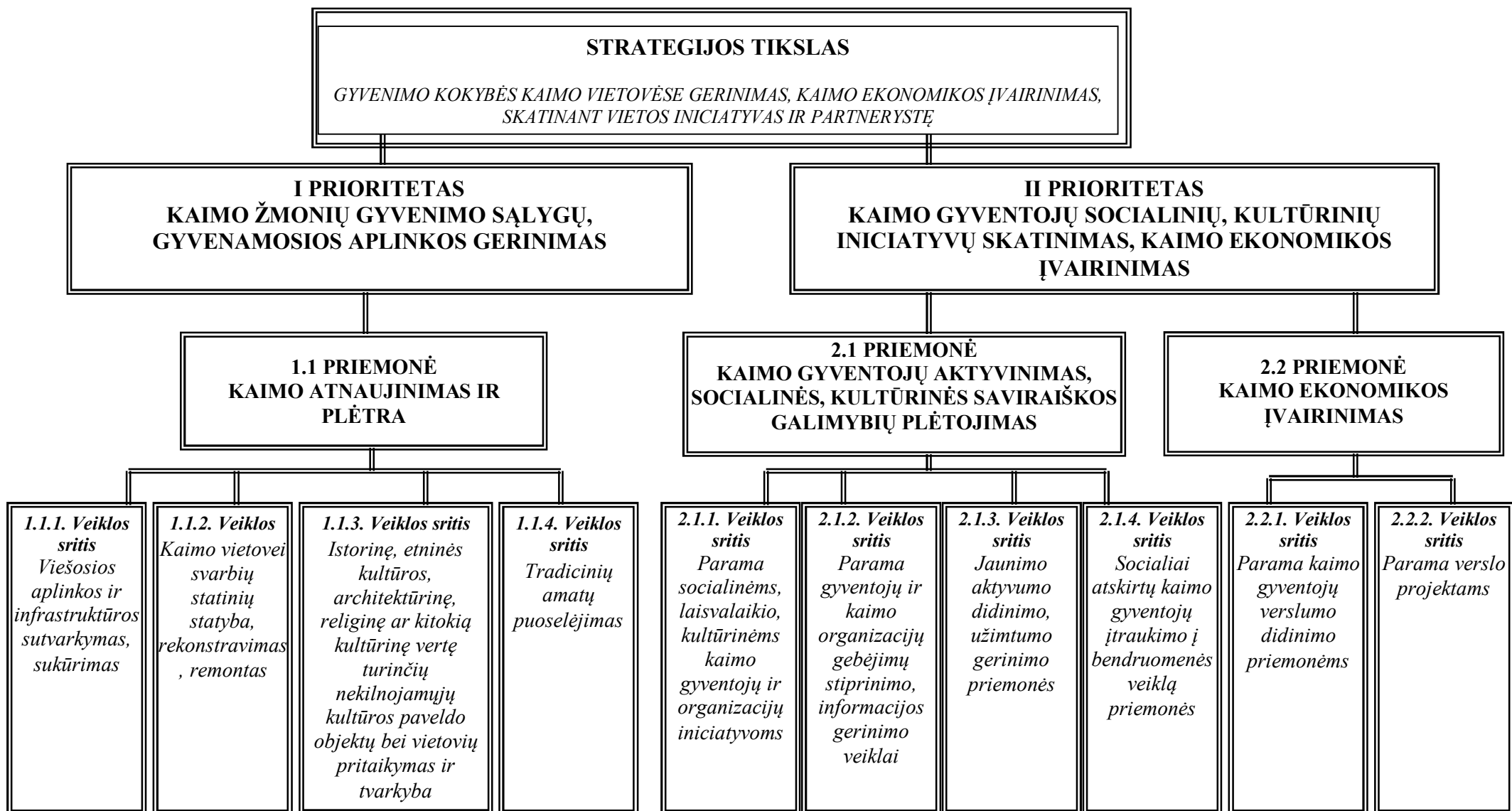
VVG šPaj rio kra-tasō numat tokius strateginius vietos pl tros prioritetus, tikslus ir priemones, kurie atitinka rajono kaimi-k vietovi darnios pl tros poreikius ir gal t b ti suprasti bei gyvendinti pa i kaimo flmoni . Tokiu b du siekiama skatinti kaimo gyventoj iniciatyvum , didinti j geb jim aktyviai ir lygiaver iai dalyvauti pl tros procesuose.

VVG šPaj rio kra-tasō, i-skyr du strateginius kaimo pl tros prioritetus:

1. Kaimo gyventoj socialini , kult rini iniciatyv skatinimas, kaimo ekonomikos vairinimas.
2. Kaimo flmoni gyvenimo s lyg , gyvenamosios aplinkos gerinimas.

fiemiau pateiktame 0.1 pav. grafi-kai pavaizduotos VVG šPaj rio kra-tasō numatytos pagrindin s poky i kryptys, j tikslai bei gyvendinimo priemon s ir veiklos sritys, kuriomis siekiama pagerinti esam situacij kaime.

0.1. PAV. BENDROJI VVG ŠPAJ RIO KRAJŲ TASO KLAIPĖDOS R. KAIMO PLĖTROS STRATEGIJOS SCHEMA

Klaipėdos rajono VVG šPajūrio kraštas parengtas atstovaujamos teritorijos vietos plėtros strategijos dokumentas susideda iš 8 pagrindinių dalių, kurios išdėstytos tokia tvarka:

- I skyriuje pateikiama informacija apie VVG kaimo vietovių plėtros strategijos turinį ir veiklą. Aprašoma VVG misija, turima patirtis, jos bendradarbiavimas su kitomis VVG;
- II skyriuje aprašoma Klaipėdos rajono socialinė, ekonominė, aplinkosauginė situacija ir gyventojų poreikių tyrimo rezultatai, apibendrinami ir analizuojami surinkti statistiniai ir gyventojų poreikių tyrimo duomenys (SSGG analizė);
- III skyriuje pateikiama VVG teritorijos plėtros vizija, aprašomi ir pagrindiniai numatyti strateginiai prioritetai ir jų tikslai, apibūdintos gyvendinimo priemonės bei veiklos sritys;
- IV skyriuje išdėstytas VVG šPajūrio kraštas kaimo vietovių plėtros strategijos gyvendinimo planas: aprašomi strategijos gyvendinimo etapai, pagrindinis finansinis planas, numatomas strategijos gyvendinimo priežiūros bei vertinimo sistema;
- V skyriuje aprašomas vietos plėtros strategijos naujovės, daugiasektoriškumas;
- VI skyriuje pagrindinis vietos plėtros strategijos atitikties ES horizontaliosioms sritims;
- VII skyriuje nusakomas vietos plėtros strategijos suderinamumas ir papildomumas nacionaliniams ir savivaldos strateginiams planavimo dokumentams bei ES finansuojamoms programoms;
- VIII skyriuje aprašomi VVG šPajūrio kraštas planuojami vietos plėtros strategijos viešinimo veiksmai.

NAUDOJAMOS SANTRUMPOS IR BENDRIEJI APIBRĖŽIMAI

SANTRUMPOS

Administravimo taisyklės ó Vietos plėtros strategij , gyvendinam pagal Lietuvos Kaimo Plėtros 2007-2013 metų programos krypties šLEADER metodo gyvendinimas priemonės Vietos plėtros strategij gyvendinimas, administravimo taisyklės.

EB ó Europos Bendrija.

ES ó Europos Sąjunga.

EŽŪFKP ó Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai.

KDTS ó NMA Kontrolės departamento teritorinis skyrius.

KPP ó Lietuvos Kaimo plėtros 2007-2013 metų programa.

Ministerija ó Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija.

NMA – Nacionalinis mokymų agentūra žemės ūkio ministerijos.

Strategija ó VVG parengta vietos plėtros strategija.

BENDRIEJI APIBRĖŽIMAI

Bendrosios išlaidos ó atlyginimas inžinieriams, architektams, konsultantams ir ekspertams, konsultuojantiems techniniais, technologiniais, ekonominiais ir organizaciniais vietos projekto rengimo ir gyvendinimo klausimais, kai tokios paslaugos nėra teikiamos periodinai veikla, susijusi su pareikšto prastine veikla ir išlaidomis, taip pat statinio projekto rengimo (skaitant ekspertizę) išlaidos, projekto techninio tyrimo, patentų ir licencijų įsigijimo išlaidos, intelektinė veikla.

Kaimo bendruomenė – kaimo vietovės gyventojai, siejami bendro gyvenimo kaimynystėje poreikiu ir interesais. Kaimo bendruomenė, siekianti gauti finansinę paramą turi būti registruota Lietuvos Respublikos asociacijų statymo (fin., 2004, Nr. 25-745) arba Lietuvos Respublikos viešųjų staigų statymo (fin., 1996, Nr. 68-1633; 2004, Nr. 25-752) nustatyta tvarka.

Kaimo gyventojas ó fizinis asmuo, kuris ne mažiau kaip 2 metus iki paramos paraiškų pateikimo nuolatini gyvenamąjį vietą deklaruoja kaimo vietovėje ir yra registruotas žemės ūkio valdymo Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo verslo registre.

Kaimo turizmo paslauga ó kaimo gyvenamojoje vietovėje ar mieste, kuriame gyvena ne daugiau kaip 3 tūkst. gyventojų, išskyrus savivaldybės centrą, teikiama specialaus apgyvendinimo paslauga, kurios teikėjai privalo: turėti turistams apgyvendinti pritaikytą sodybą ar atskirus pastatus, kuriuose apgyventi skirti kambariai (numerai) yra ne daugiau kaip 20; sudaryti kaimo turizmo paslaugos teikimo reikalavimus atitinkančias sąlygas.

Kaimo vietovė ó kaimas, miestelis ar miestas, kurio gyventojų skaičius neviršija 6 tūkst. išskyrus savivaldybės centrą, jei priemonės aprašyme ar jos gyvendinimo taisyklėse nenustatyta kitaip.

Mikroįmonė ó įmonė, kurioje dirba mažiau kaip 10 samdomų darbuotojų ir kurios metinis apyvarta ir (arba) bendras metinis balansas neviršija 2 mln. EUR.

Naujų statinių statyba, statinių rekonstravimas ó veikla, kuri apibrėžia Lietuvos Respublikos statybos statymas, kai ji yra sudedamoji projekto dalis.

Paramos gavėjas – operatorius, asmuo, viešoji arba privati moneta, atsakinga už operacijų vykdymą ar paramos gavimą.

Paramos paraiška – nustatytos formos dokumentas, kurį turi užpildyti ir pateikti pareiškėjas, siekiantis gauti paramą.

Pareiškėjas – asmuo, nustatyta tvarka pateikęs užpildytą paraišką paramai gauti.

Patikra vietoje – Agentūros darbuotojų atliekamas fizinis ir administracinis pareiškėjo ar paramos gavėjo paramos paraiškėje, mokėjimo prašyme ar projekto vykdymo ataskaitoje pateiktų duomenų ir dokumentų patikrinimas projekto vykdymo vietoje.

Projektas – visuma dokumentų, kuriuose nurodomi verslo plane (projekto apraše) numatyti veiksmai, pagrįsti paramos paraiškėje, jos prieduose ir tam tikrose duomenų bazėse esama informacija, ir pinigų suma numatytiems projekto tikslams pasiekti.

Projekto įgyvendinimo laikotarpis – laikotarpis nuo paraiškės užregistravimo Agentūroje datos iki paskutinio mokėjimo prašymo pateikimo Agentūrai datos.

Tinkamumo kriterijus – požymis, pagal kurį nustatomas pareiškėjo tinkamumas gauti paramą.

Tradicinis amatas – individuali ar kolektyvinė veikla, pagrįsta iškart kart perduodama patirtimi ir specialiais gūdais, skirta kurti ir realizuoti tautinio paveldo produktus¹.

Tradicinių amatų centras – viešasis arba privatus juridinis asmuo, propaguojantis ir vystantis tradicinius amatus, nustatytus pagal nacionalinį teisėtumą.

Vietos projekto vykdytojas – pareiškėjas, kuris, pateikęs vietos projekto paraišką, gauna arba yra gavęs lėšas – vietos projektui gyvendinti.

Vietos valdžios atstovas – VVG teritorijoje veikiančios savivaldybės tarybos skirtas atstovas arba savivaldybės tarybos narys arba administracijos direktoriaus skirtas savivaldybės administracijos darbuotojas, VVG valdymo organe, turintis sprendimų priėmimo teisę, atstovaujantis jį skyrusios savivaldybės interesams.

Vietos veiklos grupė (VVG) – ribotos civilinės atsakomybės viešasis juridinis asmuo, kurio valdymo organas, turintis sprendimų priėmimo teisę, atstovauja vairių kaimo gyventojų grupių interesams, t. y. ne mažiau kaip 50 proc. valdymo organo narių sudaro kaimo bendruomenė, socialiniai ir kiti partneriai bei jų asociacijų atstovai, iki 25 proc. – verslo atstovai ir iki 25 proc. – vietos valdžios atstovai.

VVG teritorija – kaimo vietovė, kurios bendras gyventojų skaičius yra nuo 5 t. kst. iki 150 t. kst., skaitant mačius miestelius, taip pat miestus, kurių gyventojų skaičius neviršija 6 t. kst.

¹ Kol nra patvirtintos tradicinio paveldo produktų, skaitant tradicinius amatus, sertifikavimo tvarkos, tradiciniais amatais laikomi amatai, traukti Tradicinių amatų ir verslų sąrašą, pavirtintą Etninės kultūros globos tarybos 2004 m. gegužės 26 d. nutarimu Nr. TN-5 (fin., 2004, Nr. 97-3622).

I. VIETOS VEIKLOS GRUPĖ „PAJŪRIO KRAŠTAS“ IR JOS VEIKLOS ORGANIZAVIMO APRAŠYMAS

1.1. TRUMPA VVG KŪRIMOSI ISTORIJA, VVG MISIJA

Vietos veiklos grupė (VVG) šPajūrio kraštas susikūrė vietos veiklos grupei šPajūrio iniciatyvos susiskaidffius Klaipėdos r. atstovaujanti VVG šPajūrio kraštas ir Rietavo VVG, o Telšė rajono Varni seniūnijai prisijungus prie Telšė r. VVG.

Pirmieji VVG šPajūrio iniciatyvos kūrimosi flingsniai buvo padaryti 2004 metų vasarą, kai keletas aktyvių Rietavo savivaldybės kaimo bendruomenių atstovų susibūrė neformalią grupę, ir pradėjo ieškoti galimybių sįjungti LEADER+ programos veiklą bendrą būr sutiko sįjungti Klaipėdos rajono kaimo bendruomenių ir Telšė rajono Varni seniūnijos kaimo bendruomenių aktyvistai. Didelio palankumo bei pritarimo veiklai iniciatyvinę grupę susilaukė iš visų minėtų savivaldybių vadovų. Jau pačiuose pirmuosiuose susitikimuose buvo išsiaiškinta, kad pasirinktas regionas yra siejamas daugelio panašiai specifinių būuofl, istorinių praetis ir sprendffiam problemų.

2004 m. birželio mėn. LEADER+ priemonės gyvendinimo iniciatyvinės grupės nariai suorganizavo informacinį susirinkimą, kuriame dalyvavo 36 organizacijų deleguoti nariai, atstovaujantys visus 3 sektorius vietos valdffios, verslo ir socialinių partnerių. Susitikimo dalyviai labai teigiamai vertino LEADER+ iniciatyvos svarbą kaimo vietovių plėtrai ir sįpareigojo deleguoti savo atstovus besiformuojanti VVG. 2004 m. liepos mėn. Rietavo verslo informaciniame centre savivaldybės administracijos salėje vyko steigiamasis VVG šPajūrio iniciatyvos susirinkimas. Steigiamąjį aktį pasirašė 26 organizacijų atstovai, kurie savo sįpareigojimus patvirtino motyvaciniais laiškais.

2004 m. balandffio mėn. buvo galutinai suformuota vietos veiklos grupė šPajūrio iniciatyvos. Pasiremdama preliminarine analize ir pasikonsultavusi su kaimo bendruomenių atstovais VVG nusprendė rengti integruotą bandomąjį kaimo vietovių plėtrios strategiją. Buvo pasirinkta strateginė LEADER+ tema „Tinkamiausias gamtos ir kultūros išteklių panaudojimas“ ir pateikta paraiška Nacionalinei mokymų agentūrai.

VVG šPajūrio iniciatyvos pateikta LEADER+ priemonei gyvendinti šPajūrio iniciatyvos bandomoji integruota kaimo vietovių plėtrios strategija 2006–2008 m. konkurse buvo pripaflinta viena iš 10 geriausių Lietuvoje ir jos gyvendinimui buvo skirta 508 817,0 Lt parama. Tš strategija buvo s kmingai gyvendinta.

Bandomosios vietos plėtros strategijos gyvendinimo patirtis parodė, kad vienos savivaldybės lygiu veikiančios VVG veikla efektyvesnė, todėl 2008 m., atsiskyrusi nuo VVG šPajūrio iniciatyvos, susikūrė VVG šPajūrio kraštas. Besiformuojant naujai VVG buvo nuosekliai taikyti vienumo, skaidrumo ir šilumos principai. 2008 m. sausio mėn. 28 d. susikūrusi ir atsinaujinusi VVG šPajūrio kraštas pradėjo rengti naują strategiją LEADER metodu gyvendinti 2007-2013 metų laikotarpiu ir apibrėžti savo misiją.

Vietos veiklos grupės „Pajūrio kraštas“ MISIJA

VVG „Pajūrio kraštas“, telkdama atstovaujamos teritorijos kaimo gyventojus, bendruomenes bei kitas nevyriausybinės organizacijas ir veikdama partnerystėje su vietos valdžia bei verslu, siekia užtikrinti darnią Klaipėdos rajono kaimiškų vietovių plėtrą, apjungiant gyvenamosios aplinkos gerinimą, kaimo ekonomikos įvairinimą ir vietos gyventojų socialinių, kultūrinių iniciatyvų skatinimą.

1.2. ATSTOVAVIMAS VVG TERITORIJOJE VEIKIANČIOMS KAIMO BENDRUOMENĖMS, SOCIALINIAMS IR KITIEMS PARTNERIAMS BEI JŲ ASOCIACIJOMS, VIETOS VALDŽIAI IR VERSLUI

Asociacija Vietos veiklos grupė šPajūrio kraštas vienija 35 narius (16 moterų ir 19 vyrų), iš kurių 7 atstovauja vietos valdžios institucijas, 9 verslo mones ir 19 nevyriausybinės organizacijos, kaimo bendruomenės ir kt. socialinius partnerius.

VVG šPajūrio kraštas valdyba – tai kolegialus valdymo organas, kurio visuotinis VVG narių susirinkimas renka keturiems metams. VVG valdybą sudaro 16 narių. Vairi sektorių atstovavimas VVG valdyboje visiškai atitinka LEADER metodo gairėse keliamus reikalavimus: 8 (50 proc.) valdybos nariai atstovauja kaimo bendruomenes, socialinius ir kitus partnerius bei jų asociacijas; 4 (25 proc.) valdybos nariai atstovauja vietos valdžią ir 4 (25 proc.) VVG valdybos nariai atstovauja verslo sektorių.

VVG šPajūrio kraštas valdybos sudėtyje yra vienas asmuo iki 25 metų amžiaus – Mantas Petraška, taip pat užtikrintas lygus abiejų lygių atstovavimas (santykiu 50 : 50, t. y. 8 moterų ir 8 vyrų).

VVG „Pajūrio kraštas“ valdybos narių sąrašas

Pavardė, vardas, amžius	Atstovaujamas sektorius	Kontaktai
1. Raimonda Damulien	Kaimo bendruomenės, kt. NVO	Tel. 8 612 46686 Raimonda.damuliene@vipt.lt
2. Marijus Dambrauskas	Kaimo bendruomenės, kt. NVO	Tel. 8 652 34587 marijus.dambrauskas@hotmail.com
3. Val Krauleidien	Kaimo bendruomenės, kt. NVO	Tel. 8 61598155 musteike@gmail.com
4. Ingrida Narbutien	Kaimo bendruomenės, kt. NVO	Tel. 8 69809365 inarbutiene@gmail.com
5. Ineta Paukštien	Kaimo bendruomenės, kt. NVO	Tel. 8 616 99630 ipaukstiene@gmail.com
6. Mantas Petraška	Kaimo bendruomenės, kt. NVO	Tel. 8 696 70523 mantaspe@one.lt
7. Eugenija Selskien	Kaimo bendruomenės, kt. NVO	Tel. 8 678 70750 eugesell@hotmail.com
8. Laima Tuciėn	Kaimo bendruomenės, kt. NVO	Tel. 8 612 46 265 laima.tuciene@klaipedos-r.lt
9. Vilma Daukštien	Vietos valdyčia	Tel. 8 616 72213 vilma.dauksiene@gmail.com
10. Tomas Pranys	Vietos valdyčia	Tel. 8 65284932 t.pranys@klaipedos-r.lt
11. Valdas Puokorius	Vietos valdyčia	Tel. 8 620 13590 valdas@klaipedos-r.lt
12. Miroslavas Raštikis	Vietos valdyčia	Tel. 8 698 81025 mrastikis@gmail.com
13. Daiva Buivydien	Verslas	Tel. 8 682 33872 tourgargzdai@delfi.lt
14. Laima Karbauskien	Verslas	Tel. 8 699 03781 laima.karbauskiene@gmail.com
15. Bronius Markauskas	Verslas	Tel. 8 685 00161 pirminkas@zur.lt
16. Rimantas Martinkus	Verslas	Tel. 8 655 06855 rimas.royalas@gmail.com

Vietos veiklos grupėje atstovaujamos organizacijos ir jų deleguoti nariai yra tiesiogiai susieti su kaimo plėtra ir jos gyvendinimu. Dauguma VVG narių yra kaimo gyventojai.

VVG šPajūrio kraštas valdybos narių atstovaujamos organizacijos, kvalifikacija ir pareigos VVG yra pateikiamos 1.1 lentelėje.

1.1. lentelė. VVG šPaj rio kra-tasõ valdybos sud-tis, funkcijos ir nari- kompetencijos

SOCIALINIŲ PARTNERIŲ SEKTORIUS

Vardas, pavardė	Atstovaujama organizacija, pareigos	Pareigos VVG	Kvalifikacija, LEADER pobūdžio veiklos patirtis
1. Raimonda Damulienė	Priekul s bendruomen s uflimtumo centras, direktor	Pirminink	Auk-tasis i-silavinimas ó Tšauli universitetas, specialyb defektologija. 200462009 m. VVG šPaj rio iniciatyvosõ nar . fiRVVG šKlaip dos rajono iniciatyvosõ valdybos nar . VIPT asociacijos valdybos nar . kininkauja nuosavame kyje, gyvendino projekt pagal LEADER+ program . VVG pirminink . Klaip dos rajono kaimo vietovi pl tros strategijos rengimo projekto vadov . Atsakinga ufl VVG veiklos koordinavim , susirinkim vedim , veiklos vie-inim , atstovavim , priimt sprendim gyvendinimo prieffi r . Vietos veiklos grup s vardu sudaro ir pasira-o sutartis su fiziniais ir juridiniais asmenimis, rengia vietos veiklos grup s veiklos program , ataskait bei teikia j tvirtinti visuotiniam nari susirinkimui, rengia vietos veiklos grup s veiklos planus, analizuoja j gyvendinim , teikia pasi lymus d l j gyvendinimo gerinimo, organizuoja vie-os informacijos paskelbim . Dalyvavo Vilniaus universiteto, Filosofijos fakulteto mokymuose ir i-klaus kursus: šBendruomeni veiklos organizavimasõ, šKaimo pl tros vadybaõ, šSocialinis darbas bendruomen jeõ.
2. Marijus Dambrauskas	Ketvergi bendruomen , pirmininkas	Socialini reikal ir darbo su bendruomen mis komiteto narys. Vie-j pirkim komisijos pirmininkas	Auk-tasis i-silavinimas ó Vilniaus universitetas, specialyb ekonomika. 2008 m. pareng ir gyvendino 2 projektus pagal LEADER+ metod . Socialini reikal ir darbo su bendruomen mis komiteto narys, atsakingas ufl socialinius klausimus, kontakt su kaimo bendruomen mis palaikym , bendruomeni informavim ir aktyvinim . Vie-j pirkim komisijos pirmininkas.
3. Valė Krauleidienė	Veivirfl n bendruomen , pirminink	flem s kio kaimo pl tros ir statyb reikal komiteto pirminink	Auk-tasis i-silavinimas ó flem s kio akademija, specialyb agronomija. Patirtis organizuojant vairius bendruomen s renginius. Konsultuoja kaimo gyventojus visais juridiniais klausimais, susijusiais su flem s nuosavyb s teisi atstatymu, flem s nuomos sutar i sudarymu, flem s nuomos mokes i apskaita. flem s kio kaimo pl tros ir statyb reikal komiteto pirminink , atsakinga ufl komiteto darbo organizavim , ufl verslo iniciatyv skatinim , alternatyvi flem s kiui versl populiarinim kaime, ry-i su rajono kininkais ir verslininkais palaikym , statyb klausim nagrin jim ir pagalb juos sprendffiant.
4. Ingrida Narbutienė	Jak bendruomen s centras, pirminink	Valdybos pos dffi sekretor . Projekt prieffi ros komiteto pirminink	Auk-tasis i-silavinimas ó Klaip dos universitetas, specialyb vaikyst s pedagogika. 200462009 m. buvo VVG šPaj rio iniciatyvosõ nare. Tobulino kvalifikacij seminaruose šStrukt rini fond paramos kaimo pl trai galimybi õ ir šVVG k rimo ir LEADER+ pob dffio priemon s strategijos rengimo principaiõ. Jaunimo programos šJaunimas kaimuiõ dalyv . LEADER pob dffio projekt rengimo ir vykdymo patirtis. Valdybos pos dffi sekretor , atsakinga ufl VVG nari dalyvavimo uftikrinim , susirinkim organizavim ir protokolavim . Projekt prieffi ros komiteto pirminink , atsakinga ufl komiteto veiklos organizavim , VVG šPaj rio iniciatyvosõ vykdyt projekt prieffi r , ufl vietos projekt tinkamumo, naudos ir kokyb s vertinimo organizavim , projekt lankym vykdymo vietose ir rekomendacinio pob dffio vertinim balais pagal nustatytus rodiklius.

5. Ineta Paukštienė	Daupar bendruomenės narys	Viešųjų pirkimų komisijos narys	Aukštasis išsilavinimas – Klaipėdos universitetas, specialybė – vadyba. Patirtis planuojant organizacijos veiklą, rašant ir vertinant projektus. Viešųjų pirkimų komisijos narys, atsakinga už viešųjų pirkimų procedūrą organizavimą.
6. Mantas Petraška	Jaunimo klubas ŠEKIPA, narys	Bendradarbiavimo komiteto narys	Pagrindinis išsilavinimas – Veiviršėnų gimnazijos mokinys. Dalyvauja Agluonėnų bendruomenės veikloje, rengia ir vykdo vairius jaunimo projektus. Bendradarbiavimo komiteto narys, atsakingas už VVG bendradarbiavimo ryšių plėtimą ir palaikymą su kitomis Lietuvos ir užsienio VVG, platesnius bendradarbiavimo ryšius su visomis užkaimo plėtrai atsakingomis organizacijomis.
7. Eugenija Selskienė	Endriejavo bendruomenės pirmininkė	Viešųjų ryšių ir informavimo komiteto narys	Aukštasis išsilavinimas – Klaipėdos universitetas, specialybė – lietuvių kalba ir refluksas. Bendruomenės veiklos organizavimo patirtis. Tobulino kvalifikaciją seminare „VVG kaimo ir LEADER+ priemonės strategijos rengimo principai“. 2004-2009 m. buvo VVG špačio iniciatyvos narys. LEADER pobūdžio projektų rengimo ir vykdymo patirtis. Viešųjų ryšių ir informavimo komiteto narys, atsakinga už informacijos apie VVG veiklą sklaidą, VVG veiklą pristatant renginiams organizavimui, ryšių palaikymą su vietos, regioniniais, nacionaliniais bei tarptautiniais institucijomis, susijusiomis su LEADER metodo gyvendinimu.
8. Laima Tučienė	Klaipėdos r. Agluonėnų seniūnijos bendruomenės narys	Viešųjų ryšių ir informavimo komiteto narys	Aukštasis išsilavinimas – Vilniaus valstybinis pedagoginis institutas, specialybė – rusų kalba, literatūra ir pedagogika. 20 metų vadybinio darbo profesingumo veikloje patirtis, administracinio darbo patirtis. Nuo 2005 m. – Agluonėnų seniūnijos bendruomenės narys. Dalyvavo projekte „Vaikų laisvalaikio užimtumas“, „Kultūros namai – seniūnijos gyventojams“ rengime ir gyvendinime. Viešųjų ryšių ir informavimo komiteto narys, atsakinga už informacijos apie VVG veiklą sklaidą, VVG veiklą pristatant renginiams organizavimui, ryšių palaikymą su vietos, regioniniais, nacionaliniais bei tarptautiniais institucijomis, susijusiomis su LEADER metodo gyvendinimu.

VIETOS VALDŽIOS SEKTORIUS

Vardas, pavardė	Atstovaujama organizacija, pareigos	Pareigos VVG	Kvalifikacija, LEADER pobūdžio veiklos patirtis
1. Vilma Daukšienė	Klaipėdos rajono savivaldybės administracija. Administracijos direktoriaus pavaduotoja	Projektų priežiūros komiteto narys. Viešųjų pirkimų komisijos narys	Aukštasis išsilavinimas – Vilniaus universiteto ekonomika, specialybė – finansų ekonomistas, organizatorius. Tobulino kvalifikaciją seminaruose „Struktūrinis fondų paramos kaimo plėtrai galimybės“ ir „VVG kaimo ir LEADER+ pobūdžio priemonės strategijos rengimo principai“. Visuomeninio darbo patirtis. Lietuvos kiniki draugijos tarybos narys, Klaipėdos rajono skyriaus koordinatorė. Kredito unijos „Gargždų taupa“ valdybos pirmininkė. 2004-2009 m. buvo VVG špačio iniciatyvos narys. Viešųjų pirkimų komisijos narys, projektų priežiūros komiteto narys, atsakinga už vietos projektų tinkamumą, naudos ir kokybės vertinimo organizavimą, projektų lankymų vykdymą vietose ir rekomendacinio pobūdžio vertinimą balais pagal nustatytus rodiklius.
2. Tomas Pranys	Klaipėdos rajono savivaldybės administracija. Vyriausiasis	Viešųjų ryšių ir informavimo komiteto pirmininkas. Bendradarbiavimo	Aukštasis išsilavinimas – Tulaus universitetas, vokiečių filologijos bakalauras, –vietimo vadybos magistras. Tobulino kvalifikaciją seminare „Vietos veiklos grupės (VVG) kaimo ir LEADER + pobūdžio priemonės strategijos rengimo principai“. Dalyvavo Vilniaus universiteto, Filosofijos fakulteto

	specialistas (sporto pl trai)	komiteto narys	mokymuose ir i-klaus šBendruomeni veiklos organizavimo modulių kursas. Visuomeninio darbo patirtis. Patirtis vertinant nevyriausybinę organizacij projektus, administruojant sporto, nevyriausybinę organizacij ir tradicini religini bendruomeni ir bendrij r mimo konkursus bei programas. Vie- j ry-i ir informavimo komiteto pirmininkas, atsakingas ufl komiteto darbo organizavim , informacijos apie VVG veikl sklaid , VVG veikl pristatan i rengini organizavim , ry-i palaikym su vietos, regionin mis, nacionalin mis bei tarptautin mis institucijomis, susijusiomis su LEADER metodo gyvendinimu. Interneto svetain s www.pajuriokrastas.lt redaktorius. Bendradarbiavimo komiteto narys, atsakingas ufl VVG bendradarbiavimo ry-i uflmezgim ir palaikym su kitomis Lietuvos ir ufsienio VVG, platesnius bendradarbiavimo ry-ius su visomis ufl kaimo pl tr atsakingomis organizacijomis.
3. Valdas Pučkorius	Klaip dos r. savivaldyb s administracija. Strateginio planavimo ir investicij sk. ved jas	fiem s kio kaimo pl tros ir statyb reikal bei Projekt priefli ros komitet narys. Vie- j pirkim komisijos narys	Auk-tasis i-silavinimas ó Klaip dos universitetas, vie-ojo administravimo magistras. Tobulino kvalifikacij seminare šLEADER+ ir strukt rini fond paramos kaimo pl trai galimyb s. Patirtis vertinant nevyriausybinę organizacij , smulkaus ir vidutinio verslo, aplinkosaugos projektus. Patirtis vedant mokymus savivaldyb ms Strateginio planavimo srityje. Patirtis ra-ant parai-kas ir gyvendinant ES finansuojamus projektus. Klaip dos rajono Turizmo tarybos narys. Klaip dos rajono tarptautini projekt valdybos narys 200462009 m. buvo VVG šPaj rio iniciatyvos ó narys. fiem s kio kaimo pl tros ir statyb reikal komiteto narys, atsakingas ufl verslo iniciatyv skatinim , alternatyvi flem s kiui versl populiarinim kaime, ry-i su rajono kininkais ir verslininkais palaikym , statyb klausim nagrin jim ir pagalb juos sprendffiant. Projekt priefli ros komitet narys, atsakingas ufl vietos projekt tinkamumo, naudos ir kokyb s vertinimo organizavim , projekt lankym vykdymo vietose ir rekomendacinio pob dffio vertinim balais pagal nustatytus rodiklius. Vie- j pirkim komisijos narys, atsakingas ufl vie- j pirkim proced r organizavim .
4. Mėčislovas Raštikis	Klaip dos rajono tarybos narys	Projekt priefli ros komiteto narys	Auk-tasis i-silavinimas ó Klaip dos universitetas, specialyb verslo vadyba ir administravimas. Tobulino kvalifikacij seminaruose šStrukt rini fond paramos kaimo pl trai galimyb s, šNevalstybinio sektoriaus pl tros galimyb s, vidiniai ir i-oriniai veiksniai, šTuo laikin s vadybos princip taikymas nacionalin se skaut organizacijose, šNetradicinio humanistinio ugdymo teorija bei metodika. Klaip dos r. Turizmo tarybos narys. Nuo 1993 m. turi didel patirt rengiant ir gyvendinant projektus. Klaip dos rajono savivaldyb s tarybos narys, ilgamet patirtis dirbant su jaunimu (Skaut organizacija). 200462009 m. buvo VVG šPaj rio iniciatyvos ó narys. Projekt priefli ros komiteto narys, atsakingas ufl VVG óPaj rio iniciatyvos ó vykdyt projekt priefli r , ufl vietos projekt tinkamumo, naudos ir kokyb s vertinimo organizavim , projekt lankym vykdymo vietose ir rekomendacinio pob dffio vertinim balais pagal nustatytus rodiklius.

VERSLO SEKTORIUS

Vardas, pavardė	Atstovaujama organizacija, pareigos	Pareigos VVG	Kvalifikacija, LEADER pobūdžio veiklos patirtis
1. Daiva Buivydienė	Vykdo individuali veikl . Kodas 741200 (18)	Bendradarbiavimo komiteto pirinink . Projekt priefli ros	Auk-tasis i-silavinimas ó fiem s kio universitetas, specialyb ekonomika. 200462009 m. buvo VVG šPaj rio iniciatyvos ó nare. Patirtis rengiant ir gyvendinant ES finansuojamus turizmo projektus Phare 2003. Praktin patirtis turizmo organizavimo veikloje.

		komiteto nar	Lietuvos turizmo informacijos centr asociacijos valdybos nar . Lietuvos kaimo turizmo asociacijos tarybos nar , Klaip dos r. skyriaus vadov . Lietuvos kininki draugijos Klaip dos r. skyriaus nar , Lietuvos šveikame k ne draugijos šveikame k ne nar . Bendradarbiavimo komiteto pirminink , atsakinga ufl VVG bendradarbiavimo ry-i uflmezgim ir palaikym su kitomis Lietuvos ir ufsienio VVG, platesnius bendradarbiavimo ry-ius su visomis ufl kaimo pl tr atsakingomis organizacijomis. Projekt prieffi ros komiteto nar , atsakinga ufl vietos projekt tinkamumo, naudos ir kokyb s vertinimo organizavim , projekt lankym vykdymo vietose ir rekomendacinio pob dffio vertinim balais pagal nustatytus rodiklius.
2. Laima Karbauskienė	L.Karbauskien s statybos mon , savinink	Valdybos pos dffi sekretor . Socialini reikal bei darbo su bendruomen mis komiteto pirminink . Projekt prieffi ros komiteto nar .	Auk-tasis i-silavinimas ó fiem s kio akademija, specialyb mokslinis agronomas. Asociacijos šLapi bendruomen s centrasó pirminink . 200462009 m. buvo VVG šPaj rio iniciatyvosó nare. Tobulino kvalifikacij seminare šStrukt rini fond paramos kaimo pl trai galimyb só. Pareng ir gyvendino projektus šAtverkime senoli skryni kol ji gyva, kol ji -altinisó, šGyvenimo simfonijaó, šSveikame k ne, sveika sielaó. Valdybos pos dffi sekretor . Atsakinga ufl VVG nari dalyvavimo uftikrinim , susirinkim organizavim ir protokolavim . Socialini reikal bei darbo su bendruomen mis komiteto pirminink , atsakinga ufl komiteto veiklos organizavim , ufl socialinius klausimus, kontakt su kaimo bendruomen mis palaikym , bendruomeni informavim ir aktyvinim . Projekt prieffi ros komiteto nar , atsakinga ufl vietos projekt tinkamumo, naudos ir kokyb s vertinimo organizavim , projekt lankym vykdymo vietose ir rekomendacinio pob dffio vertinim balais pagal nustatytus rodiklius.
3. Bronius Markauskas	kininkas	fiem s kio kaimo pl tros ir statyb reikal komiteto narys. Bendradarbiavimo komiteto narys.	Auk-tasis i-silavinimas ó Kauno Technologijos universitetas. LR fiem s kio r m pirmininkas, dirba su Lietuvos flemdirbi-komis organizacijomis, asociacijomis ir susivienijimais. Staffavosi Airijoje ir Ispanijoje pagal LEADER program gyvendint projekt apffi roje ir vertinime. fiem s kio kaimo pl tros ir statyb reikal komiteto narys, atsakingas ufl verslo iniciatyv skatinim , alternatyvi flem s kiui versl populiarinim kaime, ry-i su rajono kininkais ir verslininkais palaikym , statyb klausim nagrin jim ir pagalb juos sprendffiant. Bendradarbiavimo komiteto narys, atsakingas ufl VVG bendradarbiavimo ry-i uflmezgim ir palaikym su kitomis Lietuvos ir ufsienio VVG, platesnius bendradarbiavimo ry-ius su visomis ufl kaimo pl tr atsakingomis organizacijomis.
4. Rimantas Martinkus	UAB šGirkali statybaó, direktorius	fiem s kio kaimo pl tros ir statyb reikal komiteto narys	Auk-tasis i-silavinimas ó Klaip dos universitetas, socialiniai mokslai. VO šGirkali bendruomen s centrasó pirmininkas, Klaip dos rajono tarybos narys. Klaip dos rajono bendruomenini organizacij susivienijimo valdybos narys. Nacionalin s Akvakult ros asociacijos pirmininkas. Lietuvos fluvininkyst s tinklo pirmininkas. fiem s kio kaimo pl tros ir statyb reikal komiteto narys, atsakingas ufl verslo iniciatyv skatinim , alternatyvi flem s kiui versl populiarinim kaime, ry-i su rajono kininkais ir verslininkais palaikym , statyb klausim nagrin jim ir pagalb juos sprendffiant. 2006 m staffavosi Ispanijoje, Madride ó šPrivatizavimas bei smulkaus ir vidutinio verslo r mimas Ispanijos savivaldyb seó (sertifikatas Nr.MCC1 201-SD003). Visuomeninio darbo patirtis.

1.3. VVG FUNKCIJOS BEI JŲ SUDERINAMUMAS SU VEIKLA, VVG STRUKTŪRA

VVG šPaj rio kra-tasō valdymo strukt ūr sudaro:

- visuotinis VVG nari susirinkimas;
- VVG valdyba;
- vietos veiklos grup s šPaj rio kra-tasō pirmininkas.

Vietos veiklos grup s šPaj rio kra-tasō valdymo organas yra visuotinis nari susirinkimas, –aukiamas ne re iau kaip kart per metus, vienasmenis valdymo organas ó vietos veiklos grup s pirmininkas, renkamas keturi met laikotarpiui. Ataskaitinis visuotinis vietos veiklos grup s nari susirinkimas –aukiamas kart per metus, per 4 m nesius po kalendorini met pabaigos. Visuotiniame nari susirinkime vieno sprendffiamojo balso teis turi kiekvienas vietos veiklos grup s narys.

VVG valdyba yra kolegialus valdymo organas, renkamas keturiems metams. Vienasmenis VVG valdymo organas ó vietos veiklos grup s pirmininkas, renkamas keturi met laikotarpiui. Visuotinis VVG nari susirinkimas renka Vietos veiklos grup s šPaj rio kra-tasō valdyb ir pirminink ir juos at–aukia i–pareig .

Visuotinio VVG narių susirinkimo kompetencija:

- papildo ir kei ia Vietos veiklos grup s šPaj rio kra-tasō status;
- esant b tinybei numato papildomus reikalavimus valdybos nariams;
- tvirtina pirmininko parengt Vietos veiklos grup s šPaj rio kra-tasō veiklos program , jei ji parengiama;
- skiria ir at–aukia revizori (auditori ar audito mon);
- nustato Vietos veiklos grup s šPaj rio kra-tasō finansin s veiklos vidaus kontrol s tvark , laikantis statym ir kit teis s akt nustatytos tvarkos, i–klauso ir vertina revizoriaus (auditoriaus ar audito mon s) patikrinimo rezultatus, imasi priemoni revizoriaus (audito ar audito mon s) nustatytiems tr kumams ar pafleidimams pa–alinti;
- tvirtina metin finansin atskaitomyb , Vietos veiklos grup s šPaj rio kra-tasō pirmininko pateikt veiklos ataskait , svarsto ir tvirtina vietos veiklos grup s pirmininko ataskaitas

Valdybos kompetencija:

- tvirtina dokument ir kitos informacijos apie vietos veiklos grup s veikl pateikimo nariams tvark ;
- svarsto klausimus d l Vietos veiklos grup s šPaj rio kra-tasō turto ir l – gijimo, naudojimo, valdymo ir disponavimo, prievoli ūftikrinimo turtu ar l –omis, kiek tai numato –ie statai;
- nustato Vietos veiklos grup s šPaj rio kra-tasō nario metinio mokes io dyd ir mok jimo tvark ;

- Civilinio kodekso nustatyta tvarka priima sprendim reorganizuoti ar likviduoti Vietos veiklos grup ;
- priima sprendim d l kit juridini asmen , atstovybi ar vietos veiklos grup s filial steigimo ar d l tapimo kit juridini asmen dalyviu;
- tvirtina vietos veiklos grup s atstovybi filial nuostatus;
- priima sprendimus d l nauj nari pri mimo vietos veiklos grup ;
- vykdo i– dalies ar visi–kai vietos veiklos grup s l –omis finansuojam projekt atrank ;
- Valdybos darbo tvark nustato jos priimtas valdybos darbo reglamentas.

Vietos veiklos grupės pirmininko kompetencija:

- atstovauja vietos veiklos grup s interesams valstybin se, nevyriausybin se organizacijose, teismuose, santykiuose su fiziniais ar juridiniais asmenimis;
- vietos veiklos grup s vardu sudaro ir pasira–o sutartis su fiziniais ir juridiniais asmenimis;
- svarsto labdaros ir paramos teikimo klausimus, gyvendina –iuose statute nurodytus vietos veiklos grup s tikslus ir ufdavinius;
- atidaro s skaitas kredito staigose, priima ir atleidflia darbuotojus, uflmezga ir palaiko ry–ius su tarptautin mis organizacijomis;
- tvirtina informacijos, kuri turi b ti laikoma konfidencialia, s ra– ;
- organizuoja bei koordinuoja vietos veiklos grup s veikl ;
- rengia vietos veiklos grup s veiklos program , atskait bei teikia j tvirtinti visuotiniam nari susirinkimui pasibaigus kalendoriniams metams per 4 m nesi laikotarp ;
- rengia vietos veiklos grup s veiklos planus, analizuoja j gyvendinim , teikia pasi lymus d l j gyvendinimo gerinimo.
- organizuoja vie–os informacijos paskelbim ;

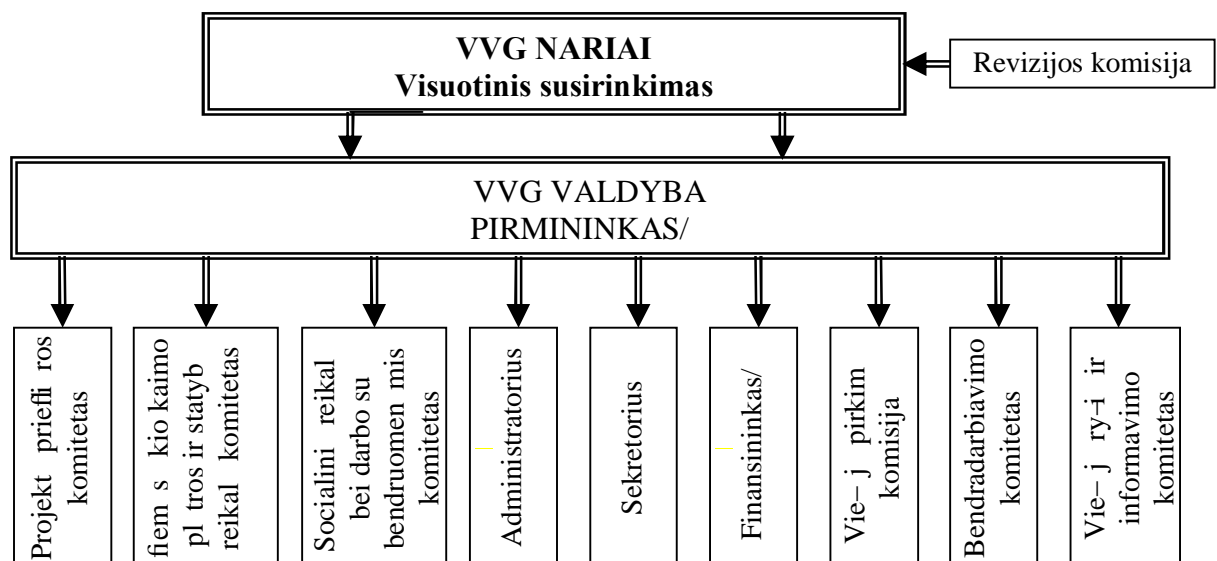
Efektyviam strategijos rengimo ir gyvendinimo valdymui uftikrinti, VVG šPaj rio kra–tasō nariai pasiskirst funkcijomis (flr. 1.2 lentel).

1.2 lentelė. VVG nari pareigos ir funkcijos

Pareigos VVG	Vardas, pavardė	Funkcijos
VVG primininkas	R. Damulien	Atsakingas ufl VVG veiklos koordinavim , susirinkim vedim , veiklos vie–inim , atstovavim . priimt sprendim gyvendinimo prieffl r .
VVG sekretorius	I. Narbutien L. Karbauskien	Atsakingas ufl VVG nari dalyvavimo uftikrinim , susirinkim organizavim ir protokolavim ,
VVG administratorius	V. Urbonien	Atsakingas ufl VVG darbo organizavim , priimt sprendim gyvendinim , atskait rengim
VVG finansininkas	Dar nepasirinktas	Atsakingas ufl buhalterin s apskaitos tvarkym , finansinius ir ekonominius VVG reikalus.
Revizijos komisija	B. Kalvaitien J. Mockus V. Daug la	Atsakinga ufl VVG darbo skaidrumo, vie–umo, atskaitomyb s uftikrinim ir prieffl r .
Vie– j ry–i ir informavimo	T. Pranys (pirmininkas)	Atsakingas ufl informacijos apie VVG veikl sklaid , VVG veikl pristatan i rengini organizavim , ry–i

komitetas	E. Selskien L. Tu ien V. Kundrotas	palaikym su vietos, regionin mis, nacionalin mis bei tarptautin mis institucijomis, susijusiomis su <i>LEADER</i> metodo gyvendinimu
Projekt prieffi ros komitetas	I. Narbutien (pirminink) V. Dauk-ien V. Pu korius M. Ra-tikis D. Buivydien L. Karbauskien	Atsakingas ufl vietos projekt tinkamumo, naudos ir kokyb s vertinimo organizavim , projekt lankym vykdymo vietose ir rekomendacinio pob dffio vertinim balais pagal nustatytus rodiklius.
flem s kio kaimo pl tros ir statyb reikal komitetas	V. Krauleidien (pirminink) V. Pu korius B. Markauskas R. Martinkus V. Gedvilas	Atsakingas ufl verslo iniciatyv skatinim , alternatyvi flem s kiui versl populiarinim kaime, ry-i su rajono kininkais ir verslininkais palaikym , statyb klausim nagrin jim ir pagalb juos sprendffiant
Socialini reikal bei darbo su bendruomen mis komitetas	L. Karbauskien (pirminink) M. Dambrauskas L. Simonaityt J. Mockus L. Tu ien	Atsakingas ufl socialinius klausimus, kontakt su kaimo bendruomen mis palaikym , bendruomeni informavim ir aktyvinim
Bendradarbiavimo komitetas	D. Buivydien (pirminink) M. Petra-ka T. Prany B. Markauskas K. Milinien	Atsakingas ufl VVG bendradarbiavimo ry-i uflmezgim ir palaikym su kitomis Lietuvos ir ufsienio VVG, platesnius bendradarbiavimo ry-ius su visomis ufl kaimo pl tr atsakingomis organizacijomis
Vie- j pirkim komisija	M. Dambrauskas (pirmininkas) I. Pauk-tien V. Pu korius V. Dauk-ien V. Paulauskyt	Atsakinga ufl vie- j pirkim proced r organizavim

1.1. pav. VVG šPaj rio kra-tasõ administravimo schema

1.4. SPRENDIMŲ PRIĖMIMO VVG PROCEDŪROS, GALIMŲ INTERESŲ KONFLIKTŲ SPRENDIMO BŪDAI

Visuotiniame narių susirinkime sprendžiamą balsą turi visi Vietos veiklos grupės nariai. Vienas narys visuotiniame narių susirinkime turi vieną balsą.

Visuotinius narių susirinkimus –aukia Vietos veiklos grupės šPajūrio krašto pirmininkas. Neeilinis visuotinis narių susirinkimas turi būti suauktas, jei to reikalauja ne mažiau kaip 1/3 Vietos veiklos grupės narių arba Vietos veiklos grupės valdybos sprendimu. Apie eilinio visuotinio susirinkimo suaukimą vietos veiklos grupės pirmininkas, o neeilinio visuotinio narių susirinkimo ó susirinkimo iniciatori galiotas asmuo, praneša kiekvienam grupės nariui telefonu ar elektroniniu paštu ne vėliau kaip prieš 3 dienas iki visuotinio narių susirinkimo dienos.

Visuotinis narių susirinkimas gali priimti sprendimus, kai jame dalyvauja daugiau kaip 1/2 Vietos veiklos grupės narių. Jeigu visuotiniame narių susirinkime nėra kvorumo, –aukiamas pakartotinis narių susirinkimas, kuris turi teisę priimti sprendimus, nevykusio susirinkimo darbotvarkės klausimais, nesvarbu, kiek susirinkime dalyvavo Vietos veiklos grupės narių. Apie pakartotinį narių susirinkimą nariams turi būti pranešta –io ne vėliau kaip likus 3 dienoms iki pakartotinio visuotinio narių susirinkimo dienos.

Visuotinio narių susirinkimo sprendimas laikomas priimtu, kai už jį gauta daugiau balsavimo metu dalyvaujančių narių balsų šuflė negu šprieš (asmenys, balsuodami susilaikę, neskaičiuojami, tai yra jie laikomi balsavimo metu nedalyvavusiais asmenimis). Visuotinio narių susirinkimo sprendimams dėl Vietos veiklos grupės statybos keitimo, dėl Vietos veiklos grupės pertvarkymo ar pabaigos (reorganizavimo ar likvidavimo) priimti reikia ne mažiau 2/3 susirinkime dalyvaujančių Vietos veiklos grupės narių balsų.

Siekiant VVG veiklos skaidrumo ir veiklos efektyvumo, buvo apibrėžtos VVG šPajūrio krašto vertybės ir darbo taisyklės.

Strategijos rengimo laikotarpiu VVG nariai stengiasi praktiškai vadovautis apibrėžtomis ir visų VVG narių priimtomis vertybėmis tiek VVG vidaus, tiek išorės santykiuose. Bendras VVG narių sutarimas dėl pagrindinių vertybių uftikrino jų stiprinimą procesui ir tuo pačiu didino motyvaciją.

Vietos veiklos grupės „Pajūrio kraštas“ bendrai priimtos vertybės:

- Tolerancija;
- Lygiateisiškumas, partnerystė ;
- Atvirumas, prieinamumas;
- Novatoriškumas;

- Aktyvumas, iniciatyvumas;
- Pilietiškumas;
- Realistiškumas;
- Pasitikėjimas;
- Savanoriškumas;
- Sipareigojimas;
- Atsakomybė ir atstovavimas;
- Sfliningumas.

Darbo taisykli nustatymas padėjo VVG nariams sklandžiai ir efektyviai organizuoti savo darbą. Strategijos rengimo metu taip pat buvo analizuojami dalyvavimo strateginio planavimo procese trukdžiai.

VVG „Pajūrio kraštas“ darbo taisyklės:

1. Susirinkimams vadovauja VVG pirmininkas, jam nesant, administratorius.
2. Susitikimų dažnumas priklauso nuo darbo apimtys, bet jie vyksta ne rečiau nei vieną kartą per mėnesį.
3. Preliminari susirinkimo darbotvarkė išplatinama prieš 3 dienas iki susirinkimo.
4. Visi VVG nariai gali teikti pasiūlymus darbotvarkei.
5. Informacija perduodama VVG nariams patogiomis priemonėmis (telefonu, el. pašto).
6. VVG nariai sipareigoja aktyviai dalyvauti veikloje. Apie nedalyvavimą, jo priežastis negalintys dalyvauti informuoja iš anksto.
7. Nedalyvavusieji susirinkime gali susipažinti su praėjusio susirinkimo metu priimtais sprendimais, perskaitę praeito susirinkimo protokolą.
8. Susirinkime nedalyvavę nariai gali teikti savo pasiūlymus, bet negali reikalauti pakeisti priimtų sprendimų.
9. Daugiau nei trijuose susitikimuose be pateisinamos priežasties nedalyvavę VVG nariai klausiami apie dalyvavimo trukdžius, pasirengimą tisti veiklai.
10. Susirinkimai protokoluojami ir dalyviai registruojami, VVG pirmininko pasirašytas protokolas išsiunčiamas visiems nariams.
11. VVG vadovaujasi komandinio darbo principais (išklauso kiekvieno nuomonę, darbas vyksta mažesnėse grupėse, kt.).
12. Sprendimai priimami bendru sutarimu (konsensu), tačiau esant kardinaliems nesutarimams – balsų dauguma.

Siekiant išvengti interesų konfliktų, buvo nuspręsta, kad kiekvienas VVG šPajūrio krašto valdybos narys, gyvendinantis LEADER metodą, deklaruos savo interesus (deklaracijoje nurodomi atstovaujamos organizacijos numatomi rengti projektai, gyvenama vieta, kt. informacija). Siekdama užtikrinti sprendimų skaidrumą, VVG numatė, kad jeigu vietos projekto vertinimas, gali sukelti interesų konfliktą, tas VVG valdybos narys, kurio interesai galimai susiję su vietos projektu, nuo jo vertinimo proceso nusišalina.

1.5. VIETOS VEIKLOS GRUPĖS NARIŲ TEISĖS IR PAREIGOS, PRIĖMIMO Į VVG, IŠSTOJIMO IR PAŠALINIMO IŠ JOS TVARKOS APRAŠYMAS

Vietos veiklos grupės šPaj rio kra-tasō nariais gali b ti juridiniai asmenys: nevyriausybin s organizacijos, vietos valdflios institucijos ir verslo sektoriaus organizacijos, registruotos Klaip dos rajoneō, pripafl stantys VVG status, neturintys jai ir (ar) Lietuvos Respublikos teis s aktams prie-taraujan i tiksl ir sutik ne-ti stojam j mokest . TŲs reikalavimas netaikomas jau priimtiems nariams.

Vietos veiklos grupės narys turi tokias teises:

- dalyvauti ir balsuoti Vietos veiklos grup s visuotiniame nari susirinkime;
- naudotis Vietos veiklos grup s teikiamomis paslaugomis;
- susipaflinti su Vietos veiklos grup s dokumentais ir gauti vis Vietos veiklos grup s turim informacij apie jos veikl ;
- bet kada i-stoti i-Vietos veiklos grup s. Tokiu atveju stojamieji nario na-ai ir nario mokes iai ar kitaip Vietos veiklos grupei nuosavyb n perduotos l -os ir turtas negr flinami;
- kitas teis s aktuose ir Vietos veiklos grup s statuose nustatytas teises.

Vietos veiklos grup s narys privalo laikytis Vietos veiklos grup s stat ir kit Vietos veiklos grup s vidaus veiklos dokument , vykdyti Vietos veiklos grup s visuotinio nari susirinkimo ir Vietos veiklos grup s valdybos sprendimus, tausoti Vietos veiklos grup s turt , sumok ti kasmetin nario mokest .

Ufl didelius nuopelnus Vietos veiklos grupei visuotinio nari susirinkimo sprendimu, Vietos veiklos grup s nariui ar kitam asmeniui gali b ti suteiktas Vietos veiklos grup s nario garb s vardas. Vietos veiklos grup s garb s narys nemoka Vietos veiklos grup s nario mokes i ir neturi visuotiniuose Vietos veiklos grup s nari susirikimuose balsavimo teis s.

Nariui i-stojus ar i-braukus j i-s ra- , narys ne v liau kaip per dvi savaites atsiskaito su VVG ufl visas jam patik tas materialines vertybes jas gr flindamas nat ra arba atlygina teis s akt nustatyta tvarka. Narys pateikia VVG valdybai ataskait apie jam pateikt pareigojim ir uflduo i vykdym . Narys perduoda visas funkcijas ir vertybes VVG pirmininkui. Perrinkus VVG pirminink visos funkcijos ir vertyb s perduodamos valdybos paskirtam nariui.

Vietos veiklos grup s nariu gali tapti juridinis asmuo, sumok j s stojam j mokest ir priimtas narius Vietos veiklos grup s valdybos sprendimu. Vietos veiklos grup je juridiniam asmeniui atstovauja jo deleguotas atstovas arba pakaitinis asmuo. Vietos veiklos grup s narys

gali bet kada išstoti iš Vietos veiklos grupės, padavęs prašymą Vietos veiklos grupės valdybai raštu, pilnai vykdyti savosipareigojimus Vietos veiklos grupei ir su ja atsiskaitęs.

Vietos veiklos grupės narys gali būti pašalintas iš Vietos veiklos grupės visuotinio narių susirinkimo sprendimu, jeigu jo veikla prietauria VVG šPajrio kraetaso ir (ar) Lietuvos Respublikos teisės aktais nustatytiems tikslams, trukdo gyvendinti Vietos veiklos grupės uždavinius ir (ar) vykdyti jos funkcijas, atskleidęs konfidencialią informaciją, kitaip grubiai pažeidęs statusą arba kai jo elgesys prietauria bendru sutarimu numatytoms organizacijos vertyboms.

1.6. INFORMACIJOS APIE VVG VEIKLĄ SKLAIDA, TAIKYTI IR PLANUOJAMI TAIKYTI GYVENTOJŲ AKTYVINIMO BŪDAI, KONSULTACIJŲ GALIMIEMS VIETOS PROJEKTŲ PARAIŠKŲ TEIKĖJAMS TEIKIMO TVARKA

Informacijai skleisti apie VVG veiklą, parengtą vietos plėtros strategiją ir jos gyvendinimo galimybes bus organizuojamos specialios viešinimo kampanijos: pranešimai spaudoje, viešas rajoninis renginys, susitikimai seniūnijose, bendruomenėse, informaciniai leidiniai, seminarai, informaciniai stendai.

Bendruomenėms ir kitoms organizacijoms potencialioms pareikėjoms bus teikiama visapusiška parama, organizuojant renginius vietose, padedant generuoti projektus id jas, atitinkančias strategijoje numatytas finansuoti veiklas, teikiant paramą vietos projektų paraiškų rengimui. Taip pat numatoma organizuoti preliminari projektini id j atrankos procedūras.

1.7. VVG (KAIP JURIDINIO ASMENS) IR VVG NARIŲ KOMPETENCIJA, GEBĖJIMAI IR PATIRTIS PROJEKTŲ ADMINISTRAVIMO, FINANSŲ VALDYMO, BENDRADARBIAVIMO SRITYSE

11 VVG šPajrio kraetaso narių, dalyvavo LEADER temomis surengtuose mokymuose ir turi pafljymėjimus. VVG šPajrio kraetaso valdybos nariai, dalyvavę LEADER temomis surengtuose mokymuose:

1. Raimonda Damulienė, KP Nr. 033850.
2. Raimondas Simonavičius, KP Nr. 053973.
3. Laima Karbauskienė, KP Nr. 052650.
4. Rimantas Martinkus, KP Nr. 033944.
5. Daiva Buivydienė, KP Nr. 033670.
6. Tomas Pranys, KP Nr. 052653.
7. Valdas Puokorius, KP Nr. 33673.

8. M. Mislovas Ra-tikis, KP Nr. 052974.
9. Val. Krauleidien, VPK 090721-VVG003.
10. Vilma Dauk-ien, KP Nr. 072622.
11. Bronius Markauskas, KP Nr. 072634.

Vietos pl. tros strategijos rengimo metu buvo organizuoti papildomi mokymai: 20 VVG šPaj. rio kra-tasō nari. dalyvavo keturi. dien. (32 val.) mokymuose (2 dienos buvo skirtos temai šVietos pl. tros strategijos k. rimasō ir 2 dienos temai ó šPasirengimas vietos pl. tros strategijos. gyvendinimuiō). Tye mokymai VVG nariams suteik. flini, svarbi. kokybi-kos vietos pl. tros strategijos parengimui.

Be to veiklos VVG šPaj. rio iniciatyvosō sud. tyje metu nemafla dalis VVG šPaj. rio kra-tasō nari. gijo geb. jimus strategi-kai planuoti, sistemingai ir produktyviai dirbti, efektyviai organizuoti veikl., tvarkyti dokumentacij. Daugelis VVG nari. turi patirt. gyvendinant savivaldyb. s finansuojamus bei kit. program. (pvz., PHARE ir kt.) remiamus projektus (fr. 1.1 lentel.).

Pagrindiniai pasiekti rezultatai (VVG šPaj. rio iniciatyvosō sud. tyje):

- Dalyvavimas rengiant ir s. kmingai gyvendinant bandom. j. vietos pl. tros strategij., sisavinant ir administruojant 508 817,0 Lt vietos projekt. fond. .
- S. kmingai gyvendinti 38 vietos projektai.
- gyta bendradarbiavimo patirtis su a-tuoniomis Vietos veiklos grup. mis.

200862009 m. VVG šPaj. rio kra-tasō pareng. ir gyvendino projekt. šVietos veiklos grup. s šPaj. rio kra-tasō veiklos optimizavimas IT pagalbaō.

Projekto tikslai:

1. Informacini. technologij. pagalba stiprinti ir vie-inti VVG šPaj. rio kra-tasō veikl.;
2. Pl. toti kaimo bendruomeni. organizacij. geb. jimus, siekiant pad. ti sisavinti b. tinas flinias VVG strategijos k. rimui ir gyvendinimui.

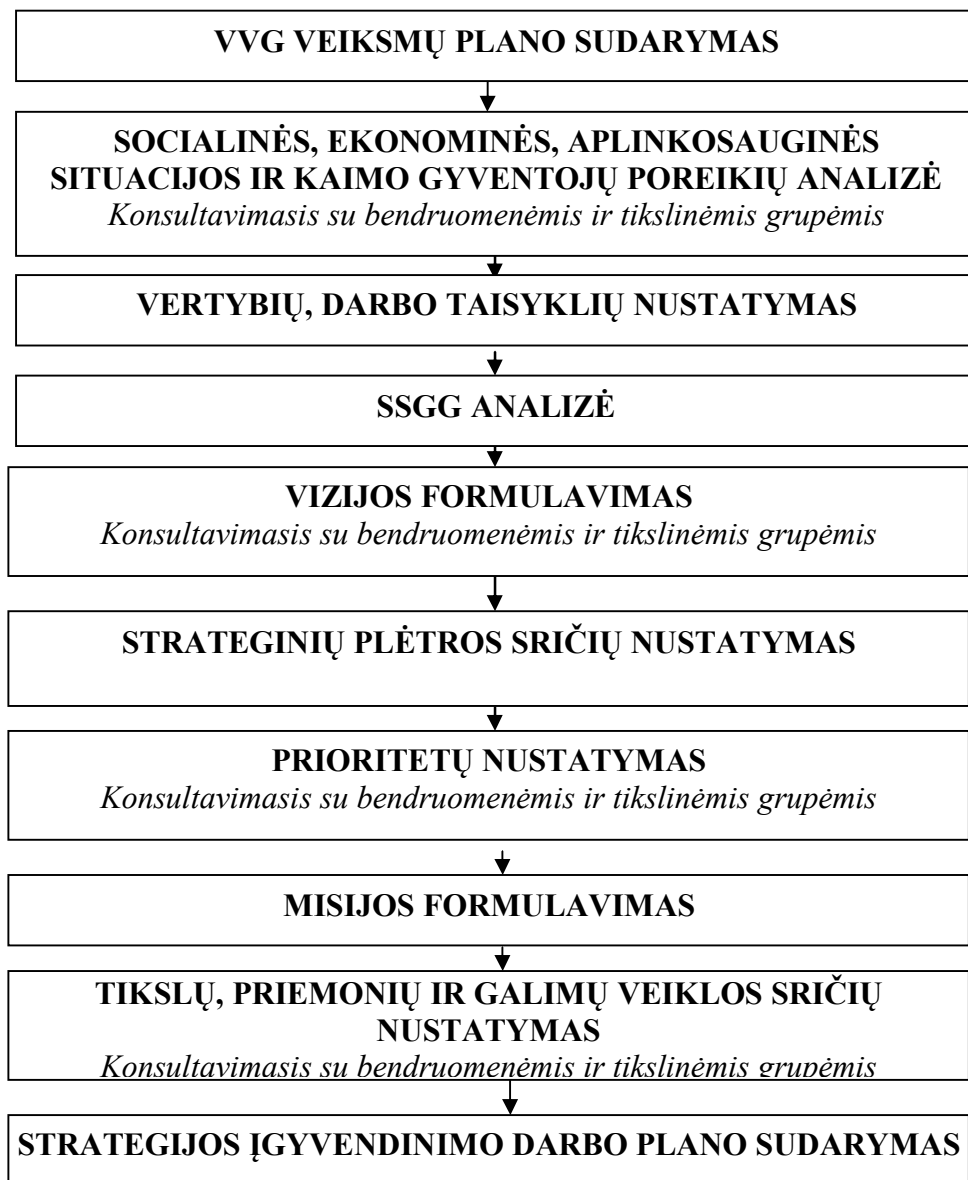
Projekto uždaviniai:

1. Sukurti interneto svetain., Paj. rio kra-tasō;
2. Pravesti mokymus bendradarbiavimo tinklo teritorijoje esan. i. kaim. bendruomeni. organizacij. atstovams;
3. sigyti kompiuterin. rang. .

1.8. VVG NARIŲ DALYVAVIMAS STRATEGIJOS RENGIMO PROCESĖ

Vienas pagrindini. VVG ufdavini. ó Klaip. dos r. vietos pl. tros strategijos parengimas. Sutelk. savo flinias ir profesin. patirt., VVG nariai aktyviai dirbo strategijos k. rimo laikotarpiu. Bendras ir pastovus darbas suteik. galimyb. kiekvienam VVG nariui atskleisti individual. pofli. r. ir pasiekti bendr. sutarim., suderinus vis. partneri. interesus ir nuomones. Vietos pl. tros strategijos rengimo etapai grafi-kai pavaizduoti 1.2 pav.

1.2 pav. Pagrindiniai vietos plėtros strategijos rengimo etapai

1.3 lentelėje pateikti vietos plėtros strategijos rengimo etapai, jų laiko grafikas ir VVG darbo pobūdis.

1.3 lentelė. Vietos plėtros strategijos rengimo etapai, jų laiko grafikas ir VVG darbo pobūdis

mėn. <i>Strategijos rengimo etapai</i>	2009 m.					2010 m.		VVG susitikimų skaičius	Darbo pobūdis
	08	09	10	11	12	01	02		
VVG veiklos plano sudarymas Vertybių ir darbo principų nustatymas								1	VVG veiklų numatymas ir planavimas, VVG valdybos narių pasidalinimas uždavimais. Darbas grupės, išsamios diskusijos. Sprendimai priimami VVG bendru sprendimu.
Socialinės ir ekonominės situacijos analizė, kaimo gyventojų poreikių analizė								1	VVG narių darbas vietose renkant statistinius duomenis. Gyventojų poreikių tyrimas kaimo vietovėse: apklausa, interviu, diskusijos (klausimynai, susitikimai, kt.)
Surinktos informacijos apibendrinimas. SSGG analizė								1	Darbas grupės, išsamios diskusijos, bendrai priimti sprendimai. SSGG nuolat papildoma strategijos rengimo metu
Vizijos formulavimas Misijos sudarymas								1	Darbas grupės. Bendrai priimti sprendimai. Metodinių darbo priemonių panaudojimas.
Prioritetinių plėtros sričių nustatymas, jų svarbos ir galimybių vertinimas. Galimų prioritetų formulavimas								2	Darbas grupės, diskusijos. Bendrai priimti sprendimai.
Konsultavimasis su bendruomenėmis dėl prioritetų formulavimo ir prioritetų atrinkimas.								1	VVG atlikto darbo pristatymas. Darbas su tikslinėmis grupėmis. Bendrai priimti sutarimai.
Strateginių tikslų, priemonių ir galimų veiklos sričių nustatymas Konsultavimasis dėl tikslų, priemonių ir veiksmų (galimų projektų).								1	Darbas grupės. Bendrai priimti susitarimai. VVG atlikto darbo pristatymas numatytoms tikslinėms grupėms. Išsamios diskusijos. Bendrai priimti sutarimai.
Strategijos gyvendinimo plano sudarymas (priežiūros, vertinimo ir projektų atrankos rodiklių nustatymas, projektų atrankos administravimas)								1	Darbas grupės. Išsamios diskusijos. Bendrai priimti sprendimai.
Strategijos dokumento parengimas, galutinis patvirtinimas ir viešinimas								2	Individualus darbas. VVG susirinkimai. Viešo pristatymo renginys.

1.9. VVG TERITORIJOS KAIMO PLĖTROS DALYVIŲ DALYVAVIMAS RENGIANT STRATEGIJĄ, VYKDYTAS KONSULTAVIMASIS SU VVG TERITORIJOS KAIMO PLĖTROS DALYVIAIS DĖL STRATEGINIŲ NUOSTATŲ

Reguliarus konsultavimasis su kaimo gyventojais, bendruomenėmis ir tikslinėmis grupėmis visuose vietos plėtros strategijos rengimo etapuose suteikė galimybes vietos gyventojams aktyviai dalyvauti strateginio planavimo procese. Tikslinis konsultavimasis vyko gyventojų poreikių analizės metu, prioritetais, tikslais, priemonėmis ir veiklos sritimis nustatymo etapuose.

Tai padėjo suderinti VVG priimamus sprendimus su kaimo gyventojų ir kitų tikslinių grupių lūkesčiais ir suteikė galimybes siekti realistiškų rezultatų.

Konsultavimosi procedūros kaimo gyventojų poreikių tyrimo metu yra aprašytos 2.3 skirsnyje. Konsultavimasis dėl prioritetais, priemonėmis ir veiklos sritimis vyko visuose susitikimuose, kuriuose buvo kviejami visi kaimo plėtros dalyviai. Tuose susitikimuose VVG grupė pristatė parengtus strateginius sprendimus pasiūlymus ir konsultavimosi dėl jų atitikimo kaimo gyventojų poreikiams. Viešo konsultavimosi proceso metu buvo naudojami, fokus grupių interviu, apklausos, darbo grupės, diskusijos ir reitingavimo metodai.

1.10. VVG ĮGYVENDINTI IR PLANUOJAMI VEIKSMAI, SIEKIANT ĮTRAUKTI SOCIALIAI PAŽEIDŽIAMUS IR ATSKIRTUS VVG TERITORIJOS GYVENTOJUS Į KAIMO PLĖTROS PROCESUS

Klaipėdos rajono vietos plėtros strategijos rengimo metu socialiai pažeidžiamam (bedarbiai, jaunimas, moterys, kt. grupės) kaimo filonų poreikiams buvo skiriamas ypatingas dėmesys. Strategijoje yra numatytos 2.1 ir 2.2 priemonės tiesiogiai nukreiptos socialiai pažeidžiamam filonui problemoms spręsti:

2.1 priemonė – Kaimo gyventojų aktyvinimas, socialinis, kultūrinis saviraiškos galimybių plėtojimas apima jaunimo ir socialiai atskirtų kaimo gyventojų aktyvinimo veiksmus:

2.1.3. *Veiklos sritys.* Jaunimo aktyvumo didinimo, užimtumo gerinimo priemonės;

2.1.4. *Veiklos sritys.* Socialiai atskirtų kaimo gyventojų traukimo bendruomenės veikloms priemonės.

2.2 priemonė – Kaimo ekonomikos varinimas svarbi bedarbių kaimo gyventojų ekonominio aktyvumo skatinimui.

1.11. VVG VEIKLOS TINKLE APRAŠYMAS

VVG šPaj rio kra-tasõ yra Lietuvos vietos veiklos grupi tinklo nar ir aktyviai dalyvauja Vietos veiklos grupi tinklo renginiuose.

Vietos veiklos grup šPaj rio kra-tasõ Lietuvos VVG tinklo darbe atstovauja pirminink Raimonda Damulien .

1.12. VVG KETINIMŲ BENDRADARBIAUTI APRAŠYMAS

Pagrindinis VVG bendradarbiavimo tikslas ó naujos patirties gijimas, galim bendr projekt aptarimas.

VVG šPaj rio kra-tasõ yra pasira-iusi tri-alio bendradarbiavimo sutart su VVG šRietavo iniciatyvosõir Tel-i r. VVG. Tya sutartimi patvirtintas trij bendros veiklos patirt turin i VVG tolesnio glaudaus bendradarbiavimo numatymas (flr. 7 priedas).

Taip pat VVG šPaj rio kra-tasõ bendradarbiauja su Tmut s r. VVG šLamatos flem õ, Joni-kio r. partneryst s vietos veiklos grupe, Ignalinos r. vietos veiklos grupe, Raseini r. vietos veiklos grupe šRaseini kra-to bendrijaõ, Vilkavi-kio kra-to vietos veiklos grupe.

Su Tmut s r. VVG pasira-yta sutartis d l partneryst s asociacijos šLamatos flem õ rengiamajame projekte šKaimo pl tros programos gyvendinimo gerosios patirties sklaidos tobulinimasõ (flr. 7 priedas). Tyo projekto tikslas ó suteikti Klaip dos apskrities kaimo bendruomen ms informacij apie Lietuvos kaimo pl tros 2007-2013 met programos ger j patirt . Planuojama surengti regionin konferencij , skirt gerosios patirties sklaidai ir i-leisti bendr leidin .

Su Joni-kio rajono partneryst s vietos veiklos grupe 2008-07-15 pasira-yta bendradarbiavimo sutartis (flr. 7 priedas). Klaip dos rajone, Karkl je buvo surengta bendra abiej VVG atstov konferencija šDalinkim s sava patirtimiõ. Konferencijoje dalyvavo 42 dalyviai (i- j 26 joni-kie iai). Tolesnio bendradarbiavimo planai numato rengti bendras diskusijas, konferencijas, keistis vizitais, bendradarbiauti rengiamuose ir vykdomuose projektuose.

2008 m. vasario 18 d. pasira-yta bendradarbiavimo sutartis su Ignalinos rajono vietos veiklos grupe (flr. 7 priedas), surengtas susitikimas Ignalinoje, numatoma rengti bendr projekt , kuris vandens keliu sujungt Ignalinos ir Klaip dos rajonus. VVG šPaj rio kra-tasõ aplank Ignalinos r. VVG. Kelion s tikslas ó pasidalinti vietos pl tros strategijos rengimo patirtimi, aptarti aktualius strategijos gyvendinimo klausimus.

2010 m. vasario 18 d. VVG šPaj rio kra-tasõ nariai lank si Raseiniuose ir susitiko su Raseini rajono vietos veiklos grupe šRaseini kra-to bendrijaõ. Vizito metu vyko apskritojo stalo diskusijos, buvo nustatyta, kad abiej VVG situacija pana-i (vienodas valdybos ir VVG nari skai ius, pana-us kaimo bendruomeni skai ius) ir nutarta bendradarbiauti bei keistis patirtimi daugelyje sri i . Raseini-kiai sipareigojo pad ti VVG šPaj rio kra-tasõ uflmegzti bendradarbiavimo ry-ius su Latvijos Talsu rajono VVG (flr. 7 priedas).

2010 met spalio 26 dien pasira-ya bendradarbiavimo sutartis su Vilkavi-kio kra-to vietos veiklos grupe.

Taip pat VVG šPaj rio kra-tasõ ketina uflmegzti bendradarbiavimo ry-ius su 2 Danijos vietos veiklos grup mis ó Bornholmo ir Skageno VVG.

II. VVG „PAJŪRIO KRAŠTAS“ TERITORIJOS SITUACIJOS IR GYVENTOJŲ POREIKIŲ ANALIZĖS APRAŠYMAS

2.1. VVG „PAJŪRIO KRAŠTAS“ TERITORIJOS VIENTISUMO EKONOMINE, SOCIALINE IR FIZINE (GEOGRAFINE) PRASME APRAŠYMAS

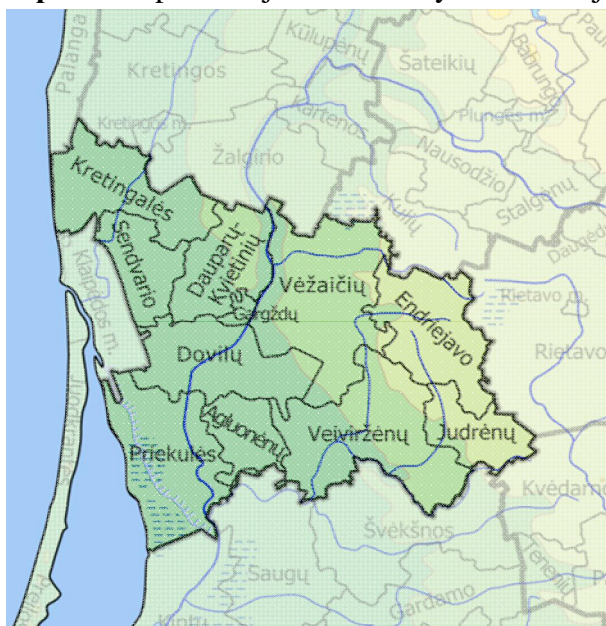
VVG šPajūrio kraštas pasirinkta LEADER metodo gyvendinimui teritorija sutampa su Klaipėdos rajono savivaldybės administracine teritorija (teritorijos žemėlapis priede), išskyrus Gargždų miestą, kuriame gyvena 16 164 gyventojai (2008 m.). Kitas rajono miestas Priekulė (1 650 gyv.) patenka VVG veiklos teritorijai.

VVG šPajūrio kraštas veikia apima visas kaimiškąsias Klaipėdos rajono seniūnijas, t. y. 10 iš 11 rajono seniūnijų (išskyrus Gargždų miesto seniūniją):

1. Aglunėnų seniūniją;
2. Dauparų-Kvietinių seniūniją;
3. Dovylių seniūniją;
4. Endriejavo seniūniją;
5. Judrėnų seniūniją;
6. Kretingalės seniūniją;
7. Priekulės seniūniją;
8. Sendvario seniūniją;
9. Veiviržėnų seniūniją;
10. Vėžaičių seniūniją.

Klaipėdos rajono seniūnijų teritorijos pateiktos 2.0 pav.

2.0 pav. Klaipėdos rajono savivaldybės seniūnijos

Visame Klaipėdos rajone 2008 m. gyveno 50, 617 t kst. gyventojų, o Gargždų mieste – 16,164 t kst. gyventojų, taigi VVG veiklos teritorijoje gyvena 34,453 t kst. gyventojų (2008 m. duomenys).

Klaipėdos rajono savivaldybės plotas sudaro 1 336 km², Gargždų miestas – 1,735 km². VVG teritorija sudaro 1 334,3 km².

VVG šio krašto atstovaujama teritorija yra vientisa geografinė, teritorinė-administracinė, ekonominė, socialinė ir kultūrinė prasmėmis. Atlikusi teritorijos analizę, VVG nustatė svarbiausius jos vientisumui pagrindžiančius bruožus:

- VVG pasirinkta teritorija sutampa su savivaldybės administracine teritorija (išskiriamas tik Gargždų miestas);
- Bendra rajono infrastruktūra;
- Socialinės ir ekonominės paslaugos yra teikiamos rajono lygmenyje;
- Panašios kaimiškumo lygos (išskyrus Priekulės ir Dobilėnių seniūnijas, kurios priskiriamos prie mažiausiai palankių kaimiškumo vietovių);
- Klaipėdos rajono kaimo ūkio ir bendruomenių numatomos kaimo plėtros galimybės dažniausiai siejamos su savivaldybės teritorijos ribomis;
- VVG atstovauja Klaipėdos rajone registruotoms organizacijoms;
- Bendra etnokultūra, papročiai, tikėjimas.

2.2. KLAIPĖDOS RAJONO SOCIALINĖS, EKONOMINĖS, APLINKOSAUGINĖS SITUACIJOS ANALIZĖ

Klaipėdos rajono situacijos analizė parengta remiantis informacija, kuri pateikia:

- Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės;
- Nacionalinė žemės tarnyba prie žemės ūkio Ministerijos ir Valstybės mokesčių Registrų centras;
- Lietuvos Respublikos eferencijos klasifikatorius;
- Lietuvos Respublikos upių ir tvenkinių klasifikatorius;
- Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos Ministerijos;
- Lietuvos kelių atlasas;
- Klaipėdos rajono savivaldybė;
- Klaipėdos rajono plėtros strateginis planas iki 2004-2012 m.;
- Klaipėdos apskrities teritorijos bendrasis planas;
- Klaipėdos rajono savivaldybės 2008 m. socialinių paslaugų planas;
- V–šEkoagrosė;
- Klaipėdos darbo birža;
- Klaipėdos darbo biržos 2007 m. veiklos ataskaita;
- Lietuvos automobilių kelių direkcija prie Susisiekimo Ministerijos;
- Projektas „Viešųjų interneto prieigos taškų plėtra“;
- Klaipėdos rajono Pedagoginio-psichologinio tarnyba;
- Nevyriausybinė organizacijų informacijos ir paramos centras.

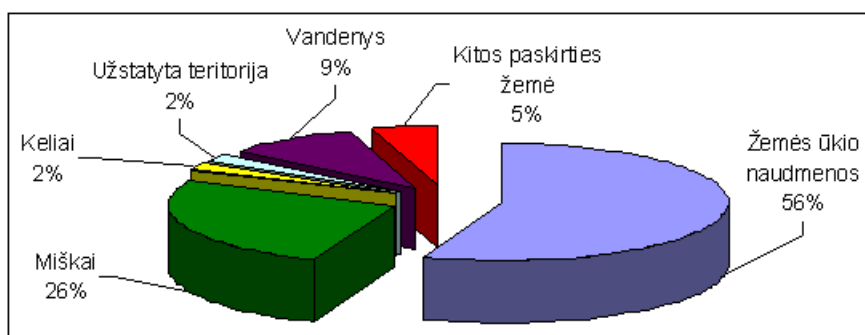
Gauti esamos situacijos duomenys susisteminti ir pateikti šioje analizėje. Pirmoji analizės dalis skirta Klaipėdos rajono teritorijos geografinės ir demografinės situacijos apibūdiniui. Antrojoje dalyje aptariamos rajono ekonomikos tendencijos. Trečiojoje dalyje analizuojama rajono infrastruktūros plėtra ir aplinkos apsauga. Ketvirtoje dalyje nagrinėjama viešųjų paslaugų teikimo sfera. Penktame skyriuje pateikiama informacija apie žmonių gyvenimo sąlygas rajono vietovėse, aprašoma rajono socialinė situacija.

fiemai i auk-tumai. Vakarini je dalyje yra i-kilusi auk-iausia rajono vieta o fivagini kalnas (148,3 m). fiemiausios rajono vietos yra vakarini je dalyje prie Baltijos j ros.

Daugiau kaip pus (56 proc.) Klaip dos rajono teritorijos uflima flem s kio naudmen plotai. Kit rajono flem s fondo dal sudaro mi-kai (26 proc.), keliai (2 proc.), uflstatyta teritorija (2 proc.), vandenys (9 proc.), kitos paskirties flem s (5 proc.) (flr. 2.2 pav.).

Pietini je rajono dalyje tarp Minijos ir Veivirflo upi bei vakarini je dalyje prie Baltijos j ros ir Kur-i mari vyrauja sm liai, -iaurini je dalyje prie Minijos up s yra sunki priemoli ir moli dirvofllemi, o likusioje teritorijos dalyje vyrauja lengvo ir vidutinio priemolio dirvofllemiai.

2.2 pav. Klaip dos rajono flem s fondo sud tis

Šaltinis: Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio Ministerijos, 2008 m.

Rajonas nepasiflymi mi-k gausa: mi-kai uflima tik 26 proc. rajono teritorijos, o mi-kingumo rodiklis 2006 m. buvo 1,3 karto maflesnis ufl Lietuvos vidurk, ta iau atitiko Klaip dos apskrities vidurk. Klaip dos rajono mi-kuose vyrauja pu-ynai, eglynai ir berflynai, bet pasitaiko ir mi-ri spygliuo i bei lapuo i mi-k. Didfliausias mi-k masyvas o Pamario mi-kai, augantys pietini je ir vakarini je rajono dalyje prie Kur-i mari.

Didfliausia ir vandens turist labiausiai pam gta rajono up o Minija. Rajono teritorija taip pat teka Akmena (prie flio i dar vadinama Dane), Veivirflas ir kitos up s. Remiantis Lietuvos Respublikos efler klasifikatoriumi, Klaip dos rajone yra 4 eflerai o Kapstatas, Bevardis, Kalot s efleras ir Plaz. Remiantis Lietuvos Respublikos upi ir tvenkini klasifikatoriumi, Klaip dos rajone yra 4 tvenkiniai: Agluon n, Grei i n, V flai i ir Laukfllemi.

Rajono rekreacin -gamtin potencial formuoja ir 12 valstybini draustini: Ablingos geomorfologinis, Graumenos hidrografinis, Luffijos ir Smelt s botaniniai, Minijos ir Veivirflo ichtiologiniai, Svencel s piev botaninis-zoologinis, Reiski tyro ir Svencel s telmologiniai, Klio-i, Minijos sensl nio ir Veivirflo kra-tovaizdffio.

Rajone yra 15 piliakalni , 5 didesni parkai: Gargždai , Klio-i , Priekul s (Kuodffli), V flai i , Vingio. Svarbiausi gamtos paminklai yra Pakalni-ki ir TERN fluolai ir akmenys: šBaravykasō, Lapi-k s akmuo, Rusin mitologinis akmuo.

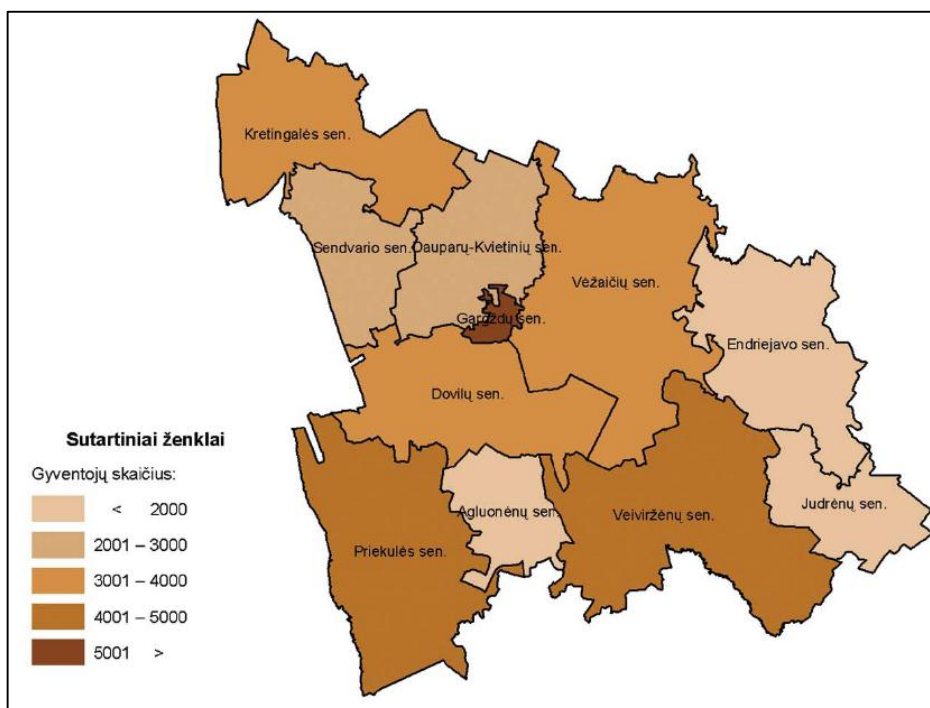
Urbanizacija, administracinė struktūra.

Klaip dos rajonas priskiriamas kaimi-kiesiems rajonams, nes pasiflymi maflu urbanizacijos lygiu. 2008 m. pradffios duomenimis, rajono miestuose gyveno 35,1 proc. rajono gyventoj , o kaimo vietov se gyveno 64,9 proc. rajono gyventoj , pastarasis rodiklis yra 2 kartus daugiau nei Lietuvos vidurkis (33,1 proc.) ir 2,4 karto daugiau nei apskrities vidurkis (27,4 proc.).

Rajone yra du miestai ó Gargždai ir Priekul . Remiantis 2008 m. duomenimis, Gargžduose gyvena 16 164 gyventojai, Priekul je ó 1 650 gyventojai. Taip pat rajone yra 7 miesteliai (Dovilai, Endriejovas, Judr nai, Kretingal , Plikiai, Veivirfl nai ir V flai iai) bei 303 kaimai.

Visa Klaip dos rajono savivaldybei priklausanti teritorija suskirstyta 11 dydffiu bei gyventoj skai iumi besiskirian i seni nij . Daugiausiai gyventoj turi Gargždai , Priekul s ir Veivirfl n seni nijos, mafliausiai ó Agluon n , Endriejavo ir Judr n seni nijos (flr. 2.3 pav.). Labiausiai nutolusios nuo rajono centro yra Kretingal s, Endriejavo, Judr n , Veivirfl n , Agluon n bei Priekul s seni nijos.

2.3 pav. Klaip dos rajono savivaldyb s gyventoj skai ius seni nijose

Šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV (Lietuvos gyventojų ir būstų surašymo 2001 m. duomenys).

Tikslinė žemės paskirtis ir žemės privatizavimas

2008 m. pradžios duomenimis, kuriuos pateikia Nacionalinė žemės tarnyba prie ūkio Ministerijos ir Valstybinis žemės registras, 61,3 proc. rajono žemės yra privati, 38,7 proc. valstybinė. Detalesnė žemės fondo struktūra pagal žemės paskirtį ir nuosavybės valdymo formas pateikta 2.1 lentelėje.

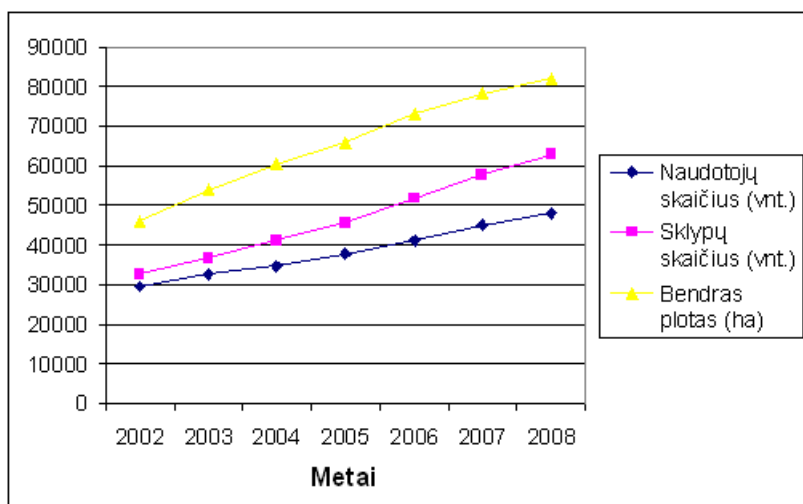
2.1 lentelė. Klaipėdos r. žemės fondo struktūra pagal tikslinę paskirtį ir nuosavybės formą, 2008 m.

Tikslinė paskirtis	Fondas (ha)	Teritorijos dalis (proc.)	Privati				Valstybinė	
			Plotas (ha)	Dalis (proc.)	Naudotojų sk.	Sklypų skaičius	Plotas (ha)	Dalis (proc.)
Ūkinio paskirties žemė	83129	62,22	66021	79,42	34167	47193	17108	20,58
Miškio paskirties žemė	31504	23,58	12998	41,26	3045	3459	18506	58,74
Vandens ūkinio paskirties žemė	10558	7,90	21	0,20	8	3	10537	99,80
Konservacinės paskirties žemė	377	0,28	0	0	0	0	377	100
Kitos paskirties žemė	7839	5,87	2893	36,91	10791	12171	4945	63,08
Laisva valstybinė žemė	182	0,17	-	-	-	-	182	100

Šaltinis: Nacionalinė žemės tarnyba prie Ūkio Ministerijos ir Valstybinis žemės registras.

Kasmet rajone didėja privačių žemės plotai, taip pat daugėja privati žemės sklypai bei jų savininkai (žr. 2.4 pav.).

2.4 pav. žemės privatizavimas Klaipėdos rajone 2002-2008 m.

Šaltinis: Nacionalinė žemės tarnyba prie Ūkio Ministerijos ir Valstybinis žemės registras.

Gyventojų tankumas ir skaičius

Klaipėdos rajono bendruomenės teritorija yra retai apgyvendinta.

Rajono gyventojų tankumas 1,4 karto mažesnis už šalies ir 1,9 karto mažesnis už apskrities rodiklius: 2008 m. pradžioje gyventojų tankumas rajone buvo 37,9 fhm./km², tuo tarpu šalyje – 51,6 fhm./km², apskrityje – 72,7 fhm./km².

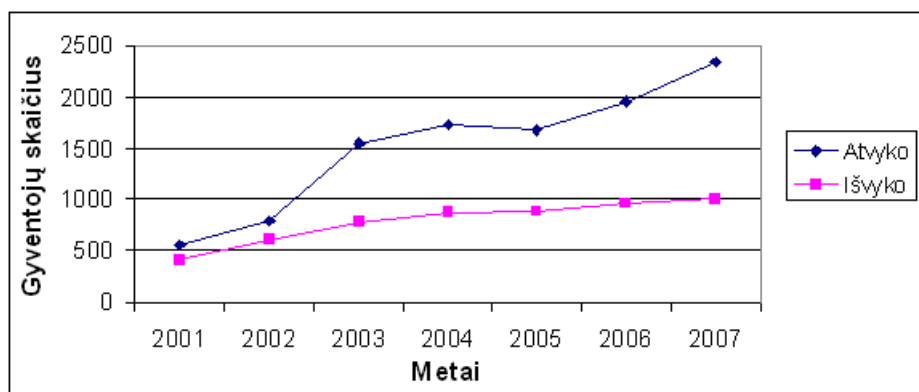
2008 m. pradžioje rajone gyveno 50 617 gyventojų (tai sudarė 1,5 proc. šalies bei 13,4 proc. Klaipėdos apskrities gyventojų).

Visoje šalyje vyraujanti gyventojų mažėjimo tendencija Klaipėdos rajonui nebėgdinga: nuo 2001 m. rajono populiacija kasmet padidėja vidutiniškai 559 gyventojais. Didele dalimi tai lemia migracija.

2001-2007 m. Klaipėdos rajono gyventojų vidaus migracijos saldo buvo vien tik teigiamas. 2001-2003 m. atvykstančių gyventojų Klaipėdos rajonui skaičius smarkiai didėjo, nuo 2004 m. situacija stabilizavosi, tačiau 2006-2007 m. vėl pastebima atvykstančių žmonių skaičiaus didėjimo tendencija (žr. 2.5 pav.). Išvykstančių rajono žmonių skaičius taip pat stabiliai didėja, bet yra gerokai mažesnis nei atvykstančių žmonių skaičius.

2007 m. gyventojų Klaipėdos rajonui atvyko 2443 gyventojai, išvyko – 1139, taigi migracijos saldo +1304.

2.5 pav. Klaipėdos rajono gyventojų vidaus migracija 2001-2007 m.

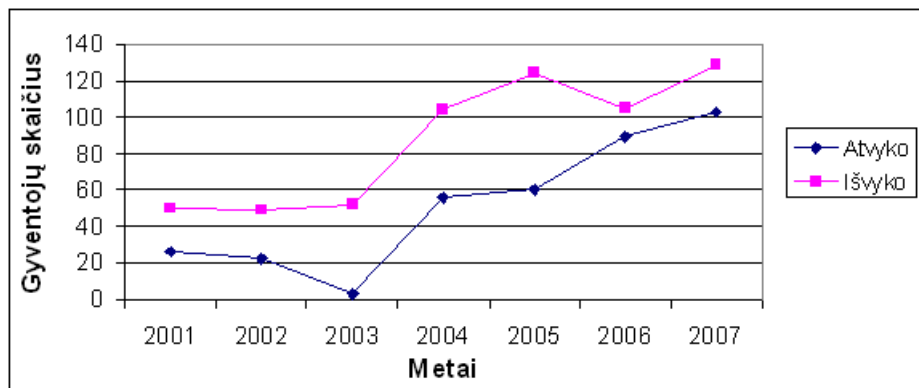

Šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV.

Tarptautinės migracijos saldo nuo 2001 m. buvo vien tik neigiamas. Emigracijos užsienio šalis rodikliai rajone nėra stabilūs – ji tai didėja, tai mažėja, nors pastebima bendra išvykstančių žmonių skaičiaus didėjimo tendencija. Lietuvai tapus pilnateise Europos Sąjungos (ES) nare ir atsivėrus ES darbo rinkos galimybėms, daug žmonių išvažiuoja dirbti užsienį, tačiau oficialūs statistikos duomenys apie gyventojų migraciją užsienį nėra labai tikslūs, nes dauguma laikinai išvykstančių nesiregistruoja migracijos tarnyboje.

Išsienio ir atvykstančių gyventojų skaičius taip pat nuolat didėja (fr. 2.6 pav.).

2. 6 pav. Klaipėdos rajono gyventojų tarptautinė migracija 2001-2007 m.

Šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV.

Gimstamumas rajone didesnis nei vidutiniškai apskrityje ir –alyje; mirtingumas taip pat didesnis nei vidutiniškai apskrityje, bet mažesnis nei –alyje (fr. 2.2 lentelė).

2. 2 lentelė. Demografinių duomenų palyginimas (1 000 gyventojų, 2006 m.)

	Gimusių skaičius	Mirusių skaičius	Natūrali kaita	Santuokų skaičius	Ištuokų skaičius
Klaipėdos r. sav.	10,5	12,5	-2,0	6,2	3,4
Klaipėdos m. sav.	9,6	11,2	-1,6	7,4	4,1
Kretingos r. sav.	9,9	12,9	-3,0	5,9	3,1
Neringos sav.	8,1	8,8	-0,7	7,2	4,9
Palangos m. sav.	8,6	10,5	-1,9	6,1	3,5
Skuodo r. sav.	7,5	14,0	-6,5	5,5	3,2
Telšių r. sav.	10,3	13,3	-3,0	5,8	3,2
Klaipėdos apskrityje	9,7	12,0	-2,3	6,6	3,7
Respublikoje	9,2	13,2	-4,0	6,3	3,3

Šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV

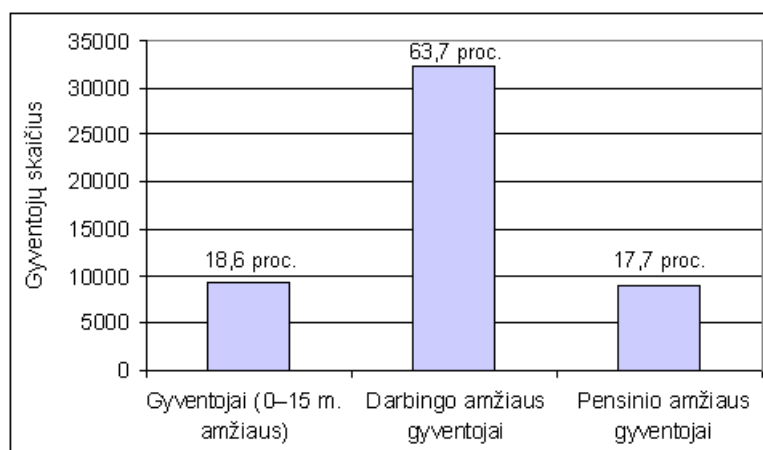
2001-2006 m. Klaipėdos rajone natūrali gyventojų kaita buvo vien tik neigiama (mirė daugiau žmonių negu gimė), tačiau 2007 m. situacija pradėjo keistis: gimė 626, o mirė 608 rajono gyventojai (natūrali gyventojų kaita +18). Nepaisant to, 2007 m. 1 000 gyventojų tenkančios natūralios kaitos rodiklis rajone vis dar buvo neigiamas (-0,3).

Rajono gyventojai pagal lytį ir amžių

2008 m. pradžios duomenimis, Klaipėdos rajono gyventojų pasiskirstymas pagal lytį yra tolygesnis nei vidutiniškai –alyje ir apskrityje: Klaipėdos rajone 100 vyrų tenka 106 moterų, tuo tarpu apskrityje 100 vyrų tenka 114 moterų, –alyje 100 vyrų tenka 115 moterų.

Rajono gyventojų pasiskirstymas pagal amfi –iek tiek skiriasi nuo –alies ir apskrities rodikli : rajone santykinai daugiau yra gyventojų iki 15 metų ir santykinai mažiau pensinio amfiiaus gyventojų nei vidutiniškai –alyje ir apskrityje. 2008 m. rajono gyventojai iki 15 metų sudarė 18,6 proc. (–alyje ó 16,9 proc., apskrityje ó 16,9 proc.), darbingo amfiiaus ó 63,7 proc. (–alyje ó 63,6 proc., apskrityje ó 64,7 proc.), pensinio amfiiaus ó 17,7 proc. (–alyje ó 19,5 proc., apskrityje ó 18,4 proc.) visų gyventojų skaičiaus (flr. 2.7 pav.).

2.7 pav. Gyventojų pasiskirstymas pagal amfi Klaipodos rajone 2008 m. pradžioje

Šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV.

Lyginant 2008 m. pradžios gyventojų skaičius su 2001 m., pastebimas vaikų ir pensinio amfiiaus žmonų skaičiaus mažėjimas bei darbingo amfiiaus žmonų skaičiaus didėjimas (flr. 2.3 lentelė). Darbingo amfiiaus gyventojų skaičiaus didėjimą pailginto darbingo amfiiaus –alyje bei didėjančio gyventojų migracijos saldo.

2.3 lentelė. Klaipodos rajono gyventojų skaičiaus pokytis 2001-2008 m.

Gyventojų grupė	2004 m.	2008 m.	Pokytis
0–15 metų amfiiaus gyventojų skaičius	11 134	9 414	Sumažėjo 15,4 proc.
Darbingo amfiiaus gyventojų skaičius	25 674	32 239	Padidėjo 25,6 proc.
Pensinio amfiiaus gyventojų skaičius	9 371	8 964	Sumažėjo 4,3 proc.

Šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV.

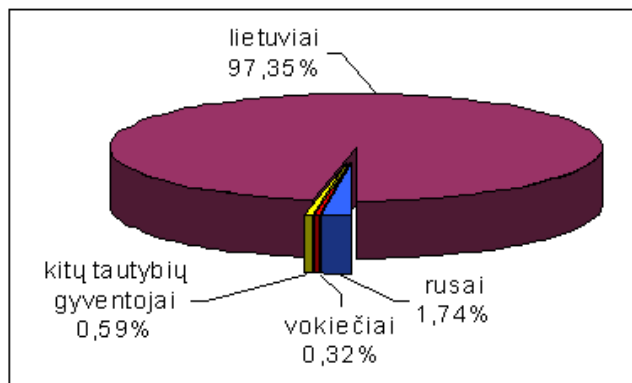
Tautinė sudėtis

Klaipodos rajonas tautiškai vienalytis: 2001 m. surašymo duomenimis, lietuviai sudarė 97,3 proc. Klaipodos rajono gyventojų (flr. 2.8 pav.), tuo tarpu atitinkamas rodiklis –alyje buvo 84,4 proc., apskrityje ó 85,2 proc.

Į kitas tautybes Klaipodos rajone daugiausiai gyvena rusai (1,7 proc.) ir vokiečiai (0,3 proc.). 2001 m. surašymo duomenimis, rajone taip pat gyvena lenkai, baltarusiai, ukrainiečiai,

lyd , totori , latvi , rom , ta iau –i tautybi fmon s sudaro tik 0,6 proc. vis rajono gyventoj .

2.8 pav. Klaip dos rajono gyventoj pasiskirstymas pagal tautyb

Šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV (Lietuvos gyventojų ir būstų surašymo 2001 m. duomenys).

APIBENDRINIMAS

- Klaip dos miesto artumas turi didel tak rajono fmoni gyvenimui.
- Rajonas turtingas vairi gamtini i-tekli , ypa respublikin s reik–m s draustini ir vandens telkini .
- Rajonas nepasifymi mi–k gausa.
- Klaip dos rajonas priskiriamas kaimi–kiesiems rajonams.
- Rajone yra du miestai (Gargfdai ir Priekul), 7 miesteliai ir 303 kaimai.
- Visa Klaip dos rajono savivaldybei priklausanti teritorija suskirstyta 11 dydfliu bei gyventoj skai iumi besiskirian i seni nij .
- Kasmet rajone did ja priva ios flem s plotai, taip pat daug ja priva i flem s sklyp bei j savinink .
- Klaip dos rajono bendruomen n ra mafla, ta iau teritorija yra retai apgyvendinta.
- Bendras gyventoj skai ius rajone did ja d l teigiamos gyventoj kaitos ir teigiamo migracijos saldo.
- Rajono vidaus migracijos saldo yra vien tik teigiamas, o tarptautin s migracijos saldo yra vien tik neigiamas.
- Klaip dos rajono gyventoj pasiskirstymas pagal lyt yra tolygesnis nei vidutini–kai –alyje ir apskrityje.
- Rajone santykinai daugiau yra gyventoj iki 15 met ir santykinai mafliau pensinio amfliaus gyventoj nei vidutini–kai –alyje ir apskrityje.
- Klaip dos rajonas yra tauti–kai vienalytis.

2.2.2. Ekonominė rajono situacija

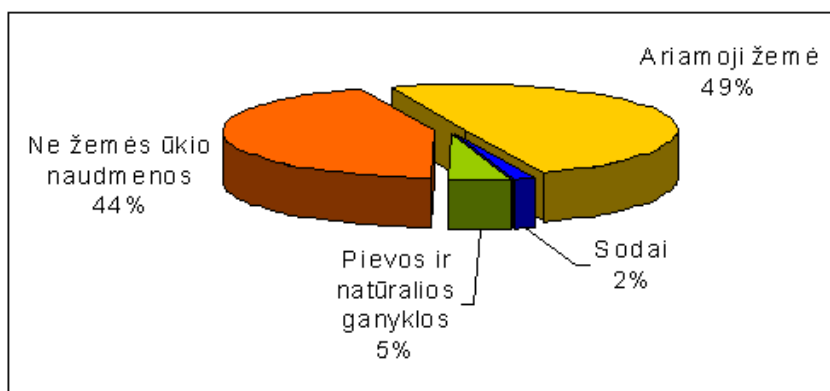
Žemės ūkis

Ūkis Klaipėdos rajone yra svarbi ekonominė veikla. Rajone vyrauja smulkieji ūkiai, tačiau ksta modernieji stambieji ūkiai, tačiau po truputį daugėja ekologiniai ūkiai.

Rajono šiaurinis dalis prie Baltijos jūros ir visa vakarinė teritorijos dalis priklauso žemaitijos plynaukštės agrarinio teritorijos potencialo zonai. Ši zona pasižymi dideliu teritorijos sąsavinimu žemės ūkiui, mažu dirvožemio jautrumu intensyviai žemės dirbimui, vidutiniškai naivomis žemės naudmenomis, galimybe derinti vairaus dydžio ir tipo ūkius. Likusi teritorijos dalis priklauso Nemuno žemupio ir Pajūrio žemumos agrarinio teritorijos potencialo zonai. Ši zona pasižymi dideliu teritorijos sąsavinimu žemės ūkiui, dirvožemio jautrumu vajo erozijai, vidutiniškai naivomis žemės naudmenomis, galimybe suformuoti stambius kininkinius ir žemės ūkių monokultūras.

Žemės ūkio naudmenos sudaro 56 proc. Klaipėdos rajono žemės fondo. Didžioji žemės ūkio naudmenų dalis tenka ariamajai žemei (66,2 t kst. ha), likusi dalis sudaro pievas ir natūralios ganyklos (6,2 t kst. ha) bei sodai (2 t kst. ha) (lfr. 2.9 pav.).

2. 9 pav. žemės naudmenos Klaipėdos rajone 2008 m. pradžioje

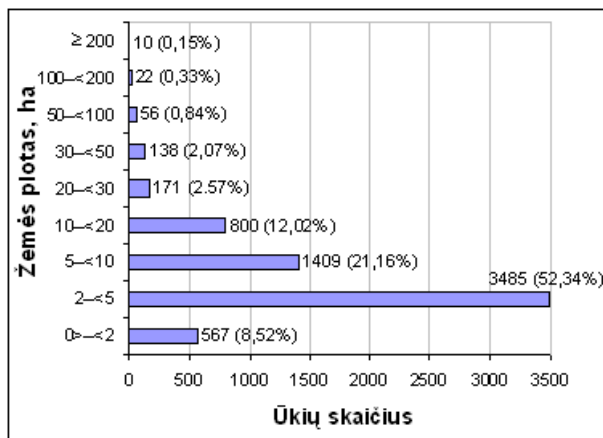
Šaltinis: Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio Ministerijos, 2008 m.

Rajone kasmet daugėja privačių žemės naudotojų skaičius. 2008 m. pradžioje privačių žemės ūkio paskirties žemės savininkų ar naudotojų skaičius siekė 34 167 ir tai yra 44,7 proc. daugiau nei 2002 m. pradžioje (23 609 žemės savininkų ar naudotojų). Vidutinis žemės savininkų ar naudotojų kiūdydis rajone yra mažesnis nei vidutiniškai šalyje ir apskrityje ir siekia 1,93 ha (šalyje – 3,99 ha, apskrityje – 3,06 ha).

2003 m. žemės ūkio surašymo duomenimis, daugiau nei pusė visų rajono ūkių (61 proc.) sudaro iki 5 ha ploto ūkiai. Stambiai, dideli turimos žemės ūkio technikos ir rangos

didesn darbo efektyvum pasiekian i , ki (50 ha ir daugiau) rajone 2003 m. buvo 1,32 proc. (fr. 2.10 pav.).

2. 10 pav. Vis Klaip dos rajono veikian i ki pasiskirstymas pagal dyd

Šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV (2003 m. ūkių surašymo duomenys).

2003 m. surašymo duomenimis, didel dalis (37 proc.) kininkaujan i asmen yra vyresni nei 60 met . Jaun , iki 40 met kininkaujan i asmen yra 25 proc. Tokia situacija, kai didel dalis kinink yra 60 met ir vyresni, apsunkina flem s kio sektoriaus modernizavimo, specializacijos gilinimo bei veiklos vairinimo klausimus.

Klaip dos rajonas yra vienas stipriausi apskrityje pagal ki , registruot kinink ki registre, skai i (daugiau registruot ki yra tik Tšut s rajone). 2008 m. rugpj io 1 d. –iame registre buvo 3 315 registruot ki , kuri bendras flem s plotas siek 31 936,17 ha.

Rajone vyrauja smulk s ir nedideli kiai. Daugumos (94 proc.) ki dydis ó iki 20 ha. Stamb s kiai (vir–50 ha) sudaro tik 0,6 proc. vis rajono registruot ki . Klaip dos rajono vidutinis kinink ki registre registruoto kio plotas (9,63 ha) yra vienas didffiausi apskrityje (didesnis tik Skuodo rajono vidutinis kio plotas ó 10,69 ha).

Rajonas i–siskiria maflesne nei vidutini–kai apskrityje valstybei priklausan ios flem s procentine dalimi: 38,7 proc. rajono teritorijos priklauso valstybei, tuo tarpu vidutini–kai apskrityje ó 47,3 proc.

Remiantis 2008 m. rugpj io 1 d. kinink ki registro duomenimis, i– bendro kinink ki naudojamos flem s ploto 94 proc. sudar kininkui ar kio nariams nuosavyb s teise priklausan ios flem s kio paskirties flem s plotas, 4,6 proc. sudar i–sinuomotos i–kit asmen priva ios flem s kio paskirties flem s plotas ir 1,4 proc. sudar i–sinuomotos i–valstyb s flem s kio paskirties flem s plotas.

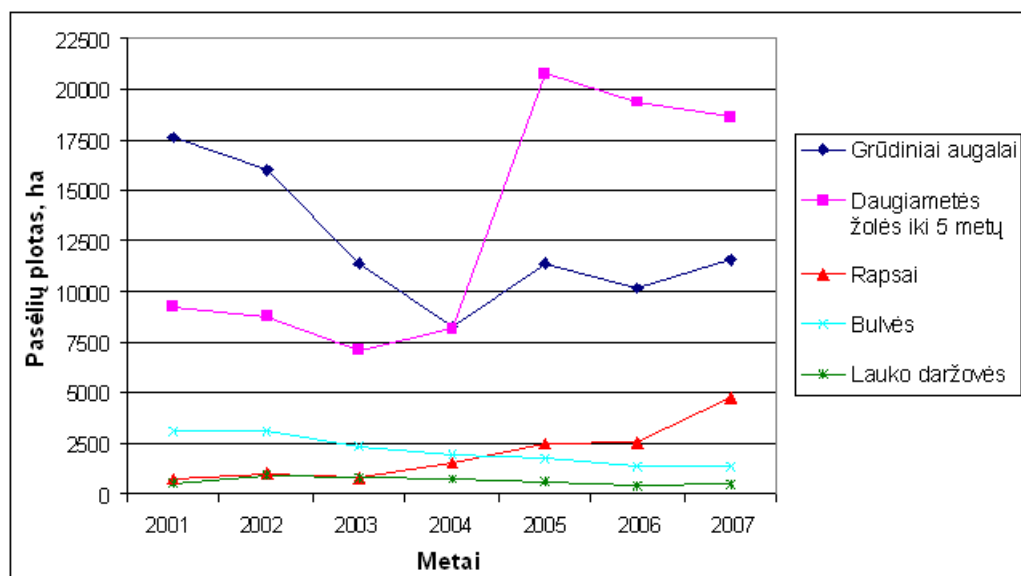
Prie mafliu palanki kininkauti vietovi Klaip dos rajone priskiriamos Dovil ir Priekul s seni nijos, o visur kitur s lygos kininkauti yra daugiau ar mafliu palankios.

2006 m. Klaipėdos rajono žemės ūkio produkcijos buvo pagaminta už 82,145 mln. Lt. Didžioji žemės ūkio produkcijos dalis (63,7 proc.) teko gyvulininkystės produkcijai, likusioji (36,3 proc.) – augalininkystės produkcijai.

2007 m. pasalių struktūroje vyraavo daugiamečių žolės (49,8 proc. pasalių ploto) ir grūdiniai augalai (31,1 proc.). Taip pat buvo auginami rapsai (12,7 proc.), bulvės (3,5 proc.), lauko daržovės (1,2 proc.) ir kai kurios kitos mažiau populiarios kultūros.

Grūdinių augalų pasalių plotai pastaraisiais metais mažai kito. 2005 m. smarkiai išaugo daugiamečių žolės pasalių plotai, vėliau – kiek mažėjo, tačiau išlieka viena populiariausių auginamų kultūrų rajone. Rapsų pasalių plotai rajone kasmet didėja, o bulvių – vis mažėja (žr. 2.11 pav.).

2. 11 pav. Pasalių plotai Klaipėdos rajone 2001–2007 m.

Šaltinis: Lietuvos Statistikos departamentas prie LRV.

2.4 lentelė. Žemės ūkio produkcijos derlingumas visuose žemės ūkiuose 2005–2007 m.

	Klaipėdos rajonas (cent./ha)			Klaipėdos apskritis (cent./ha)			Lietuvos Respublika (cent./ha)		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Grūdinių augalų derlingumas	18,8	14,4	18,1	19,7	12,1	20,2	28,9	18,8	29,4
Rapsų derlingumas	20,4	8,0	11,1	16,6	6,4	11,1	18,4	11,2	17,9
Bulvių derlingumas	97,3	85,2	83,9	127,0	61,7	80,1	121,0	79,1	109,1
Lauko daržovių derlingumas	77,9	48,2	105,2	111,6	65,7	104,7	161,1	115,6	165,9

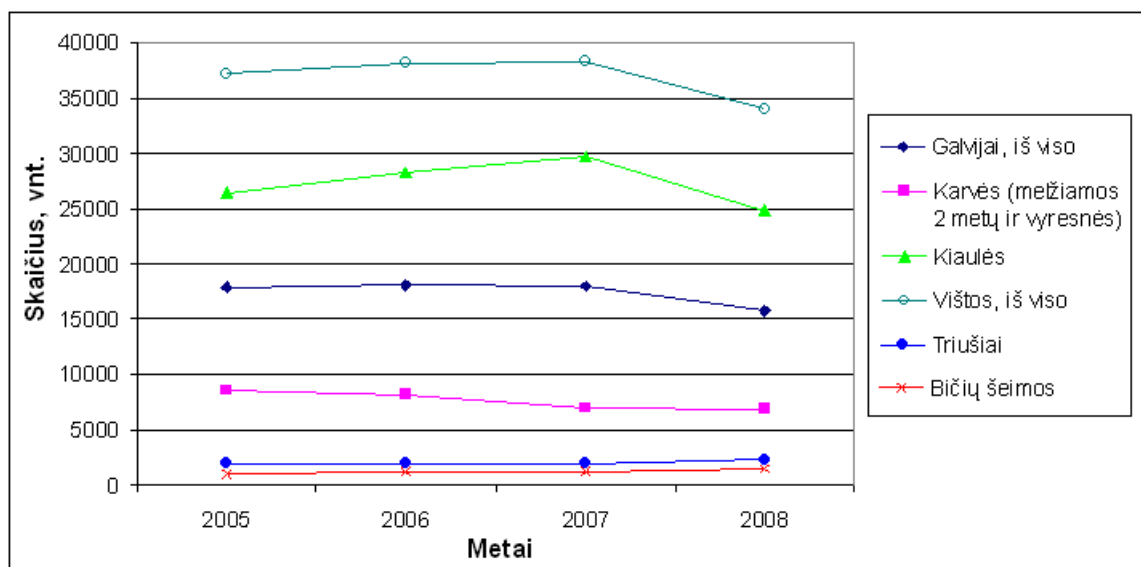
Šaltinis: Lietuvos Statistikos departamentas prie LRV.

Klaipėdos rajone auginamų kultūrų derlingumas mažesnis nei šalies vidurkis (žr. 2.4 lentelę).

2008 m. pradžioje visuose Klaipėdos rajono kiuose buvo 15,8 t kst. galvijų, ir tai sudarė 20,4 proc. Klaipėdos apskrityje auginamų galvijų skaičiaus. Karvi visuose kiuose buvo 6,8 t kst., ir tai sudarė 19,2 proc. apskrityje auginamų karvių skaičiaus. Klaipėdos rajono kiuose auginami kiaulių skaičius buvo 24,8 t kst., ir tai sudarė 36,2 proc. apskrityje auginamų kiaulių skaičiaus. Kitų gyvulių Klaipėdos rajone auginama daug mažiau: 431 avis, 422 ožkos, 1096 arkliai. Be gyvulių dar yra auginama 34 t kst. vištų, 2,3 t kst. triušių, 1,4 t kst. bičių šeimos.

Klaipėdos rajone pastebima galvijų, kiaulių ir vištų skaičiaus mažėjimo tendencija. Melniam karvių skaičius rajone mažai kinta. Pastebima triušių ir bičių šeimos skaičiaus didėjimo tendencija (žr. 2.12 pav.).

2.12 pav. Gyvulių, vištų, triušių ir bičių šeimos skaičius Klaipėdos rajone 2005–2008 m.

Šaltinis: Lietuvos Statistikos departamentas prie LRV.

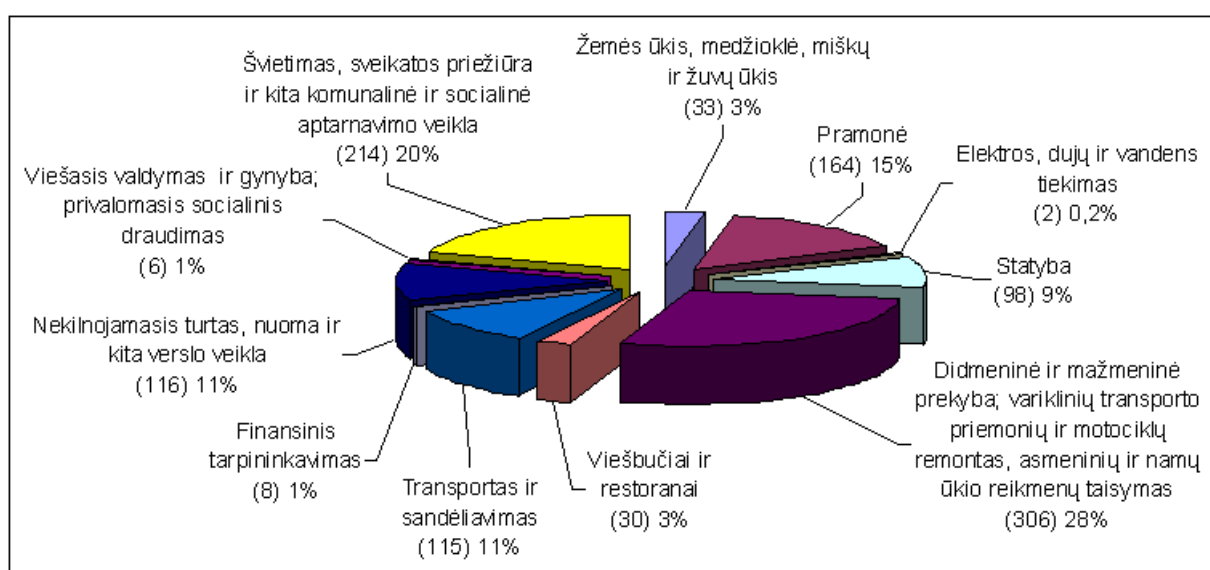
Klaipėdos rajone per 2006 m. buvo primelstas 37,4 t kst. ton pieno, ir tai sudarė 22,8 proc. apskrityje primelsto pieno. Per tuos pačius metus gyvuoju svoriu buvo realizuota skersti 6,5 t kst. ton gyvulių ir paukščių, ir tai sudarė 24,1 proc. atitinkamo apskrities rodiklio. 2006 m. Klaipėdos rajone buvo surinkta 3,7 mln. kiaušinių, ir tai sudarė tik 5,3 proc. visoje apskrityje surinktų kiaušinių skaičiaus.

Vašekoagrosduomenimis, 2007 m. Klaipėdos rajone buvo 35 ekologinės gamybos ūkiai ir tai yra 4 ūkiais daugiau nei 2006 m. Trys ūkiai specializavosi tik vienoje augalininkystės srityje. Kiti ūkiai buvo mišrūs ir ūkiai augalininkystėje, gyvulininkystėje, sodininkystėje, daržininkystėje arba vaistažolėninkystėje.

Pramonė, statyba, verslas

Pramonė Klaipėdos rajone vystoma aktyviai. I– pramoninės veiklos srityje rajone didesniais apimtimis vystoma naftos gavyba, statybinė medžiagų gamyba, maisto pramonė, gyvulinės dalies gamyba. Pramonės sektorius pagal veikiančių subjekto skaičių (15 proc. nuo visų rajono subjekto skaičių) yra trečioje vietoje po didmeninės ir mažmeninės prekybos, variklinio transporto priemonių ir motociklų remonto, asmeninių ir namų ūkio reikmenų taisymo (28 proc.) bei –vietimo, sveikatos priežiūros ir kitos komunalinės ir socialinės aptarnavimo veiklos (20 proc.) sektorių (žr. 2.13 pav.).

2.13 pav. Klaipėdos r. veikiančių subjekto pagal ekonominės veiklos rūšis (2008 m.)

Šaltinis: Lietuvos Statistikos departamentas prie LRV.

Klaipėdos rajono pramonės sektoriuje 2008 m. pradžioje veikė 156 ūkio subjektai.

Klaipėdos rajone svarbiausi gaminami pramonės produktai yra nafta, mėsos ir mėsos subproduktai, fluvies produkcija, kauli ir –un dalas, silikatinės plytos ir blokėliai bei ritini pavidalo stog dangos. Mėsos ir mėsos subproduktai, kauli ir –un dalas bei silikatinė plytų ir blokėlių gamyba Klaipėdos rajone auga, kitų gaminių gamyba yra stabili arba mažėja (žr. 2.5 lentelę).

2 5 lentelė. Svarbiausi gaminių gamyba Klaipėdos rajone 2000–2005 m.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Naftos gavyba, t kst. t	216,5	391,7	370,3	324,2	255,7	182,4
Mėsos ir mėsos subproduktai, t kst. t	3,7	4,5	6,6	11,3	11,2	15,8
fluvies produkcija, t kst. t	2,8	2	2,1	1,4	0,6	0,6
Kauli ir –un dalas, t kst. t	44,8	53,9	60,6	73,6	77,2	79
Silikatinės plytos ir blokėliai, t kst. t	0	30	38	37	56	74
Ritini pavidalo stog dangos, t kst. m ²	1937	2288	3257	5526	5964	4384

Šaltinis: Lietuvos Statistikos departamentas prie LRV, Klaipėdos teritorinė statistikos valdyba.

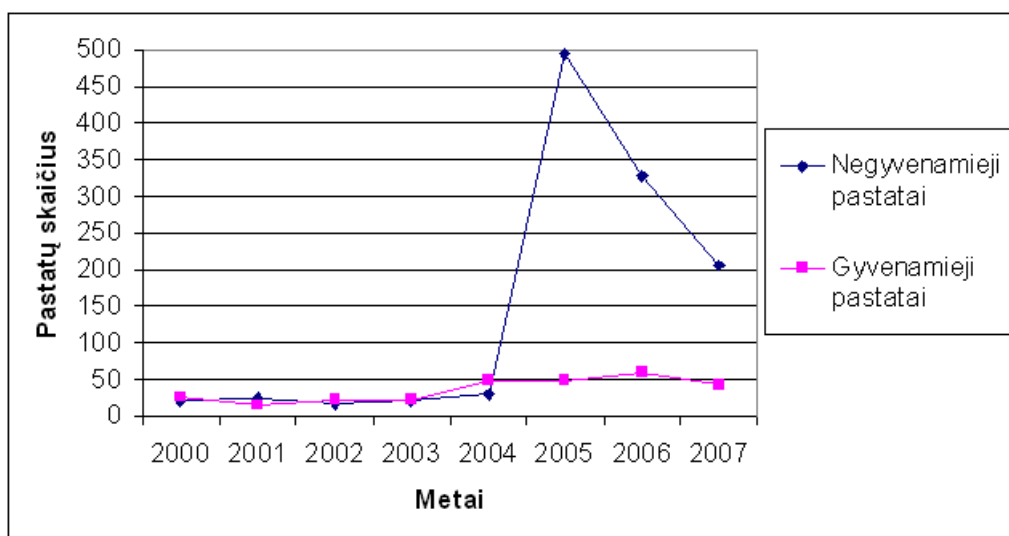
Vidutinis darbuotojų skaičius Klaipėdos rajone yra vienas iš didžiausių apskrityje (didesnis tik Klaipėdos miesto savivaldybėje). Nuo 2004 m. pastebima darbuotojų skaičiaus augimo tendencija. Vidutinis darbuotojų skaičius 2006 m. rajone buvo 12 878 darbuotojai.

Klaipėdos rajone didžiausią veiklą vykdaniai mažiau ir vidutiniškai moniškesni, tačiau taip pat nemažai dalis registruotųmonių nevykdo veiklos. 2007 m. rajone oficialiai buvo registruotos 1 610 mažiau ir vidutiniškai monių, tačiau realiai veiklą vykdo tik 812 monių (50,4 proc.), tuo tarpu 2008 m. iš oficialiai registruotų 1 717 monių realiai veiklą vykdo tik 887 monių (51,6 proc.).

Pastaraisiais metais rajone yra išaugusios statybos apimtys. Lyginant su 2006 m., statybos darbų apimtys skaičiuojant litais 2007 m. išaugo 1,5 karto ir siekė daugiau nei 322 mln. Lt, tuo tarpu 2006 m. statybos darbų apimtys rajone buvo šiek tiek daugiau nei 217 mln. Lt. 2007 m. statybos darbai rajone sudarė 20 proc. visą apskrityje atliekamą statybos darbą.

Iki 2004 m. per metus pastatomų naujų gyvenamųjų ir negyvenamųjų pastatų Klaipėdos rajone skaičius nežymiai svyravo, o 2005 m. šis skaičius išaugo 17 kartų (2004 m. – 29, 2005 m. – 495 nauji negyvenamieji pastatai), tačiau pastaraisiais metais matoma naujų pastatomų negyvenamųjų pastatų skaičiaus mažėjimo tendencija (žr. 2. 14 pav.). 2004 m. naujai pastatyti gyvenamųjų pastatų skaičius išaugo 2,2 karto ir iki 2007 m. išliko daug mažiau stabilus.

2. 14 pav. Klaipėdos r. pastatyti gyvenamieji ir negyvenamieji pastatų skaičiai 2000–2007 m.

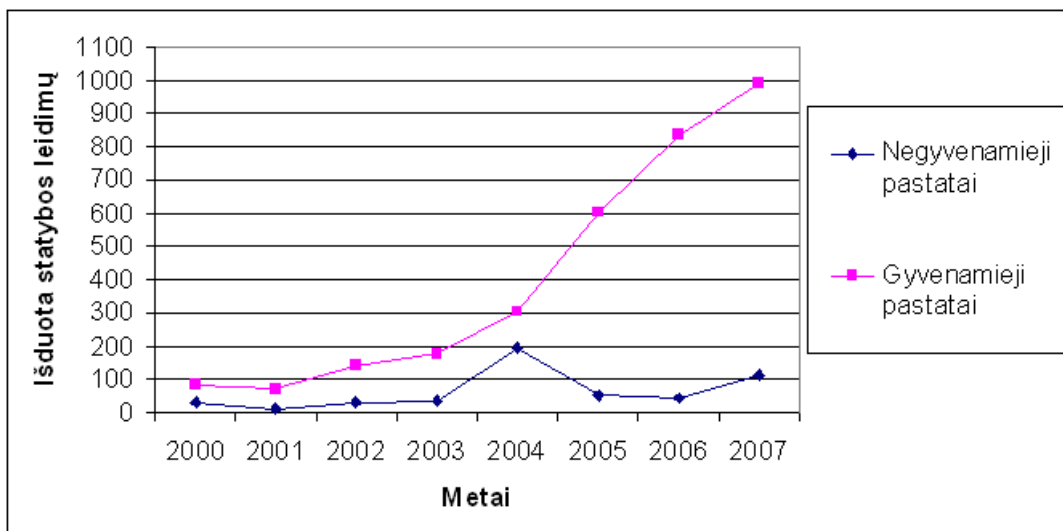
Šaltinis: Lietuvos Statistikos departamentas prie LRV.

Rajone vykdomi statybos darbų apimtys skaičiuojant litais pastaraisiais metais auga. Lyginant su 2006 m., statybos darbų apimtys 2007 m. išaugo 1,5 karto ir siekė daugiau nei 322 mln. Lt, tuo tarpu 2006 m. statybos darbų apimtys rajone buvo šiek tiek daugiau nei 217

mln. Lt. 2007 m. statybos darbai rajone sudarė 20 proc. vis apskrityje atliekamų statybos darbų (fr. 2.7 lentelė).

Didelį dalį firmų, besistatančių naujus gyvenamuosius namus Klaipėdos rajone, apsigyvena naujuose namuose anksčiau, nei jie būna iki galo rengti ir užregistruoti, todėl statistiniai duomenys apie per metus pastatytus pastatus iki galo neatspindi realios statybos situacijos rajone. Išduotų statybos leidimų gyvenamiesiems pastatams statyti skaičius Klaipėdos rajone kasmet vis auga (fr. 2.15 pav.).

2.15 pav. Klaipėdos rajone išduotų statybos leidimų skaičius 2000–2007 m.

Šaltinis: Lietuvos Statistikos departamentas prie LRV.

2008 m. duomenimis, Klaipėdos rajone buvo 1 092 veikiančių ūkio subjektai. Rajone dominuoja mikromonos, turinčios iki 9 darbuotojų, tokiųmonių yra 808 (74,0 proc.). Tiesiogios monos dažniausiai orientuojasi vidaus rinkos vartotojus, todėl didelės rinkos siaurumo ir mažos gyventojų perkamosios galios tokiųmonių gamybos ir realizavimo apimtis augimas yra ribotas. Smulkios monos, kuriose dirba nuo 10 iki 49 darbuotojų, rajone yra 225 (20,6 proc.). Vidutinios monos, kuriose dirba nuo 50 iki 249 darbuotojų, yra 52 (4,8 proc.). Stambios monos, kuriose dirba daugiau nei 250 darbuotojų, rajone yra 7 (0,6 proc.).

Klaipėdos darbo biršlos duomenimis, Klaipėdos darbo biršlos aptarnaujamoje teritorijoje nėramonių, vykdančių vietinį užimtumo iniciatyvų (VUI) projektus. VUIó tai naujų darbo vietų kūrimo projektai, gyvendinami aukštesnio nedarbo teritorijose. Tiesioginiai projektai padeda sutelkti vietos bendruomenės socialinius ekonominius partnerius pastangas didinti atskirų savivaldybių gyventojų grupių užimtumą bei vystyti vietos socialinę ekonominę infrastruktūrą.

Prekyba ir paslaugos

Klaipėdos rajone labiausiai išvystytas yra prekybos ir paslaugų moni tinklas (28 proc. vis rajono moni), tačiau prekybos apimtys atsilieka nuo šalies ir apskrities rodiklių.

Geriausiai išplėtotas parduotuvių tinklas: 2006 m. parduotuvių buvo 242, jų apyvarta nuo 2002 m. nuolat auga (2002 m. – 132,6 mln. Lt, 2006 m. – 206,3 mln. Lt). Tai apyvartos augimas didele dalimi susijęs su ekonomikos augimu Lietuvoje bei augančiomis prekių ir paslaugų kainomis. Nepaisant to, pagal 1 gyventojui tenkantį parduotuvių apyvartos kiekį 2006 m. Klaipėdos rajonas 1,9 karto atsiliko nuo šalies bei 1,7 karto nuo apskrities vidurkių (žr. 2.6 lentelę).

2006 m. rajone buvo 20 maitinimo paslaugas teikiančių įstaigų, jų apyvarta nors ir turi tendenciją augti (2002 m. – 1,9 mln. Lt, 2006 m. – 2,2 mln. Lt), bet išlieka labai maža: restoranai, barai ir kitas maitinimo įstaigų apyvartos dalis, tenkanti 1 rajono gyventojui, 2006 m. siekė tik 45 litus, ir tai yra 5,4 karto mažiau nei vidutiniškai šalyje ir 75 karto mažiau nei vidutiniškai apskrityje. Prekybos plėtrai rajono maitinimo paslaugų monis stabdo mažesni miestų ir miestelių gyventojų gyvenimo būdas, kai valgoma namuose, vartojami savi maisto produktai.

2.6 lentelė. Paslaugų sektorius (2006 m.)

	Parduotuvių skaičius 1000 gyventojų (vnt.)	Parduotuvių metinė apyvarta 1 gyventojui (Lt)	Maitinimo įstaigų skaičius 1000 gyventojų (vnt.)	Maitinimo įstaigų metinė apyvarta 1 gyventojui (Lt)
Klaipėdos r.	5,0	4224	0,4	45
Klaipėdos apskritis	5,9	7387	1,2	337
Lietuvos Respublika	5,2	7895	0,9	243

Šaltinis: Lietuvos Statistikos departamentas prie LRV.

2006 m. kitose (ne prekybos) paslaugų sferoje veikiančių monių ir verslo liudijimų išsivystymui asmenų skaičius Klaipėdos rajone siekė 451: monių buvo 147, pagal verslo liudijimus dirbo 304 asmenys. Daugiausiai – iš paslaugų monių asmenys teikė nekilnojamo turto operacijas (17,7 proc.), sveikatos priežiūros ir socialinio darbo (8,2 proc.), poilsio, kultūrinės ir sportinės veiklos organizavimo paslaugas (7,5 proc.).

Turizmas

Pagal galimybes teikti rekreacines ir turizmo paslaugas Klaipėdos rajono teritorija suskirstyta į tris lygius rekreacinio potencialo arealus. Labai didelio rekreacinio potencialo arealai apima visą vakarinį rajono dalį pajūryje. Vidutinio rekreacinio potencialo arealai apima centrinį rajono dalį, nes čia teka poilsiautojų ir pramogautojų pamėgtas Minijos upelis. Likusi rytinė rajono teritorijos dalis priskiriama gana mažo rekreacinio potencialo arealams.

Klaipėdos rajono turizmo vystymosi ir plėtros potencialas yra didelis. Rajone gali būti vystomas darnios plėtros principu paremtas turizmas, kuris numato gamtini išteklių, florišką išteklių ir vietinių bendruomenės bei ekonominių faktorių konstruktyvius veiksmus. Šia gausu kultūros vertybių, išlikusių istorinis kaimo kultūros paveldas, daug gamtinių išteklių. Rajono teritorijoje yra 12 valstybinių draustinių, teka upės Minija, Akmena (Danė), Veivirflas, yra 4 ežerai ir 4 tvenkiniai.

Klaipėdos rajono savivaldybė yra steigusi V– Gargždų turizmo informacijos centrą. Pagrindinis šios staigos veiklos turistinės informacijos kaupimas ir teikimas. Centre teikiamos paslaugos apima apgyvendinimo paslaugas, maitinimo staigas, lankytinas vietas, renginius, ekskursijas, gidų paslaugas, kaimo turizmo sodybas, autobusų nuomą, sportinio-turistinio inventoriumo nuomą, visų tipų turistines keliones ir kitas turizmo paslaugas. Centras organizuoja reklaminius lankstinukus, bukletus, flėmlapių leidybą, turizmo paslaugų teikimo mokymus ir jų konsultavimą; suteikia visą reikalingą informaciją apie kaimo turizmo sodybas; teikia kelionių agentūros paslaugas; ufsako keltus, autobusus, lėktuvų bilietus; kviečia sigyti flėmlapius, leidinius apie Gargždų miestą ir Klaipėdos rajoną bei visą Lietuvą.

Klaipėdos rajono savivaldybės duomenimis, Klaipėdos rajone veikia 25 registruotos kaimo turizmo sodybos. Statistikos departamento duomenimis, 2007 m. Klaipėdos rajono kaimo turizmo sodybose buvo apgyvendinta 27,3 t kst. poilsiautojų, suteikta 50,9 t kst. nakvynių.

Nedarbas, darbo perspektyvos, darbo užmokestis

Nedarbas Klaipėdos rajone flėmas, todėl rajonas patenka tarp mažiausio nedarbo turinčių rajonų. Iš visų Klaipėdos apskrities savivaldybių Klaipėdos rajono savivaldybėje registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis yra vienas mažiausių (mažesnis tik Kretingos rajono ir Neringos savivaldybėse). Jau keletą metų iš eilės nedarbo lygis Klaipėdos rajone yra mažesnis nei vidutiniškai –alyje ir apskrityje (flr. 2.7 lentelė).

2.7 lentelė. Nedarbas

	Metai	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis (proc.)
Klaipėdos rajonas	2005	4,2
	2006	2,2
	2007	2,3
Klaipėdos apskritis	2005	4,5
	2006	2,9
	2007	3,0
Lietuvos Respublika	2005	4,8
	2006	3,4
	2007	3,2

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas prie LRV

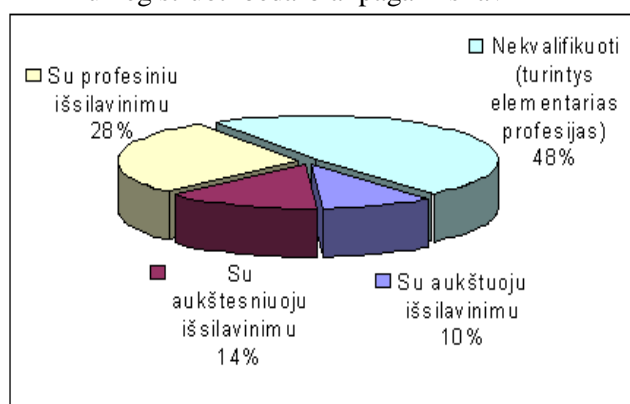
Per 2008 m. liepos mėn. Klaipėdos miesto ir rajono darbo birfoje buvo užregistruoti 260 ieškanti darbo asmenų, gyvenanti Klaipėdos rajone, iš jų 228 bedarbiai. Visi užregistruoti bedarbiai tarpe buvo 125 (54,8 proc.) moterys, 51 (22,4 proc.) jaunuolis iki 25 metų, 48 (21,1 proc.) bedarbiai vyresni nei 50 m. (žr. 2.8 lentelę).

Klaipėdos darbo birfos duomenimis, 2008 m. liepos mėn. 52 proc. Klaipėdos darbo birfoje registruoti Klaipėdos rajono bedarbiai sudarė išsilavinimą gijimą ir 48 proc. sudarė nekvalifikuoti bedarbiai (žr. 2.16 pav.).

2.8 lentelė. Klaipėdos rajono bedarbių struktūra 2008 m. liepos mėn.

	Bedarbių skaičius	Pasiskirstymas (%)
I–viso bedarbi	228	100,0
Moterys	125	54,8
Kaimo gyventojai	200	87,8
Jaunimas	51	22,4
Vyresni nei 50 m.	48	21,1
I ir II gr. neįgalūs	4	1,7
III gr. neįgalūs	10	4,4

2.16 pav. Klaipėdos rajone 2008 m. liepos mėn. užregistruoti bedarbiai pagal išsilavinimą

Šaltinis: Klaipėdos darbo birža.

Klaipėdos rajono gyventojų pajamos yra šiek tiek mažesnės už statistinius ir apskrities gyventojų pajamų vidurkį: 2006 m. vidutinis mėnesio darbo užmokestis, neatskaičius mokesčių, rajone siekė 1 426 Lt, tuo tarpu –alyje – 1 496 Lt, apskrityje – 1 474 Lt. Rajone dirbančiųjų darbo užmokestis yra antras pagal dydį visoje apskrityje (didelis tik Klaipėdos mieste – 1 617 Lt).

Investicijos

Tiesioginių užsienio investicijų rajonas sulaukia daugiau nei vidutiniškai –alyje ir apskrityje. Tai rodo, kad rajonas yra patrauklus užsienio investuotojams ir pritraukia didelę užsienio investicijų dalį. Materialinių investicijų rajone taip pat daugiau nei vidutiniškai –alyje ir Klaipėdos apskrityje.

Tiesioginių užsienio investicijų apimtys rajone sparčiai auga, be to, Klaipėdos rajono rodikliai pagal vienam rajono gyventojui tenkančią užsienio investicijų dalį smarkiai lenkia –alyje ir apskrities rodiklius: 2008 m. pradžioje vienam rajono gyventojui teko 15 327 Lt

tiesiogini užsienio investicij , tuo tarpu vienam –alies gyventojui ó 10 279 Lt, o vienam apskrities gyventojui ó 6 932 Lt.

Iki 2005 m. Klaip dos rajone buvo pastebimas materialini investicij augimas (fr. 2.9 lentel), ir tai rodo, kad rajono gyventojai ir mon s vis daugiau investavo ilgalaikio materialaus turto sigijim ir rekonstravim . Lyginant su 2005 m., materialini investicij 2006 m. sumafl jo, ta iau jos vis tiek i–lieka auk–tos. 2006 m. vienam Klaip dos rajono gyventojui teko 9 213 Lt materiali investicij , tuo tarpu –alyje ó 5 044 Lt, apskrityje ó 6 088 Lt. Tye skai iai rodo spart rajono ekonomin vystym si.

2.9 lentelė. Investicijos Klaip dos rajone met pradflioje

Metai	Tiesioginés užsienio investicijos (mln. Lt)	Tiesioginés užsienio investicijos vienam gyventojui (Lt)	Materialinés investicijos (tūkst. Lt)	Materialinés investicijos vienam gyventojui (Lt)
2002	192,5	4 160	108 628	2 345
2003	291,7	6 291	125 328	2 683
2004	358,7	7 623	339 622	7 162
2005	421,2	8 812	592 125	12 309
2006	809,2	16 719	450 082	9 213
2007	784,4	15 911	n ra duomen	n ra duomen
2008	775,6	15 327	n ra duomen	n ra duomen

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas prie LRV.

APIBENDRINIMAS

- Vidutinis flem s savinink ar naudotoj ki dydis rajone yra maflesnis nei vidutini–kai –alyje ir apskrityje.
- Rajone vyrauja smulk s ir nedideli kiai.
- Rajonas i–siskiria maflesne nei vidutini–kai apskrityje valstybei priklausan ios flem s procentine dalimi.
- Prie maffiau palanki kininkauti vietovi Klaip dos rajone priskiriama tik Dovil seni nija.
- Klaip dos rajone auginam kult r derlingumas b na pana–us kaip ir apskrities vidurkis, ta iau maflesnis nei –alies vidurkis.
- Gyvulininkyst s srityje daugiausiai auginami galvijai, kiaul s, vi–tos.
- Pramon Klaip dos rajone vystoma aktyviai.
- Klaip dos rajone did ja veickl vykdan i mafl ir vidutini moni skai ius.
- Didel dalis registruot moni nevykdo veiklos.
- Pastaraisiais metais rajone yra i–augusios statybos apimtys.
- Rajone dominuoja mikro mon s, turin ios iki 9 darbuotoj .
- Klaip dos rajone labiausiai i–vystytas prekybos ir paslaug moni tinklas.

- Prekybos apimtys atsilieka nuo šalies ir apskrities rodikli .
- Pagal galimybes teikti rekreacines ir turizmo paslaugas Klaipdos rajono teritorija suskirstyta trij lygi rekreacinio potencialo arealus.
- Klaipdos rajono turizmo vystymosi ir plotos potencialas yra didelis.
- Rajonas patenka tarp mafl nedarb turin i šalies rajon .
- Klaipdos rajono gyventoj pajamos yra šiek tiek mažesnės ufl statistin šalies ir apskrities gyventoj pajam vidurk .
- Tiesiogini uflsienio investicij rajonas sulaukia daugiau nei vidutini-kai šalyje ir apskrityje.
- Materialini investicij rajone daugiau nei vidutini-kai šalyje ir Klaipdos apskrityje.

2.2.3. Infrastruktūra ir aplinkos apsauga

Keliai ir transportas

Klaipdos rajono teritorija einantys valstybiniai ir vietiniai automobili keliai suformuoja harmoning ir tinkamai išpl tot keli tinkl . Rajono teritorij kerta 8 kra-to keliai: Kaunas-Jurbarkas-Šilutė-Klaipda; Plungė-Vėluvai; Klaipda-Kretinga; Kryflkalis-Rietavas-Vėluvai; Gargždai-Kretinga; Klaipda-Jokbavas; Jakai-Dovilai-Laugaliai; Dauparai-Gargždai-Vėluvai.

Centrinėje rajono teritorijos dalyje ryt-vakar kryptimi eina magistralinis kelias Vilnius-Kaunas-Klaipda; vakarinėje dalyje šiaur-s piet kryptimi eina magistralinis kelias Klaipda-Liepoja. Visi šie keliai Klaipdos rajono teritorijoje yra 100 proc. asfaltuoti.

Statistikos departamento duomenimis, valstybinės reikšmės automobili keli ilgis Klaipdos rajone yra 513 km ir visi jie yra su danga, o iš jų su patobulinta danga (asfaltbetonio, betono, betonini trinkelė grindinio dangos) yra 73,5 proc. (377 km). Vietinės reikšmės automobili keli ilgis rajone yra 1 046 km ir beveik visi (99,5 proc.) jie yra su danga, tačiau iš jų su patobulinta danga yra tik 11,5 proc. (120 km).

Keli apkrovimui tokos turi tranzitiniai srautai, nes Klaipdos rajono teritorija ribojasi su Klaipdos miestu ó didžiausiu ir svarbiausiu Lietuvos neufilnlanu j r uostu. Lietuvai tapus ES nare, eismo intensyvumas magistraliniuose keliuose sparčiai didėja. Tai susij su atsiradusiomis naujomis galimybėmis pl toti krovini ir keleivi veffim versl . Prie didelio keli automobili srauto prisideda ir poilsiautojai, per Klaipdos rajono teritorij vaffiuojantys prie Baltijos jros.

Didžiausi transporto srauto struktūros dalį Klaipėdos rajone sudaro lengvieji automobiliai. Individualių lengvųjų automobilių skaičius, tenkantis 1000 gyventojų, pastaraisiais metais Klaipėdos rajone didėjo ir 2006 m. pabaigoje siekė 484, ir tai yra daugiau nei vidutiniškai –alyje (433) ir apskrityje (448). Krovininių automobilių skaičius Klaipėdos rajone taip pat didėjo ir 2006 m. rajone buvo registruoti 2 603 krovininiai automobiliai.

Pastaraisiais metais Lietuvoje keleivių pervežimų viešojo naudojimo autobusais daugėja, nors autobusų maršrutų skaičius mažėja. Klaipėdos rajone, nepaisant augančio individualių lengvųjų automobilių skaičiaus, taip pat daugėja pervežtų keleivių, bet viešojo transporto maršrutų skaičius gana lėkliai mažėja (lfr. 2.10 lentelė).

2.10 lentelė. Keleivių vežimas autobusais Klaipėdos rajone

	2005	2006	2007
Keleivių apyvarta, mln. keleivio-kilometrų	15,2	12,6	18,2
Keleivių vežimas, t kst.	548,9	633,5	757,8
Vidutiniškai vienam gyventojui tenkanti kelionė autobusu	11,4	13,0	15,2
Maršrutų skaičius	28	32	23

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas prie LRV.

2007 m. Statistikos departamento duomenimis Klaipėdos rajone autobusai vežė 23 maršrutais (2006 m. – 32 maršrutais) ir pervežė 757,8 t kst. keleivių (2006 m. – 633,5 574 t kst.).

Ryšiai, telekomunikacija

Ilgą laiką Klaipėdos rajone, kaip ir visoje Lietuvoje, vienintelė telekomunikacijų rūšis buvo laidinis telefonas. Pastaraisiais metais atsirado bei sparčiai plinta naujos telekomunikacijų paslaugos – mobilusis ryšys, internetas ir kt.

Statistikos departamentas duomenis apie Klaipėdos rajono fiksuoto ryšio telefonų abonentus pateikia tik iki 1999 m., todėl sunku vertinti dabartinį rajono situaciją. 1999 m. Klaipėdos rajono gyventojų būstuose buvo 10 414 fiksuoto ryšio telefono abonentai. 1999 m. Klaipėdos rajone 100 gyventojų teko 22,8 fiksuoto ryšio abonentai, tuo tarpu –alyje ir apskrityje –is vidurkis buvo didesnis: –alyje – 25,9 telefonai, apskrityje – 28,7 telefonai. Klaipėdos rajone, kaip ir visoje –alyje, didesniu telefonų būstuose skaičiumi pasižymėjo miesto gyventojai: 1999 m. rajone 100 miesto gyventojų teko 31,4 telefonai, tuo tarpu 100 kaimo gyventojų –is skaičius buvo 17,7 telefonai arba 44 proc. mažiau.

Vertinant bendrą –alies ir apskrities situaciją, fiksuoto ryšio telefonų abonentų skaičius stipriai krito 2001-2003 m.: lyginant su 2000 m. ir 2003 m. fiksuoto ryšio telefonų abonentų

skaičius –alyje sumažėjo 35,5 proc., apskrityje – 37,9 proc. Nuo 2004 m. situacija stabilizavosi, o nuo 2007 m. stebima neįvyki didėjimo tendencija: lyginant su 2006 m. –alyje padidėjo 0,8 proc., apskrityje – 2,1 proc. Galima manyti, kad panašiai fiksuoto ryšio telefon abonentų skaičius kito ir Klaipėdos rajone.

Mobilaus ryšio vartotojų skaičius nėra registruojamas, tačiau atsižvelgiant bendrąsias tendencijas, kai gerėja mobilaus ryšio paslaugų kokybė ir galimybės bei mažėja paslaugų kainos, vartotojų skaičius gali tik augti.

Lietuvos Respublikos Vidaus reikalų Ministerija ir partneriai (Asociacija šL AŃ, UAB šS4IDŃ ir Kauno technologijos universitetas) vykdo projektą šVie– j interneto prieigos taškų tinklo plėtrai. Šis projektas yra svarbus rankis informacinės visuomenės plėtrai kaimiškose vietovėse. Lietuvoje nuo 2002 m. vairiomis iniciatyvomis imti steigti viešieji interneto prieigos taškai (VIPT).

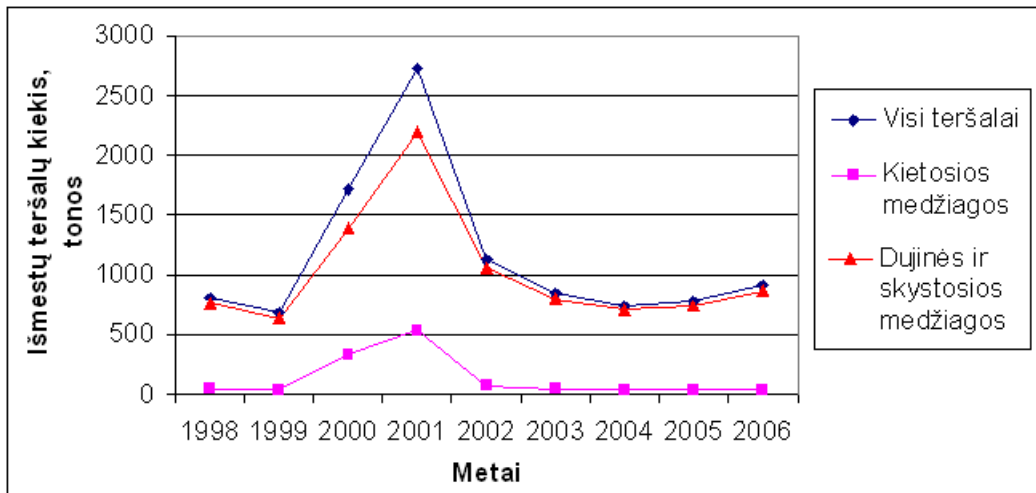
Projekto šVie– j interneto prieigos taškų tinklo plėtrai gyvendinimo metu (2006-2008 m.) esamas VIPT tinklas buvo plečiamas naujoms kaimo vietovėms, steigiant 400 naujų VIPT ir modernizuojant 83 taškus. Nauji VIPT buvo atrenkami ir steigiami siekiant, kad bet kurioje Lietuvos vietoje 8 km spinduliu būtų bent vienas viešasis interneto prieigos taškas, tokiu būdu užtikrinant tolygų VIPT pasiskirstymą visose teritorijose. Klaipėdos rajone steigti Dauparų VIPT2, Drevernos VIPT2, Girininkų VIPT2, Girkalių VIPT2, Kalotės VIPT2, Kretingalės VIPT2, Kvietinių VIPT2, Lapių VIPT2, fiadeikių VIPT2, Vėlaičių VIPT2, Veivirėnų VIPT2, Tilvikų VIPT2, Plikių VIPT2. Daugiausia Klaipėdos rajone VIPT kurti bibliotekose, o pagrindinį kuratorių dalis – bibliotekų darbuotojos. Tai geras būdas, kadangi bibliotekos visada atgauna savo vietinį vaidmenį, jose lankosi nemažai žmonių.

Atmosferos tarša, atliekų tvarkymas

Klaipėdos rajone bendras išmetamųjų medžiagų kiekis mažesnis nei vidutiniškai –alyje ir apskrityje. Teršalų emisija aplinkos oro vyksta iš stacionarių ir mobilių šaltinių. Rajone pradeda veikti nauja komunalinių atliekų tvarkymo sistema.

2006 m. bendras Klaipėdos rajone išmetamųjų medžiagų kiekis buvo 904,6 t. Kietosios išmetamosios medžiagos sudarė 4,36 proc. visų išmetamųjų medžiagų kiekio. Nuo 2002 m. rajone išmetamųjų kietųjų medžiagų kiekis yra stabilus – vidutiniškai 44,3 t kasmet. Likusi išmetamųjų medžiagų dalis (865,2 t arba 95,64 proc. nuo bendro išmetamųjų medžiagų kiekio) 2006 m. sudarė dujinę ir skystosios medžiagos. Nuo 1998 m. didžiausias dujinis ir skystųjų medžiagų kiekis buvo išmestas 2001 m. – 2 191,2 t, iki 2004 m. –is kiekis sumažėjo 3,1 karto iki 704,7 t, tačiau 2005 m. vėl pradėjo kilti (fr. 2.17 pav.).

2.17 pav. Klaipodos rajone i-mest atmosfer ter-al kiekis 1998-2006 m.

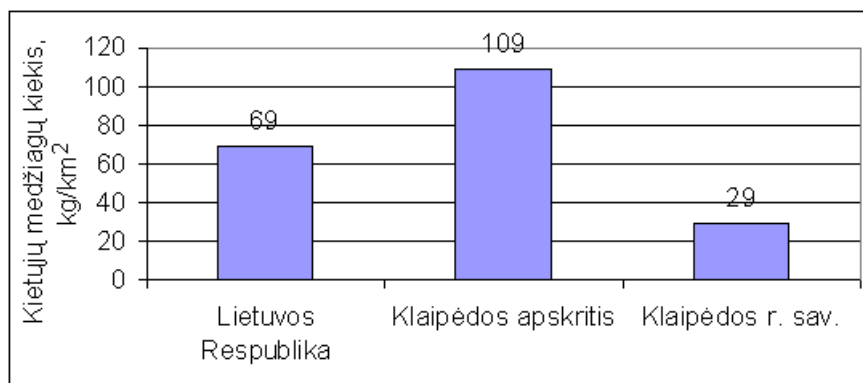

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas prie LRV.

Per pastaruosius metus daugiausiai aplinkos orą pateko anglies monoksido, kuris i-metamas atmosfer degimo proceso metu. Pastaraisiais metais pastebimas i-mesto ter-al kiekio augimas: lyginant su 2004 m. i-mesto anglies monoksido kiekis padidėjo 43,5 proc. 2006 m. anglies monoksidas sudarė 51,8 proc. visos tar-os i-stacionari -altini .

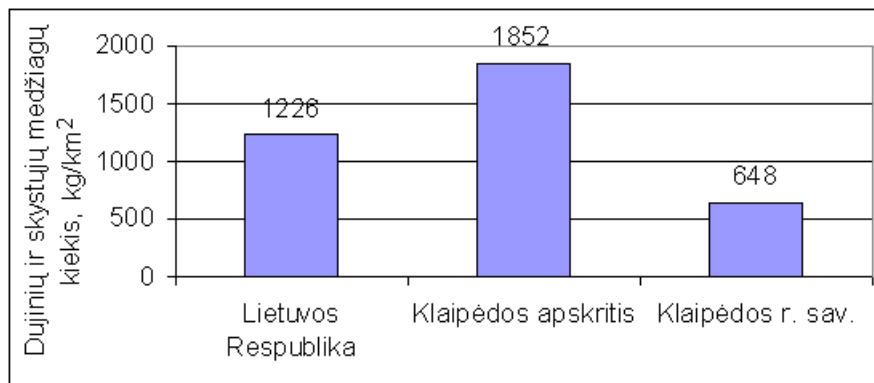
Ter-al emisija i- stacionari tar-os -altini Klaipodos rajone yra mažesni nei vidutini-kai -alyje ir apskrityje. Lyginant 2006 m. Klaipodos rajone i-mest ter-al kiekius (kg), tenkančius 1 km², su -alies ir Klaipodos apskrities atitinkamais rodikliais, Klaipodos rajone kietoji daleli kiekis (kg) tenkantis 1 km² yra 2,4 karto mažesnis nei -alies ir 3,8 karto mažesnis nei Klaipodos apskrities (fr. 2.18 pav.). Skysti ir dujiniai ter-al kiekiai, tenkantis 1 km², yra 1,9 karto mažesnis nei -alies ir 2,9 karto mažesnis nei Klaipodos apskrities (fr. 2.19 pav.).

2.18 pav. Kietoji medžiaga i-metimas atmosfer i-stacionari tar-os -altini 2006 m.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas prie LRV.

2. 19 pav. Dujini ir skystųjų medžiagų išmetimas atmosferoje – stacionari tarša – 2006 m.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas prie LRV.

Klaipėdos apskrities teritorijos bendrajame plane teigiama, kad naudojantis ES struktūrinių fondų parama bus efektyviai sprendžiami atliekų tvarkymo uždaviniai Klaipėdos regione. Pirmiausia bus pasirinkta tinkamomis techninėmis priemonėmis, skirtomis atliekoms rinkti, rūšiuoti ir utilizuoti, uždaryti ir rekultivuoti senieji švartynai. Regione diegiama nauja atliekų tvarkymo sistema, 2008 m. pradėjus veikti regioninis Dumpių švartynas išplėsus savo veiklą.

Siekiant regione sukurti efektyvią atliekų surinkimo, rūšiavimo, saugojimo ir utilizavimo sistemą, siūloma rengti atliekų surinkimo konteinerių aikštes visuose regiono miestuose ir miesteliuose bei išplėsti buitinių atliekų surinkimo sistemą kaimo vietovėse. Pirmiausia atliekų surinkimo konteinerių aikštes siūloma rengti Skuodo, Palangos, Kretingos, Gargždų, Klaipėdos ir Tiltų miestų apylinkėse, taip pat ties Preilos gyvenvietė.

2007 m. rengtas ir 2008 m. pavasarį pradėtas eksploatuoti Klaipėdos regiono komunalinių atliekų švartynas (Dumpiai, Klaipėdos rajono savivaldybė), užimančias 21,3 ha ploto teritoriją ir atitinkantis visus europinius reikalavimus. Artimiausiu laikotarpiu šis švartynas turi likti vienintelis, kur bus leidžiama vežti komunalines atliekas iš visos apskrities savivaldybių. Dumpių švartynas yra sudėtinė kuriamos naujos atliekų tvarkymo sistemos dalis. Šiai sistemai vadovauti sukurtas Klaipėdos regiono atliekų tvarkymo centras (KRATC).

Numatoma rekultivuoti veikiančius aplinkosauginius reikalavimus neatitinkančius švartynus ir nelegalius šiukšlynus (atliekomis užterštas teritorijas). Klaipėdos rajono plėtros strateginiame plane 2004-2012 m. nurodoma, kad gerinant atliekų tvarkymą Klaipėdos rajone iki 2008 m. jau rekultivuoti Baidi, Kapstat, Girkali, Medik, Meiski, Dvyli kaimai bei Voveriki švartynai. Rajone diegiant atliekų rūšiavimo ir tvarkymo sistemą, bendruomenei organizuojami viešieji susirinkimai, kurių metu aptariami atliekų tvarkymo bei sveikos gyvensenos klausimai.

Vandentiekis, vandenvala, šiluma

Klaipdos rajone 2006 m. i– viso sunaudota 1 905 t kst. m³ vandens. Tai yra 77,5 proc. daugiau nei 2004 m., tačiau 26,6 proc. mažiau nei 2005 m. Vandens patarimas Klaipdos rajone 2005-2006 m. augo. 2006 m. i– viso patinta 2 892 t kst. m³ vandens, ir tai 2,5 karto daugiau nei 2004 m. ir 7,8 proc. daugiau nei 2005 m. 2006 m. rajone buvo patirta 987 t kst. m³ vandens nuostoliai, 2005 m. ó 87 t kst. m³, 2004 m. ó 91 t kst. m³.

2006 m. daugiausiai vandens buvo sunaudojama kio ir buitines reikmoms (971 t kst. m³ arba 51 proc.), mažiau sunaudojama pramonės reikmoms (748 t kst. m³ arba 39,3 proc.), energetikos (69 t kst. m³ arba 3,6 proc.), ūkinio kio (58 t kst. m³ arba 3 proc.) ir kitoms reikmoms (59 t kst. m³ arba 3,1 proc.).

Klaipdos rajone paviršinius vandenius i–leidžiamam kio, buitines ir gamybos nuotek kiekiai kasmet kinta. 2006 m. paviršinius vandenius i–leista 199 t kst. m³ kio, buitines ir gamybos nuotek, ir tai yra 17,8 proc. daugiau nei 2004 m., tačiau 22,9 proc. mažiau nei 2005 m.

Nepakankamai (iki didžiausios leistinos teršal normos) i–valyti nuotek kiekiai taip pat svyruoja, nors nuo 2003 m. pastebima bendra j mafljimo tendencija: 2002 m. toki nuotek kiekis buvo 166 t kst. m³ ir iki 2005 m. sumafljo 7,5 karto iki 22 t kst. m³, tačiau 2006 m. –is rodiklis v l kilo iki 41 t kst. m³. Nepakankamai (iki didžiausios leistinos teršal normos) i–valyti nuotek kiekis 2006 m. sudar 20,6 proc. vis valytin nuotek. D l i–leidžiam nepakankamai i–valyti nuotek paviršiniuose rajono vandenyse kaupiasi pavojingos medžiagos.

Iki normos i–valyti nuotek kiekiai taip pat n ra stabil s, nors ir pastebima did jimo tendencija: 2004 m. Klaipdos rajone iki normos i–valyti nuotek i–leista ó 100 t kst. m³, tuo tarpu 2005 m. ó 236 t kst. m³, o 2006 m. ó 158 t kst. m³.

Klaipdos rajone visi–kai nei–leidžiama nuotek, kuri nereikia valyti, ir ufter–t (be valymo) nuotek.

Miest ir miesteli vandentiekio ir vandenvalos sistemos yra centralizuotos ir priflrimos, tačiau kaimo vietov se gyventojams buitini nuotek surinkimu ir srutomis daflniausiai tenka r pintis patiems, d l to ufter–iamas dirvoūemis ir vanduo, kur kaimo gyventojai i–gauna individualiai i––ulini arba pa i rengt namo vandens tiekimo sistem.

Klaipdos rajono pl tros strateginiame plane 2004–2012 m. nurodoma, kad Klaipdos rajone, modernizuojant ir pl tojant vandens tiekimo ir nuotek –alinimo sistemas, numatoma atlikti sekan ius darbus:

- Pastatyti artezinius grąžinius Daupar -Kvietini seniūnijos Saulafliū , Daupar , Kvietini kaimuose.
- Remontuoti Kvietini kaimo valymo reģinius.
- rengti nauj lietaus kanalizacij Gargžd miesto gatv se ō fivej , Paupio, Berfl , Jaunimo, Parko, fiemai i , Gintaro, Liep , Laisv s, J. Janonio ir Vytenio, Naujojoje, ō ir Kretingal s miestelyje.
- Rekonstruoti Kretingal s seniūnijos Pliki kaimo nuotek valymo reģinius ir kanalizacijos tinklus.
- rengti Kretingal s miestelio buitini nuotek reģinius, magistralinius tinklus.
- rengti Kretingal s seniūnijos Kalot s kaimo buitini nuotek valymo reģinius.
- Ginduli ir Jak gyvenvie i nuotek tinklus prijungti prie Klaip dos miesto.
- rengti centralizuot Agluon n ir Jak gyvenvie i nuotek surinkim .

Klaip dos rajone pagrindinis centralizuotos ūilumos tiek jas yra AB ūKlaip dos energijaō. Gargžd mieste ūilumos tiekimu r pinasi AB ūKlaip dos energijaō gamybinis padalinys ūGargžd ūilumos tinklaiō, Gargžd mieste eksploatuojamos 4 katilin s.

Centrinis ūildymas n ra didel problema Klaip dos rajone, nes daugelis nam yra pritaikyti ūildymui kietu kuru.

APIBENDRINIMAS

- Klaip dos rajono teritorija einantys valstybiniai ir vietiniai automobili keliai suformuoja harmoning ir tinkamai i-pl tot keli tinkl .
- Klaip dos rajone daug ja vie-ojo transporto perveft keleivi skai ius, bet vie-ojo naudojimo autobus mar-rut skai ius mafl ja.
- Pastaraisiais metais atsirado bei spar iai plinta naujos telekomunikacij paslaugos ō mobilusis ry-ys, internetas ir kt.
- Klaip dos rajone steigta nemaflai VIPT, kur gyventojai gali nemokamai naudotis internetu.
- Bendras i-metam medfliag kiekis Klaip dos rajone maflesnis nei vidutini-kai ūalyje ir apskrityje.
- Per pastaruosius metus daugiausiai aplinkos or pateko anglies monoksido, be to, pastaraisiais metais pastebimas ūio ter-alo kiekio augimas.
- Daugiau nei penktadalis Klaip dos rajone nuotek i-leidffiama nepakankamai i-valyt , visi-kai nei-leidffiama nuotek , kuri nereikia valyti, ir ufter-t (be valymo) nuotek .
- Rajone pradeda veikti nauja komunalini atliek tvarkymo sistema.

2.2.4. Viešos paslaugos

Sveikatos apsauga

Klaipėdos rajone visuomenės ir asmenų sveikatos apsaugos staigų tinklas pakankamai gerai išvystytas, tačiau medicinos specialistų skaičius rajone yra mažesnis nei šalies ir apskrities vidurkis: 2007 m. 10 tūkst. Klaipėdos rajono gyventojų tenkiau nei šalies ir apskrities vidurkis teko gydytojų (iš viso 58 gydytojai), odontologų (21 odontologai), slaugos personalo (172 slaugytojai) ir vaistininkų (25 vaistininkai) (žr. 2.11 lentelę).

2.11 lentelė. Gydytojai, odontologai, slaugytojai ir vaistininkai, tenkantys 10 tūkst. gyventojų, 2007 m.

	Gydytojai	Odontologai	Slaugytojai	Vaistininkai
Klaipėdos rajonas	11,5	4,2	34,0	4,9
Klaipėdos apskritis	31,9	6,5	77,2	7,0
Lietuvos Respublika	40,8	7,1	73,7	8,1

Saltinis: Statistikos departamentas prie LRV.

Rajone gyventojų visuomenės sveikata rūpinasi Klaipėdos rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras.

Prie rajone esančių pirminių asmenų sveikatos priežiūros staigų prisirašė 86,3 proc. rajono gyventojų. Galima manyti, kad likusieji gyventojai pirminių asmenų sveikatos priežiūros paslaugas gauna Klaipėdos mieste arba iš viso niekur neprisirašė.

Klaipėdos rajono asmenų sveikatos priežiūros staigų 2007 m. veiklos ataskaita duomenimis, didžiausią prisirašusių gyventojų dalį (46,8 proc.) sudaro darbingo amžiaus gyventojai. Jie rečiau lankosi sveikatos priežiūros staigose. Gyventojai, kuriems daugiau kaip 65 m., sudaro 15,3 proc., vaikai iki 18 m. – 23,1 proc. vis prisirašusiųjų.

Klaipėdos rajone yra 2 ligoninės. Kaimo vietovėse medicinos paslaugas teikia 5 ambulatorijos (Agluoniuose, Doviluose, Kretingalėje, Veivirkiuose ir Vėlėnuose) ir 12 medicinos punktų. Taip pat rajone veikia 15 privačių asmenų sveikatos priežiūros staigų, iš jų 12 yra privatus odontologinis priežiūros staigos, taip pat rajone yra 17 vaistinių. Rajono visuomenės sveikata (infekcinių ligų profilaktika ir kontrolė, skiepais, higienos normų laikymusi) rūpinasi Klaipėdos visuomenės sveikatos centro Gargždų skyrius.

Pastebima, kad rajono gyventojai nėra linkę dažnai kreiptis gydytojus. 2006 m. vienas rajono gyventojas vidutiniškai 4,8 karto apsilankė poliklinikose ir ambulatorijose, tuo tarpu šalies vidurkis yra 6,5, o apskrities – 6,4 karto. Retesnį lankymąsi gydymo staigose galima paaiškinti gyventojų protingu kreiptis gydytojus tik rimtai susirgus, profilaktiškai kreipiamasi labai retai.

2006 m. pirmą kartą pripažinti ne galiaisiais buvo 267 asmenys, iš jų 243 darbingo amžiaus asmenys ir 24 vaikai iki 17 metų. Iš visų ne galiaisiais pripažintų darbingo amžiaus žmonių 24,7 proc. ne galimas pripažinti dėl kraujotakos sistemos ligų, 21,8 proc. dėl jungiamojo audinio ir skeleto-araumenų sistemos ligų, 12,3 proc. dėl piktybinių navikų, 11,1 proc. dėl traumų, apsinuodijimų ir kitų ūminiu priepuoliu padarinių, 7,4 proc. dėl nervų sistemos ligų, 7,0 proc. dėl psichikos ir elgesio sutrikimų, 3,7 proc. dėl tuberkuliozės, 0,4 proc. dėl profesinių ligų ir apsinuodijimų, 11,5 proc. dėl kitų priepuolių.

Klaipėdos rajone, kaip ir Lietuvoje, ūminiu ir kraujagyslių ligos yra pagrindiniai mirčių priežastys. Klaipėdos rajono gyventojų mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų 2005-2006 m. buvo didesnis nei Klaipėdos apskrityje, tačiau mažesnis nei Alytuje. Antroje vietoje yra mirtys dėl piktybinių auglių. Tai rodo, kad rajone mažesnis nei Klaipėdos apskrityje ir Alytuje.

Tačiau rajono gyventojų mirtingumas nuo ūminių priepuolių yra didesnis nei Alytuje bei Klaipėdos apskrityje ir nuo 2005 m. vis auga. Klaipėdos rajone 2006 m. gyventojų mirtingumas dėl transporto vykių buvo didesnis nei vidutiniškai Alytuje ir Klaipėdos apskrityje: rajone 100 tūkst. gyventojų teko 47,1 mirties atvejai dėl transporto vykių, Klaipėdos apskrityje – 27,1, Alytuje – 26,5.

Vaikų iki 1 metų mirtingumas rajone yra mažesnis už Alytuje ir apskrityje vidurkius: 2007 m. Klaipėdos rajone tūkst. gimusių vaikų teko 3,2 vaikų mirties atvejai, apskrityje – 5,1, Alytuje – 5,9.

Socialinė parama

Pagrindinis socialinių paslaugų tikslas – gerinti žmogaus gyvenimo sąlygas ir integruotis visuomenėje, sudarant žmogaus orumą neformaliosios lygos, kai pats žmogus to nepajęgia padaryti. Socialinės paslaugos teikiamos ir prevencijos tikslais, atliekant ūminiu ir ūminiu darbų visuomenėje tam, kad būtų išvengta galimų socialinių problemų pasireiškimo. Socialinės paslaugos siekia skatinti paties žmogaus aktyvumą ir jo iniciatyvą, kad žmogus galėtų gyventi pilnavertį gyvenimą.

Klaipėdos rajono savivaldybės 2008 m. socialinių paslaugų plane teigiama, kad itin didelis dėmesys turi būti skiriamas rajono kaimuose ir vienkiamuose gyvenančių asmenų socialinių paslaugų plėtojimui ir socialinės atskirties prevencijai, nes didžioji Klaipėdos rajono gyventojų dalis gyvena kaime.

Rajone pastebima socialinės rizikos šeimų mažėjimo tendencija: 2004 m. rajone buvo užregistruota 450 šeimų, jose augo 1016 vaikų, tuo tarpu 2007 m. užregistruotos 204 socialinės rizikos šeimos, jose augo 472 vaikai. Nepaisant socialinės rizikos šeimų mažėjimo,

Klaipėdos rajonas pasižymi aukštesniu nei vidutiniškai –alyje ir apskrityje socialinės rizikos –eimose augančių vaikų skaičiumi, tenkančiu tiktai gyventojams. 2007 m. Klaipėdos rajone tiktai gyventojams teko 9 vaikai iš socialinės rizikos –eimų, tuo tarpu atitinkamas rodiklis –alyje buvo 8, apskrityje – 7 vaikai.

Socialinės paslaugos rizikos –eimams teikiamos nestacionariose socialiniuose paslaugų staigose. Tuo metu socialinio gerėjimo ugdymo ir palaikymo paslauga teikiama daugiau nei 300 asmenims. Rajone socialinio gerėjimo ugdymo ir palaikymo paslaugų socialinės rizikos –eimams bei joms augantiems vaikams teikia abu rajone esantys socialiniai paslaugų centrai, Labdaros ir paramos fondo Gargždų vaikų globos agentūros vaikų dienos centras „Pastogė“, o minėtą paslaugą namuose teikia Klaipėdos rajono paramos –eimams centras bei nuo 2007 m. pradžios 11 seniųjų socialinių darbuotojų, dirbančių su socialinės rizikos –eimomis. Socialinis darbas su –eimomis –eimomis nuo 2007 m. vykiamas suaktyvėjus.

gyvendinant ne gali į socialinės integracijos tikslus, svarbu teikti socialines paslaugas ne galintiems ir joms –eimams, užtikrinant lygias galimybes jiems dalyvauti visose visuomenės gyvenimo srityse. Ne galintiems teikiamos socialinės paslaugos bendruomenėje padeda jiems sėkmingiau integruotis visuomenėje.

Statistikos departamentas duomenis apie Klaipėdos rajono savivaldybėje gyvenančius ir pensijas gaunančius asmenis pateikia kartu su Klaipėdos miesto ir Neringos savivaldybių duomenimis. 2007 m. Klaipėdos miesto, rajono ir Neringos savivaldybėse gyveno 39 417 senatvės pensininkai. 2000-2006 m. Klaipėdos miesto, rajono ir Neringos savivaldybėse, kaip ir visoje Lietuvoje, senatvės pensininkų mažėjo dėl ilginamo senatvės pensijos amžiaus, tačiau nuo 2007 m. situacija pradėjo stabilizuotis. 2007 m. tiktai darbingo amžiaus Klaipėdos miesto, rajono ir Neringos savivaldybių gyventojams teko 250 pensinio amžiaus gyventojai, ir tai yra mažiau nei vidutiniškai –alyje (275) ir apskrityje (254).

2006-2007 m. rajone vykiamai išaugo socialines paslaugas namuose gaunančių asmenų skaičius (2006 m. – 136, 2007 m. – 152 asmenys), tuo tarpu 2000-2005 m. socialines paslaugas gaudavo vidutiniškai 74 asmenys per metus.

Kita socialinių paslaugų gavėjų dalis – socialinės rizikos asmenys. Tai elgetaujantys, vaikataujantys, piktnaudžiaujantys alkoholiu, narkotikais, psichotropiniais ar toksiniais medžiagomis, priklausomi nuo azartinio lošimų, sitraukę nusikalstamą veiklą, smurtaujantys ar patyrę smurtą asmenys, iš dalies arba visiškai netekę jėgų savarankiškai rūpintis asmeniniu (–eimais) gyvenimu bei dalyvauti visuomenės gyvenime. Jiems asmenims rajone teikiamos maitinimo, socialinio gerėjimo ugdymo ir palaikymo paslaugos, vienkartinė piniginių parama. Maitinimo paslaugas Klaipėdos rajono socialinės rizikos asmenims

teikiamos valgykloje „Bulvė“. Tėvų paslaugas 2007 m. suteiktos 7 asmenims. Socialinės rizikos asmenims trūksta asmens higienos, laikino apnakvindinimo paslaugų. Taip pat stinga kartu su kitais specialistais teikiamos socialinės rizikos asmenų resocializacijai ir reintegracijai būtinos paslaugos.

Klaipėdos rajone socialines paslaugas teikia biudžetinės, viešosios ir nevyriausybinės organizacijos. Savivaldybės duomenimis, Klaipėdos rajone socialinių paslaugų infrastruktūra 2007 m. sudarė:

- Socialinės globos namai – Viliaus Gaigalaičio globos namai.
- Laikino gyvenimo namai – Gargždų ugdymo centras šalininkams.
- Dienos socialinės globos centrai – Vėgždų socialinių paslaugų centras ir Vėgždų Priekulės socialinių paslaugų centras.
- Bendruomeninės staigos – Labdaros ir paramos fondo Gargždų vaikų globos agentūros Vaikų dienos centras „Pastogė“ ir Vėgždų „Gyvenimo gija“.
- Klaipėdos rajono Paramos –eimai centras.
- Klaipėdos rajono savivaldybės Gargždų ligoninė.
- Paupio pirminės sveikatos priėfiros centras.
- Pliki palaikomojo gydymo ir slaugos ligoninė.

Klaipėdos rajone nėra plačiai vystytas bendruomeninių paslaugų tinklas. Socialines paslaugas efektyviai teikia keletas bendruomeninių staigų: Gargždų vaikų globos agentūra, Vaikų dienos centras „Pastogė“, Vėgždų „Gyvenimo gija“, LASS Klaipėdos rajono skyrius, sutrikusio intelekto žmonėms globos bendrija Gargždų „Viltis“, pagyvenusiu žmonėms klubas „Užuovėja“, Dovylo klubas „Sidabrinė gija“ bei kitos daugiausia bendrosios socialines paslaugas rajono gyventojams teikiančios nevyriausybinės organizacijos.

Nevyriausybinės organizacijos dalyvauja projektinėje veikloje, ieškant galimybių Klaipėdos rajono gyventojams suteikti kuo daugiau bendrųjų socialinių paslaugų. Akyviausiai šioje veikloje dalyvauja Labdaros ir paramos fondo Gargždų vaikų globos agentūra, Vaikų dienos centras „Pastogė“, kurios pagrindinė veikla – vaikų socialinės rizikos –eimams socialinių gėdfių ugdymas ir palaikymas, bei Vėgždų „Gyvenimo gija“, kuri teikia slaugos ir globos paslaugas.

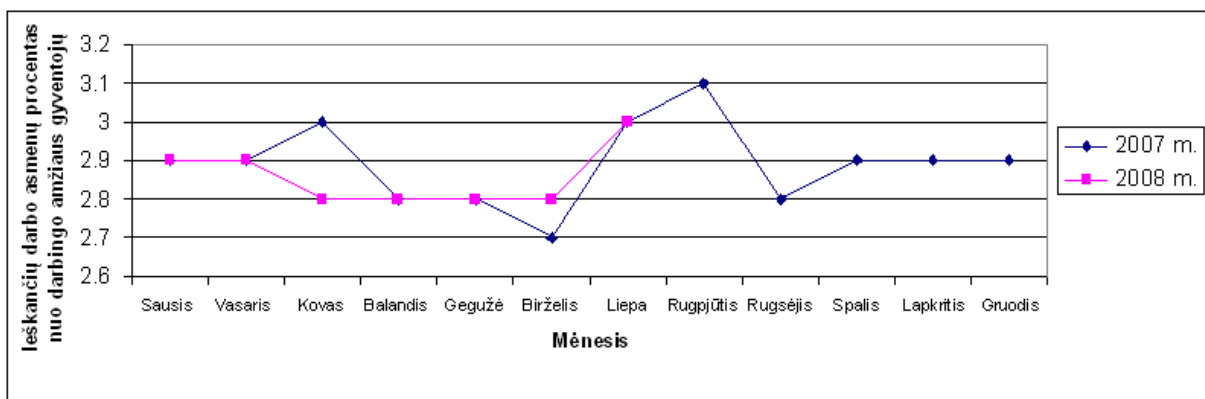
Ilgalaikis socialinės globos paslaugas Klaipėdos rajono gyventojams teikia Klaipėdos apskrities viršininko administracijai pavaldė staiga: Viliaus Gaigalaičio globos namai, Padvarių pensionatas, Tėvų pensionatas, Klaipėdos vaikų globos namai „Rytas“. Kitas reikalingas socialines paslaugas Klaipėdos savivaldybė apmoka kituose rajonuose esančiuose staigose: Klaipėdos nevalstybinė specialioje pagrindinėje mokykloje „Svetliakė“, Vėgždų kėnos psichiatrijos ligoninėje, Vėgždų psichiatrijos ligoninėje.

Darbo birža

Klaipėdos rajono gyventojus aptarnauja Valstybinis darbo biršos teritorinis padalinys Klaipėdoje. Strateginis darbo biršos tikslas – teikti tokias paslaugas ieškantiems darbo žmonėms, kurios didinti gebėjimus prisitaikyti prie naujų reikalavimų darbo rinkoje, motyvuoti juos siekti nuolatinių integracijų darbo rinkoje, ugdyti suvokimą, kad darbininkų karjera priklauso nuo pasiryšimo mokytis vis gyvenime, ir padėti darbdaviams apsirūpinti reikiama darbo jėga, skatinant juos didinti darbo vietų patrauklumą. Darbo biršos darbuotojai besikreipiantiems padeda susirasti darbą pagal profesiją ir kvalifikaciją, suteikia nemokamas profesinio orientavimo ir konsultavimo paslaugas, informaciją apie laisvas darbo vietas, tarpininkauja sidarbinant.

2002–2007 m. Klaipėdos rajone stipriai mažėjo bedarbių: 2001 m. registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis rajone siekė 8,9 proc., o 2007 m. – šis rodiklis nukrito iki 2,3 proc. (sumažėjo 3,9 karto), be to, 2007 m. registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis rajone buvo mažesnis nei vidutiniškai – Alyje (3,2 proc.) ir apskrityje (3 proc.). Rajone yra pastebimas bedarbių skaičiaus sezoninis svyravimas (flr. 2. 20 pav.).

2.20 pav. Klaipėdos r. ieškanti darbo asmenų proc. nuo darbingo amžiaus gyventojų 2007–2008 m.

Šaltinis: Klaipėdos darbo birža.

Klaipėdos darbo biršos 2007 m. veiklos ataskaitoje nurodoma, kad per 2007 m. Klaipėdos (miesto ir rajono) darbo biršoje buvo užregistruotos 9 852 laisvos darbo vietos, ir tai 520 arba 5 proc. mažiau nei 2006 m. I–2007 m. užregistruotose darbo vietose 8 950 buvo neterminuotam ir 902 terminuotam darbui. Daugiausia laisvų darbo vietų užregistruota paslaugų sektoriuje tiek neterminuotam darbinimui (5 751), tiek terminuotam darbinimui (560). Antroje vietoje neterminuotam darbinimui užregistruotos laisvos darbo vietos buvo sielomos pramonėje (2 187), o terminuotam – ūkio, medžioklės ir miškininkystės bei žuvininkystės (201) sektoriuose. Laisvos darbo vietos statybos sektoriuje užfima trečią vietą.

neterminuotame darbinime, o terminuot darbo viet –iame sektoriuje ufregistruota maffiausiai.

Statybos sektoriuje daugiausia darbo viet ufregistruota apdailininko, tinkuotojo, daflytojo, plyteli kloj jo, m rininko, betonuotojo, stogdengio profesijas turintiems asmenims.

Paslaug sektoriuje daugiausiai laisv darbo viet ufregistruota pardavimo, transporto bei draudimo vadybininkams, apskaitininkams, pardav jams, barmenams-pdav jams, vairuotojams, automobilio remontininkams.

Pramon s sektoriuje daugiausia laisv darbo viet buvo registruota chemin s infinerijos technologams, laivo korpusininkams, laivo vamzdynininkams, sm liuotojams, medienos apdirbimo stakli operatoriams, bald surink jams, elektrini komponent surink jams.

fiems kio, medffliokl s ir mi–kininkyst s bei fluvininkyst s sektoriuje daugiausia viet registruojama laivavedffiams, laivo kapitono pad j jams, j reiviams, flvejybos meistrams.

Plaiau apie darbo birfl yra apra–yta 2.5. skyriuje šNedarbas, darbo perspektyvos, darbo uflmokestisō.

Teisēsauga, saugumas

Lyginat su –alies ir apskrities situacija, Klaip dos rajono nusikalstamumo lygis yra gerokai flmesnis. Rajone pastebima i–ai–kinam ufregistruot nusikalstam veik did jimo tendencija.

Pastaraisiais metais rajone ufregistruojama vis maffiau nusikalstam veik . 2005ō 2007 m. ufregistruot nusikalstam veik skai ius sumafl jo 20,7 proc. (flr. 2.12 lentel).

2. 12 lentelē. Ufregistruotos nusikalstamos veikos Klaip dos rajone 2005ō2007 m.

	2005 m.	2006 m.	2007 m.
Nusikalstamos veikos	1076	951	853
Nusikaltimai	973	873	793
Sunk s ir labai sunk s nusikaltimai	70	49	52
Nufudymai	6	9	6
Sunk s sveikatos sutrikdymai	9	6	6
I–flaginimai ir pasik sinimai	5	2	1
Pl –imai	47	34	30
Vagyst s (nusikaltimai)	503	428	389
Vagyst s i–gyvenam j patalp	137	84	59
Automobili vagyst s	35	52	23
Baudffiamieji nusiflengimai	103	78	60
Vagyst s (baudffiamieji nusiflengimai)	63	21	19

Šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV.

2004-2006 m. i-tirt nusikalstam veik procentas Klaip dos rajone augo (nuo 43 proc. 2004 m. iki 50 proc. 2006 m.), ta iau 2007 m. –is rodiklis v l sumafl jo iki 45 proc. 2007 m. buvo i-tirta 45 proc. nusikalstam ir 70 proc. baudffiam j nusiflengim . Klaip dos rajone i-ai-kinam nusikalstam veik procentin dalis atitinka –alies ir apskrities rodiklius.

Analizuojant rajono situacij pagal 100-tui t kstan i gyventoj tenkant nusikalstam veik skai i , beveik visi rajono kriminogeniniai rodikliai yra geresni lyginant su –alies ir apskrities rodikliais. Ta iau pagal nufludym ir sunki sveikatos sutrikdym skai i rajonas lenkia –alies ir apskrities rodiklius (flr. 2.13 lentel).

2. 13 lentelė. Ufregistruotos nusikalstamos veikos 100 t kst. gyventoj 2007 m.

	Lietuvos Respublika	Klaipėdos apskritis	Klaipėdos r. sav.
Nusikalstamos veikos	2 185	2 285	1 708
Nusikaltimai	2 014	2 108	1 587
Sunk s ir labai sun s nusikaltimai	110	134	104
Nufludymai	8	9	12
Sunk s sveikatos sutrikdymai	9	11	12
I-flaginimai ir pasik sinimai	6	4	2
Pl –imai	113	123	60
Vagyst s (nusikaltimai)	922	948	779
Vagyst s i–gyvenam j patalp	163	125	118
Automobili vagyst s	74	75	46
Baudffiamieji nusiflengimai	170	177	120
Vagyst s (baudffiamieji nusiflengimai)	84	78	38

Šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV.

APIBENDRINIMAS

- Sveikatos apsaugos staig tinklas yra pakankamai gerai i–vystytas, ta iau medicinos specialist skai ius rajone yra maflesnis nei –alies ir apskrities vidurkis.
- Rajono gyventojai n ra link dafnai kreiptis gydytojus.
- Vaik iki 1 met mirtingumas rajone yra flemesnis ufl –alies ir apskrities vidurkius.
- Rajone pastebima socialin s rizikos –eim mafl jimo tendencija.
- Klaip dos rajonas pasiflymi auk–tesniu nei vidutini–kai –alyje ir apskirtyje t kstan iui gyventoj tenkan iu socialin s rizikos –eimose augan i vaik skai iumi.
- 2006-2007 m. rajone flymiai i–augo socialines paslaugas namuose gaunan i asmen skai ius.
- Klaip dos rajone socialines paslaugas teikia biudfletin s, vie–osios ir nevyriausybin s organizacijos.
- 2002-2007 m. Klaip dos rajone stipriai mafl jo bedarbi .
- Lyginat su –alies ir apskrities situacija, Klaip dos rajono nusikalstamumo lygis yra gerokai flemesnis.
- Rajone pastebima i-ai-kinam ufregistruot nusikalstam veik did jimo tendencija.

2.2.5. Socialinė rajono situacija

Švietimas, mokymas, kvalifikacija

2007 m. Klaipėdos rajone veikė 7 ikimokyklinio ugdymo staigos: Dobilų vaikų lopelis-darželis Škregždutė, Drevernos vaikų darželis, Kretingalės vaikų lopelis-darželis, Priekulės vaikų lopelis-darželis, Vėlaiškio vaikų lopelis-darželis, Agluonėnų vaikų lopelis-darželis Šnyktukas, Gargždų lopelis-darželis „Fluoliukas“. Tų staigų yra pajūgios priimti 1200 vaikų, tačiau 2007 m. jose lankėsi 1399 vaikai, ir tai rodo, kad rajone trūksta ikimokyklinio ugdymo staigų.

Rajone taip pat veikia 3 mokyklos-darželiai: Gargždų mokykla-darželis „Saulutė“, Gargždų mokykla-darželis „Gintarlis“, Kvietini mokykla-darželis bei Gargždų ugdymo centras Šnaminukas.

Klaipėdos rajono savivaldybės duomenimis, Klaipėdos rajone yra 14 pagrindinių mokyklų, 4 vidurinės mokyklos ir 2 gimnazijos.

Statistikos departamento duomenimis, 2007-2008 m. m. Klaipėdos rajono bendrojo lavinimo mokyklose dirbo 557 mokytojai ir vadovai, mokėsi 6 327 moksleiviai, vienam mokytojui tais pačiais metais vidutiniškai teko 11,4 moksleivių, ir tai atitinka šalies (11,8) ir apskrities (11,9) vidurkius. Klaipėdos rajone, kaip ir visoje Lietuvoje, mažėja mokinių skaičius bendrojo lavinimo mokyklose.

Iš viso 2007-2008 m. m. Klaipėdos rajone dirbūs pedagogai 95,3 proc. turėjo aukštąjį išsilavinimą, 3,2 proc. – aukštesnįjį ir 1,5 proc. – vidurinį išsilavinimą.

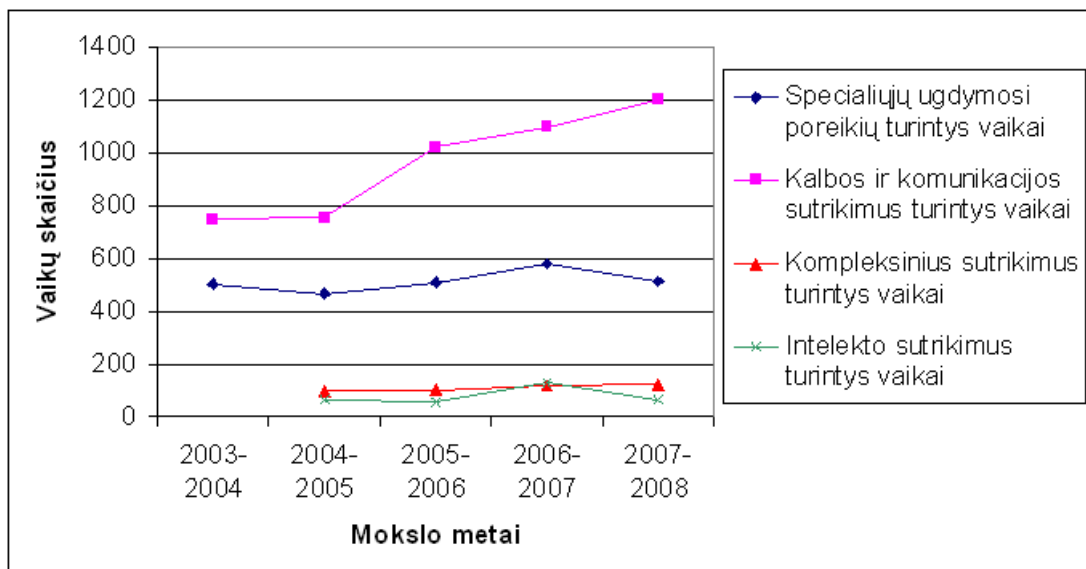
Kai kurios bendrojo lavinimo mokyklos turi atskirus skyrius, kurie veikia kaimo vietovėse. Iš viso Klaipėdos rajone yra 8 tokie skyriai.

Klaipėdos rajone steigtos 4 neformaliojo vaikų švietimo mokyklos: Gargždų vaikų muzikos mokykla (Gargždų), Klaipėdos rajono Priekulės vaikų muzikos mokykla (Priekulė), Klaipėdos rajono vaikų ir jaunių sporto mokykla (Gargždų) ir Klaipėdos rajono moksleivių namai (Gargždų). Neformaliojo vaikų švietimo staigų sunkiau prieinamas kaimo vaikams, nes tokio tipo mokyklos šiek tiek toliau nuo miesto.

Klaipėdos rajone steigta Pedagoginės psichologinės tarnyba (savivaldybės biudžetinė staiga), teikianti metodinę pagalbą specialieji poreikių vaikų ugdymo klausimais. Pedagoginės psichologinės tarnybos duomenimis, Klaipėdos rajone auga kalbos ir komunikacijos sutrikimų turinčių vaikų skaičius. Nors ir nešlymiai, kasmet taip pat auga kompleksinius sutrikimus turinčių vaikų skaičius. 2007-2008 m. rajone sumažėjo specialiųjų

ugdymosi poreiki turin i vaik skai ius bei intelekto sutrikimus turin i vaik skai ius (flr. 2.21 pav.).

2.21 pav. Klaip dos r. ugdymo staigas lankan i vaik , su specialiaisiais poreikiais, skai ius 2003-2008 m.

Šaltinis: Klaipėdos rajono Pedagoginė psichologinė tarnyba.

Klaipėdos rajone nėra profesinių mokyklų. Tai, be abejonų, mažina rajono gyventojų profesinio mokymo galimybes. Nepaisant to, Klaipėdos rajono gyventojų profesinio mokymo poreikius gali patenkinti aplinkiniuose rajonuose esančios profesinės mokyklos. 2007-2008 m. m. Klaipėdos apskrityje veikia 11 profesinių mokyklų: 7 Klaipėdos mieste, 2 Tauragės rajone, po vieną Kretingos ir Skuodo rajonuose.

Rajone taip pat nėra aukštesniųjų mokyklų ar kolegijų.

Suaugusiųjų mokymų rajone organizuoja teritorinė Klaipėdos darbo birža. Ji nuolat inicijuoja gyventojų kvalifikacijos kėlimą ir perkvalifikavimą, teikia informaciją apie profesinį mokymą ir perkvalifikavimą, siūlo prevencinį mokymą ir mokymų darbo ieškantiems asmenims. Organizuojamos trys rėmiamos mokymo programos: pirminio mokymo, kvalifikacijos kėlimo ir perkvalifikavimo.

Kultūra, laisvalaikis, sportas

Klaipėdos rajone kultūros infrastruktūrą sudaro kultūros namai (centrai), bibliotekos ir muziejai.

Klaipėdos rajone veikia 20 kultūros namų (centrų): Agluonuose, Dauparuose, Doviluose, Drevernoje, Endriejave, Gargžduose, Girkaliuose, Girininkuose, Jakuose, Judrėnuose, Kretingalėje, Kvietiniuose, Lapiuose, Plikiuose, Priekulėje, Tauragės nuose,

Tilvikuose, Veivirfl nuose, V flai iuose ir fiadeikiuose. Tai yra pagrindinis masinis renginys vietos ir miesto gyventojų saviraiškos poreikių tenkinimo bazis.

Kultūrinis rajono gyvenimas yra pakankamai aktyvus, veikia visų meno kolektyvai, nemažai renginių, kuriuos organizuoja kultūros ir –vietimo staigos. 2007 m. veikė 87 meno mokyklų kolektyvai, apimantys 1106 dalyvius.

Kasmet rajone organizuojama daugybė renginių, kai kurie iš jų tapo tradiciniai ir organizuojami kiekvienais metais –tai Drevernos miestelio ir fivejo –ventės Ant mari kra–telio festivalis, regioninis liaudiškos muzikos festivalis Dovuose šUflaugau Lietuvojė, Veivirfl n miestelio –ventės Prie Veivirflo, V flai i miestelio –ventės Atkelkime plačiai vartusė, Gargfld miesto gimtadienis, Ra–ytojos Ievos Simonaitytės gimimo metinių paminėjimas ir ra–ytojos vardo premijos teikimas Agluon nuose, šVaik dienaė Gargflduose.

2007 m. Klaipėdos rajone veikė 26 bibliotekos, ir –is bibliotekos skaičius nekito nuo pat 1998 m. Skaitytojų skaičius rajono bibliotekose taip pat mažai kinta: nuo 1998 m. kasmet aptarnaujama apie 11 t kst. asmenų. Skaitytojų aktyvumas, vertinant pagal skaitytojų išduotų dokumentų skaičių, 1994–2005 m. nuolat didėjo (nuo 219 t kst. išduotų dokumentų 1994 m. iki 320 t kst. išduotų dokumentų 2005 m.), o 2006–2007 m. –iek tiek smuktelėjo, bet vis tiek išlieka aukštas (per 2007 m. išduota 303 t kst. dokumentų).

Rajono bibliotekos menkai papildomos naujomis knygomis, todėl kasmet vis mažiau 100 gyventojų tenkinti knygų skaičius: 2002 m. 100 gyventojų teko 793 knygos, o 2007 m. –is rodiklis buvo nukritęs iki 632 knygų (sumažėjo 20 proc.). Be to, 2007 m. Klaipėdos rajonas pagal 100 gyventojų tenkinti knygų skaičių atsiliko nuo –alies (840 knygų) ir apskrities (755 knygos) rodikliu.

Bibliotekos vykdo ir platesnį veiklą, ją rengiamos parodos, susitikimai, vykdomi nemokami kompiuterinio raštingumo mokymai.

Klaipėdos rajone kurti 3 muziejai: Ievos Simonaitytės memorialinis muziejus, Stepono Dariaus giminė–muziejus, Gargfld kra–to muziejus. Be to, prie Gargfld kra–to muziejaus yra steigti 2 filialai: Laisvės kovų ir tremties istorijos muziejus, Agluonė etnografinė sodyba.

Klaipėdos rajone gausu nekilnojamojo kultūros vertybių: 57 archeologinės vietos, 13 statinių bei statinių kompleksų, 2 puo–ybos ir rangos objektai, 36 vykių vietos, 226 senosios laidojimo vietos bei 10 Klaipėdos rajono savivaldybės registruotų nekilnojamojo kultūros vertybių.

2004 m. Klaipėdos rajono savivaldybės administracijos uflsakymu buvo atliktas tyrimas šKlaipėdos rajono gyventojų kultūriniai poreikiai. Daflniausiai Klaipėdos rajono

gyventojai min jo savo laisvalaik praleidffiantys su vaikais ir –eima (49,4 proc.) bei bendraudami su draugais ir gimin mis (48,6 proc.). 38,2 proc. apklaust j teigia, kad tur dami laisvo laiko stengiasi pab ti gamtoje, pasivaik– ioti. 29,6 proc. apklausos dalyvi laisvalaikiu nurod besidomintys kult rine veikla. 28,2 proc. Klaip dos rajono gyventoj laisvu laiku tiesiog ilsisi nieko neveikdami. Kas ketvirtas (25,8 proc.) apklaustasis laisv laik skiria savo hobiui, kas penktas (19,0 proc.) ó pramogauja.

Klaip dos rajono gyventojai dafniausiai min jo, kad daugiau laiko skirti kult rinei veiklai juos paskatint domesni kult riniai renginiai (44,5 proc.). 38,2 proc. apklaust j kult rinei veiklai skirt daugiau laiko, jei b t geresn finansin pad tis, tur t daugiau pinig . Kas tre iam (29,8 proc.) apklaustajam kult rinei veiklai daugiau laiko skirti trukdo didelis uffimtumas, laisvo laiko tr kumas. Kas ketvirtas (24,8 proc.) apklaustasis nurod , kad daugiau dalyvaut kult rin je veikloje, jei b t daugiau rengini . Kas penktas apklaustasis nurod , kad skirt daugiau laiko kult rinei veiklai, jei profesionaliau dirbt kult ros staig darbuotojai (22,2 proc.) ir b t daugiau informacijos apie vykstan ius renginius (19,5 proc.). 12,2 proc. apklaust j teig , kad kult rinei veiklai skirt daugiau laiko, jei kult ros staigos b t ar iau nam .

Rajone pla iai propaguojamos vairios sporto –akos, rengiama nemaflai sporto varflyb ir turnyr . Tuo metu rajone yra registruoti 35 sporto klubai, veikia Klaip dos rajono vaik ir jauni sporto mokykla. Klaip dos rajono savivaldyb nuolat organizuoja vairius sporto r mimo konkursus.

Per visus 2007 m. vairiose sporto varflybose ir sveikatingumo renginiuose dalyvavo 12 418 Klaip dos rajono gyventoj .

Rajone kultivuojamos vairios sporto –akos: krep–inis, futbolas, irklavimas, lauko ir stalo tenisas, fl kl , kult rizmas, sunkioji ir lengvoji atletika, dziudo, sambo, jojimas, automobili ir motocikl sportas, motokrosas, flirginis sportas, tinklinis, –achmatai, –a–k s, sveikuoli veikla.

Bendruomenės ir NVO veikla

Savivaldyb skatina ir remia aktyvios pilietin s visuomen s k rim si rajone. Klaip dos rajono savivaldyb s duomenimis, Klaip dos rajone daug ja NVO, esamos stipr ja, bendradarbiauja tarpusavyje ir su savivaldybe, ta iau pastebima per mafla NVO iniciatyva ra–ant ir teikiant projektus. Taip pat rajone veikia savivaldyb s ir NVO bendradarbiavimo taryba.

Klaipėdos rajono savivaldybės duomenimis, rajone veikia 8 nevyriausybinės moterų organizacijos, o jų pagrindinės veiklos kryptys yra: skatinti moteris aktyviau dalyvauti projektinėje veikloje ir sprendimų priėmimo procesuose, ugdyti moterų savimonę ir saviraišką, skleisti humanistines ir filantropines idėjas, organizuoti vietinę veiklą, moterų kvalifikacijos kėlimą ir ufiimtumą.

Rajone susikūrusios 44 kaimo bendruomenės.

Nevyriausybinė organizacijų informacijos ir paramos centro duomenimis, Klaipėdos rajone veikia 6 nevyriausybinės organizacijos: Gargždų miesto Jaunųjų Ugniagesių Komanda, Jaunimo organizacija šAlternatė, Klaipėdos Rajono Raudonojo Kryžiaus Komitetas, Lietuvos darbo federacijos Gargždų skyrius, Lietuvos judėjimo šernobyliu Klaipėdos rajono komitetas, Lietuvos Sutrikusio Intelektu fimoniė Globos Bendrijos šViltis Klaipėdos Rajono Padalinys.

Klaipėdos rajone aktyviai veikia vairūs jaunimo klubai ir organizacijos. Rajono savivaldybės duomenimis, rajone veikia Lietuvos skautijos Gargždų tuntas, Gargždų –v. Arkangelo Mykolo ateitininkų kuopa, Lietuvos socialdemokratinio jaunimo s jungos Klaipėdos rajono padalinys, Jaunųjų Konservatorių lygos Gargždų filialas, Pliki kultūros klubas šEketė, Veivirėlinis jaunimo klubas šEkipaė, 12 jaunimo organizacijų, 20 neformalių jaunimo grupių.

APIBENDRINIMAS

- Rajone trėksta ikimokyklinio ugdymo staigė.
- Maflėja mokiniėskai ius bendrojo lavinimo mokyklose.
- Klaipėdos rajone steigtos 4 neformaliojo vaikėvėtėimo mokyklos.
- Suaugusiėj mokymų organizuoja teritorinė Klaipėdos darbo birėla.
- Klaipėdos rajono kultūros infrastruktūra pakankamai i–plėtota, kultūrinis rajono gyvenimas yra pakankamai aktyvus, veikia vairūs meno kolektyvai, organizuojama nemaflė renginiė.
- Klaipėdos rajone gausu nekilnojamųjų kultūros vertybiė.
- Rajone plaėiai propaguojamos vairios sporto –akos, rengiama nemaflė sporto varėlybė ir turnyrė.

2.3. KLAIPĖDOS RAJONO KAIMO GYVENTOJŲ POREIKIŲ ANALIZĖ

VVG šPaj rio kra-tasõ, analizuodama rajono situacij , daug d mesio skyr kaimo flmoni poreikiams i-tirti ir analizuoti. Vietos poreiki nustatymas pad jo VVG priimti tinkamus strateginius sprendimus, ir tuo pa iu paskatino kaimo flmones aktyviau sitraukti vietos pl tros veiksmus, nes parod , kad paisoma j nuomon s ir nor .

VVG šPaj rio kra-tasõ siek surinkti kuo platesn informacij apie savo rajono flmoni poreikius tam tikslui pasitelkdama vairius informacijos –altinius:

- Anketin s kaimo gyventoj apklausos duomenis;
- Fokusuot grupi interviu medfliag .

Fokusuotų grupių interviu ó tai strukt ruoti grupiniai interviu su tikslin mis kaimo gyventoj grup mis, kuri metu diskutuojama i– anksto numatytomis temomis. Tš metodas padeda i-ry-kinti esamas problemas, j i-takas ir prieftastis, ta iau nepateikia tiksli , skaiiais i-rei-kiam priklausomybi .

VVG šPaj rio kra-tasõ vairiapus s informacijos surinkimui atliko fokusuot grupi interviu su dviem tikslin m kaimo gyventoj grup m:

- kaimo bendruomeni organizacij atstovais;
- seni nais.

Fokusuot grupi interviu metu buvo surinkta i-sami medfliaga, kurioje atsispindi pasirinkt tikslini kaimo flmoni grupi nuomon s, vertinimai, esamos situacijos matymas.

Anketinė apklausa. Siekdama i-siai-kinti kaimo gyventoj poreikius VVG taip pat naudojosi anketini apklaus duomenimis, kurie pateik kiekybin informacij , reprezentuojan i gyventoj nuomoni statistin pasiskirstym .

VVG šPaj rio kra-tasõ pasinaudojo Klaip dos rajono gyventoj nuomon s tyrimo, kuris buvo atliktas Kauno Technologijos universiteto Savivaldos mokymo centro ufsakymu, duomenimis ir pateik apibendrint rajono gyventoj pozicij tiriamais klausimais².

Tyrimo metu buvo apklausta 500 respondent ó Klaip dos rajono gyventoj .

flemiau pateikiami surinktos tyrim medfliagos pagrindiniai rezultatai ir j apibendrinimas.

² Klaip dos rajono gyventoj nuomon s tyrimas.

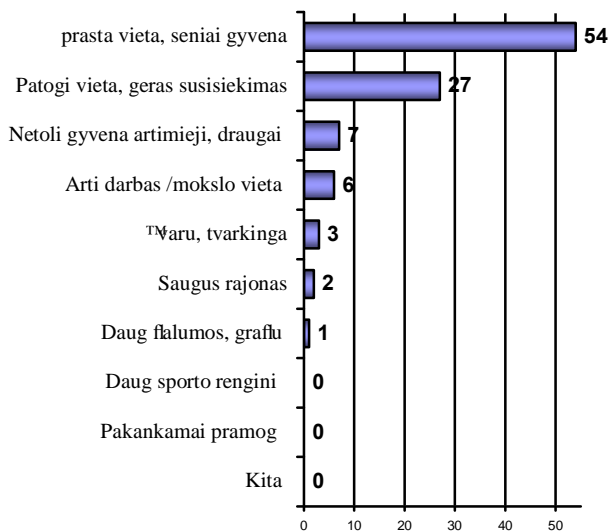
http://www.klaipedos-r.lt/gallery/_klaipedos/rajonas/strategija/gyventoju_apklausa.pdf

KLAIPĖDOS RAJONO GYVENTOJŲ ANKETINĖS APKLAUSOS REZULTATŲ APIBENDRINIMAS

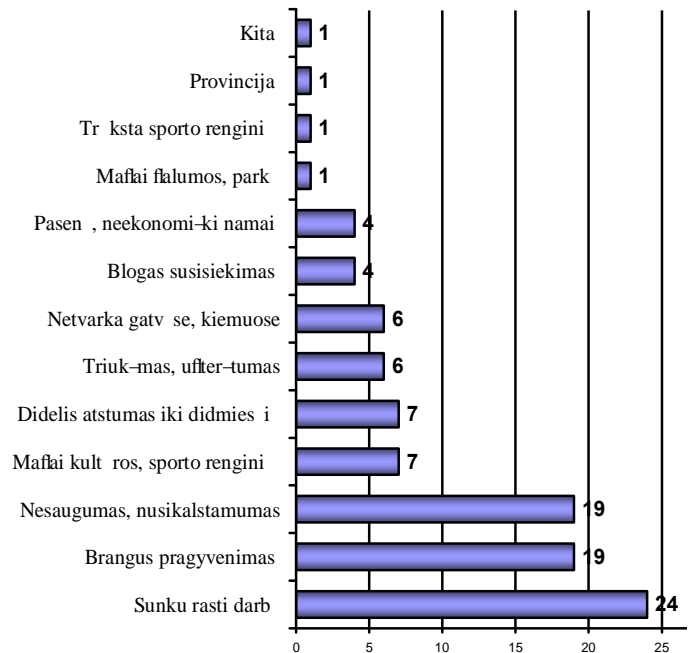
Anketinis apklausos metu buvo aiškinamasi, kaip Klaipėdos rajono gyventojai vertina savo gyvenamąsias vietas, kokius išskiria teigiamus ir neigiamus bruožus (fr. 2.22 pav.).

2.22 pav. Gyvenamosios vietos vertinimai (teigiami ir neigiami bruožai), proc.

Priežastys, dėl kurių labiausiai norima gyventi/gyvenama savo vietovėje

Neigiami Klaipėdos rajono bruožai

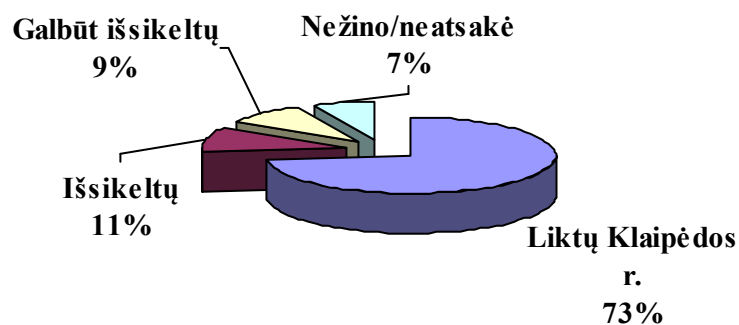

Remiantis gautais duomenimis, galima pasakyti, kad pagrindinės priežastys lemiančios respondentų norą gyventi savo vietovėje – tai kad ji prasta, joje seniai gyvenama (54 proc.) ir vietovės patogumas, geros susisiekimo galimybės (27 proc.). Svarbiausiais neigiamais gyvenamosios vietos bruožais buvo vadinamos menkos galimybės rasti darbą – 24 proc., brangus pragyvenimas – 19 proc. ir nesaugumas – 19 proc..

Vis dėlto absoliuti dauguma apklaustų Klaipėdos rajono gyventojų savo gyvenamosios vietos keisti nenorėtų – 73 proc. Tik kas dešimtas respondentas sakė, kad esant galimybei geriau sikurti kitur (geresnės gyvenimo ar darbo sąlygos), išvyktų iš rajono. Apie 16 proc. apklaustųjų dvejojo ir apibūdinti klausimą atsakyti negalėjo (fr. 2.23 pav.).

Tarp pageidautinų galimų išsiklimumo vietų pirmauja Klaipėdos miestas – 16 proc., kas dar kartą patvirtina vietos gyventojų prisirišimą prie gyvenamosios vietos.

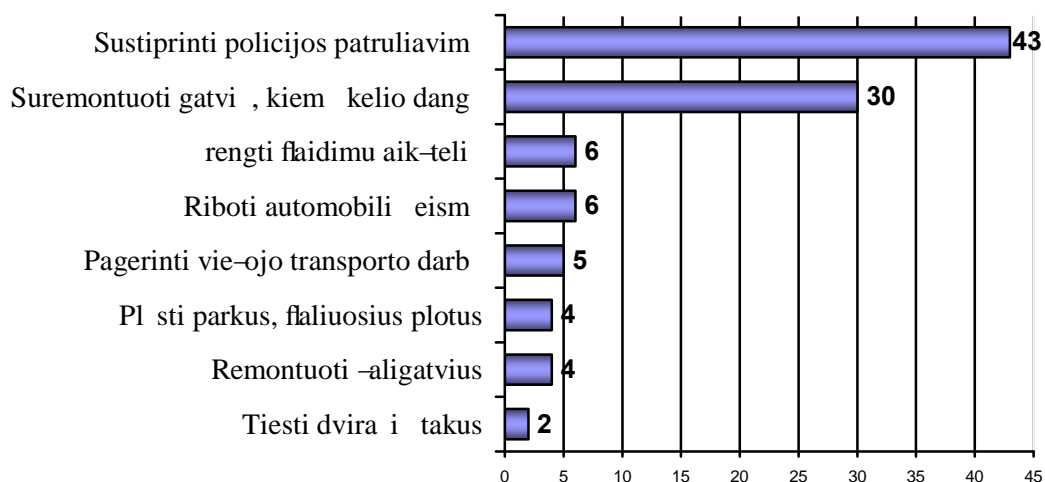
2.23 pav. Pofii ris savo gyvenamosios vietos pakeitim

Norint nustatyti, kaip galima b t pagerinti esam situacij , Klaip dos rajono gyventoj buvo klausta, kokius jie mato svarbiausius savo gyvenamosios vietov s gerinimo b dus ar priemones ir koki statini labiausiai tr ksta.

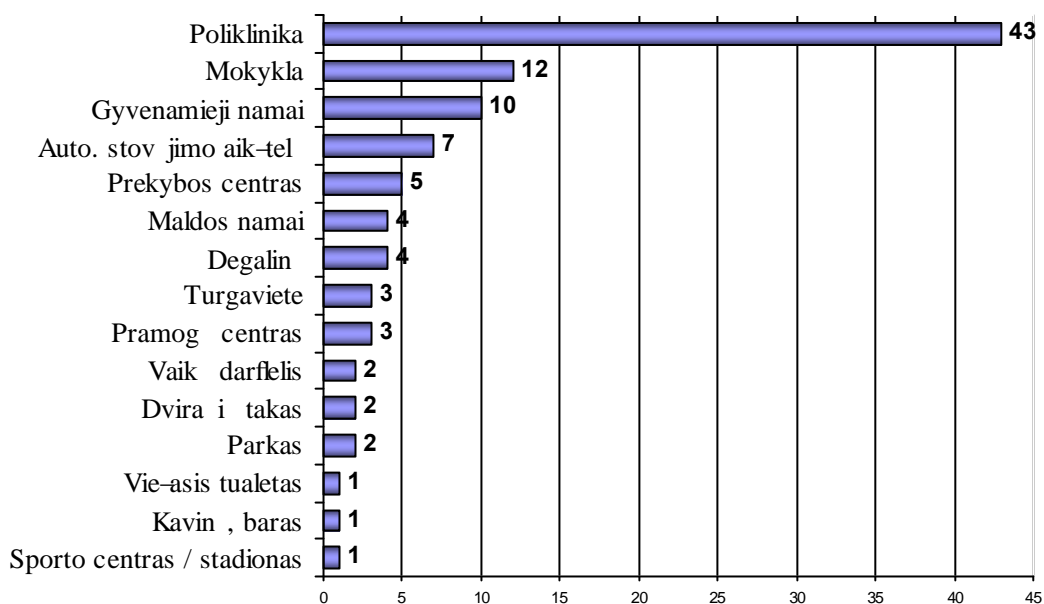
Apklausa parod , kad daugiausiai respondent pirmaeil svarb gerinant esam situacij suteik policijos veiklos tobulinimui ó 43 proc. ir gatvi bei kiem kelio dangos remontui ó 30 proc. (fr. 2.24 pav.).

2.24 pav. Gyvenamosios vietov s gerinimo b dai / priemon s, proc.

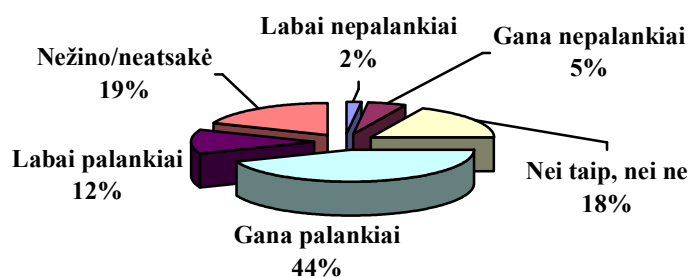
Labiausiai pageidaujama statini kategorijoje ai-kiai matomas gydimo staig artumo aktualumas ó 43 proc. (fr. 2.25 pav.). Mafdaug kas de-imtas taip pat min jo nor , kad j gyvenamojoje vietov je veikt mokykla (12 proc.) ir b t statomi gyvenamieji namai (10 proc.).

2.25 pav. Labiausiai pageidaujami statiniai, proc.

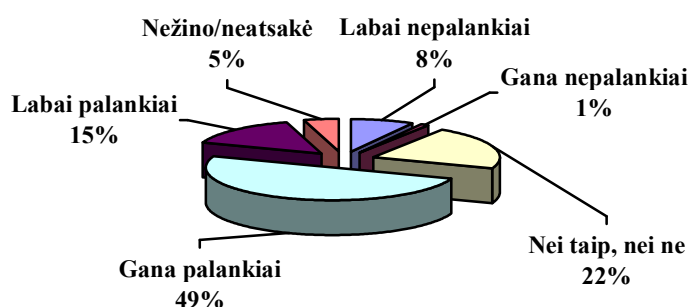

Apklausoje metu taip pat buvo siekiama nustatyti, kaip Klaipėdos rajono gyventojai vertina įvairias socialinio kultūrinio vietos gyvenimo sritis. Todėl apklausti buvo prašoma vertinti rajono –vietimo bei gydymo staigų veiklą, išsakyti požiūrį kultūros ir sporto darbuotojų veiklai (lfr. 2.2662.29 pav.).

2.26 pav. Rajono –vietimo staigų veiklos vertinimas, proc.

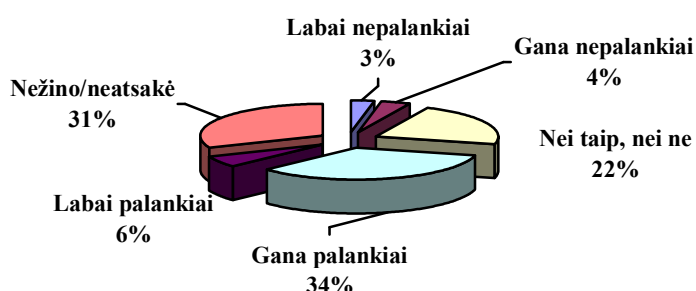

2.27 pav. Lankomose medicinos staigų veiklos vertinimas, proc.

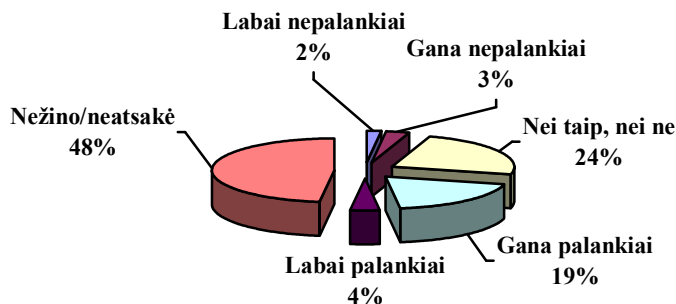

Labai palankiai ir gana palankiai medicinos staigas vertina 64 proc., o –vietimo staigas 56 proc. respondent . Apie penktadalis apklaust j –ias staigas vertina vidutini–kai, t. y. nei gerai, nei blogai. Nepalankiai (labai arba gana) medicinos staigas vertina 9 proc., o –vietimo staigas 7 proc. apklaust j . Ry–kesni skirtumai –i staig vertinimuose i–ry–k jo fivelgiant nepateikusi vertinim flmoni dal ó kur kas daugiau apklaust j negal jo vertinti –vietimo staig veiklos (19 proc.), tuo tarp neturin i nuomon s apie medicinos staig veikl buvo tik 5 proc.

2.28 pav. Rajono kult ros darbuotoj veiklos vertinimas, proc.

2.29 pav. Rajono sporto darbuotoj veiklos vertinimas, proc.

Klaip dos rajono gyventojai palankiau vertino kult ros darbuotoj nei sporto darbuotoj veikl : labai palankiai ir gana palankiai kult ros darbuotoj veikl vertino 40 proc., o sporto darbuotoj ó 23 proc. apklaust j . Vidutini–kai –i sri i darbuotoj veikl vertino maffdaug vienoda dalis respondent 22ó24 proc. Beveik nesiskyr ir nepalankius vertinimus pateikusi j procentas. Taciau apie sporto darbuotoj veikl nuomon s neturin i buvo daugiau (48 proc.), nei negalin i vertinti kult ros darbuotoj veikl (31 proc.).

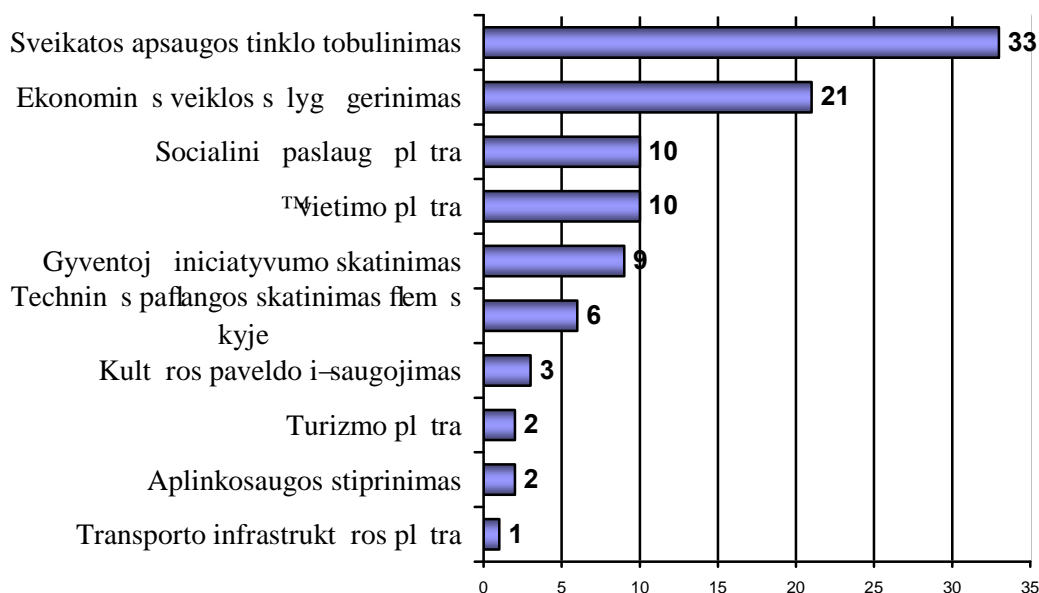
Strategini sprendim pri mimui svarbu nustatyti, kokios rajono pl tros kryptys vietos gyventojams atrodo esan ios svarbiausios. Tod l apklaust j buvo pra-yta nurodyti, j manymu, svarbiausias rajono pl tros kryptis.

Klaip dos rajono gyventoj atsakymai parod , kad daugiausiai ó apie tre dalis, respondent mano, kad reikt tobulinti sveikatos apsaugos tinkl . Apie penktadalis apklaust j teig , kad svarbiausia gerinti ekonomin s veiklos s lygas.

Socialini paslaug bei -vietimo pl tra, gyventoj iniciatyv skatinimas pirmaeil s reik-m s ufdaviniais vardijo beveik kas de-imitas apklaustasis.

Mafiausia dalis apklaust Klaip dos rajono gyventoj mano, kad prioritet reikt skirti transporto infrastrukt ros pl trai, aplinkosaugai ar turizmo pl trai (flr. 2.30 pav.).

2.30 pav. Rajono pl tros kryptys, proc.

Yas statisti-kai i-reik-tas kaimo gyventoj nuomones prapl t ir turiningai papild fokusuot grupi diskusijos su kaimo bendruomeni organizacij atstovais ir seni nais.

KLAIPÉDOS R. RAJONO KAIMO GYVENTOJŲ FOKUSUOTŲ GRUPIŲ DISKUSIJŲ APIBENDRINIMAS

Bendras rajono apibūdinimas

Apib dinant rajon dafniausiai buvo pabr fliama jo i-skirtin geografin pad tis ó artumas j rai. Taip pat nurodoma Klaip dos miesto artumo svarba.

Diskusij dalyviai akcentavo Klaipodos rajono turistinio patrauklumo specifik : *šrajonas patrauklus pažintinio turizmo požiūriu, čia yra ką pamatyti – Mažosios Lietuvos istorija, architektūra ir t.t., o poilsiui, aišku, patrauklesnė Palanga“.*

Vis dėlto manoma, kad prioritetas turėtų būti suteikiamas rajono pajūrio teritorij pl trai: paslaug vystymui, poilsio infrastrukturai: pliafi tvarkymui, mafi laiveli prieplauk rengimui, gelbtøj paslaug gerinimui.

Pagrindinės įvardintos problemos

Infrastruktūra

Tiek seni nai, tiek bendruomeni organizacij atstovai tradiciškai kaip vien svarbiausi rajono problem vardino infrastruktūros gerinimo poreik ó tai keliai, vanduo, kanalizacija ir pan.

Seni nai minjo valymo rengini trkum , dėl ko nei–valomos nuotekos, teriamas gruntas ir vanduo. Paflymjo, jog vandens kokyb labai opi problema, nes „žmonės pyksta – už vandenį moka, o jo kokybė prasta“. Patikino, kad vandens bok–tai tvarkomi.

Kita, seni n pofli riu, problemika sritis ó poreikis sod bendrij infrastrukt r pritaikyti pastoviam gyvenimui, nors dalis sod bendrij gyventoj neregistruoti rajone.

Bendruomeni organizacij atstov nuomone vandentiekis, keliai ó tai savivaldyb s prerogatyva. Bendruomeni atstovai nurod , kad jiems itin svarbi s vartyn , –iuk–li tvarkymo problemos.

Buvo aptartos ir vieosios infrastruktūros tobulinimo kryptys ó poreikis tvarkyti esan ius bei tiesti naujus dvira i takus, rengti dvira i stoteles, kur galima b t pails ti. Pabr fta, kad tai aktualu ne tik gyventoj patogumui, bet ir turizmo pl trai, nes rajone nemafl tiek vietos, tiek ufsienio dviratinink srautai.

Taip pat buvo i–kelta mintis, kad kaimo vietov se trksta sutvarkyt bei vietos gyventoj rekreacin ms reikm ms pritaikyt vandens telkini . š*Kaimo žmonės prie jūros retai nuvažiuoja, o vietose vandens telkiniai nesutvarkyti, neįrengtos prieplaukos*o. Tose vietov se, kuriose n ra nat rali vandens telkini , gal t b ti rengiami baseinai.

Tiek seni nai, tiek bendruomeni atstovai kalbjo apie urbanistinio planavimo spragas. Buvo minimi faktai, kai statybas vykdan ios nekilnojamo turto agent ros gauna statybos leidimus, nors projektuose nenumatytas gerbvio ir vie– j erdvi rengimas ó aik–tel s, komunikacijos. Bendruomeni atstovai pateik gerosios kaimynyst s pavyzdffius apie verslo ir bendruomen s bendradarbiavim kuriant bendr gerov (pvz., verslinink

organizuotos vaik vasaros stovyklos). Tačiau pažymima, kad tai labiau būtų dinga tarptautinėms kompanijoms, nors poveikis daro ir geri Klaipėdos miesto pavyzdžiai.

Teigiama, kad Klaipėdos m. verslininkai rajone steigia verslo mokesčių palankesni mokesčiai, bet netvarko infrastruktūrą, nes jie nepriklauso rajonui. Bendruomeni organizacij atstovai atkreipė dėmesį eksploatacijai karjer situacijose vykdomą kasybą, o aplinkos niekas netvarko.

Verslas

Paprašyti vardinti pagrindinius rajono kaimo vietovėse plėtojamus verslus fokusuot grupės diskusijų dalyviai minėjo flėmskio veiklą, medienos apdirbimą, baldų gamybą, mėsos apdirbimą, kaimo turizmą. Buvo pažymėta, kad po truputį randasi paslaugų sektoriaus verslai ir kad ypač aktyviai vyksta statybos: *šgalima sakyti, kad šiuo metu rajone statybumas – statosi ir vietiniai, ir miestiečiai, tai lemia priemiestinio rajono ypatumai*“.

Kalbant apie verslo vystymo potencialą, pabrėžta, kad rajone situacija palanki turizmo plėtrai, taip pat prasminga būtų vystyti fluvininkystę. Tačiau kaimo bendruomeni atstovai pripažino, kad flmonams sunku steigti naują verslą, nes mokesčių sistema to neskatina ir pradėjusiems netaikomos jokios mokesčių lengvatos. Todėl buvo sakoma, kad neretai kaimo gyventojai turizmo verslu ar amatais užsiima nelegaliai.

Aptariant galimybes dirbti mieste, visi diskusijų dalyviai vis dėlto nurodė, kad dauguma flmoni nori likti savo vietovėje, mažai kas vaffiuoja dirbti mieste.

Buvo teigiama, kad rajone veikia nemažai Klaipėdos miesto verslininkų steigtmoni, kuriose dirba tiek vietos gyventojai, tiek atvykę, kuriuos darbdaviai atsivefla arba jie atvyksta nuosavu transportu. Tačiau problemė –ka tai, kad flmoni samdomi vietiniai gyventojai gauna minimalius atlyginimus, aktuali ir švokeliu problema.

Neramina tai, kad bendruomeni atstovai sakė jau jūt nedarbo problemas atėjimui daugia atleidfliam flmoni

Jaunimas

Fokusuot diskusijų dalyviai labai aktualiai kėlė jaunimo užflmtumo ir laisvalaikio galimybi nepakankamumo problemas. *šTrūksta sporto aikštelių, poilsiaviečių, susibūrimo vietų*“. Buvo sakoma, kad jaunimo susibūrimams tinkamų aikštelių rajone yra, bet jos nesutvarkytos, trūksta lėjų priefflrai, todėl jaunimas renkasi stotelę arba „suvažiuoja mašinomis ir leidžia muziką, trukdo gyventojams“. Išsakyta mintis, kad reikėtų jaunimui suteikti laisvą pasirinkti jiems patraukli susirinkimo viet

Bendruomeni atstovai pateik konkre tus nepakankamo ir net blog jan io kaimo jaunimo laisvalaikio uflimtumo pavyzdffius: *škaimo mokykla parduota visu aikštynu, savivaldybė žadėjo įrengti stadioną, bet dabar sako, tegul bendruomenė projektą rengia*“.

I–kelta problema, kad Kult ros centr renginiai nepatraukl s jauniems flmon ms. Ta iau kartu paffym ta, kad rajono jaunimas geras, nori kult ros, ta iau svarbu jam suteikti galimybes pasirinkti uflsi mimus pagal savo poreikius.

Pagyvenusieji

Didele problema buvo vardinta pagyvenusi flmoni socialin atskirtis. Paffym ta kad pagyvenusiems flmon ms reikalinga parama bei prieffi ra, kuri vykdo socialiniai darbuotojai. Ta iau socialini darbuotoj tr ksta.

Pabr fta, kad socialin parama ó tai n ra vienintel aktuali problema, ne maffiau svarbu, jog vyresnio amfliaus flmon s patiria uflimtumo, bendravimo galimybi stok : *šbendravimas labai svarbu, kai kas nori judėti, bet nežino kur*“. Taigi svarbu –iuos flmones traukti, apjungti nukreipti, ta iau niekas specialiai –ioje srityje nedirba.

Švietimas

Aptardami –vietimo sektoriaus situacij , seni nai nurod toki problem kaip atvaffiuojantys mokytojai. J manymu, tai vietos gyvenimui labai nepalanki praktika. Visu pirma, atvykstantiems pedagogams svetimas kaimas ir jo gyventojai, kita vertus, vietiniai mokytojai gal t tapti kaimo iniciatoriais, bendruomeni pirmininkais.

Kita visiems aktuali su –vietimu susijusi problema ó kaimo mokykl ufdarymas ir vaik vefliojimas mokykl . Mokini pav fl jim sud tinga organizuoti patogiausiu vaikams b du, nes mokykliniai autobusai turi apvaffliuoti daug kaim , tod l kartais vaikai atvelflami mokykl 1,5 val. iki pamok . Taip pat pabr fta, kad pav fl jimas nesprendffia vaik popamokinio uflimtumo problem : *„tėvai dirba vairuotojais, nes tenka vaikus vežioti į popamokinius užsiėmimus*“.

Sveikata, aplinkos apsauga

I–pokalbi su fokusuot grupi diskusij dalyviais i–ai–k jo, kad sveikatos prieffi ros problemos daffniausiai siejamos su medpunkt tr kumu. Seni nai sak , kad d l to kaltinama savivaldyb , ta iau ai–kino, jog medpunkt steigim stabdo tai, kad nemafla dalis Klaip dos rajono gyventoj yra prisira– miesto sveikatos prieffi ros staigose: *šžmonės piktinasi, kodėl nėra medpunktų, bet nesiregistruoja*“.

Bendruomeni atstovai sak , kad kaime tr ksta toki specializuot medicinos paslaug kaip ortopedija, fizioterapija, n ra galimyb s gauti profilaktin s sveikatos prieffi ros, pvz., mamogramos, paslaug . Tod l flmon s kreipiasi miesto gydymo staigas ir gaunasi lyg uflburtas ratas ó kaime nelieka medpunkt .

Min ta ir tai, kad kaimo gyventoj galimybes naudotis sveikatos prieffi ros paslaugomis apsunkina transporto nepakankamumo problemos: *„pasiųstas pas gydytoją žmogus, atlikęs tyrimus ar procedūras, neturi kaip grįžti namo“*.

Tod l buvo si lomos vairios i-eitys ó bent l katr per savait kaim gal t b ti atveflamos specializuotos paslaugos, mokyklose vaikams b t steigta dant gydytojo kabinetas.

Bendruomeni atstovai i-k l labai aktuali problem , kad daug ja kaimo gyventoj susirgim , susijusi su pa i gyventoj neatsakingu poffli riu aplinkos ter-im ó *škūrenamos šiukšlės, „bambaliai“*, kaimo kelios trobos jais kūrenasi, iš kaminų juodi dūmai matomi“.

Vietos valdžios ir kaimo bendruomenių organizacijų santykiai

Tiek seni nai, tiek bendruomeni atstovai pabr fl , kad seni n ir bendruomeni organizacij partneryst labai svarbi. Buvo teigiama, kad i- esm s tarp seni n ir kaimo bendruomeni palaikomi bendradarbiavimo santykiai. Ta iau pafllymimi ir kai kurie sunkumai.

Seni nai sak , kad *š kai kurios bendruomenės neteisingai nukreiptos – jos nemano, kad kažką turi pačios daryti, bet kontroliuoja seniūnus, neretai kaimo bendruomen s nelinkusios vertinti reali galimybi : šjeigu seniūnas ko nors nepadaro, bendruomenė nesupranta, kad nėra galimybių“*.

Apskritai seni nai pabr fl , kad j pad tis labai sud tinga ó jie tarp savivaldyb s ir bendruomeni organizacij lyg *„lyg tarp kūjo ir priekalo“*. Savivaldyb neturi pakankamai pinig patenkinti visus gyventoj poreikius, o bendruomen s kaltina seni nus.

Bendruomeni organizacij atstovai, savo ruoftu, tur jo priekai-t seni nams ó *„seniūnai pripratę, kad bendruomenės jiems atsiskaitinėtų“*. Kita vertus bendruomeni atstovai supranta ir seni n takos ribas *šdauguma seniūnų net ir norėdami mažai ką gali padėti bendruomenėms“*.

Bendruomeni atstov poffli riu ypa svarbu b t keisti savivaldyb s poffli r kaimo bendruomenes, nes dabartiniu metu j veika ó tai nuolatinis beldimasis Tarybos narius, ra-t ra-ymas. *šVietos valdžios požiūris į bendruomenes nerimtas ir tai „užmuša bendruomenių*

organizacijų entuziazmą“. Sakoma, kad šsavivaldybės planai nederinami su seniūnijomis ir bendruomenėmis, viskas sprendžiama savivaldybės skyriuose“.

Tačiau pripažįstama, kad „*po truputį santykiai gerėja, mažėja aštrūs kampai“.*

Diskusijų metu buvo aptarta ir kita aktuali vietos bendruomeni problema – fmonig-k j i-tekli stoka ir nepakankami geb jimai organizuoti veikl . Seni nai min jo, kad kai kurios bendruomen s atsisako gauto finansavimo, nes pagrindin kr v ne–a iniciatoriai, kurie daugumoje turi tiesioginius darbus ir visuomenin veikla jiems tampa dideliu kr viu ó šneretai iniciatoriai nuleidžia rankas“. Seni n pofli riu –ias problemas pad t spr sti, jeigu iniciatori darbas b t mokamas, b t steigtas bendruomeni veiklos koordinatorius.

Bendruomeni organizacij atstovai pabr fl gyventoj abejingum ir entuziazmo tr kum : *šžmonės įprato būti vartotojais – jiems viską reikia atnešti“.* Sak , kad j veikl ap sunkina tai, kad tr ksta lyderi , bendruomeni veikla laikosi ant keli fmoni . Taip pat pripažįstama, kad patiems bendruomeni lyderiams tr ksta geb jim ó nesugeba paskirstyti darb , o kai *švienas rašai, tada kitiems nerūpi ir įgyvendinimas“.*

Bendruomeni atstovai aptar ir konkre ias vietos projekt id jas. Samprotaujant apie bendruomen s rinkimosi viet rengim buvo prieita i–vados, kad svarbu ne pastatas, o veikla. Pafl ym ta, jog yra poreikis bendruomen s nam rengimui ir pastat yra daug ó nemafl ai ufdaryt mokykl . Tačiau bendruomenes g sdina –i patalp i–laikymo sunkumai. Buvo nuspr sta, kad tikslingiausia steigti daugiafunkcius bendro naudojimo centrus, kurie leist gauti pajamas ir tokiu b du apmok ti bent komunalinius pastato i–laikymo mokes ius.

Bendruomenių išsakytos vietos projektų idėjos:

- Papl dimi sutvarkymas;
- Poilsiavie i rengimas;
- Karjer aplinkos sutvarkymas;
- Aik–tyn , stadion rengimas;
- Dvira i takai;
- Medicinos centr steigimas, sudarant s lygas gydytojams pasikviesti;
- TŲrvojimo sali rengimas;
- Kaimo aplinkos tvarkymas;
- Kult ros nam sutvarkymas;
- Stogelio autobus stotelei rengimas.

2.4. KLAIPĖDOS RAJONO SITUACIJOS SSGG ANALIZĖ

VVG šPaj rio kra-tasō, surinkusi medfiag apie rajono socialin , ekonomin ir aplinkosaugin situacij bei i-siai-kinusi savo atstovaujamos teritorijos kaimo gyventoj poreikius, susistemino ir apibendrino turim informacij . Analizei buvo naudojamas SSGG metodus, i-skiriantis rajono stiprybes, silpnybes, galimybes ir gr smes. Tye rajono situacij nusakantys aspektai buvo klasifikuojami, i-skiriant pagrindines sritis: ekonomik , infrastrukt r ir aplinkos apsaug , vie- sias paslaugas, flmogi-kuosius i-teklus.

KLAIPĖDOS R. SSGG ANALIZĖ

STIPRYBĖS	SILPNYBĖS
<p><i>Ekonomika</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Klaip dos miesto, turin io didel ekonomin , socialin ir kult rin potencial , artumas; • Didelis rekreacinio-gamtinio turizmo pl tros potencialas; • Did jantis priva ios flm s naudotoj skai ius; • Mafl ja smulki ki ; • Pl tojamas ekologinis kininkavimas, daug ja ekologini ki ; • Nemaflai veikian i ir besikurian i kaimo turizmo sodyb ; • Vienas i- didfliausi apskrityje dirban i j skai ius ir jis auga; • Aktyviai vystoma pramon ; • Daug ja veickl vykdan i mafl ir vidutini moni ; • Auga statybos apimtys; • Nedarbo lygis maflesnis nei vidutini-kai -alyje ir apskrityje; • Tiesiogini ufsienio ir materialini investicij gaunama daugiau nei vidutini-kai -alyje ir apskrityje 	<p><i>Ekonomika</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Vyrauja smulk s ir nedideli kiai; • Tr ksta moderni stambi ki ; • Dovil seni nija priskiriama maffiau palankioms kininkauti vietov ms; • Auginam kult r derlingumas maflesnis nei -alies vidurkis; • Didel dalis kinink vyresni nei 60 m.; • Dominuoja tradicin flm s kio gamyba; • Maflai i-naudojamos alternatyvi versl galimyb s; • Nei-naudojamos turizmo pl tros galimyb s: nepakankamai i-vystytas vandens turizmas, netolygus kaimo turizmo sodyb tinklas; • Nepakankama turizmo paslaug kokyb ir infrastrukt ra; • Dominuoja mikro mon s; • Didel dalis registruot moni nevykdo veiklos; • Gyventoj pajamos maflesn s nei vidutini-kai -alyje ir apskrityje; • Prekybos apimtys atsilieka nuo -alies ir apskrities rodikli ; • Parduotuvi ir maitinimo staig apyvarta l gyv. maflesn nei vidutini-kai -alyje ir apskrityje
<p><i>Aplinka ir infrastruktūra</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Rajonas turtingas vairi gamtini i-tekli , respublikin s reik-m s draustini ir vandens telkini ; • Gausu nekilnojam j kult ros vertybi ; • Bendras i-metam medfiag kiekis maflesnis nei vidutini-kai -alyje ir apskrityje; • Rajone pradeda veikti nauja komunalini atliek tvarkymo sistema; • Gerai i-pl totas keli tinklas; 	<p><i>Aplinka ir infrastruktūra</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Mafla dalis vietin s reik-m s keli asfaltuota; • Mafl ja vie-ojo naudojimo autobus mar-rut skai ius; • Nepakankamai i-pl tota laisvalaikio infrastrukt ra;

<ul style="list-style-type: none"> • Geros būklės valstybinės reikšmės keliai; • Daug ja kelevi pervežim vietoje naudojimo autobusais; • Veikia nemažai viešosios interneto prieigos taškai (VIPT) <p>Viešosios paslaugos</p> <ul style="list-style-type: none"> • Veikia Gargždų turizmo informacijos centras; • steigta Pedagoginė psichologinė tarnyba; • Veikia 4 neformaliojo vaikų švietimo mokyklos; • Aukšta pedagogų kvalifikacija; • Pakankamai gerai išvystytas visuomenės ir asmens sveikatos apsaugos staigų tinklas; • Palyginus su šalies ir apskrities situacija, rajono nusikalstamumo lygis gerokai žemesnis ir mažėja; • Nemažai socialines paslaugas teikia ir valstybinė ir nevyriausybinė organizacijos <p>Žmogiškieji ištekliai</p> <ul style="list-style-type: none"> • Teigiamas migracijos saldo Klaipėdos rajone; • Gimstamumas rajone yra didesnis nei vidutiniškai apskrityje ir šalyje; • Nuo 2007 m. natūralus gyventojų prieaugis tapo teigiamas (gimsta daugiau nei miršta); • Rajone santykinai daugiau yra gyventojų iki 15 metų ir santykinai mažiau pensinio amžiaus gyventojų nei vidutiniškai šalyje ir apskrityje; • Rajono gyventojų pasiskirstymas pagal lytį yra tolygesnis nei vidutiniškai šalyje ir apskrityje; • Stiprios bendros tautinės kultūros tradicijos, vairūs kultūrinis paveldas; • Yra stipri kaimo bendruomenė ir kitos nevyriausybinės organizacijos; • Mažai socialinės rizikos šeimų; • Kultūrinis gyvenimas pakankamai aktyvus, veikia vairūs meno kolektyvai, organizuojama nemažai renginių; • Plėtojamos vairios sporto šakos, vyksta vairūs renginiai, varžybos 	<ul style="list-style-type: none"> • Kaimo vietovėse neišplėta centralizuota gyventojų buitinių nuotekų surinkimo ir vandens tiekimo sistema; • Pastaraisiais metais pastebimas išmesto atmosferoje anglies monoksido kiekio didėjimas; • Daugiau nei penktadalis nuotekų išleidžiama nepakankamai išvalytomis, dėl to paviršiniuose rajono vandenyse kaupiasi pavojingos medžiagos <p>Viešosios paslaugos</p> <ul style="list-style-type: none"> • Trūksta ikimokyklinio ugdymo staigų; • Neformaliojo švietimo staigos koncentruojasi miestuose, todėl sunkiau prieinamos kaimo vaikams; • Nėra profesinių, aukštesniųjų mokyklų ar kolegijų; • Bibliotekos nepakankamai aprūpintos leidiniais, mažai papildomos naujomis knygomis; • Trūksta medicinos specialistų, jų skaičius mažesnis nei šalies ir apskrities vidurkis; • Auga socialines paslaugas namuose gaunančių asmenų skaičius; • Kaimo vietovėse uždaromi paštos skyriai; • Trūksta gatvių pavadinimų, namų numeracijos <p>Žmogiškieji ištekliai</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mažai mokinių skaičius bendrojo lavinimo mokyklose; • Pastebima bendra užsienį vykstančių žmonių skaičiaus didėjimo tendencija; • Jaunų žmonių išvykimas silpnina jaunimo organizacijas; • Didelį gyventojų sklaidą rajono teritorijoje
GALIMYBĖS	GRĖSMĖS
<p>Politika, viešasis sektorius</p> <ul style="list-style-type: none"> • Palanki ES politika kaimo plėtrai; • LEADER metodo gyvendinimas; <p>Ekonomika</p>	<p>Politika</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nestabili valstybės politika; • Nėbaigta žemės ūkio, švietimo, sveikatos reforma; • Mažas dėmesys regioninei politikai, netolygi

<ul style="list-style-type: none"> • Atviros sienos (daugiau atvyksta turistai); • Bendra ES erdvė ir rinka suteikia sąlygas bendram verslui; • Valstybės parama ekologiniams kininkavimui; • Augantis darbo jėgos mobilumas <p><u>Aplinka</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Regioninės atliekų tvarkymo sistemos tobulinimas iš Sanglaudos fondų 	<p>regiono ekonominis plėtra;</p> <p><u>Ekonomika</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Nepalanki valstybės mokesčių politika pradedantiems verslininkams; • Smarkiai išaugusi konkurencija, ypač žemės ūkio produkcijos rinkoje; • Galimas ekonomikos nuosmukis; • Galima statybos bumų pabaiga.
---	--

III. VVG TERITORIJOS PLĖTROS VIZIJA, PRIORITETAI, PRIEMONĖS IR VEIKLOS SRITYS

3.1. KLAIPĖDOS RAJONO KAIMO VIETОВIŲ PLĖTROS VIZIJA

SSGG analizė, t. y. rajono socialinės ekonominės situacijos ir kaimo gyventojų poreikių apibendrinimas, padėjo VVG šPajūrio krašte vertinti esamą padėtį ir suformuluoti atstovaujamos teritorijos viziją, kurioje būtų numatyta ne tik sivaizduojama kaimo vietovių plėtros ateitis, bet vertintos ir realios galimybės ją gyvendinti. Vizijos kūrimo procese buvo trauktos Klaipėdos r. kaimo bendruomenės. VVG koregavo ir taisė kuriam viziją, kol bendro darbo išdavoje buvo suderinta visiems priimtina Klaipėdos rajono kaimo vietovių plėtros vizija.

VIZIJA

VVG „Pajūrio kraštas“ veiklos teritorijoje, gyventojams vis aktyviau įsitraukiant į kaimo plėtros procesus, pagerės vietos žmonių gyvenimo kokybė – žmonės gyvens gražesnėje, jų poreikiams labiau pritaikytoje aplinkoje; aktyviau plėtosis kaimo verslai; daugiau dėmesio bus skiriama unikalios krašto gamtos ir kultūros puoselėjimui; stiprės kaimo žmonių pasididžiavimas savo gyvenamąja vietove.

3.2. STRATEGINIŲ PLĖTROS PRIORITETŲ NUSTATYMAS

Prieš pasirenkant strateginius plėtros prioritetus VVG šPajūrio krašte pirmiausiai sudarė platų galimų plėtros sričių sąrašą, kuriame atsispindėjo visi pagrindiniai rajono kaimo vietovių plėtrai svarbūs aspektai.

GALIMOS KLAIPĖDOS R. PLĖTROS SRITYS

1. Smulkaus ir vidutinio verslo plėtojimas;
2. Netradicinių ūkinės veiklos skatinimas;
3. Turizmo, rekreacijos paslaugų plėtra;
4. Inžinerinės infrastruktūros plėtra (nuotekų, vandens, kelių būklės gerinimas);

5. Viešosios infrastruktūros tobulinimas o kaimo aplinkos gerinimas, buitinių paslaugų plėtra;
6. Aplinkosaugos gerinimas;
7. Socialinių paslaugų kaimo plėtojimas, jų prieinamumo gerinimas
8. Pirminės sveikatos priežiūros prieinamumo gerinimas;
9. Mūšvietimo ir lavinimo galimybių didinimas, mokymosi vis gyvenimui plėtojimas;
10. Informacinės visuomenės plėtra kaime, informacijos prieinamumo, koordinacijos ir sklaidos gerinimas;
11. Istorinio ir kultūrinio paveldo puoselėjimas, kaimo kultūrinio gyvenimo tradicijų palaikymas ir vystymas;
12. Turiningo laisvalaikio ir aktyvaus poilsio galimybių didinimas;
13. Kaimo ūkio aktyvumo didinimas, bendruomenės ir nevyriausybinės organizacijos veiklos skatinimas;
14. Jaunimo socialinio, kultūrinio, ekonominio aktyvumo skatinimas, užimtumo galimybių plėtra, išvykimo iš kaimo mažinimas

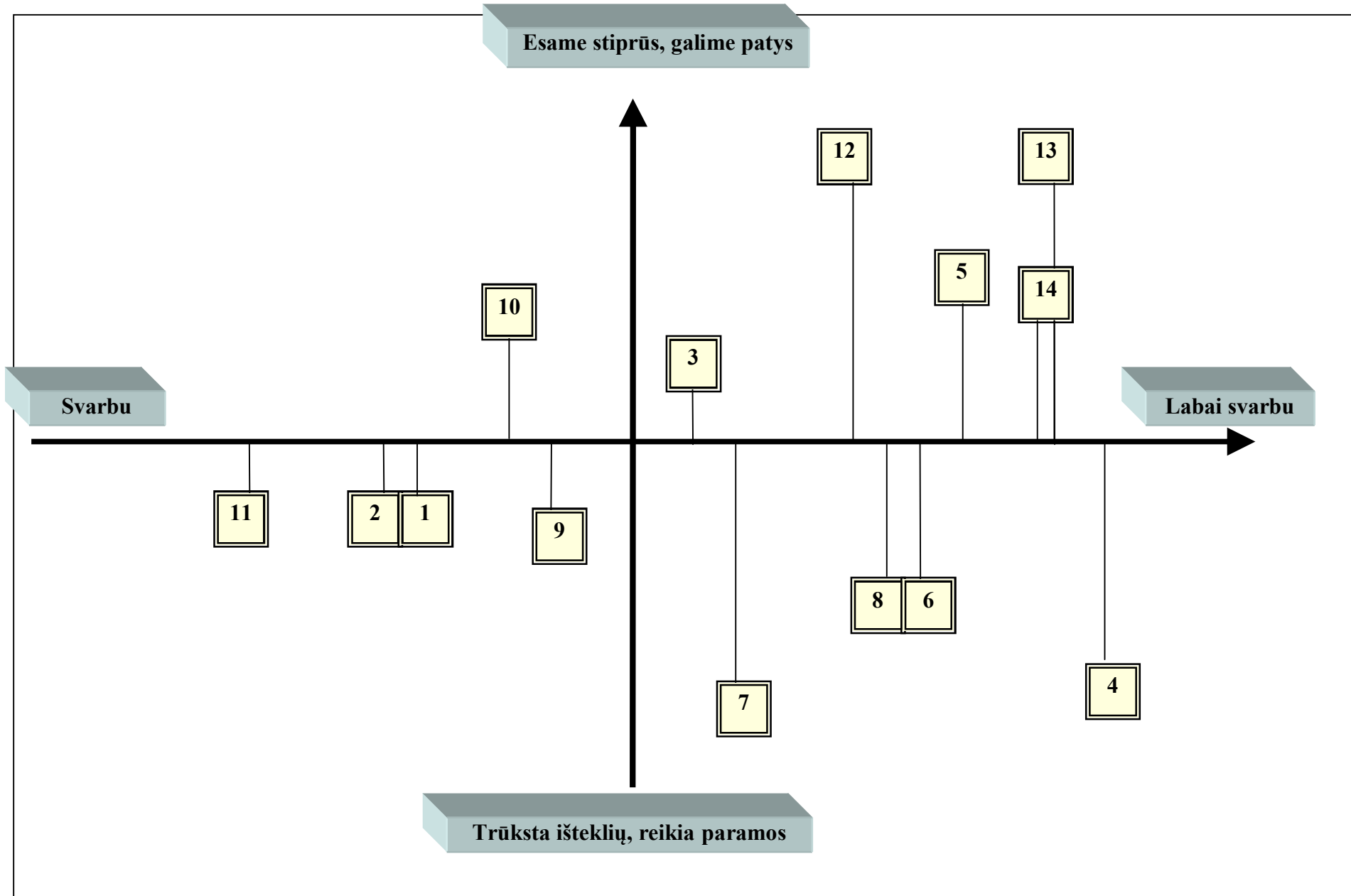
Siekdama priimti pagrindinius strateginius sprendimus, Klaipėdos rajono VVG analizavo kiekvieną vardintą plėtros sritį.

Galimos plėtros sritys buvo vertinamos, nustatant jos padėtį dviejose ašyse. Vertikaliajoje ašyje atsispindėjo, kiek svarbi vertinama plėtros sritis, horizontalioje o kiek VVG pajėgi takuoti šią sritį (plėtros sritys išdėstymas ašyse sistemoje pateiktas 3.1 pav.).

Vizualinis nustatytų strateginių plėtros sritys išdėstymas „svarbos“ ir „galimybių“ ašyse padėjo VVG nariams realiau vertinti strateginius sprendimus.

Tolesnio darbo eigoje VVG nustatytos plėtros sritys buvo sisteminamos ir apibendrinamos, apjungiant jas platesnes strategines plėtros kryptis, iš kurių išsirutuliavo galimi preliminarūs Klaipėdos rajono kaimo vietovių plėtros strategijos prioritetai.

3.1 pav. Strategini pl tros sri i i-d stymas a-i sistemoje

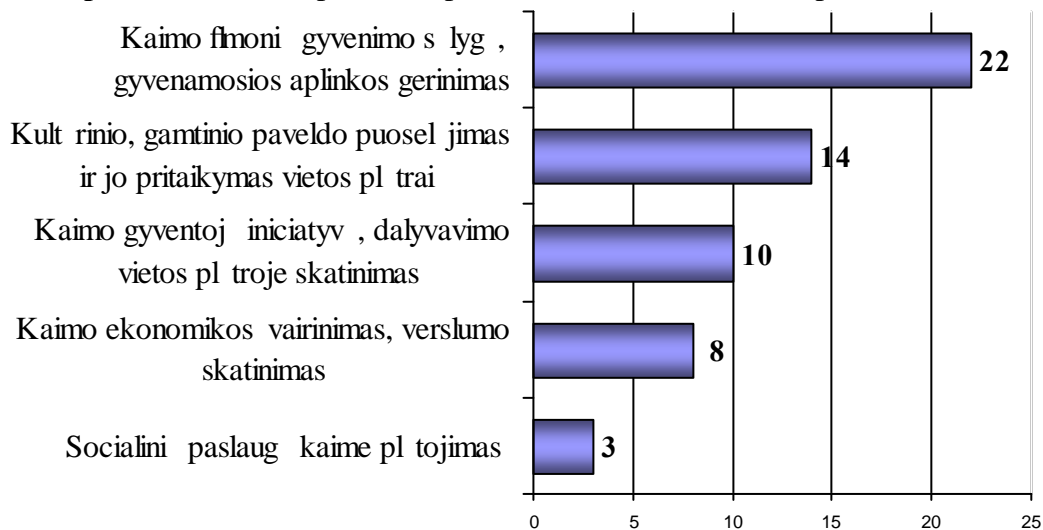
VVG „PAJŪRIO KRAŠTAS“ NUSTATYTI PRELIMINARŪS PRIORITETAI – PLĖTROS KRYPTYS

1. Kaimo ekonomikos vairinimas, verslumo skatinimas.
2. Kaimo ūmoni gyvenimo slyg, gyvenamosios aplinkos gerinimas.
3. Socialini paslaug kaime pltojimas.
4. Kultūrinio, gamtinio paveldo puoselėjimas ir pritaikymas vietos pltraii.
5. Kaimo gyventoj iniciatyv, dalyvavimo vietos pltroje skatinimas.

Siekiant plataus kaimo gyventoj traukimo strategijos rengimo proces, preliminar s strateginiai prioritetai buvo pristatyti ir aptarti konsultavimuisi skirtame renginyje, kur buvo pakviesti vis Klaip dos rajono kaimo bendruomeni organizacij bei kit uflkaimo pl tr atsaking institucij atstovai.

Tyko renginio metu VVG pasi lyti preliminar s kaimo vietovi pl tros prioritetai buvo ranguojami. Daugiausiai pasirinkim gavo prioritetas šKaimo ūmoni gyvenimo slyg, gyvenamosios aplinkos gerinimas (kit preliminar i prioritetai pasirinkimai pateikti 3.2 pav.).

3.2 pav. Preliminari prioritetai pasirinkimai konsultavimosi procese (N=57)

Atsifvelgdama konsultavimosi rezultatus, VVG šPaj rio kra-tas ū nustat du strateginius pl tros prioritetai, kurie integruoja aktualiausius preliminar iai numatyt pl tros prioritetai aspektus bei atitinka Lietuvos kaimo pl tros programos pagrindines kryptis.

VVG „PAJŪRIO KRAŠTAS“ PASIRINKTI KAIMIŠKŲ VIETŲVIŲ PLĖTROS PRIORITETAI

1. Kaimo ūkinei gyvenimo sąlygoms, gyvenamosios aplinkos gerinimas.
2. Kaimo gyventojų socialinių, kultūrinių iniciatyvų skatinimas, kaimo ekonomikos vairovinimas.

vertinant kaimo gyventojų problemas ir siekiant pateisinti jų lūkesčius, pasirinkti prioritetai gyvendinimo priemonės buvo derinamos su vietos gyventojų bei juos atstovaujančių organizacijų numatomomis projekto idėjomis.

3.3. PRIORITETŲ IR PRIEMONIŲ APRAŠYMAS

I PRIORITETAS. KAIMO ŽMONIŲ GYVENIMO SĄLYGŲ, GYVENAMOSIOS APLINKOS GERINIMAS

Prioritetu siekiama padidinti Klaipėdos rajono kaimo vietovių patrauklumą, sumažinti kaimo ir miesto atotrūkumą.

Kaimo gyventojų gerbimas dideli susijęs su vietos aplinkos ir infrastruktūros sutvarkymu, vietovei svarbi statinių rekonstravimu ar statyba bei jų pritaikymu gyventojų reikmėms. Ryškiant kaimo tuštėjimo ir nykimo tendencijai, aktualu tampa stiprinti vietos gyventojų motyvaciją gyventi kaime, ugdyti jų pasididžiavimą savo gyvenamąja vietove. Todėl svarbu ne vien gerinti ūkinei gyvenimo sąlygas, bet kartu puoselėti vietos identitetą, išsaugant ir pritaikant istorinį, etninis kultūras, architektūrą, religinį ar kitoki kultūrinis vertybinius nekilnojamojo kultūros paveldo objektus bei vietas, plėtojant tradicinius amatus.

Socialinis ekonominis Klaipėdos rajono situacijos analizė parodė, kad vietos ir infliacinė infrastruktūra kaimo vietovėse nepakankamai išplėtoti. Gyventojų poreikių tyrimas taip pat atskleidė, jog tradiciškai kaip viena svarbiausių rajono problemų vadinamas kaimo infliacinė infrastruktūros gerinimo poreikis. Štai keliai, vanduo, kanalizacija ir pan. Fokusuotą grupę diskusijų metu aptariant vietos infrastruktūros tobulinimo kryptis, buvo išsakyti poreikis tvarkyti esančius bei tiesti naujus dviračių takus, rengti dviračių stoteles, kur galima būtų pailsėti. Pabrėžta, kad tai aktualu ne tik gyventojų patogumui, bet ir turizmo plėtrai, nes rajone nemažai vietos, tiek užsienio dviratininkų srautai. Be to aktualiai

keliamos ir tokios problemos kaip jaunimo uflimtumui bei laisvalaikiui skirt , vietos gyventoj rekreacin ms reikm ms pritaikyt erdvi nepakankamumas.

Siekdama gerinti kaimo flmoni gyvenimo kokyb , VVG šPaj rio kra-tasō nusprend , kad kaimo atnaujinimas yra viena i– svarbiausi kaimo pl tros politikos priemoni , kuriant patrauklesnius ir modernesnius kaimus.

Akcentuojant darnios kaimo pl tros svarb , akivaizdu, kad kaimi–k j vietovi infrastrukt ros, vie–osios erdv s sutvarkymas, kult ros paveldo objekt ir tradicini amat puosel jimas didina kaimo vietovi patrauklum ne tik vietos gyventojams, bet ir turistams. Tokiu b du sudaromos s lygos kaimo ekonomin s veiklos pl totei, didesn ms investicijoms.

Investicin s kaimo pl tros priemon s sukuria ir prid tin vert ó stiprina socialin kaimo potencial . Parama kaimo bendruomeni ir kit vietos organizacij iniciatyvoms, tobulinant gyvenam j aplink , telkia gyventojus bendrai, ugdo j socialin kult rin aktyvum .

BENDRASIS PRIORITETO TIKSLAS ó kaimo vietovių patrauklumo didinimas, kaimo ir miesto atotrūkio mažinimas.

SPECIALIEJI TIKSLAI:

1. Kaimo infrastrukt ros ir vie–osios aplinkos gerinimas;
2. Socialinio ir ekonominio kaimo potencialo didinimas;
3. Migracijos i–kaimo maffinimas.

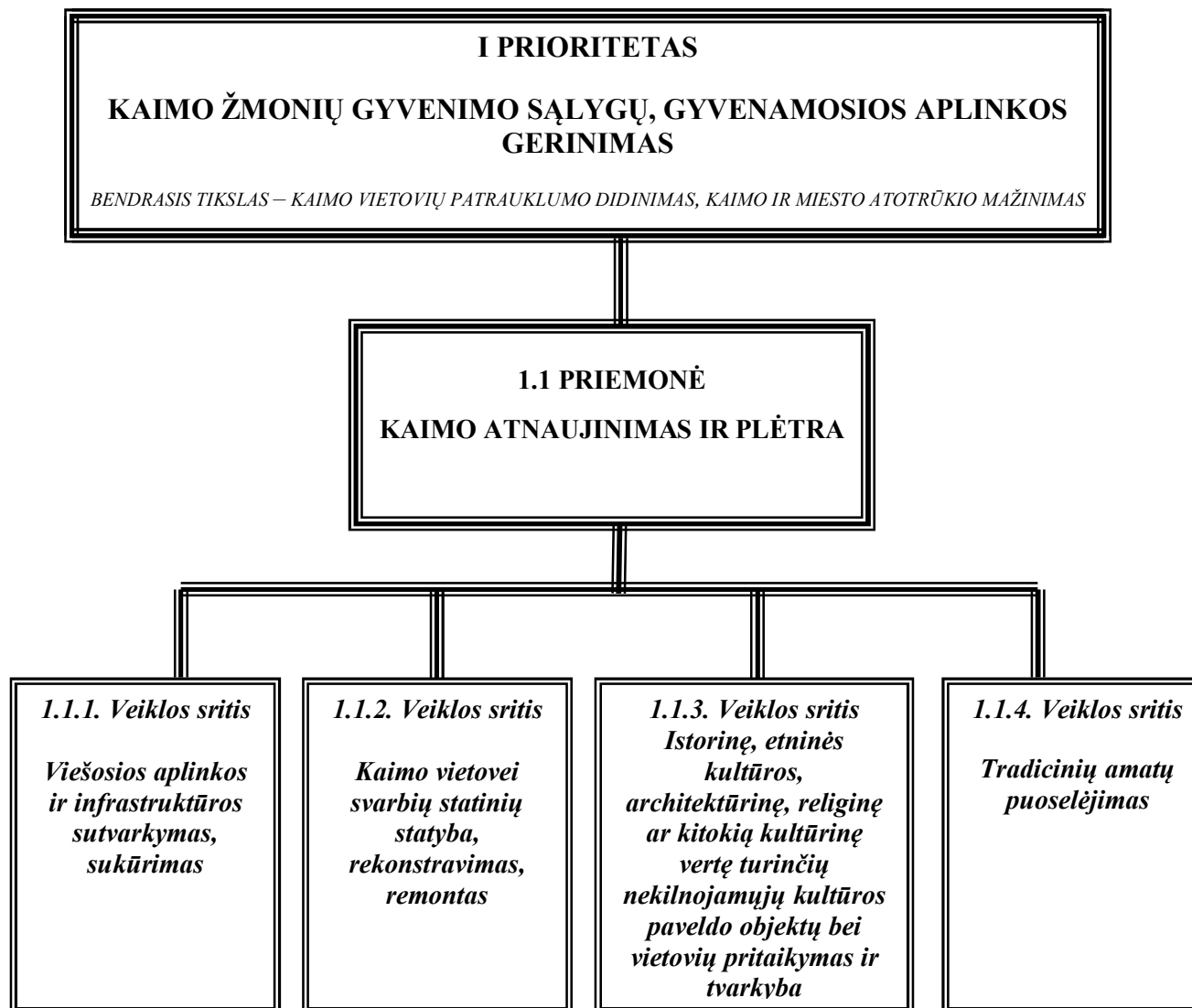
I PRIORITETO PRIEMONĖS:

1.1. Kaimo atnaujinimas ir pl tra.

TM priemon atitinka Lietuvos Kaimo pl tros programos III krypties 4 priemon , taip pat papildo pagal I bei II krypt gyvendinamas priemones ir prisideda prie VVG šPaj rios kra-tasō vietos pl tros strategijos II prioriteto priemoni gyvendinimo.

3.3 pav. pateiktas II prioriteto, jo priemoni ir veiklos sri i grafinis vaizdas.

3.3. PAV. VVG ŠPAJ RIO KRAĖTASŲ VIETOS PLĖTROS I PRIORITETO PRIEMONĖ IR VEIKLOS SRITŲ GRAFINIS VAIZDAS

1.1 PRIEMONĖ. KAIMO ATNAUJINIMAS IR PLĖTRA (PRIEMONĖS KODAS – 322)

Priemonės apibūdinimas

Priemonė yra investicinio pobūdžio. Remiami viešieji, pelno nesiekiantys projektai³.

Parama skiriama kaimo vietovėms atnaujinti ir plėtoti, t. y. viešiosios aplinkos ir infrastruktūros sutvarkymui, sukūrimui, kaimo vietovei svarbi statinių rekonstravimui, remontui ir (ar) statybai. Taip pat remiamos investicijos, susijusios su kultūros paveldo objektų bei vietovių pritaikymu ir tvarkyba, tradicinių amatų plėtra.

Kaimo atnaujinimo ir plėtros priemonė skatina gerinti žmonių gyvenimo kokybę kaimo vietovėse, stiprinti kaimo ekonominę veiklą gyvybingumą, didinti turistų pritraukimą. Tęsiama priemonė nukreipta kaimo gyventojų socialinio aktyvumo didinimui, vietos identiteto išsaugojimui ir migracijos iš kaimo mažinimui.

Priemonės tikslai

Bendrasis priemonės tikslas – kurti patrauklią aplinką gyventi ir dirbti kaimo vietovėse.

Specialieji tikslai:

1. padidinti kaimo gyvenamosios aplinkos patrauklumą;
2. sumažinti gyventojų migraciją kaimo vietovėse;
3. išsaugoti kultūrinį paveldą, kuriant ir plėtojant tradicinius amatų centrus.

Remiamos ir neriamamos veiklos

Pagal Priemonę remiama:

1. viešiosios infrastruktūros sutvarkymas ir (arba) sukūrimas:
 - 1.1 viešųjų erdvių sutvarkymas ir (arba) sukūrimas, kultūrinio kraštovaizdžio komponentų išsaugojimas ir atnaujinimas, privačių erdvių sutvarkymas, kaip nustatyta KPP priemonės „Kaimo atnaujinimas ir plėtra“ (LEADER metodu) taisyklėse;
 - 1.2. drenažo sistemų rengimas ir (arba) atnaujinimas, geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sistemų rengimas ir (arba) atnaujinimas;
 - 1.3. vandens gerinimo, geofizikos –alinimo sistemų rengimas ir (arba) atnaujinimas;
2. kaimo vietovei svarbi statinių statyba, rekonstravimas, remontas ir pritaikymas visuomenės poreikiams;
3. istorinių, etninių kultūros, architektūrinių ar kitokių kultūrinių vertingų turinių nekilnojamųjų kultūros paveldo objektų bei vietovių pritaikymas ir tvarkyba (t. y. kapitalinis remontas, avarijos grėsmės pašalinimas, konservavimas, restauravimas, atkūrimas (–ie tvarkybos darbai: kapitalinis remontas, avarijos grėsmės pašalinimas, konservavimas, restauravimas, atkūrimas, (toliau – kultūros paveldo objektų tvarkyba));

³ Viešasis (ne pelno) vietos projektas – tai toks projektas, iš kurio vietos projekto vykdytojas nesiekia gauti pelno, arba gaunamas pelnas investuojamas projekto veiklos plėtrai, tobulinimui, o tiesioginiai naudos gavėjai yra kaimo gyventojai (vietos projekto rezultatai prieinami kaimo gyventojams).

4. religini objektai, statiniai kompleksai ir priklausinys kapitalinis remontas; rekonstrukcija, avarijos grąšmų pašalinimas, konservavimas, restauravimas, atkūrimas;
5. tradiciniai amatų puoselėjimas:
 - 5.1. tradiciniai amatų centrai, kaimai ir (arba) plėtra;
 - 5.2. sūlyg tradiciniams amatams pristatyti ir prekiauti amatininkų gaminiais sudarymas, skaitant tradicinius amatų prekyvius rengimus.

Pagal Priemonę neremiami:

1. investicijos, remiamos iš kitų EB fondų ar bet kurios kitos nacionalinės programos, Bendrijos finansinės priemonės lėšomis, fluvininkystės regionų plėtros strategijose numatyti gyvendinti projektai ar jų dalys (etapai);
2. pagal kitas KPP priemones remiamos veiklos sritys, pvz., flėms kio vandentvarka, miškų infrastruktūros gerinimas (priėjimo prie miškų flėms gerinimas, privačiuose miškuose rengiant ar rekonstruojant miškų kelius su flėvyro dangomis; miškų sausinimo sistemų rengimas ir rekonstrukcija vietovėse, nepriklausančiose šNatura 2000 tinklui);

Taip pat vietos projekte numatyta veikla ir investicijos negali būti susijusios su:

- alkoholinių gėrimų gamyba;
- tabako gaminių gamyba;
- ginklų ir –audmenų gamyba;
- azartinio lošimų ir laflėyb organizavimu;
- didmenine prekyba, prekybos tinklų plėtra;
- finansiniu tarpininkavimu, pagalbine finansinio tarpininkavimo veikla;
- draudimo ir pensijų lėšomis kaupimo veikla;
- nekilnojamojo turto operacijomis;
- teisinių veiklos organizavimu;
- medflėiokle ir su ja susijusiomis paslaugomis;
- magistraliniai, krašto, rajoniniai, vietiniai reikšmės keliai, gatvės (išskyrus vietinius reikšmės gatves ar jų atkarpas, priklausančias savivaldybei, ir (arba) prie viešosios paskirties ar kitų kaimo vietovėms svarbių pastatų ir (arba) statinių, rekreacinių zonų transporto priemonėms privafluoti ir (arba) pastatyti skirtos infrastruktūros, nepatenkančios kelio švok, apibrėft Lietuvos respublikos kelių statyme) statyba, tvarkymu.

Veiklos sritys ir galimos vietos projektų idėjos

1.1.1. Veiklos sritis. Viešosios aplinkos ir infrastruktūros sutvarkymas, sukūrimas (galimos vietos projektų idėjos: drenaflo sistemų, geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sistemų rengimas bei atnaujinimas; vandens gerinimo, geleflėis –alinimo sistemų rengimas, atnaujinimas; viešųjų erdvių bei kraštovaizdflėio komponentų sutvarkymas ir sukūrimas: skvermai, parkų tvarkymas ir kūrimas; lauko estradų, scenų rengimas ir remontas; rekreacinių zonų rengimas; pašlintini takų rengimas; vandens telkiniai pakranini valymas, pakraninių sutvarkymas; sporto aikštelių rengimas; kaimo –alikeliai apvietimas; dviračių, pėsčiųjų takų rengimas ir kt.).

1.1.2. Veiklos sritis. Kaimo vietovėms svarbių statinių statyba, rekonstravimas, remontas (galimos vietos projektų idėjos: bendruomenės namų remontas, rekonstravimas, , rengimas, statyba; kultūros namų pastatų remontas, rekonstravimas; mokyklų, darflėlių remontas, rekonstravimas ir pritaikymas visuomenės poreikiams; esamų pastatų pritaikymas bendroms kelioms seniūnijų gyventojų reikmėms; sporto klubų rengimas; viešųjų pirtų pastatymas bei rengimas; viešųjų WC rengimas; ir kt.).

1.1.3. Veiklos sritis. Istorinę, etninės kultūros, architektūrinę, religinę ar kitokią kultūrinę vertę turinčių nekilnojamųjų kultūros paveldo objektų bei vietovių pritaikymas ir tvarkyba (galimos vietos projektų idėjos: etninės kultūros centrų tvarkyba; malūnų, dvarų atstatymas; maldos namų tvarkymas bei rengimas; kapinių tvarkymas ir kt.).

1.1.4. Veiklos sritis. Tradicinių amatų puoselėjimas (galimos vietos projektų idėjos: amatų centrų kūrimas ir plėtra; silyg tradiciniams amatams pristatyti ir prekiauti amatinink gaminiais sudarymas, skaitant tradicinių amatų prekyvinių rengimų).

Tinkami pareiškėjai ir jų partneriai

Paramos gali kreiptis kaimo bendruomenė, savivaldybė, nevyriausybinė organizacija, kitas juridinis asmuo, išskyrus VVG. Pareiškėjai turi būti Lietuvos Respublikos teisės aktais nustatyta tvarka VVG teritorijoje registruoti ir veikiantys juridiniai asmenys (ne mažiau kaip 1 metus iki paramos paraiškų pateikimo).

Pareiškėjai gali teikti vietos projekto paraišką savarankiškai arba kartu su partneriu (-iais)⁴. Tarp pareiškėjo ir partnerių turi būti sudaryta vietos projekto gyvendinimo bendradarbiavimo sutartis.

Tinkamos finansuoti išlaidos

Pagal Priemonę finansuojamos išlaidų kategorijos:

- darbai ir paslaugos, susijusios su konkrečiais vietos projekte numatytais veiklų gyvendinimu ir investicijomis, pirkimo;
- naujų statybinių ir kitų medžiagų įsigijimo, jei statyba, rekonstrukcija ar remontas atliekamas kio būdu;
- naujos rangos, ranginiai, technikos, mechanizmai, baldai, kitos rangos, kompiuterinės rangos ir programos, kitos elektroninės, skaitmeninės technikos įsigijimo išlaidos;
- rangos, ranginiai, technikos, mechanizmo nuomos, jei statyba, rekonstrukcija ar remontas atliekamas kio būdu;
- daugiamečių augalų įsigijimo;
- kitų prekių, tiesiogiai susijusių su projekto gyvendinimu, įsigijimo;
- bendrosios išlaidos, kaip nurodyta KPP priemonės šKaimo atnaujinimas ir plėtra (LEADER metodu) gyvendinimo taisyklėse;
- informavimo ir viešinimo priemonės, susijusios su gyvendinamu projektu.

Netinkamos finansuoti vietos projektų išlaidos

1. *Pridėtinės vertės mokesčiai (PVM)*, kur vietos projekto vykdytojas turi ar galėtų turėti galimybę traukti PVM atskait visais atvejais yra netinkamas finansuoti išlaidas vietos projektui gyvendinti skirtas. Kai vietos projekto vykdytojas yra valstybės arba

⁴ Partneris (-iai) – viešasis (-ieji) ar privatus (-s) juridinis (-iai) asmuo (-ys) arba fiziniai asmenys – finansuojantis (-ys) vietos projekto gyvendinimui piniginius išlaidomis ir (arba) prisidedantis prie vietos projekto gyvendinimo naudingai.

savivaldybės institucija ar staiga, arba kitas viešasis juridinis asmuo, PVM yra netinkamas finansuoti vietos projektui gyvendinti skirti lėšos. Tokiu atveju, PVM nuo apmokestinamosios prekės ir (ar) paslaugų, už kurias mokama iš Efi FKP ir bendrojo finansavimo lėšų, vertės, kurio vietos projekto vykdytojas pagal LR pridėtines vertės mokesčio statymą neturi ar negalėtų turėti galimybes traukti PVM atskaitą, yra apmokamas iš –iam tikslui skirti Ministerijos bendrųjų valstybės biudžeto asignavimų.

2. *Trumpalaikis turtas*⁵, gyvat vietos projekto vykdytojo vietos projekto gyvendinimo metu vietos projektui gyvendinti skirtomis lėšomis, kurio vertė yra mažesnė nei vietos projekto vykdytojo numatyta minimali ilgalaikio turto vertė, ir kuris nepanaudojamas vietos projekto gyvendinimo metu. Vietos projekto vykdytojas, siekdamas, kad trumpalaikis turtas būtų pripažintamas tinkamomis finansuoti išlaidomis, j turi panaudoti vietos projekto gyvendinimo laikotarpiu.
3. *Gyvūnai, vienmečiai augalai ir kt. nurodytos KPP priemonės „Kaimo atnaujinimas ir plėtra“ (LEADER metodu) įgyvendinimo taisyklėse.*

Paramos intensyvumas

Lėšos vietos projektui gyvendinti gali sudaryti:

- iki 90 proc. vis tinkam finansuoti vietos projekto išlaidų neprieštaraujant KPP priemonės „Kaimo atnaujinimas ir plėtra“ (LEADER metodu) gyvendinimo taisyklėms.

Didžiausia paramos vietos projektui suma priklauso nuo konkreios –ios priemonės veiklos srities:

1.1.1. Veiklos srities – Viešosios aplinkos ir infrastruktūros sutvarkymas, sukurtas vietos projektams didžiausia paramos suma negali viršyti 590 000,0 Lt;

1.1.2. Veiklos srities – Kaimo vietovei svarbi statinių statyba, rekonstravimas, remontas – vietos projektams didžiausia paramos suma negali viršyti 450 000,0 Lt;

1.1.3. Veiklos srities – Istorinis, etninis kultūros, architektūrinis, religinis ar kitoki kultūrinis verturinai nekilnojamieji kultūros paveldo objektai bei vietovių pritaikymas ir tvarkymas – vietos projektams didžiausia paramos suma negali viršyti 300 000,0 Lt;

1.1.4. Veiklos srities – Tradiciniai amatų puoselėjimas – vietos projektams didžiausia paramos suma negali viršyti 300 000,0 Lt.

Mažiausia vietos projekto vertė negali būti mažesnė nei 25 000,0 Lt (ne skaitant PVM).

⁵ Trumpalaikis turtas – tai turtas, kuris gali būti naudojamas vieneto pajamoms uždribti (ekonominei naudai gauti) trumpiau kaip vienerius metus, o jo sigijimo kaina vienetui leidžiamas atskaityti s naudas skaitoma t mokestin laikotarpį, kur –is turtas prad t as naudoti (Lietuvos Respublikos pelno mokesčio statymo (fiin., 2001, Nr. 110-3992).

Tinkam finansuoti vietos projekto išlaid dalį, kuri nepadengia lėšos vietos projektui gyvendinti, vietos projekto vykdytojas privalo finansuoti piniginiu naudu ir (arba) prisidėti naudu natūra arba nemokamu savanorišku darbu, ir (arba) nekilnojamoju turtu.

Galimi partnerio (-i) prisidėjimo prie vietos projekto gyvendinimo piniginiu naudu ir naudu natūra būdai:

- partneris (-iai) arba juridinis (-iai) asmuo (-enys) arba prie vietos projekto gyvendinimo gali prisidėti nuosavu piniginiu naudu ir (arba) naudu natūra arba savanorišku darbu ir (arba) nekilnojamoju turtu;
- partneriai arba fiziniai asmenys arba prie vietos projekto gyvendinimo gali prisidėti tik nuosavu piniginiu naudu. Partneri arba fiziniai asmenys arba naudos natūra nepripažįstamas tinkamu vietos projekto naudu.

Vietos projektų tinkamumo reikalavimai nustatyti KPP priemonės „Kaimo atnaujinimas ir plėtra“ įgyvendinimo (LEADER metodu) taisyklėse.

Vietos projektų pirmumo bei naudos ir kokybės vertinimas

Vietos projektų paraiškų pirmumo vertinimas atliekamas tada, kai bendra paraiškų prašoma lėšų suma viršija kvietimo teikti vietos projektų paraiškų planuojamą pagal Priemonę skirtą lėšų sumą.

Vietos projektų pirmumo kriterijai yra šie:

- projektas apima nekilnojamojo kultūros paveldo vertybių, pripažintų saugomomis, tvarkybą;
- paraiškų jas arba kaimo bendruomenę;
- prašoma paramos tradiciniams amatams centrui kurti.

Vietos projektų naudos ir kokybės vertinimas vyksta po pirmumo vertinimo (jeigu jis atliekamas) arba po tinkamumo skiriamas vietos projektui gyvendinti (jeigu pirmumo vertinimas neatliekamas). Vietos projektų naudą ir kokybę vertina ne mažiau kaip du vietos projektų paraiškų vertintojai. Jei vietos projektų paraiškų vertintojai suteikti balai pagal atskirą vertinimo kriterijų skiriasi daugiau kaip 50 proc. nuo visos kriterijui skiriamos didžiausios balų sumos, strategijos vykdytojas turi paskirti dar vieną vertintoją.

Naudos ir kokybės vertinimo metu vietos projektams suteikiami balai pagal VVG nustatytus vietos projektų naudos ir kokybės vertinimo kriterijus.

VVG šPaj rio kra-tasõ nustatyti vietos projekt naudos ir kokyb s vertinimo kriterijai ir jiems suteikti didffiausi balai

Kriterijai	Didžiausi balai
• Vietos bendruomen s traukimas projekto rengim	25
• Vietos projekto parengimo kokyb	15
• Partneryst ir bendradarbiavimas	20
• Vietos projekto t stinumas	30
• Vietos projekto naujovi-kumas	10

Didffiausia bal suma, kuri gali surinkti vietos projektas, yra 100 bal .

Taikant vietos projekt naudos ir kokyb s vertinim , finansuotinomis bus laikomos parai-kos surinkusios daugiau nei 50 bal . Jeigu daugiau nei 50 bal surinkusi projekt pra-oma suma vir-ys VVG numatyt priemonei gyvendinti l – dyd , parama bus skiriama projektams, surinkusiems daugiausiai bal (i-samiau flr. 4.1. skirsn šVietos pl tros strategijos gyvendinimo etapai ir j apra-ymasõ).

II PRIORITETAS. KAIMO GYVENTOJŲ SOCIALINIŲ, KULTŪRINIŲ INICIATYVŲ SKATINIMAS, KAIMO EKONOMIKOS ĮVAIRINIMAS

Tuo prioritetu siekiama didinti socialin , kult rin ir ekonomin vietos potencial . Vadovaujantis kompleksiniu pofli riu, kaimo gyventoj aktyvinimas efektyvus tik tada, kai jis apima visas flmogi-kosios rai-kos sferas, nes stipr jant flmoni kult rin s, socialin s veiklos g dffiams, did ja j ekonominio aktyvumo galimyb s, kita vertus, ekonominis savaranki-kumas ir gerb vis sukuria prielaidas aktyvesnei socialinei pozicijai rastis.

Tod l prioritetas apima gana plat numatom poveikio priemoni spektr . Juo siekiama skatinti kaimo gyventoj geb jimus veikti i-vien, stiprinti kaimo bendruomeni bei kit nevyriausybin organizacij tak ir geb jimus gyvendinti vietos pl tros iniciatyvas.

Klaip dos rajono kaimo bendruomen s turi nemafl patirt , daugelis j yra gyvendin vietos projektus. Be to rajone daug ja NVO, esamos stipr ja, bendradarbiauja tarpusavyje ir su savivaldybe. Ta iau vis dar aktuali vietos bendruomeni problema ó flmogi-k j i-tekli stoka ir nepakankami geb jimai organizuoti veickl . Fokusuot grupi diskusij metu buvo pateikti faktai, kad kai kurios bendruomen s atsisako vietos projektams skirtos paramos, nes pagrindin kr v ne-antys iniciatoriai dafniausiai turi tiesioginius darbus ir visuomenin veikla jiems tampa per dideliu kr viu. Savo ruofitu, bendruomeni organizacij atstovai nurod gyventoj abejingumo ir entuziazmo tr kumo problem .

Tod l VVG nusprend , kad itin aktualu paremti kaimo organizacij inicijuojam visai bendruomenei svarbi kult rin ir socialin veickl , atitinkan i daugumos interesus bei poreikius. Tikimasi, kad s kmingos kult rin s, socialin s iniciatyvos vieny s kaimo flmones, ugdys j bendradarbiavimo, savitarpio pagalbos pro ius ir tuo pa iu sukurs patraukli gyvenimui ir poilsui aplink . Taip pat prioritetu siekiama sustiprinti esamas bendruomeni organizacijas, paspartinti nauj kaimo flmoni interesus atstovaujan i organizacij k rim si, didinti j vaidmen tarp vietos gyventoj ir kit gyvenimo kokyb kaime takojan i institucij .

Esamos rajono kaimo situacijos ir gyventoj poreiki analiz atskleid , kad tam tikros gyventoj grup s maffiau trauktos pilnavert bendruomen s gyvenim . Tod l prioritetu siekiama didinti socialin integracij kaime, special d mes skiriant jaunimo aktyvumo didinimui, kit socialiai atskirt kaimo gyventoj traukimui bendruomen s veickl . Skatinant kaimo gyventoj ir bendruomeni organizacij pastangas remti ir aktyvinti sud tingesn je pad tyje esan ias kaimo gyventoj grupes, siekiama kurti patraukli ir saugi kaimo aplink .

Tuo prioritetu taip pat siekiama vairinti kaimo ekonomik , skatinant gyventoj verslum , sukuriant didesnes galimybes vystyti tradicinius ir kitus smulkius kaimo verslus, pl toti turizm ir kitas paslaugas.

Klaip dos rajono gyventoj apklausa i-ry-kino, kad ekonomin s veiklos s lyg gerinimas nurodomas kaip viena svarbiausi rajono pl tros kryp i . Tai ypa aktualu kaimo vietovi gyventojams, d l riboto darbo viet skai iaus. B tent menkos galimyb s rasti darb , dafnai (24 proc. apklaust j) vardijamos kaip svarbiausiais neigiamais gyvenamosios vietov s bruoflas.

Klaip dos rajone sukoncentruoti nemenki rekreacijos i-tekliai, tod l gamtos i-tekli , kult ros paveldo i-saugojimas ir pritaikymas turizmo reikm ms pad t kurti konkurencing ekonomin veickl , atsisakyti neefektyvios flem s kio gamybos. VVG nuomone, kaimo gyventoj verslumo didinimas, parama vietos verslo projektams sudaryt prielaidas flmon ms gauti papildom pajam , kurtis naujoms darbo vietoms (ypa tarp jaunimo).

Prioritet gyvendinan ios priemons kurs flmoni aktyvum ir savirai-k skatinan i socialin kult rin aplink kaime, prisid s prie kaimo ekonomikos vairinimo.

BENDRASIS PRIORITETO TIKSLAS – skatinti užimtumą ir žmogiškojo kapitalo plėtrą.

SPECIALIEJI TIKSLAI:

1. Skatinti kaimo gyventoj geb jimus veikti i-vien, stiprinti kaimo bendruomeni bei kit nevyriausybinii organizacij tak ;
2. Aktyvinti socialiai pafleidfliamas kaimo gyventoj grupes, didinti j integracij vietos bendruomen
3. Didinti kaimo gyventoj verslum , skatinti j verslo iniciatyvas.

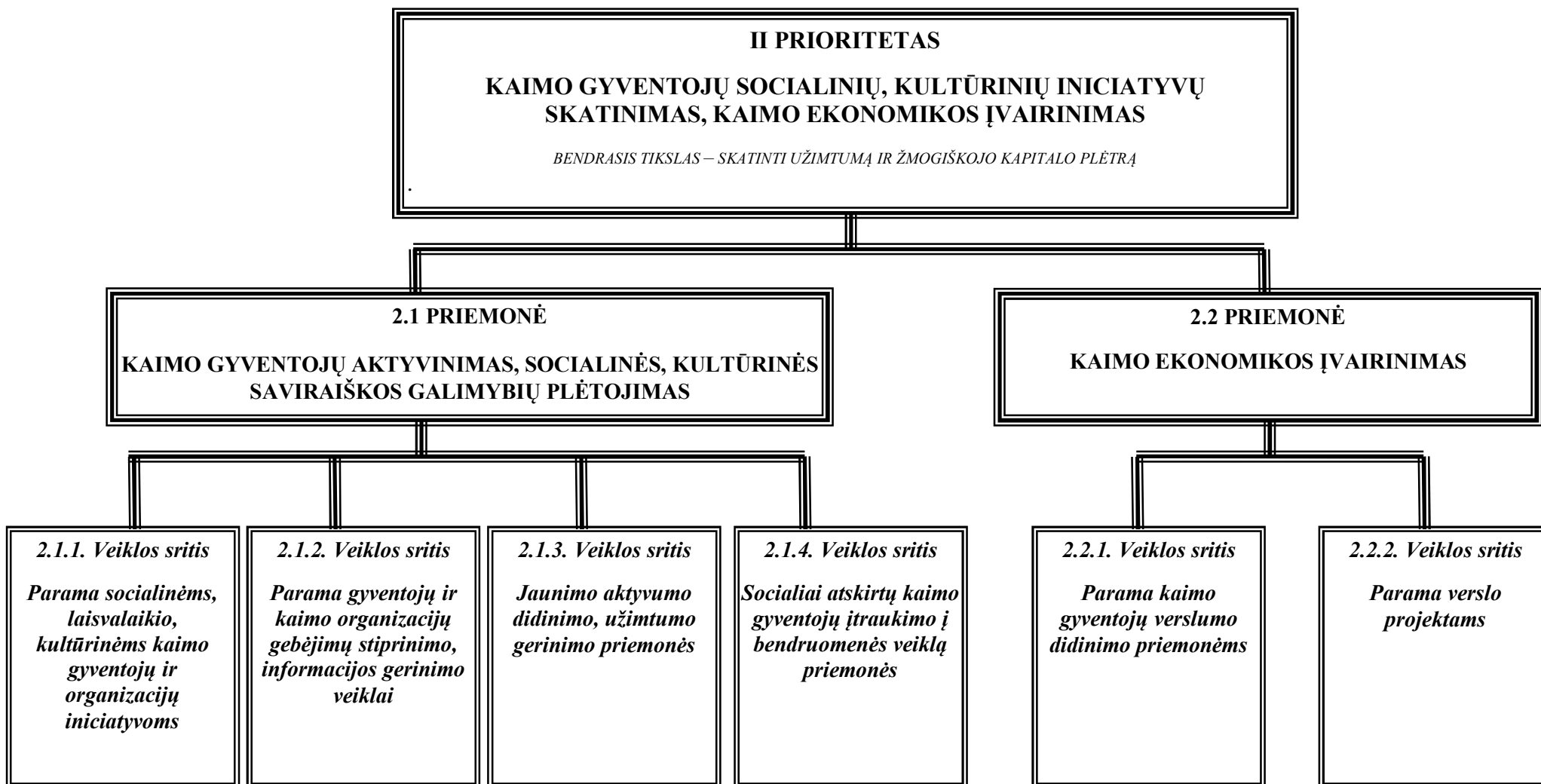
II PRIORITETO PRIEMON S:

- 2.1. Kaimo gyventoj aktyvinimas, socialin s, kult rin s savirai-kos galimybi pl tojimas.
- 2.2. Kaimo ekonomikos vairinimas.

Tyos priemons atitinka Lietuvos Kaimo pl tros programos IV krypties tikslus, jomis taip pat siekiama KPP III krypties tiksl , be to jos netiesiogiai susij su 1 ir 2 kryp i tikslais bei priemon mis.

II prioriteto priemons taip pat papildo VVG šPaj rio kra-tasō vietos pl tros strategijos I prioriteto priemon es.

3.4 pav. pateiktas II prioriteto, jo priemoni ir veiklos sri i grafinis vaizdas.

2.1. PRIEMONĖ. KAIMO GYVENTOJŲ AKTYVINIMAS, SOCIALINĖS, KULTŪRINĖS SAVIRAIŠKOS GALIMYBIŲ PLĖTOJIMAS

Priemonės apibūdinimas

Remiami viešieji, pelno nesiekiantys projektai⁶.

Priemone siekiama gerinti žmonių gyvenimo kokybę, kuriant patrauklią socialinę kultūrinę aplinką kaime.

Priemonė nukreipta kaimo vietovių žmogiškųjų išteklių stiprinimui, aktyvinant kaimo gyventojus, didinant jų socialines, kultūrinis, pažintines saviraiškos galimybes, ugdant bendradarbiavimo, savitarpio pagalbos praxius, stiprinant gyventojų interesus atstovaujančių organizacijų potencialą. Remiamos tarpbendruomenio, kitų nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimo iniciatyvos, informacijos sklaidos ir prieinamumo gerinimas, vietovės patrauklumo propagavimas ir kt. veiklos.

Akcentuojama jaunimo aktyvumo didinimo, turiningo laisvalaikio ir aktyvaus poilsio galimybių sukūrimo svarba.

Priemonė taip pat nukreipta atskirties mažinimui, socialinės integracijos kaime didinimui.

Tikslai

Bendrasis tikslas – gerinti gyvenimo kokybę kaimo vietovėse, sukuriant palankią socialinę kultūrinę aplinką.

Specialieji tikslai:

- Aktyvinti kaimo gyventojus ir jų interesus atstovaujančias organizacijas, skatinti socialines, kultūrinis, pažintines iniciatyvas;
- Aktyvinti kaimo jaunimą, didinti jo užimtumo galimybes;
- Didinti socialinę integraciją kaime.

Veiklos sritys ir galimos vietos projektų idėjos

2.1.1. Veiklos sritys. Parama socialinėms, laisvalaikio, kultūrinėms kaimo gyventojų ir organizacijų iniciatyvoms (galimos vietos projektų idėjos: kaimo tradicijų plėtojimas; vaizios laisvalaikio ir poilsio organizavimo veiklos; pažintinis išvykos; pilietinio kaimo ir aktyvumo stiprinimo iniciatyvos; kaimo gyventojų saviraiškos gerinimo priemonės ir kt.).

⁶ Viešasis (ne pelno) vietos projektas – tai toks projektas, iš kurio vietos projekto vykdytojas nesiekia gauti pelno, arba gaunamas pelnas investuojamas projekto veiklos plėtrai, tobulinimui, o tiesioginiai naudos gavėjai yra kaimo gyventojai (vietos projekto rezultatai prieinami kaimo gyventojams).

2.1.2. Veiklos sritis. Parama gyventojų ir kaimo organizacijų gebėjimų stiprinimo, informacijos gerinimo veiklai (galimos vietos projektų idėjos: –viet ji–ki, mokymo renginiai (nesusiję su tikslais ir remiama veikla pagal KPP priemones) Parama VVG veiklai, galimams gyti ir aktyviai pritaikyti ketvirtą veiklos sritis); patirties mainai; bendruomeni veiklos aktyvinimas; tarpbendruomenio, NVO bendradarbiavimo iniciatyvos; informacijos sklaidos ir prieinamumo gerinimo priemonės; vietovės patrauklumo propagavimas ir kt.).

2.1.3. Veiklos sritis. Jaunimo aktyvumo didinimo, užimtumo gerinimo priemonės (galimos vietos projektų idėjos: turiningo jaunimo laisvalaikio ir aktyvaus poilsio renginiai; jaunimui patraukli saviraiškos formų diegimas; interesų klubai, organizacijų kūrimas ir veikla; –viet ji–ki, ugdymo renginiai; jaunimo patirties sklaida ir kt.).

2.1.4. Veiklos sritis. Socialiai atskirtų kaimo gyventojų įtraukimo į bendruomenės veiklą priemonės (galimos vietos projektų idėjos: pagyvenusiųjų, moterų, socialinės rizikos šeimų, neįgaliųjų ir kitų socialinių sunkumų turinčių grupių aktyvinimo bei integracijos priemonės).

Galimi pareiškėjai ir partneriai

Pareiškėjais gali būti kaimo bendruomenės, savivaldybės, nevyriausybinės organizacijos, kiti juridiniai arba fiziniai (ne jaunesni kaip 18 m.) asmenys.

Pareiškėjas ir partneris turi būti Lietuvos Respublikos teisės aktais nustatyta tvarka registruotas ir veikiantis VVG teritorijoje ne mažiau nei vienerius metus.

Pareiškėjas ó fizinis asmuo gali teikti viešąjį pobūdžio (nepelno) vietos projektą, tik tuo atveju, kai numatoma investuoti kultūros paveldo objektų tvarkybą, ir šis objektas yra ir bus po projekto gyvendinimo, ne trumpiau nei 10 metų, negyvenamas, prieinamas visuomenei, o galutiniai naudos gavėjai bus kaimo gyventojai (tik šiuo atveju pareiškėjas ó fizinis asmuo prie vietos projekto gyvendinimo gali prisidėti piniginiomis lėšomis ir (arba) naūnat ra ó nemokamu savanorišku darbu ir (arba) nekilnojamuoju turtu).

Pareiškėjas – juridinis asmuo gali teikti nepelno vietos projekto paraišką savarankiškai arba kartu su partneriu (-iais)⁷.

Tarp pareiškėjo ir partnerio (-ių) turi būti sudaryta vietos projekto gyvendinimo bendradarbiavimo sutartis.

⁷ Partneris (-iais) ó viešasis ar privatus juridinis (-iais) asmuo (-ys), finansuojantis (-ys) vietos projekto gyvendinimui piniginiomis lėšomis ir (arba) prisidedantis prie vietos projekto gyvendinimo naūnat ra, ir (arba) kitaip kartu su pareiškėju dalyvaujantis vietos projekto gyvendinime.

Juridinis asmuo, dalyvaujantis kaip partneris vietos projekto gyvendinimo veikloje, tuo pačiu metu turi teisę teikti savarankišką paramos paraišką.

Tinkamos finansuoti išlaidos

- 1) naujos rangos, ranginiai, rankiniai, technikos, mechanizmai, baldai, kitos rangos, kompiuterinės rangos ir programos, kitos elektroninės, skaitmeninės technikos, kitos prekės, tiesiogiai susijusi su vietos projekto gyvendinimu, sigijimas;
- 2) rangos, ranginiai, technikos, mechanizmai nuomos, jei statyba, rekonstrukcija ar kapitalinis remontas atliekamas naudojant statytojo darbuojančius;
- 3) darbai ir paslaugų pirkimas;
- 4) statybini ir kitais medžiagų sigijimas;
- 5) kaimo vietovei svarbi statyba, renovavimas, rekonstravimas, kapitalinis remontas; ir (arba) sigijimas;
- 6) informavimo ir viešinimo priemonės, susijusi su gyvendinamu vietos projektu, pirkimas;
- 7) išlaidos susijusios su paramos vietos projektui gyvendinti lėšomis gyto ilgalaikio turto draudimo paslaugomis strategijos gyvendinimo laikotarpiu;
- 8) bendrosios išlaidos, kaip nurodyta KPP priemonės švietimo plėtros strategijai gyvendinimas administravimo taisyklėse.

Rengiant vietos projekto sąmatą, išlaidos, atitinkančios vietos projektui tinkamas finansuoti išlaidų kategorijas, privalo būti aiškiai išvardytos, o ne pateiktos bendra suma.

Netinkamos finansuoti vietos projekto išlaidos

1. Vietos projekto išlaidos, neatitinkančios VVG parengtose specialiose taisyklėse, vietos projekto vykdymo sutarties nuostatų.

2. Pirkimo ir (arba) importo pridurtinų vertės mokesčių, kur vietos projekto vykdytojas pagal LR pridurtinų vertės mokesčio statymą turi ar galėtų turėti galimybę traukti PVM atskaitą visais atvejais yra netinkamas finansuoti iš vietos projektui gyvendinti skirtas lėšas. Kai vietos projekto vykdytojas yra valstybės arba savivaldybės institucija ar staiga, arba kitas viešasis juridinis asmuo, vykdamas valstybės ar savivaldybės veiklą, PVM yra netinkamas finansuoti iš vietos projektui gyvendinti skirtas lėšas. Tokiu atveju, PVM nuo apmokestinamosios prekės ir (ar) paslaugų, už kurias mokama iš Efi FKP ir bendrojo finansavimo lėšų, vertės, kurio vietos projekto vykdytojas pagal Lietuvos Respublikos pridurtinų vertės mokesčio statymą neturi ar negalėtų turėti galimybės traukti PVM atskaitą, yra apmokamas iš lėšų tikslui skirtas Ministerijos bendrųjų valstybės biudžeto asignavimų.

3. Trumpalaikis turtas⁸, gytas vietos projekto vykdytojo vietos projekto gyvendinimo metu vietos projektui gyvendinti skirtomis lėšomis, kurio vertė yra mažesnė nei vietos

⁸ Trumpalaikis turtas ó tai turtas, kuris gali būti naudojamas vieneto pajamoms uždribti (ekonominei naudai gauti) trumpiau kaip vienerius metus, o jo sigijimo kaina vienetui leidffiamas atskaityti s naudas skaitoma t mokestin laikotarp , kur -is turtas prad tas naudoti (Lietuvos Respublikos pelno mokesčio statymo (fiin., 2001, Nr. 110-3992).

projekto vykdytojo numatyta minimali ilgalaikio turto vertė, ir kuris nepanaudojamas vietos projekto gyvendinimo metu. Vietos projekto vykdytojas, siekdamas, kad trumpalaikis turtas būtų pripaflstamas tinkamomis finansuoti išlaidomis, j turi panaudoti vietos projekto gyvendinimo laikotarpiu.

4. Gyv nai, vienme iai augalai ir kt. nurodytos KPP priemon s šVietos pl tros strategij gyvendinimasõ administravimo taisykl se.

Paramos intensyvumas

Finansuojama iki 80 proc. vis tinkam finansuoti projekto išlaid .

Didffiausia paramos vienam vietos projektui suma priklauso nuo konkre ios ios priemon s veiklos srities:

2.1.1. Veiklos srities ó Parama socialin ms, laisvalaikio, kult rin ms kaimo gyventoj ir organizacij iniciatyvoms ó vietos projektams didffiausia paramos suma negali vir-yti 150 000,0 Lt;

2.1.2. Veiklos srities ó Parama gyventoj ir kaimo organizacij geb jim stiprinimo, informacijos gerinimo veiklai ó vietos projektams didffiausia paramos suma negali vir-yti 100 000,0 Lt;

2.1.3. Veiklos srities ó Jaunimo aktyvumo didinimo, uffimtumo gerinimo priemon s ó vietos projektams didffiausia paramos suma negali vir-yti 100 000,0 Lt;

2.1.4. Veiklos srities ó Socialiai atskirt kaimo gyventoj traukimo bendruomen s veikl priemon s ó vietos projektams didffiausia paramos suma negali vir-yti 150 000,0 Lt.

Maffiausia vietos projekto vert negali b ti maflesn nei 25 000,0 Lt (ne skaitant PVM).

Tinkam finansuoti vietos projekto išlaid dal , kuri nepadengia l os vietos projektui gyvendinti, vietos projekto vykdytojas privalo finansuoti piniginiu na-u ir (arba) prisid ti na-u nat ra ó nemokamu savanori-ku darbu, ir (arba) nekilnojamoju turtu.

Vietos projektų naudos ir kokybės vertinimas

Vietos projekt naudos ir kokyb s vertinimas vyks po tinkamumo skirti l as vietos projektui gyvendinti vertinimo. Vietos projekt naud ir kokyb vertins ne maffiau kaip du vietos projekt parai-k vertintojai. Jei vietos projekt parai-k vertintoj suteikti balai pagal atskir vertinimo kriterij skirsis daugiau kaip 50 proc. nuo visos kriterijui skiriamos didffiausios bal sumos, VVG paskirs dar vien vertintoj .

Vietos projekt naudos ir kokyb s vertinimo metu jiems bus suteikiami balai pagal VVG nustatytus vietos projekt naudos ir kokyb s vertinimo kriterijus.

VVG šPaj rio kra-tasõ nustatyti vietos projekt naudos ir kokyb s vertinimo kriterijai ir jiems suteikti didffiausi balai

Kriterijai	Didžiausi balai
• Vietos bendruomen s traukimas projekto rengim	25
• Vietos projekto parengimo kokyb	15
• Partneryst ir bendradarbiavimas	20
• Vietos projekto t stinumas	30
• Vietos projekto naujovi-kumas	10

Didffiausia bal suma, kuri gali surinkti vietos projektas, yra 100 bal .

Taikant vietos projekt naudos ir kokyb s vertinim , finansuotinomis bus laikomos parai-kos surinkusios daugiau nei 50 bal . Jeigu daugiau nei 50 bal surinkusi projekt pra-oma suma vir-ys VVG numatyt priemonei gyvendinti l – dyd , parama bus skiriama projektams, surinkusiems daugiausiai bal (i-samiau flr. 4.1. skirsn šVietos pl tros strategijos gyvendinimo etapai ir j apra-ymasõ).

2.2. PRIEMONĖ. KAIMO EKONOMIKOS ĮVAIRINIMAS

Priemonės apibūdinimas

Remiami viešieji ir pelno siekiantys⁹ verslo projektai.

Priemonė skirta gyvenimo kokybės kaimo vietovėse gerinimui, ji nukreipta kaimo ekonomikos įvairinimui, naujų darbo vietų kūrimui, gyventojų ekonominio gerbuvio didinimui.

Priemonėje siekiama didinti kaimo gyventojų ekonominį aktyvumą, remiant verslumą didinančius mokymus (ypač jaunimo), taikant skirtingą tarptautinį verslumo skatinimo patirtį, supažindinant ir diegiant naujus verslo modelius, kuriant verslui palankią aplinką.

Priemonėje taip pat siekiama sudaryti sąlygas verslo iniciatyvų įgyvendinimui, remiant kaimo verslus kuriančius ar plėtojantius vietos projektus.

Tikslai

Bendrasis tikslas – gyventojų ekonominio aktyvumo skatinimas, kaimo ekonomikos įvairinimas

Specialieji tikslai:

- Didinti kaimo gyventojų verslumą;
- Kurti verslui palankią aplinką;
- Skatinti verslo iniciatyvas, plėtoti smulkius kaimo verslus.

Veiklos sritys ir galimos vietos projektų idėjos:

2.2.1. Veiklos sritis. Parama kaimo gyventojų verslumo didinimo priemonėms (galimos vietos projektų idėjos: verslumo mokymai (ypač jaunimo); skirtingos tarptautinės verslumo didinimo patirties pritaikymas; naujų verslo modelių diegimas ir kt.).

2.2.2. Veiklos sritis. Parama verslo projektams (galimos vietos projektų idėjos: smulkūs kaimo verslo projektai).

Paramos gavėjai

Pareiškėjais gali būti kaimo bendruomenės, savivaldybės, nevyriausybinės organizacijos, kiti juridiniai asmenys, Lietuvos Respublikos teisės aktais nustatyta tvarka registruoti ir veikiantys VVG teritorijoje ne mažiau nei vienerius metus, arba fiziniai (ne jaunesni kaip 18 m.) asmenys.

⁹ Pelno vietos projektas ó projektas, kurį įgyvendindamas vietos projekto vykdytojas siekia gauti ir (arba) gauna pelno, o tiesioginis vietos projekto naudos gavėjas yra vietos projekto vykdytojas (-ai).

Pareiškias ū fizinis asmuo gali teikti pelno vietos projekto paraišk tik savarankiškai. Pareiškias – juridinis asmuo gali teikti pelno ar nepelno vietos projekto paraišk savarankiškai arba kartu su partneriu (-iais).

Pareiškias vietos projekto paraišk gali teikti savarankiškai arba kartu su partneriais¹⁰. Tarp pareiškio ir partnerio (-i) turi būti sudaryta vietos projekto gyvendinimo *bendradarbiavimo sutartis*

Juridinis asmuo, dalyvaujantis kaip partneris vietos projekto gyvendinimo veikloje, tuo pačiu metu turi teisę teikti savarankišką paramos paraišką.

Tinkamos finansuoti išlaidos

- 1) naujos rangos, rangini, ranki, technikos, mechanizm, bald, kitos rangos, kompiuterinis rangos ir program, kitos elektroninis, skaitmeninis technikos, kit preki, tiesiogiai susijusi su vietos projekto gyvendinimu, sigijimas;
- 2) rangos, rangini, technikos, mechanizm nuomos, jei statyba, rekonstrukcija ar kapitalinis remontas atliekamas naudojant statytojo darbo jėgą;
- 3) darb ir paslaug pirkimas;
- 4) statybini ir kit medžiag sigijimas;
- 5) kaimo vietovei svarbi statini statyba, renovavimas, rekonstravimas, kapitalinis remontas ir (arba) sigijimas;
- 6) informavimo ir viešinimo priemoni, susijusi su gyvendinamu vietos projektu, pirkimas;
- 7) išlaidos susijusios su paramos vietos projektui gyvendinti lėšomis gyto ilgalaikio turto draudimo paslaugomis strategijos gyvendinimo laikotarpiu;
- 8) bendrosios išlaidos, kaip nurodyta KPP priemonės švietos plėtros strategij gyvendinimas administravimo taisyklėse.

Rengiant vietos projekto šmat, išlaidos, atitinkančios vietos projektą tinkam finansuoti išlaidų kategorijas, privalo būti aiškiai išvardytos, o ne pateiktos bendra suma.

Netinkamos finansuoti vietos projekto išlaidos

1. Vietos projekto išlaidos, neatitinkančios šios taisyklės, bendrųjų ir specialiųjų taisyklių pareiškėjams, vietos projekto vykdymo sutarties nuostatų.

2. Pirkimo ir (arba) importo pridurtinų vertų mokesčiai, kur vietos projekto vykdytojas turi ar galėtų turėti galimybę traukti PVM atskait visais atvejais yra netinkamas finansuoti iš vietos projektui gyvendinti skirtas lėšas. Kai vietos projekto vykdytojas yra valstybės arba savivaldybės institucija ar staiga, arba kitas viešasis juridinis asmuo, vykdomas valstybės ar savivaldybės veiklas, PVM yra netinkamas finansuoti iš vietos projektui gyvendinti skirtas lėšas. Tokiu atveju, PVM nuo apmokestinamosios prekės ir (ar) paslaugų, ufl

¹⁰ Partneris (-iai) ū viešasis ar privatus juridinis (-iai) asmuo (-ys), finansuojantis (-ys) vietos projekto gyvendinimui piniginiomis lėšomis ir (arba) prisidedantis prie vietos projekto gyvendinimo natūra, ir (arba) kitaip kartu su pareiškėju dalyvaujantis vietos projekto gyvendinime.

kurias mokama iš Efi FKP ir bendrojo finansavimo lėšų, vertės, kurio vietos projekto vykdytojas pagal Lietuvos Respublikos pridurtiną vertės mokesčio statymą neturi ar negalėtų turėti galimybes traukti PVM atskaitą, yra apmokamas iš –iam tikslui skirtą Ministerijos bendrąjį valstybės biudžeto asignavimą.

3. Trumpalaikis turtas¹¹, gyvas vietos projekto vykdytojo vietos projekto gyvendinimo metu vietos projektui gyvendinti skirtomis lėšomis, kurio vertė yra mažesnė nei vietos projekto vykdytojo numatyta minimali ilgalaikio turto vertė, ir kuris nepanaudojamas vietos projekto gyvendinimo metu. Vietos projekto vykdytojas, siekdamas, kad trumpalaikis turtas būtų pripažįstamas tinkamomis finansuoti išlaidomis, jį turi panaudoti vietos projekto gyvendinimo laikotarpiu.

4. Gyvūnai, vienmečiai augalai ir kt. nurodytos KPP priemonės švietos plėtros strategijai gyvendinimas administravimo taisyklės.

Paramos intensyvumas

Lėšos *ne pelno* vietos projektui gyvendinti gali sudaryti iki 80 proc. visą tinkamą finansuoti vietos projekto išlaidas, lėšos *pelno* vietos projektui gyvendinti gali sudaryti iki 70 proc. visą tinkamą finansuoti vietos projekto išlaidas.

Didžiausia paramos suma *ne pelno* vietos projektui – 25 000,0 Lt, o *pelno* vietos projektui – iki 150 000,0 Lt. Mažiausia vietos projekto vertė (ne skaitant PVM) negali būti mažesnė nei 25 000,0 Lt – ne pelno projekto ir 50 000,0 Lt – pelno projekto.

Tinkamą finansuoti vietos projekto išlaidų dalį, kuri nepažengia lėšos vietos projektui gyvendinti, vietos projekto vykdytojas privalo finansuoti:

- piniginiu naudu, kai vietos projektas yra pelno;
- piniginiu naudu arba naudu natūra (nemokamu savanorišku darbu ir (arba) nekilnojamuoju turtu), kai vietos projektas yra ne pelno ir yra teikiamas pareikštas savarankiškai ir (arba) su partneriu.

Vietos projektų naudos ir kokybės vertinimas

Vietos projekto naudos ir kokybės vertinimas vyks po administracinės atitikties ir tinkamumo skirti lėšas vietos projektui gyvendinti vertinimo. Vietos projekto naudą ir kokybę vertins ne mažiau kaip du vietos projekto paraiškų vertintojai. Jei vietos projekto paraiškų vertintojai suteikti balai pagal atskirą vertinimo kriterijų skirsis daugiau kaip 50 proc. nuo visos kriterijui skiriamos didžiausios balų sumos, VVG paskirs dar vieną vertintoją

¹¹ Trumpalaikis turtas – tai turtas, kuris gali būti naudojamas vieneto pajamoms uždirbti (ekonominei naudai gauti) trumpiau kaip vienerius metus, o jo sigijimo kaina vienetui leidžiamas atskaityti iš naudas skaitoma t mokesčių laikotarpį, kur –is turtas pradėtas naudoti (Lietuvos Respublikos pelno mokesčio statymo (fiin., 2001, Nr. 110-3992).

Vietos projekt naudos ir kokyb s vertinamo metu jiems bus suteikiami balai pagal VVG nustatytus vietos projekt naudos ir kokyb s vertinimo kriterijus.

VVG šPaj rio kra-tasō nustatyti *ne pelno* vietos projekt naudos ir kokyb s vertinimo kriterijai ir jiems suteikti didfliausi balai

Kriterijai	Didžiausi balai
• Vietos bendruomen s traukimas projekto rengim	25
• Vietos projekto parengimo kokyb	15
• Partneryst ir bendradarbiavimas	20
• Vietos projekto t stinumas	30
• Vietos projekto naujovi-kumas	10

VVG šPaj rio kra-tasō nustatyti *pelno* vietos projekt naudos ir kokyb s vertinimo kriterijai ir jiems suteikti didfliausi balai

Kriterijai	Didžiausi balai
1. Vietos projekto ekonominis gyvybingumas	25
2. Vietos projekto, verslo plano parengimo kokyb	15
3. Vietos projekto sukuriamos naujos darbo vietos	20
4. Vietos projekto naujovi-kumas	20
5. Vietos projekto nauda vietos bendruomenei	20

Didfliausia bal suma, kuri gali surinkti vietos projektas, yra 100 bal .

Taikant vietos projekt naudos ir kokyb s vertinim , finansuotinomis bus laikomos parai-kos surinkusios daugiau nei 50 bal . Jeigu daugiau nei 50 bal surinkusi projekt pra-oma suma vir-ys VVG numatyt priemonei gyvendinti l – dyd , parama bus skiriama projektams, surinkusiems daugiausiai bal (i-samiau flr. 4.1. skirsn šVietos pl tros strategijos gyvendinimo etapai ir j apra-ymasō).

IV. VVG „PAJŪRIO KRAŠTAS“ VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO PLANAS

Šiame skyriuje pateikiama informacija apie VVG šPajūrio krašto parengtos vietos plėtros strategijos gyvendinimo procesą.

VVG, gyvendindama strategiją, vadovausis Vietos plėtros strategija, gyvendinamą pagal Lietuvos Kaimo plėtros 2007-2013 metų programos krypties šLEADER metodo gyvendinimas priemonė šVietos plėtros strategija gyvendinimas, administravimo taisyklėmis (toliau Administravimo taisyklės), kuriose pateiktos išsamios vietos plėtros strategija gyvendinimo ir vietos projektų valdymo organizavimo nuostatos.

4.1. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO ETAPAI IR JŲ APRAŠYMAS

4.1.1. Pasirengimas vietos projektų konkurso skelbimui

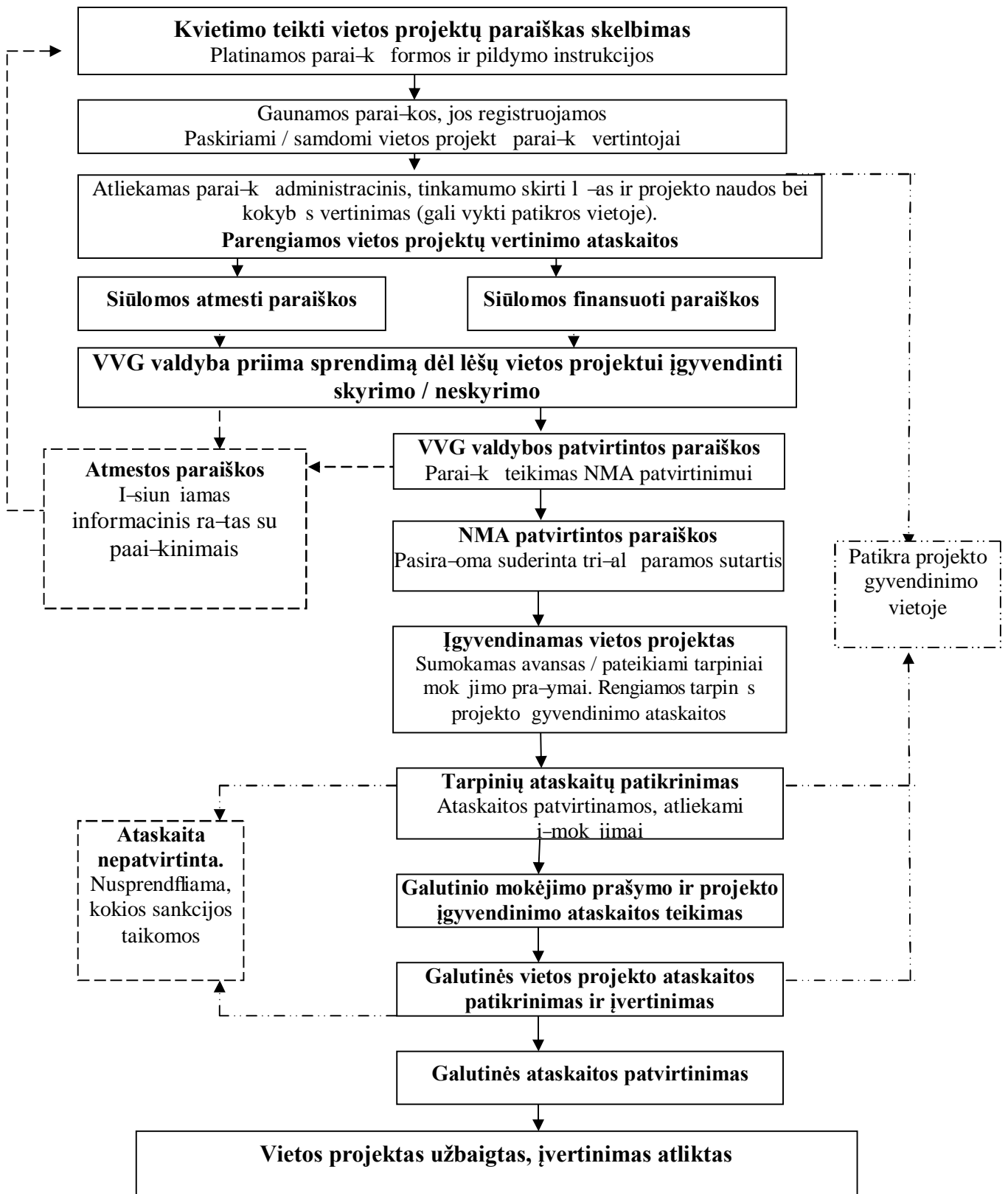
Prieš skelbiant vietos projektų atrankos konkursą, VVG pirmiausiai aktyviai viešins parengtą kaimo vietovių plėtros strategiją. Tuo tikslu bus organizuotas vietos strategijos pristatymo plačiajai visuomenei renginys. Siekiant sudominti vietos organizacijas bei gyventojus dalyvauti strategijos gyvendinime, bus rengiami informaciniai seminarai ir VVG teritorijos seniūnijose. Šiuose seminaruose kaimo gyventojai bei organizacijų atstovai bus supažindinami su LEADER metodo galimybėmis, VVG parengta strategija ir kaimo gyventojai bei organizacijų vaidmeniu jos gyvendinime. Taip pat bus pateikiamas detalus paaiškinimas, kaip pildyti paraišką, aptariamąs galimas vietos projektų idėjas.

Prieš paskelbiant kvietimą teikti vietos projektų paraišką, VVG taip pat sudarys kvietimą teikti vietos projektų paraišką tvarkaraštą ir parengs reikiamą dokumentaciją bei ją suderins su Nacionaline mokymų agentūra (toliau NMA).

Administravimo taisyklė 50659 punktuose pateikiamas detalus konkurso skelbimui būtinos dokumentacijos aprašymas.

4.1 pav. pateikta schema iliustruoja projektų valdymo procesą, ufi kur bus atsakinga VVG.

4. 1 pav. VVG projekt valdymo procesas

4. 1. 2. Kvietimo teikti vietos projektų paraiškas skelbimas

gyvendindama vietos plėtros strategiją, VVG skelbs viešą konkursą vietos projektams finansuoti. Planuojama viešą paraiškų rinkimo konkursą skelbti dviem etapais, tačiau, jei po dviejų etapų bus likę nepaskirstyti lėšos, VVG skelbs trečią, papildomą, paraiškų rinkimo konkursą.

Pirmas etapas – 2011 m. pirmas pusmetis.

Antras etapas – 2012 m. pirmas pusmetis.

Trečias etapas (papildomas) – 2013 m. pirmas pusmetis.

Kvietimo teikti vietos projektų paraiškas skelbime nurodoma:

1. VVG pavadinimas, adresas, telefono ir fakso numeriai, el. pašto ir adresas, kuriuo galima gauti papildomos informacijos, už informacijos teikimą atsakingas VVG paskirtas asmuo (asmens);
2. vietos plėtros strategijos pavadinimas, prioritetai, pagrindiniai tikslai, strategijos priemonės, pagal kurias kviečiama teikti vietos projektus;
3. lėšos, skiriamos kvietimui teikti vietos projektus, suma litais (pagal atskiras priemones ar veiklos sritis);
4. tinkami pareiškėjai pagal strategijos priemones, kuriai kviečiama teikti vietos projektus;
5. vietos projektų paraiškų pateikimo būdas;
6. galutinio vietos projektų paraiškų pateikimo diena ir valanda ir vieta;
7. informacija, kur galima gauti kvietimo teikti vietos projektų paraiškų dokumentaciją;
8. kita VVG nustatyta informacija.

Kvietimo teikti vietos projektų paraiškų skelbimas spausdinamas lietuvių kalba bent viename VVG veiklos teritorijoje platinam laikraštyje ir NMA interneto tinklalapyje www.nma.lt. Kvietimas teikti vietos projektų paraiškų gali būti skelbiamas papildomai kituose leidiniuose, internete ir kitais būdais.

Skelbimuose spaudoje ir interneto svetainėse VVG pateiks nuorodas ir adresus, kuriais bus galima susipažinti su VVG parengta ir NMA patvirtinta konkurso sąlygų reglamentuojančia dokumentacija:

- bendrosiomis taisyklėmis pareiškėjams;
- specialiosiomis taisyklėmis pareiškėjams;
- vietos projekto paraiškų forma;
- pavyzdine tvarka vietos projekto vykdymo sutartimi;
- pavyzdine bendradarbiavimo sutartimi;
- vietos projekto gyvendinimo ataskaitos forma.

VVG sieks užtikrinti, kad informacija apie kvietimus teikti vietos projekt paraiškas bei kvietim teikti vietos projekt paraiškas dokumentacija būtų vieša ir prieinama visiems galimiems pareiškėjams ir visuomenei.

4.1.3. Paraiškos pildymas

Projekto paraiška ir biudžetas turės būti užpildyti arba pagal Administravimo taisyklėse pateiktą paraiškos formą, kai priemonė, kuriai teikiama paraiška, reglamentuoja strategija ir KPP, arba pagal VVG parengtą paraiškos formą, kai priemonė reglamentuoja strategija, tačiau nereglamentuoja KPP.

Vietos projekto paraiškų formos pagal kiekvieną iš strategijoje numatytų priemonių bus pateikiamos kartu su VVG parengtomis specialiosiomis taisyklėmis pareiškėjams.

Vietos projektų teikėjus paraiškų pildymo klausimais VVG biure konsultuos VVG nariai ir darbuotojai.

Konkursui pateiktos vietos projekt paraiškos bus renkamos ir registruojamos VVG biure, kurio adresas bus nurodytas kvietimo teikti vietos projekt paraiškas skelbime.

4.1.4. Vietos projektų tinkamumo sąlygos

Bendrosiose taisyklėse pareiškėjams pateikiama vietos projektų gyvendinimo ir administravimo sąlygas nusakanti informacija, kuri privalo flinoti visi pareiškėjai, teikiantys vietos projekto paraiškas pagal bet kurią strategijos priemonę ar priemonės veiklos sritį.

Vietos projektų tinkamumo sąlygos bus detalios išdėstomos VVG parengtose ir NMA patvirtintose specialiosiose taisyklėse pareiškėjams, kurios parengiamos atskirai pagal kiekvieną strategijos priemonę. Taisose taisyklėse pateikiama informacija, kuri privalo flinoti pareiškėjams, teikiantis vietos projekto paraišką pagal konkrečią strategijos priemonę ar priemonės veiklos sritį. Jose nurodomi ir detalizuojami:

- tinkami ir netinkami pareiškėjai, paramos gavėjai;
- vietos projektų tinkamumo reikalavimai;
- tinkamos ir netinkamos finansuoti vietos projektų išlaidos;
- kvietimui teikti vietos projekt paraiškas skiriama lėšų suma;
- lėšų – vietos projektui gyvendinti dydžio nustatymo tvarka: didžiausia lėšų – vietos projektui gyvendinti suma, į lyginamoji dalis, reikalavimai prie vietos projekto gyvendinimo prisidėti nuosavu indėliu, mažiausia vietos projekto vertė;

- na-ø nat ra pripaffinimo tinkamu vietos projekto vykdytojo nuosavu ind liu tvarka (kai taikoma);
- vietos projekt naudos ir kokyb s vertinimo kriterijai ir kt.

4.1.5. Projekto trukmè

Projektas turi atitikti –iuos trukmei keliamus reikalavimus:

- Vietos projekto vykdymo sutartys gali b ti sudaromos iki 2015 m. birfelio 1 d.
- Visi su vietos projekto gyvendinimu susijusias i-laidas pateisinantys ir i-laid apmok jim rodantys dokumentai turi b ti i-ra-yti, mok jimo pra-ymai pateikti iki 2015 m. rugs jo 1 d.
- Didffiausia galima projekto gyvendinimo trukm ó 24 m nesiai nuo sutarties pasira-yimo datos.

4.1.6. Finansinès paramos intensyvumas, tinkamas projekto biudžetas

I-samus tinkam ir netinkam finansuoti vietos projekto i-laid apra-ymas, didffiausia ir maffiausia l – vietos projektui gyvendinti suma bei lyginamoji dalis pagal kiekvien VVG vietos pl tros strategijos priemõ bus pateikiamas VVG parengtose bei NMA patvirtintose specialiosiose taisykl se parei-k jams.

Visoms VVG strategin ms priemon ms taikomos s lygos:

- L –os pelno projektui gyvendinti gali sudaryti iki 70 proc. vis tinkam finansuoti vietos projekt i-laid .
- Kai vietos projektas teikiamas pagal KPP priemõ šKaimo atnaujinimas ir pl traõ, kuri reglamentuoja strategija ir KPP, l –os vietos projektui gyvendinti gali sudaryti iki 90 proc. vis tinkam finansuoti vietos projekto i-laid neprie-taraujant KPP priemõ s šKaimo atnaujinimas ir pl traõ (LEADER metodu) gyvendinimo taisykl ms.
- Kai vietos projektas teikiamas pagal priemõ , kuri reglamentuoja strategija, ta iau nereglamentuoja KPP, l –os ne pelno projektui gyvendinti gali sudaryt **iki 80 proc.** vis tinkam finansuoti vietos projekto i-laid .
- Maffiausia vietos projekto vert negali b ti mafflesn nei 25 000 Lt óó ne pelno projekto ir 50 000 Lt ó pelno projekto.

Informuojant parei-k jus bus nurodyta, kad vietos projekto biudflete i-laidos, atitinkan ios vietos projekt tinkam finansuoti i-laid kategorijas turi b ti ai-kiai

i-vardytos, o ne pateiktos bendra suma, nes detalus, pagr stas ir realisti–kas vietos projekto biudžetas yra svarbus projekto gyvendinimo s km s veiksnys.

4.1.7. Nuosavas įnašas

Tinkam finansuoti vietos projekto i–laid dal , kuri nepadengia l –os vietos projektui gyvendinti, vietos projekto vykdytojas privalo finansuoti piniginiu na–u ir (arba) prisid ti na–u nat ra ó nemokamu savanori–ku darbu, ir (arba) nekilnojamuoju turtu.

Kai vietos projektas, teikiamas strategijos vykdytojui pagal priemones, kurias reglamentuoja vietos pl tros strategija, ta iau nereglamentuoja KPP, vietos projekto vykdytojas privalo prisid ti:

- piniginiu na–u, kai vietos projektas yra pelno;
- piniginiu na–u arba na–u nat ra (nemokamu savanori–ku darbu ir (arba) nekilnojamuoju turtu), kai vietos projektas yra ne pelno ir yra teikiamas parei–k jo savaranki–kai ir (arba) su partneriu.

Kai vietos projektai teikiami pagal priemon šKaimo atnaujinimas ir pl traō, parei–k jas ir (arba) partneris (-iai) ó juridinis (-iai) asmuo (-enys) gyvendindamas arba prisid damas (-i) prie vietos projekto gyvendinimo, gali prisid ti na–u nat ra ó savanori–ku darbu ir (arba) nekilnojamu turtu, ta iau partneri ó fizini asmen ó na–as nat ra nepripafl stamas tinkamu vietos projekto na–u.

Partneriai ó fiziniai asmenys ó prie vietos projekto gyvendinimo gali prisid ti tik nuosavu piniginiu na–u.

Jeigu vietos projektas gyvendinamas kartu su partneriais ó fiziniais asmenimis, partneriu negali b ti vienas fizinis asmuo (–is reikalavimas netaikomas, kai gyvendinant vietos projekt numatytos veiklos, susijusios su istorin , etnin s kult ros, architekt rin ar kitoki kult rin vert turin i nekilnojam j kult ros paveldo objekt bei vietovi pritaikymu ir tvarkyba.

Įnašas natūra laikomas tinkamu vietos projekto vykdytojo arba partnerio (-i) nuosavu ind liu, kai tai yra:

- nemokamas savanori–kas darbas, kurio vert nustatyta atsifvelgiant i–dirbt laik ir valandin atlygio vert ir kuris atliktas projekto gyvendinimo laikotarpiu. Nemokamas savaranki–kas darbas rei–kia, kad fizinis asmuo tam tikr valand skai i skiria darbui, susijusiam su projekto gyvendinimu, ir tam sugai–tas laikas yra prilyginamas tam tikrai

piniginei vertei. Nemokamo savanoriško darbo valandinio atlygio vidutin vert nustatoma vadovaujantis Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės tyrim duomenimis;

- nekilnojamas turtas, skirtas projektui gyvendinti, nuosavybės teise arba kitais teisiais pagrindais priklausantis pareiškėjui ir (arba) partneriui (-iams) (išlyga taikoma tik valstybinei ūkinei, t. y. tuo atveju, kuomet vietos projektas yra numatytas gyvendinti valstybinėje ūkio srityje, tada pareiškėjas ir (arba) vietos projekto partneris turi pateikti valstybinės ūkio valdymo teisėtumą rodančius dokumentus).

VVG parengtose specialiosiose taisyklėse pareiškėjams bus nurodoma, kad vietos projekto vykdytojas privalo raštu informuoti VVG apie tai, kokie darbai bus atliekami, kuriuo laikotarpiu (nurodyti konkrečiai dienomis, valandais), kurioje vietoje, kas juos atliks. VVG turi teisę atlikti nemokamą savanorišką darbą atlikimo patikrą vietoje.

Vietos projekto vykdytojas informaciją apie atliktą nemokamą savanorišką darbą turi fiksuoti nemokamo savanoriško darbo laiko apskaitos lentelėje (pagal pavyzdinį nemokamo savanoriško darbo laiko apskaitos lentelę). Savanoriško darbo laiko apskaitos turinys turi būti išsiųsta raštu arba teikta pasirašytinai VVG. VVG, gavusi nemokamo savanoriško darbo laiko apskaitos lentelę, vertina nemokamą savanorišką darbą bei priima sprendimą dėl nemokamo savanoriško darbo pripažinimo tinkamu vietos projekto vykdytojo nuosavumui indeliui.

VVG vertinusi vietos projekto vykdytojo pateiktą nemokamo savanoriško darbo laiko apskaitos lentelę, priims vieną iš šių sprendimų:

1. pripažinti nemokamo savanoriško darbo laiko apskaitos lentelę lėtai nurodytą vertę tinkamu vietos projekto vykdytojo nuosavumui indeliui;
2. paprašyti vietos projekto vykdytojo pateikti papildomą informaciją per nustatytą terminą ir (arba) atlikti vietos projekto patikrą vietoje;
3. atmesti, išdėstydamas atmetimo motyvus. VVG gali lentelę lėtai nurodytos vertės nepripažinti tinkamu vietos projekto vykdytojo nuosavumui indeliui tik tuo atveju, jeigu vietos projekto vykdytojas nesilaiko nustatytų reikalavimų nemokamam savanoriškam darbui. VVG per 10 darbo dienas nuo tokio sprendimo priėmimo dienos raštu informuoja vietos projekto vykdytoją, nurodama tokio sprendimo motyvus.

VVG, patikrinusi nemokamą savanorišką darbą atlikimo faktą ir sitikinusi, kad savanoriškas darbas atliktas taip, kaip nustatyta vietos projekte, pateikia NMA patikrinimą dėl vietos projekto vykdytojo našumą rašytinai pripažinimo tinkamu nuosavumui indeliui. Tinkamas finansuoti vietos projekto išlaidas NMA vietos projekto vykdytojui apmoka taip, kad, baigus gyvendinti vietos projektą, vietos projekto vykdytojo našumą rašytinai prilyginamos išlaidos nebūtų kompensuotos išlaidomis – projektui gyvendinti.

4.1.8. Projektų paraiškų tvarkymas, jų vertinimas bei atranka

4.1.8.1. Vietos projektų paraiškų registravimas ir tvarkymas

Vietos projektų paraišką kartu su reikalaujamais priedais išpareikėjas priima ir registruoja VVG paskirtas atsakingas asmuo kvietimo teikti vietos projektų paraišką skelbime nurodytu adresu. Projektai bus registruojami atskirame surištame ir antspauduotame žurnale, nurodant gavimo datą, pareikėjo pavadinimą (jei pareikėjas ū juridinis asmuo) arba jo vardą ir pavardą (jei pareikėjas ū fizinis asmuo), arba galioto asmens vardą, pavardą, pareikėjo adresą, vietos projekto paraišką pateikimo būdą, projekto paraiškų registravusio VVG paskirto atsakingo asmens duomenis, ir suteikiant vietos projekto paraiškai unikalų registracijos numerą.

VVG paskirtas vietos projektų paraišką tvarkysiantis asmuo, sudaro gautų projektų sąrašą. Užvedamos kiekvieno vietos projekto bylos, numatoma jų saugojimo vieta. Išsiaiškinti laikais, informuojantys pareikėjus, kad jų paraišką gautos (tuo atveju, kai paraišką atsištos patu).

4.1.8.2. Vietos projektų paraiškų vertinimo organizavimas

Iki vietos projektų paraiškų vertinimo pradžios VVG pasirengia vietos projektų atrankos ir tvirtinimo vidaus taisyklės, numato projektų vertinimo, ataskaitų rengimo bei jų teikimo VVG valdybai tvarką ir suderina ją su NMA. Tę dokumentai rengiami pagal pavyzdines formas.

Vietos projektų paraišką VVG vertina vadovaudamasi parengtomis ir su NMA suderintomis bendrą ir specialią taisyklių pareikėjams nuostatomis. Vietos projektų paraiškų vertinimui VVG paskiria atsakingus asmenis (toliau ū vietos projektų paraiškų vertintojus). Tam darbui VVG gali pasitelkti ir nepriklausomus ekspertus, jeigu vietos projektų vertinimas reikalauja specialią žinių. Nepriklausomus ekspertus VVG pasirenks atsišvelgdama jų kvalifikaciją bei patirtį. Vertinti vietos projektų paraišką, vietos projektų paraiškų vertintojai parengs vietos projektų paraiškų vertinimo ataskaitas ir pateiks jas VVG valdybai.

Prieatliekant vertinimą, vietos projektų paraiškų vertintojai ir VVG valdybos nariai pasirašys konfidencialumo ir neatsiskleidimo deklaraciją (pagal pavyzdinį formą), kuria sipareigos būti neatsiskleidimais ir laikytis konfidencialumo.

Jeigu kyla pagrindas manyti, kad asmens dalyvavimas vertinant vietos projekto paraišką, atliekant vietos projekto paraišką vertinimo kontrolę ir (ar) vykdant kitas priskirtas funkcijas gali sukelti interesų konfliktą, tas asmuo pats arba VVG valdybai pareikalavus turės

nusi–alinti nuo viso vietos projekto vertinimo proceso. Vietos projekt atrankos pos dffio protokole bus traukiama informacija apie galim interes konflikt .

4.1.8.3. Vietos projektų paraiškų vertinimas ir atranka

Visos kvietimo teikti vietos projekt parai–kas metu pateiktos projekt parai–kos bus vertinamos pagal specialiosiose taisykl se parei–k jams nustatytus reikalavimus. Tye reikalavimai vietos projekt parai–k vertinimo metu nekei iami.

Vietos projekto parai–kos vertinimo proces sudarys –ie pagrindiniai etapai:

- 1) administracin s atitikties vertinimas;
- 2) tinkamumo skirti l –as vietos projektui gyvendinti vertinimas;
- 3) vietos projekt pirmumo ir naudos bei kokyb s vertinimas.

1) Administracinės atitikties vertinimo metu nustatoma ar vietos projekto parai–ka tinkamai ufpildyta, ar su parai–ka pateikti visi specialiosiose taisykl se parei–k jams nurodyti dokumentai bei informacija.

Vietos projekto parai–kos vertintojui nusta ius, kad projekto parai–ka netinkamai ufpildyta arba su ja pateikti ne visi specialiosiose taisykl se parei–k jams nurodyti dokumentai, parei–k jui siun iamas arba teikiamas ra–tas, kuriame pra–oma pateikti tr kstam informacij / dokumentus.

Per nustatyt termin nepateikus ar pateikus ne visus pra–omus dokumentus / informacij , parei–k jui siun iamas antras prane–imas, kur negavus atsakymo, vietos projekto parai–ka atmetama. Apie priimt sprendim atmesti vietos projekto parai–k , nurodant atmetimo prieflastis, VVG ra–tu informuoja parei–k j .

Vietos projekto parai–kos vertintojas, nustat s, kad parai–ka atitinka visus administracin s atitikties reikalavimus, j teikia kitam vertinimo etapui.

Informacij apie administracin s atitikties vertinimo reikalavimus atitikusias vietos projekt parai–kas VVG pateikia NMA, taip pat vie–ina savo veiklos teritorijoje.

2) Tinkamumo skirti lėšas vietos projektams įgyvendinti vertinimo etapui teikiamos projekt parai–kos, kurios atitinka administracin s atitikties reikalavimus.

Tinkamumo skirti l –as vietos projektui gyvendinti vertinimui atlikti paskiriami arba pasamdomi du vietos projekto parai–kos vertintojai (esant vienam vertintojui VVG paskiria arba pasamdo antr kvalifikuot asmen , atliekant tinkamumo skirti l –as vietos projektui

gyvendinti vertinimo kontrolės ir perflir). Vietos projekto paraiškų vertinimo metu VVG gali atlikti vietos projekto patikrą vietoje.

Tyame etape vertinama, ar vietos projekto paraiška yra tinkama finansuoti pagal strategiją, nustatoma vietos projekto atitiktis specialiosiose taisyklėse numatytiems tinkamumo reikalavimams (pareiškėjo, vietos projekto ir i-laidų)¹².

Tinkamumo skirti lėšas vietos projektui gyvendinti vertinimo metu nustatomas maksimalus lėšų – vietos projektui gyvendinti dydis ir galimi skirti lėšų – lyginamoji dalis. Lėšų – vietos projektui gyvendinti dydis, suapvalintas iki sveikųjų skaičių, nustatomas kaip mažiausia vietos projektui gyvendinti būtina lėšų suma, vertinus vis kit finansavimo –altinių panaudojimo galimybes. Galimi skirti lėšų – lyginamoji dalis nustatoma kaip procentinai skiriamas lėšų – i-rai-ka, skaičiuojama nuo bendros tinkamam finansuoti vietos projekto i-laidų sumos. Netinkamas finansuoti, nebūtinai vietos projektui gyvendinti i-laidas ir tinkamam finansuoti i-laidų dalis, kuri nepadengia lėšų –os vietos projektui gyvendinti, vietos projekto vykdytojas privalo finansuoti pats.

Nustačius, kad dėl vietos projekto paraiškoje ar jos prieduose pateiktos neišsamios ar netikslios informacijos vietos projekto paraiškų vertintojai negali vertinti vietos projekto tinkamumo finansuoti pagal strategiją, VVG pareiškėjui siunčia arba teikia pasirašytinai raštą, kuriame nurodoma, kokios informacijos / dokumentų trūksta, arba kuo reikia patikslinti (raštas taip pat turi būti išsiunčiamas elektroniniu būdu, jei vietos projekto paraiškoje pareiškėjas tai nurodė kaip pageidaujama informacijos gavimo būdą).

Per nustatytą laiką nepateikus reikalaujamų dokumentų / trūkstamos informacijos, pareiškėjui siunčiamas antras pranešimas, kur negavus atsakymo, vietos projekto paraiška atmetama.

Prieš priimančią sprendimą atmesti vietos projekto paraišką, VVG išnagrinėja nustatytus neatitikimus, papildomas informacijos, duomenų bei dokumentų nepateikimo aplinkybes ir sitikina, kad vietos projekto paraiškų atmetimas pagrįstas ir vietos projekto paraiškų vertinimą atlikę vertintojai nepažeidė nustatytą procedūrą. Apie sprendimą atmesti vietos projekto paraišką VVG atsakingas asmuo informuoja pareiškėją išsiunčdamas jam informacinį raštą, kuriame nurodomos vietos projekto paraiškų atmetimo priežastys.

¹² Kai vietos projektas teikiamas pagal priemonę, kuri reglamentuoja strategiją ir KPP, tinkamumo reikalavimai turi atitikti KPP ir KPP krypties šiluminės energijos kaimo ekonomikos vairoinimo priemonių gyvendinimo Administravimo taisyklėse nustatytus pareiškėjo, projekto ir i-laidų tinkamumo reikalavimus. Kai vietos projektas teikiamas pagal priemonę, kuri reglamentuoja strategiją, tačiau nereglamentuoja KPP, tinkamumo reikalavimai turi atitikti strategijoje nustatytus pareiškėjo, vietos projekto ir i-laidų tinkamumo reikalavimus.

Jeigu tinkamumo skirti l –as vietos projektui gyvendinti vertinimo etapo metu nustatoma, kad tinkam finansuoti i–laid dydis ir galimas maksimalus l – vietos projektui gyvendinti dydis skiriasi nuo vietos projekto parai–koje pateikt tinkam finansuoti i–laid ir pra–om l – vietos projektui gyvendinti dydffi , iki sprendimo skirti l –as vietos projektui gyvendinti VVG derina su parei–k ju, ar –is sutikt gyvendinti vietos projekt su VVG nustatytomis maksimalaus dydffio tinkamomis finansuoti i–laidomis ir l –omis, jei kyla abejoni d l parei–k jo galimybi gyvendinti vietos projekt su maflesne l – suma. Parei–k jui nesutikus su VVG nustatytomis maksimalaus dydffio tinkamomis finansuoti i–laidomis ir l –omis, vietos projekto parai–ka atmetama.

Informacij apie tinkamumo skirti l –as vietos projektams gyvendinti vertinimo reikalavimus atitikusias parai–kas VVG pateikia NMA, taip pat vie–ina savo veiklos teritorijoje.

3) Vietos projektų pirmumo ir naudos bei kokybės vertinimui teikiamos projekt parai–kos, kurios atitiko administracin s atitikties reikalavimus ir buvo vertintos kaip tinkamos skirti l –as vietos projektui gyvendinti.

Kai vietos projektas teikiamas pagal priemone šKaimo atnaujinimas ir pl traõ, po tinkamumo skirti l –as VP gyvendinimui, atliekamas vietos projekt parai–k pirmumo vertinimas. Pirmumo vertinimas atliekamas tada, kai bendra parei–k j pra–om l – suma vir–ija kvietimo teikti vietos projekt parai–kas planuojam pagal Priemon skirti l – sum .

Vietos projektų pirmumo kriterijai yra šie:

- projektas apima nekilnojam j kult ros paveldo vertybi , pripaffint saugomomis, tvarkyb ;
- parei–k jas ó kaimo bendruomen ;
- pra–oma paramos tradicini amat centrai kurti.

Vietos projekt naudos ir kokyb s vertinamas vyksta po pirmumo vertinimo (jeigu jis atliekamas) arba po tinkamumo skirti l –as vietos projektui gyvendinti (jeigu pirmumo vertinimas neatliekamas).

Kai vietos projektas teikiamas pagal priemones, kuri nereglamentuoja KPP, po tinkamumo skirti l –as vertinimo atliekamas vietos projekt naudos ir kokyb s vertinimas.

Vietos projekt naud ir kokyb vertina ne mafliu kaip du vietos projekt parai–k vertintojai. Jei vietos projekt parai–k vertintoj suteikti balai pagal atskir vertinimo kriterij skiriasi daugiau kaip 50 proc. nuo visos kriterijui skiriamos didffiausios bal sumos, strategijos vykdytojas turi paskirti dar vien vertintoj .

Vietos projekt naudos ir kokyb s vertinimo metu vietos projektams suteikiami balai pagal VVG nustatytus vietos projekt naudos ir kokyb s vertinimo kriterijus.

VVG šPaj rio kra-tasõ nustatyti vietos projekt naudos ir kokyb s vertinimo kriterijai pateikti 4.1 ir 4.2 lentel se.

4.1 lentelė. VVG šPaj rio kra-tasõ nustatyti *ne pelno* vietos projekt naudos ir kokyb s vertinimo kriterijai

NE PELNO VIETOS PROJEKTŲ NAUDOS IR PRIVALUMŲ VERTINIMO KRITERIJAI		Didžiausia balų suma	Projekto balai
1.	Vietos bendruomenės įtraukimas į projekto rengimą	25	
	Projekto id ja parengta ir i-vystyta pa ios bendruomen s, pagr sta, kad vietos gyventojams projektas reik-mingas, atitinka gyventoj poreikius ó poreikiai i-analizuoti ir susieti su vietos, parodyta projekto sprendfiama problema. <i>Vietos bendruomenės narių, dalyvavusių rengiant projekto idėją (dalyvaušančių įgyvendinant projektą) skaičius ir šį skaičių įrodantys dokumentai (viešų susirinkimų, vietos iniciatyvinės grupės susitikimų protokolai, kiti dokumentai). Bendruomenės poreikiai išsiaiškinti, taikant įvairius tyrimo metodus (pateikiama</i>		
2.	Vietos projekto parengimo kokybė	15	
	Ai-k s projekto tikslai ir ufdaviniai. Projekto veiksm planas realisti-kas ir gyvendinamas Projekto biudfletas ai-kus, pagr stas ir realisti-kas (auk-iausias balas skiriamas, jei prie parai-kos pateikiamos paslaug teik j apklausos, detali i-laid apskaita).		
3.	Partnerystė ir bendradarbiavimas	20	
	Projektas rengiamas / gyvendinamas bendradarbiaujant (finansi-kai ar kitais b dais) su kitomis kaimo organizacijomis, ne-an iomis reik-ming ind l projekto s km . Projektas skatina bendradarbiavim tarp kaimo bendruomeni organizacij .		
4.	Vietos projekto tęstinumas	30	
	Projektas yra ilgalaikis ir turi t stinum . Pagr sta, kad projekto rezultatai tur s ilgalaik poveik ir numatyta, kaip jais bus naudojamosi pasibaigus projektui.		
5.	Vietos projekto naujoviškumas	10	
	Projektas taiko naujovi-kus metodus (vietov je naujus arba dar niekur nevykdytus veiksmus).		

4.2 lentelė. VVG šPaj rio kra-tasõ nustatyti *pelno* vietos projekt naudos ir privalum vertinimo kriterijai

PELNO VIETOS PROJEKTŲ NAUDOS IR PRIVALUMŲ VERTINIMO KRITERIJAI		Didžiausi a balu	Projekto balai
1.	Vietos projekto ekonominis gyvybingumas	25	
	Vertinami pelno siekian io vietos projekto ekonominio gyvybingumo rodikliai, taip pat vertinama verslo rizika, jos veiksniai ir -altiniai.		
2.	Vietos projekto, verslo plano parengimo kokybė	15	
	Ai-k s projekto tikslai ir ufdaviniai. Projekto veiksm planas realisti-kas ir gyvendinamas I-samus ir pagr stas verslo planas:		

	aprašytas sukuriamas produktas, paslauga, technologija, i-analizuota rinkos situacija, parengtas išsamus finans planas, marketingo planas ir t.t.		
3.	Vietos projekto sukuriamos naujos darbo vietos	20	
	Aukščiausias balas skiriamas, jeigu projektu sukuriama 4 ir daugiau naujų darbo viet		
4.	Vietos projekto naujoviškumas	20	
	Projektas numato konkrečias vietas ar apskrityse arba dar niekur netaikyt naują produktą, paslaugą ar technologiją sukurti ar diegti.		
5.	Vietos projekto nauda vietos bendruomenei	20	
	Projektas turi matomą poveikį kaimo gyventojų gyvenimo kokybei pagerinti, skatina kaimo gyventojų ekonominį aktyvumą.		

Didžiausia balų suma, kuri gali surinkti projektas, yra 100 balų (fr. galutinio vietos projekto vertinimo lentelės Nr. 4.3 ir 4.4).

Taikant vietos projekto naudos ir kokybės vertinimą, finansuotinomis bus laikomos paraiškios surinkusios daugiau nei 50 balų. Jeigu daugiau nei 50 balų surinkusi projektui prašoma suma viršys VVG numatytą priemonėi gyvendinti lėšų dydį, parama bus skiriama projektams, surinkusiems didžiausią balų kiekį.

4.3 lentelė. Galutinė *ne pelno* vietos projekto vertinimo lentelė

	Bendras projekto įvertinimas	Didžiausia balų suma	Projekto balai
1.	Vietos bendruomenės įtraukimas į projekto rengimą	25	
2.	Vietos projekto parengimo kokybė	15	
3.	Partnerystė ir bendradarbiavimas	20	
4.	Vietos projekto tęstinumas	30	
5.	Vietos projekto naujoviškumas	10	
	Iš viso	100	

4.4 lentelė. Galutinė *pelno* vietos projekto vertinimo lentelė

	Bendras projekto įvertinimas	Didžiausia balų suma	Projekto balai
1.	Vietos projekto ekonominis gyvybingumas	25	
2.	Vietos projekto, verslo aprašymo parengimo kokybė	15	
3.	Vietos projekto sukuriamos naujos darbo vietos	20	
4.	Vietos projekto naujoviškumas	20	
5.	Vietos projekto nauda vietos bendruomenei	20	
	Iš viso	100	

Galutinis paraiškų, kurioms skiriama finansinė parama, skaičius bus finomas, sulyginus VVG finansinius interesus su daugiau nei 50 balų surinkusių paraiškų bendru prašomos paramos dydžiu. Todėl tarpiniuose suvestiniuose lentelės (fr. 4.5 lentelė) dalyje rašyti projektai turi tikimybę gauti paramą. Visi likę projektai bus atmesti.

Vietos projektų rengėjams, kurių projektai atitiks strateginio plano tikslus ir priemones, bus pasiūlyta patobulinti projektų paraiškias, dalyvauti kitame paraiškų rinkimo etape.

4.5 lentelė. Suvestinis vietos projektų naudos ir kokybės vertinimo vertinimo lentelė

Nr.	Projektas	Priemonė strategijoje	Naudos ir kokybės vertinimo balai	Prašoma paramos suma (Lt)
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.			>50	
8.				
9.				
10.				
11.			<50	
12.				
13.				
14.				
	Iš viso			xxxxxx

Jeigu vietos projektų naudos ir kokybės vertinimo metu kyla neaiškumų ar trūksta informacijos, VVG vietos projekto paraiškų teikėjo paprašys per nustatytą terminą pateikti paaiškinimus ar trūkstamą informaciją. Vietos projekto paraiškų teikėjui nepateikus trūkstamos informacijos arba jei vietos projekto paraiškų teikėjo pateikta informacija yra nepakankama, naudos ir kokybės vertinimo metu turėtų būti mažinamas atitinkamo vertinimo kriterijaus balų skaičius.

4.1.8.4. Sprendimas dėl lėšų vietos projektams įgyvendinti skyrimo

Vietos projektų paraiškų vertintojai, vertindami vietos projektų paraiškias, ufpildo vertinimo lenteles ir kitus VVG patvirtintus vietos projektų paraiškų vertinimo dokumentus, parengia vietos projektų paraiškų vertinimo ataskaitas ir teikia jas VVG valdybai. Vietos projektų paraiškų vertinimo ataskaita, susidedanti iš vietos projektų paraiškų vertinimo

rezultat suvestinis ir atskiri vietos projekt paraišk vertinimo ataskait , rengiama ir tvirtinama derinant su NMA.

VVG valdyba sprendimus dėl vietos projektams gyvendinti skyrimo priima vietos projekt atrankos posėdžiuose, kuriuos privaloma kviešti NMA atstovus, turinčius veto teis .

VVG valdybos nariai ir NMA atstovai informuojami apie šim vietos projekt atrankos posėdį ir gauna posėdžio medžiagą , skaitant parengtas vietos projekt paraišk vertinimo ataskaitas, ne vėliau kaip prieš 5 darbo dienas iki nustatytos vietos projekt atrankos posėdžio datos. Visi vietos projekt atrankos posėdžiai protokoluoja.

Vietos projekt atrankos posėdyje vietos projekt paraišk vertintojai pristato svarstom vietos projekt paraišk vertinimo ataskaitas bei išvadas ir atsako VVG valdybos nari , NMA atstov pateiktus klausimus.

Vadovaudamasi vietos projekt paraišk vertinimo ataskaitomis VVG valdyba priima vien iš galimų sprendimų :

- Skirti lėšas vietos projektui gyvendinti.
- Neskirti lėšų vietos projektui gyvendinti (sprendimo neskirti lėšų vietos projektui gyvendinti motyvai nurodomi vietos projekt atrankos posėdžio protokole).
- Grąžinti vietos projekt pakartotinai vertinti. Tokiu atveju VVG valdyba grąžina vietos projekto paraišk vietos projekt paraišk vertintojams ir nurodo pakartotinio vertinimo terminus ir motyvus. Vietos projekt paraišk vertintojai privalo iš naujo vertinti vietos projekto paraišk , atsižvelgiant VVG valdybos pastabas, ir per nurodyt laiką pateikti VVG valdybai naują vietos projekt paraišk vertinimo ataskaitą . Kit vietos projekt paraišk svarstymas atidedamas tol, kol bus gautos pakartotinio vertinimo išvados, išskyrus atvejus, kai pagal visas pateiktas vietos projekt paraišk prašoma lėšų suma neviršija bendros kvietimui teikti vietos projekt paraišk pagal konkrečią priemonę skirtos lėšų sumos.
- Atidėti sprendimo dėl vietos projektui gyvendinti skyrimo priimimą iki kito vietos projekt atrankos posėdžio ir posėdžio protokole nurodyti sprendimo motyvus. Kit vietos projekt paraišk svarstymas taip pat atidedamas iki kito vietos projekt atrankos posėdžio, išskyrus atvejus, kai pagal visas pateiktas vietos projekt paraišk prašoma lėšų suma neviršija bendros kvietimui teikti vietos projekt paraišk pagal konkrečią priemonę skirtos lėšų sumos.

VVG sprendimu dėl vietos projektui gyvendinti skyrimo pateikia NMA tvirtinti. VVG sprendimas skirti lėšas vietos projektui gyvendinti sigalioja į patvirtintus NMA.

VVG apie sigaliojus (t.y. NMA patvirtint) sprendimų skirti lėšas vietos projektui gyvendinti raštu informuoja pareiškėjus . Taip pat VVG savo veiklos teritorijoje viešina informaciją apie sigaliojusius sprendimus skirti lėšas vietos projektams gyvendinti. NMA iš informaciją skelbia savo interneto tinklalapyje.

Nusprendusi neskirti l – vietos projektui gyvendinti VVG išsiunčia pareiškėjui informacinį raštą su paaiškinimais.

Pirmojo kvietimo teikti vietos projektų paraiškias metu pateikti, bet paramos negavusių vietos projektų galės teikti patobulintas paraiškias paskelbus kitus kvietimus.

4.1.8.5. Vietos projektų vykdymo sutarčių sudarymas

VVG valdybai priimtus sprendimus skirti l – as vietos projektui gyvendinti ir jį patvirtinus NMA, VVG parengia trilateralias vietos projekto vykdymo sutartis projektui ir suderina jas su NMA. Gavusi NMA pritarimą dėl vietos projekto vykdymo sutarties projekto, VVG ją derina su vietos projekto vykdytoju.

VVG, gavusi vietos projekto vykdytojo pritarimą, informuoja NMA ir vietos projekto vykdytoją apie tai, kad vietos projekto vykdymo sutarties projektas yra suderintas tarp šalimi bei nurodo pasiūlymo pasirašyti šią sutartį galiojimo terminą. Pasiūlymo pasirašyti vietos projekto vykdymo sutartį galiojimo terminas – 10 darbo dienų, jei pasirašantios šalys nenurodo svarbių priežasčių pratęsti terminą.

Jeigu pareiškėjas per nustatytą terminą vietos projekto vykdymo sutarties nepasirašo, l – os vietos projektui gyvendinti neskiriamos. Vietos projekto vykdymo sutarties pasirašymo tvarka išdėstyta Administravimo taisyklių 210.1-210.5 punktuose.

Pagal kvietimą teikti vietos projektų paraiškias nepanaudotos l – os paskirstomos eilės tvarka geriausiai vertintiems vietos projektams arba skiriamos pagal kitą kvietimą teikti vietos projektų paraiškias teikiamiems vietos projektams.

Vietos projekto vykdymo sutarties pasirašymo tvarka bei turinys išdėstyti Administravimo taisyklių 165-177 punktuose.

Vietos projekto vykdymo sutartis sigalioja tą dieną, kai ją pasirašo NMA. Pareiškėjas prieš vietos projekto vykdymo sutarties pasirašymą privalo atsidaryti banke atskirą sąskaitą vietos projekto gyvendinimo l – omis.

Informaciją apie pasirašytas vietos projektų vykdymo sutartis VVG viešins savo veiklos teritorijoje, NMA iš informaciją skelbia savo interneto tinklalapyje.

4.1.8.6. Lėšų vietos projektams įgyvendinti išmokėjimo tvarka

Vietos projekto, teikiamo VVG pagal priemonę, kuri reglamentuoja strategiją ir KPP, tinkamoms finansuoti išlaidoms apmokėti taikomas išlaidų apmokėjimo būdas, nustatytas KPP krypties šGyvenimo kokybės kaimo vietovėse ir kaimo ekonomikos vairinimas priemonių gyvendinimo taisyklėse.

Vietos projekto, teikiamo VVG pagal priemonę, kuri reglamentuoja strategiją, tačiau nereglamentuoja KPP, tinkamoms finansuoti išlaidoms apmokėti taikomas išlaidų kompensavimo su avanso mokėjimu ir išlaidų kompensavimo būdai.

Išlaidų kompensavimo mokėjimo būdas gali būti taikomas juridini ir fizini asmenims vietos projektams. Išlaidų kompensavimo su avanso mokėjimu būdas gali būti taikomas juridini asmenims, kuri veikla reglamentuoja Lietuvos Respublikos asociacijų statymas, Lietuvos Respublikos viešųjų staigų statymas arba Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos fondų statymas, kitur juridini ir fizini asmenims gyvendinamiems viešųjų pobūdžio (nepelno) vietos projektams.

Pagal išlaidų kompensavimo su avansu mokėjimo būdą:

- pasirašius vietos projekto vykdymo sutartį vietos projekto vykdytojas VVG teikia avanso mokėjimo prašymą, VVG jį perduoda NMA KDTS, kuri išmoka avansą vietos projekto vykdytojui KPP administravimo taisyklėse nustatyta tvarka;
- avanso dydis vietos projekto vykdytojui negali būti didesnis nei 20 procent paramos lėšų – vietos projektui gyvendinti sumos. Jei vietos projekto vykdytojui numatyta finansuoti PVM suma, avanso dydis negali būti didesnis nei 20 proc. paramos ir PVM, kuris apmokamas iš – išiam tikslui skirt Ministerijos bendrųjų valstybės biudžeto asignavimų, sumos.

Pagal išlaidų kompensavimo mokėjimo būdą paramos gavėjas pradeda gyvendinti vietos projektą išnuosavęs lėšas ir paramos sutartyje arba nustatytu periodiškumu teikia VVG mokėjimo prašymus, kuriuose deklaruoja projekto gyvendinimo metu patirtas ir apmokėtas išlaidas, pridamas išlaidų pagrindimo ir išlaidų apmokėjimo rodymo dokumentus.

Maksimali prašoma kompensuoti lėšų – vietos projektui gyvendinti suma, nurodyta kiekviename mokėjimo prašyme, išskyrus paskutinį mokėjimo prašymą, negali būti mažesnė nei 10 000,0 Lt. Tiesioginis ribojimas netaikomas vietos projektams, teikiamiems pagal priemones, kurias reglamentuoja strategija, tačiau nereglamentuoja KPP.

Vietos projekto vykdytojas, vadovaudamasis administravimo taisyklių nuostatomis, vietos projekto vykdymo sutartyje nustatytu periodiškumu teikia VVG mokėjimo prašymus.

4.1.8.7. Vietos projektų įgyvendinimo ataskaitų rengimas ir teikimas

Vietos projekto vykdytojas teikia VVG lėšas vietos projekto gyvendinimo ataskaitas:

- vietos projekto gyvendinimo laikotarpiu, likus ne mažiau kaip 30 kalendorini dienai iki kalendorinio metų pabaigos, o informaciją apie vietos projekto gyvendinimo eigą; tuo atveju, jeigu vietos projekto gyvendinimo laikas yra ne ilgesnis nei vieneri metai, galutinę vietos projekto gyvendinimo ataskaitą

- kartu su galutiniu mokėjimo prašymu ó galutin vietos projekto gyvendinimo ataskait .

Gavusi informacij apie vietos projekto gyvendinimo eig arba galutin vietos projekto gyvendinimo ataskait , VVG jas i–nagrin ja ir nustato, ar vietos projekto vykdytojas laikosi vietos projekto vykdymo sutartyje nustatyt s lyg . Patikrinusi ir vertinusi informacij apie vietos projekto gyvendinimo eig arba galutin vietos projekto gyvendinimo ataskait , VVG gali:

- j patvirtinti;
- papra–yti vietos projekto vykdytojo per nustatyt termin pateikti papildom informacij ir (arba) nuspr sti atlikti vietos projekto patikr vietoje;
- atmesti, i–d stydamas atmetimo motyvus, ir nustatyti termin , per kur vietos projekto vykdytojas turi i–taisyti pateiktos informacijos apie vietos projekto gyvendinimo eig arba galutin s vietos projekto gyvendinimo ataskaitos ar vietos projekto gyvendinimo tr kumus ir pateikti nauj informacij apie vietos projekto gyvendinimo eig arba nauj galutin vietos projekto gyvendinimo ataskait .

Jeigu vietos projekto vykdytojas laiku nepateikia informacijos apie vietos projekto gyvendinimo eig arba galutin s vietos projekto gyvendinimo ataskaitos, VVG apie tai ra–tu primena vietos projekto vykdytojui ir nustato termin informacijai arba ataskaitai pateikti. Vietos projekto vykdytojas gali ra–tu pra–yti prat sti informacijos arba ataskaitos pateikimo termin , nuroydamas prieftastis.

Jeigu vietos projekto vykdytojas informacijos apie vietos projekto gyvendinimo eig arba galutin s vietos projekto gyvendinimo ataskaitos ir po priminimo nepateikia laiku, arba VVG j atmeta 3 kartus, VVG gali inicijuoti vietos projekto gyvendinimo sustabdym , vietos projekto vykdymo sutarties nutraukim ir (arba) suteikt l – vietos projektui gyvendinti ar j dalies gr flinim .

VVG, vadovaudamasi vietos projekt vykdytoj pateiktomis vietos projekt gyvendinimo ataskaitomis, rengia informacij apie strategijos gyvendinimo eig ir galutin strategijos gyvendinimo ataskait ir teikia jas NMA.

4.1.8.8. Vietos projektų patikros

VVG, dalyvaujant NMA Kontrol s departamento teritorinio skyriaus (toliau ó KDTS) atstovui, atliks kiekvieno vietos projekto patikr jo gyvendinimo vietoje mafliausiai vien kart per vietos projekto gyvendinimo laikotarp . Jei VVG, dalyvaujant NMA KDTS

atstovui, neatliko vietos projekto patikros jo gyvendinimo vietoje, vietos projekto vykdytojui negali būti imta galutinai – vietos projektui gyvendinti suma.

Vietos projekto patikra vietoje gali būti atliekama bet kuriame vietos projekto paraiškų vertinimo ar mokėjimo prašymo administravimo etape. Vietos projekto patikros vietoje metu tikrinami pareiškėjo ar projekto vykdytojo paraiškose, jos prieduose ar mokėjimo prašyme pateikti duomenys ir jie atitiktis tikrovei.

Jeigu pareiškėjas ar projekto vykdytojas nesudaro sąlyg turintiems teisę audituoti ir kontroliuoti asmenims apfiliuoti vietoje ir patikrinti, kaip gyvendinamas vietos projektas, kaip vykdoma veikla pagal – vietos projektui gyvendinti skyrimo ar vietos projekto pabaigos, tai laikoma – vietos projektui gyvendinti gavimo ir naudojimo sąlygų pažeidimu.

Vietos projekto patikra jo gyvendinimo vietoje neturi trukdyti gyvendinti vietos projektą. VVG, dalyvaujant NMA KDTS atstovui, gali tikrinti pareiškėjo arba projekto vykdytojo kin veiklą tik tiek, kiek ji yra susijusi su tikrinamo vietos projekto gyvendinimu.

Vietos projektą patikras jį gyvendinimo vietose gali atlikti vienas arba keli VVG paskirti asmenys, dalyvaujant NMA KDTS atstovui. Gali būti atliekamos planinės ir neplaninės vietos projektą patikros jį gyvendinimo vietose.

Prieatliekant vietos projekto patikrą jo gyvendinimo vietoje, VVG paskirti asmenys išanalizuoja visą strategijos vykdytojo turimą informaciją apie planuojamą patikrinti vietos projektą. Likus ne mažiau kaip 5 darbo dienoms iki vietos projekto patikros atlikimo VVG raštu (faksu arba registruotu laišku) informuoja NMA KDTS ir pareiškėją ar vietos projekto vykdytoją apie:

- numatomą vietos projekto patikros vietą datą ;
- vietos projekto patikrą atliksiančio(-i) VVG paskirto(-) asmens(-) vardą (-us), pavardą (-es) ir kontaktinius duomenis;
- numatomas vietos projekto patikros vietoje apimtis;
- pareiškėjo ar vietos projekto vykdytojo atstovus, kurie turėtų dalyvauti vietos projekto patikros atlikimo metu;
- vietos projekto gyvendinimo dokumentus, kuriuos vietos projekto vykdytojas privalo pateikti vietos projekto patikrą atliekantiems VVG paskirtiems asmenims.

VVG atstovai, dalyvaujant NMA KDTS atstovui, vietos projekto patikrą jo gyvendinimo vietoje gali atlikti prieš tai išanksto neinformavęs pareiškėjo ar vietos projekto vykdytoją.

Atlik s vietos projekto patikr jo gyvendinimo vietoje, VVG paskirti asmenys parengia vietos projekto patikros vietoje ataskait , kurios form parengia VVG ir j suderina su NMA. VVG supaffindina parei-k j ar vietos projekto vykdytoj su vietos projekto patikros vietoje ataskaita ir papra-o pasira-yti ataskait . Vietos projekto vykdytojas, pasira-ydamas projekto patikros vietoje ataskait , turi teis joje pateikti paai-kinimus ir i-reik-ti nesutikim su ataskaitoje pateikiama informacija.

Vietos projekto patikros jo gyvendinimo vietoje metu nusta ius neesmini neatitikim , kurie nepaffeidflia vietos projekto vykdymo sutarties ir gali b ti i-taisyti vietos projekto vykdytojo, VVG ir NMA suformuluoja reikalavimus vietos projekto vykdytojui ir nustato termin , per kur -ie reikalavimai turi b ti vykdyti. Apie reikalavimus ir j vykdymo terminus VVG ra-tu informuoja vietos projekto vykdytoj . Apie reikalavim vykdym vietos projekto vykdytojas VVG turi atsiskaityti ra-tu.

Nusta ius vietos projekto vykdymo sutarties paffeidim , VVG ir NMA turi teis :

- sustabdyti mok jim vietos projekto vykdytojui proced ras iki bus i-taisyti paffeidimai;
- sumaffinti l – vietos projektui gyvendinti dyd ;
- nutraukti vietos projekto vykdymo sutart ir pareikalauti vietos projekto vykdytojo gr flinti jau i-mok tas l -as arba j dal .

Je i VVG ir NMA KDTS atstovas, atlik vietos projekto patikr vietoje, taria, kad parei-k jo ar vietos projekto vykdytojo paffeidimai yra nusikalstamo pob dffio, jie informuoja NMA. Vietos projekt vykdytojams taikomos sankcijos bei j skund nagrin jimas aptarti Administravimo taisykli 230-234 punktuose.

4.1.8.9. Dokumentų tvarkymas ir saugojimas

Visi su vietos pl tros strategijos ir vietos projekt gyvendinimu susij dokumentai turi b ti saugomi maffliausiai 10 met nuo paramos strategijai ir vietos projektui gyvendinti sutarties pasira-yimo dienos. Strategijos ir vietos projekto vykdytojai turi uftikrinti su strategijos / vietos projekto gyvendinimu susijusi dokument saugum ir prieinamum .

VVG privalo uftikrinti su strategijos gyvendinimu susijusi dokument saugum ir prieinamum NMA, Ministerijos, Valstyb s kontrol s, Europos Komisijos ir Europos Audito r m galiotiems atstovams.

Strategijos vykdytojas privalo saugoti:

- strategij , paraiškos gyvendinti strategij ir jos pried kopijas, j keitimo dokument kopijas;
- paramos strategijai gyvendinti sutarties ir vis jos pakeitim originalus;
- strategijos gyvendinimo ataskait ir j pried kopijas ir kitus susijusius dokumentus;
- strategijos vykdytojo i-laid apmok jimo rodymo ir i-laid pagrindimo rodymo dokument originalus ir mok jimo pra-ym kopijas;
- susira-in jimo su NMA, Ministerija ir strategij gyvendinan i vietos projekt vykdytojais dokument originalus ir (arba) kopijas;
- pirkim vykdymo dokumentus (originalus arba kopijas);
- gyvendintas informavimo ir vie-inimo priemonės, susijusias su gyvendinama strategija, rodan ius dokumentus;
- vietos projekt parai-k ir vis kit su vietos projekt , gyvendinam pagal strategij , administravimu (vertinimu, atranka, priimt sprendim protokolais, kontrole ir kt.) susijusi dokument originalus.

Vietos projekto vykdytojas ir partneris (-iai) privalo uftikrinti su vietos projekto gyvendinimu susijusi dokument saugum ir prieinamum VVG, NMA, Ministerijos, Valstyb s kontrol s, Europos Komisijos ir Europos audito r m galiojantiems atstovams.

Vietos projekto vykdytojas privalo saugoti:

- vietos projekto, vietos projekto paraiškos ir jos pried kopijas, j keitimo dokument kopijas;
- vietos projekto vykdymo sutarties ir vis jos pakeitim originalus;
- vietos projekto gyvendinimo ataskait ir j pried kopijas ir kitus susijusius dokumentus;
- vietos projekto vykdytojo i-laid apmok jimo rodymo ir i-laid pagrindimo dokument originalus ir mok jimo pra-ym kopijas;
- susira-in jimo su strategijos vykdytoju dokument originalus ir (arba) kopijas;
- pirkim vykdymo dokumentus (originalus ir (arba) kopijas);
- gyvendintas informavimo ir vie-inimo priemonės, susijusias su gyvendinamu vietos projektu, rodan ius dokumentus;
- kitus su vietos projekto parai-ka ir vietos projekto gyvendinimu susijusius dokumentus.

4.2. STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO FINANSINIS PLANAS

Visa VVG šPaj rio kra-tasõ parengtos vietos pl tros strategijos gyvendinimui skirta paramos suma ó 10 020 000,0 Lt. I- ios sumos 8 360 000,0 Lt skiriama vietos projekt gyvendinimui. VVG administravimo i-laidoms numatyta skirti 1 660 000,0 Lt. Vie-inimo veikla bus finansuojama i- administracini l -. Bendras vietos pl tros strategijos gyvendinimo l - paskirstymas bei VVG numatytas strategines priemones gyvendinan i vietos projekt skai ius ir -iems projektams nustatytas maksimalus paramos dydis pateikiamas 4.6. lentel je.

4.6 lentelė. VVG Paj rio kra-tasõ strategijos gyvendinimo biudfeto paskirstymas, numatant vietos projekt skai i ir nustatant maksimal paramos dyd -iems projektams

Prioritetų ir priemonių pavadinimas	Numatyta finansuoti projektų	Didžiausia paramos suma, Lt	Iš viso (Lt)
I. PRIORITETAS. KAIMO ŽMONIŲ GYVENIMO SĄLYGŲ, GYVENAMOSIOS APLINKOS GERINIMAS			
1.1 PRIEMONĖ. KAIMO ATNAUJINIMAS IR PLĖTRA			
<i>1.1.1. Veiklos sritis. Viešosios aplinkos ir infrastruktūros sutvarkymas, sukūrimas</i>	4	590 000	2 360 000
<i>1.1.2. Veiklos sritis. Kaimo vietovei svarbių statinių statyba, rekonstravimas, remontas</i>	6	450 000	2 700 000
<i>1.1.3. Veiklos sritis. Istorinę, etninės kultūros, architektūrinę, religinę ar kitokią kultūrinę vertę turinčių nekilnojamyjū kultūros paveldo objektų bei vietovių pritaikymas ir tvarkyba</i>	3	300 000	900 000
<i>1.1.4. Veiklos sritis. Tradicinių amatų puoselėjimas</i>	1	300 000	300 000
Iš viso I prioritetas:	14		6 260 000 (75%)
II PRIORITETAS. KAIMO GYVENTOJŲ SOCIALINIŲ, KULTŪRINIŲ INICIATYVŲ SKATINIMAS, KAIMO EKONOMIKOS ĮVAIRINIMAS			
2.1. PRIEMONĖ. KAIMO GYVENTOJŲ AKTYVINIMAS, SOCIALINĖS, KULTŪRINĖS SAVIRAIŠKOS GALIMYBIŲ PLĖTOJIMAS			
<i>2.1.1. Veiklos sritis. Parama socialinėms, laisvalaikio, kultūrinėms kaimo gyventojų ir organizacijų iniciatyvoms</i>	6	150 000	900 000
<i>2.1.2. Veiklos sritis. Parama gyventojų ir kaimo organizacijų gebėjimų stiprinimo, informacijos gerinimo veiklai</i>	5	100 000	500 000
<i>2.1.3. Veiklos sritis. Jaunimo aktyvumo didinimo, užimtumo gerinimo priemonės</i>	2	100 000	200 000
<i>2.1.4. Veiklos sritis. Socialiai atskirtų kaimo gyventojų įtraukimo į bendruomenės veiklą priemonės</i>	1	150 000	150 000
2.2 PRIEMONĖ. KAIMO EKONOMIKOS ĮVAIRINIMAS			
<i>2.2.1. Veiklos sritis. Parama kaimo gyventojų verslumo didinimo priemonėms</i>	2	25 000	50 000
<i>2.2.2. Veiklos sritis. Parama verslo projektams</i>	2	150 000	300 000
Iš viso II prioritetas:	18		2 100 000 (25%)
IŠ VISO:	32		8 360 000

4.3. STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO PRIEŽIŪROS BEI VERTINIMO SISTEMA

4.3.1. Priežiūros ir vertinimo organizavimas

VVG šPaj rio kra-tasõ vietos pl tros strategijos gyvendinimo prieffi r ir vertinim atliks tam tikslui sudaryta *Priežiūros grupė*, kuri sudarys VVG paskirti atsakingi nariai kartu su VVG darbuotojais.

Prieffi ros grup s funkcijos ó vykdyti vietos pl tros strategijos gyvendinimo patikr , vertinti pasiekt paflang ir rezultatus. Prieffi ros grup rinks informacij , reikaling strategijos gyvendinimo vertinimui atlikti.

Siekiant uftikrinti kokybi-k vietos pl tros strategijos gyvendinimo prieffi r bei vertinim :

- Vietos pl tros strategijos gyvendinimo pradffioje VVG surinks pirminius duomenis, kuriais remiantis bus matuojamas strategijos poveikis. Pirminiai duomenys bus renkami klausimyn pagalba. Klausimyn rengimas ir apklausos vykdymas bus finansuojamas i- VVG strategijos gyvendinimo administracini l - .
- VVG strategijos vertinimas bus atliekamas pagal VVG parengtus vertinimo ir prieffi ros kriterijus.
- Produkto rodikliai bus vertinami 1 kart per pusmet .
- Rezultato rodikliai bus vertinami 1 kart per metus.
- Poveikio rodikliai bus vertinami gyvendinus vietos pl tros strategij .
- Galutinis vietos pl tros strategijos vertinimas bus atliekamas 2015 met II pusmetyje.
- Duomenys apie produkto ir rezultato pasiekimus bus imami i- vietos projekt gyvendinimo ataskait , vizit projekt gyvendinim vietas, protokol ir kit -altini .
- Metin strategijos gyvendinimo eigos ataskait , pasiremdama auk- iau min tais duomen -altiniais, parengs VVG sudaryta *Priežiūros grupė*. Apibendrinti rezultatai bus pristatomi VVG visuotiniam susirinkimui, vie-inami vietos spaudoje, VVG ir savivaldyb s interneto svetain se.

4.3. 2. VVG vietos plėtros strategijos įgyvendinimo priežiūros ir vertinimo rodikliai

Priežiūros vykdymo tikslas – atsakyti į du pagrindinius klausimus:

- ar strategija įgyvendinama taip, kaip buvo planuota?
- ar pasiekti tokie rezultatai, kokie buvo numatyti?

Todėl vietos plėtros strategijos įgyvendinimo priežiūrai atlikti svarbu nustatyti jos vertinimo rodiklius. VVG strategijos įgyvendinimo vertinimui rodiklius nustatoma pagal kiekvieną vietos plėtros strategijos priemonę atskirai.

VVG „PAJŪRIO KRAŠTAS“ NUSTATYTI VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO PRIEŽIŪROS IR VERTINIMO RODIKLIAI

I PRIORITETO „KAIMO ŽMONIŲ GYVENIMO SĄLYGŲ, GYVENAMOSIOS APLINKOS GERINIMAS“

1.1 PRIEMONĖS „KAIMO ATNAUJINIMAS IR PLĖTRA“ ĮGYVENDINIMO PRIEŽIŪROS IR VERTINIMO RODIKLIAI

Rodiklio tipas	Rodiklis	Numatomi pasiekimai (skaičius ir matavimo vnt.)
Produkto	Paremti kaimo atnaujinimo projektai, skaičius	14 vnt.
	Rekonstruoti, pastatyti visuomeniniai paskirties pastatai, skaičius	4 vnt.
	Projektai, skirti viešosios aplinkos ir infrastruktūros sutvarkymui ar sukūrimui, skaičius	4 vnt.
	Sutvarkyti istoriniai, etniniai kultūros, architektūriniai, religiniai ar kitoki kultūriniai vertingi nekilnojamieji kultūros paveldo objektai bei vietovės, skaičius	3 vnt.
	Tradiciniai amatų puoselėjimo projektai, skaičius	1 vnt.
Rezultato	Kaimo gyventojai, kurie naudojami projektų rezultatais, skaičius	14233 flm.
Poveikio	Padidėjusi vietos gyventojų pasitenkinimas kaimo aplinka, gyvenimo sąlygomis	40 proc. projektų rezultatais besinaudojančių kaimo gyventojų, teigiančių, kad jų pasitenkinimas kaimo aplinka, gyvenimo sąlygomis padidėjo

II PRIORITETO „KAIMO GYVENTOJŲ SOCIALINIŲ, KULTŪRINIŲ INICIATYVŲ SKATINIMAS, KAIMO EKONOMIKOS ĮVAIRINIMAS“ 2.1 PRIEMONĖS „KAIMO GYVENTOJŲ AKTYVINIMAS, SOCIALINĖS, KULTŪRINĖS SAVIRAIŠKOS GALIMYBIŲ PLĖTOJIMAS“ ĮGYVENDINIMO PRIEŽIŪROS IR VERTINIMO RODIKLIAI

Rodiklio tipas	Rodiklis	Numatomi pasiekimai (skaičius ir matavimo vnt.)
Produkto	Paremt kaimo gyventoj aktyvinimo projekt skaičius	14 vnt.
	Paremt socialini , kult rini , laisvalaikio iniciatyv skaičius	6 vnt.
	Projekt , nukreipt geb jim stiprinimo, informacijos gerinimo veikl skaičius	5 vnt.
	Jaunimo projekt skaičius	2 vnt.
	Projekt , skirt socialiai atskirt kaimo gyventoj integracijai skaičius	1 vnt.
Rezultato	Naujai susik rusi kaimo bendruomeni / kt. organizacij skaičius	2 vnt.
	Kaimo gyventoj , kurie naudojami projekt rezultatais, skaičius	14233 flm.
Poveikio	Pager jusi kaimo socialin kult rin aplinka kaime	40 proc. projekt rezultatais besinaudojan i kaimo gyventoj teigian i , kad kaimo socialin kult rin aplinka pager jo

II PRIORITETO „KAIMO GYVENTOJŲ SOCIALINIŲ, KULTŪRINIŲ INICIATYVŲ SKATINIMAS, KAIMO EKONOMIKOS ĮVAIRINIMAS“ 2.2 PRIEMONĖS „KAIMO EKONOMIKOS ĮVAIRINIMAS“ ĮGYVENDINIMO PRIEŽIŪROS IR VERTINIMO RODIKLIAI

Rodiklio tipas	Rodiklis	Numatomi pasiekimai (skaičius ir matavimo vnt.)
Produkto	Paremt projekt skaičius	4 vnt.
	Priemoni didinan i kaimo gyventoj verslum skaičius	2 vnt.
	Paremt verslo projekt skaičius	2 vnt.
Rezultato	S kmingai verslumo mokymus baigusi dalyvi skaičius	95 proc. dalyvavusi mokymuose
	Sukurt darbo viet skaičius	2 vnt.
Poveikio	Uffimtumo lygio did jimas projekto vykdymo teritorijoje	3 proc.

**BENDRIEJI VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO PRIEŽIŪROS IR
VERTINIMO RODIKLIAI**

	Rodikliai	Prieš vietos plėtros strategijos įgyvendinimą	Po vietos plėtros strategijos įgyvendinimo
1.	Vietos projektai, kuriems skirta parama (vnt.):	0	32
1.1	Vietos projektai pagal priemonę šKaimo atnaujinimas ir plėtra	0	14
1.2.	Vietos projektai pagal priemonę šKaimo gyventojų aktyvinimas, socialinis, kultūrinis saviraiškos galimybių plėtojimas	0	14
1.3.	Vietos projektai pagal priemonę šKaimo ekonomikos vairinimas	0	4
2.	Paramos gavėjų skaičius (vnt.):	0	32
2.1.	Paramos gavėjai pagal priemonę šKaimo atnaujinimas ir plėtra	0	14
2.2.	Paramos gavėjai pagal priemonę šKaimo gyventojų aktyvinimas, socialinis, kultūrinis saviraiškos galimybių plėtojimas	0	14
2.3.	Paramos gavėjai pagal priemonę šKaimo ekonomikos vairinimas	0	4
3.	Bendra investicijų suma priemonei „Kaimo atnaujinimas ir plėtra“ (Lt):	0	6 260 000
3.1.	Bendra investicijų suma vietos projektams, susijusiems su kaimo atnaujinimu	0	5 060 000
3.2.	Bendra investicijų suma vietos projektams, susijusiems su kaimo paveldu	0	1 200 000
4.	Kaimų (kaimo vietovių), kuriuose vykdomi kaimo atnaujinimo vietos projektai, skaičius (vnt.)	0	20
5.	Rekonstruotų visuomeninės paskirties pastatų skaičius (vnt.)	0	4
6.	Atnaujintų ir išsaugotų kaimo paveldo objektų skaičius (vnt.)	0	3
7.	Atnaujintų ir išsaugotų kaimo kraštovaizdžio komponentų ir visuomeninės paskirties erdvių skaičius (vnt.)	0	3
8.	8. Sukurtų darbo vietų skaičius (vnt.):	0	8
8.1	Sukurti darbo vietų vyrams skaičius	0	3
8.2	Sukurti darbo vietų moterims skaičius	0	5
8.3	Sukurti darbo vietų jauniems (iki 30 metų) asmenims skaičius	0	1
9.	Vietos projektų pobūdis (proc.): pelno ne pelno	0	3,6 96,4
10.	Kaimo gyventojų, kurie naudojami projektų rezultatais, skaičius (procentais nuo visų VVG teritorijos gyventojų)	0	40 proc.
11.	Įsteigtų tradicinių amatų centrų skaičius (vnt.)		1

4.3.3. VVG veiklos vertinimo procedūra

Svarbus ir VVG veiklos vertinimas. VVG veikla bus vertinama pagal kiekybinius (posėdžių lankomumas) ir kokybinius (socialinių partnerių grupės vertinimas) kriterijus. TM vertinimą atliks VVG darbuotojai, dirbanti strategijos gyvendinimui. Be to numatoma atlikti VVG teritorijos bendruomenės ir VVG situacijos analizę. Tam tikslui ketinama pasitelkti konsultantus.

VVG darbiniai darbuotojų veikla bus vertinama kartą per pusmetį, aptariant VVG veiklos pažangą ir darbuotojų tobulinimosi poreikius.

V. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS NAUJOVIŠKUMAS, DAUGIASEKTORIŠKUMAS

VVG špaj rio kra-tasō parengtos strategijos *naujoviškumas* pagrindliamas dideliu d mesiu iniciatyvoms ši- apa iosō, siekiu kaimo problem sprendim traukti pa ius gyventojus.

LEADER metodas, aktyvindamas vietos bendruomenes ir kitas kaimo organizacijas, kartu skatina partneryst ir bendradarbiavim , kas suteikia galimybes gyti naujos patirties ir netradici-kai paffvelgti šsen ō problem sprendim .

Te principai atsispindi ne tik pa ios strategijos pob dyje, jie tvirtinti ir strategijos gyvendinimo reikalavimuose. VVG, siekdama paskatinti praktin novatori-k id j taikym , vienu i- vietos projekt naudos ir kokyb s kriterij nurod tai, kad vietos projekte taikomi naujovi-ki metodai, t.y. vietovei nauji arba dar niekur nevykdyti veiksmai.

VVG didel d mes skyr tam, kad strategijos gyvendinimas ufftikrint nevienakrypt , *daugiasektorišką vietos plėtrą*. Tam prielaidas sudar pati VVG sud tis, kurioje proporcingai atstovaujami pagrindiniai vietos pl tr takojantys sektoriai: verslo, vietos valdffios ir kaimo bendruomeni bei kit socialini , ekonomini partneri . Rengiant strategij buvo derinami vis sektori poreikiai ir interesai, tod l strategijoje numatytas platus gyvendinam priemoni ratas – traukti vairi sektori (infrastrukt ros, kult ros, -vietimo, socialinio ir verslo) b kl pl tojantys veiksmai.

VI. STRATEGIJOS ATITIKTIS EB HORIZONTALIOSIOMS SRITIMS

VVG parengta vietos plėtros strategija atitinka Europos Sąjungos numatytus struktūrinius paramos panaudojimo horizontalias sritis: darnaus vystymo, lygi galimybi, regioninės plėtros bei informacinės visuomenės plėtros.

VVG strategijos indėlis gyvendinant ES horizontaliuosius prioritetus išsamiau pateiktas 6.1. lentelėje.

6.1 lentelė. Vietos plėtros strategijos atitiktis ES horizontaliosioms sritims

ES HORIZONTALIOSIOS SRITYS	STRATEGIJOS ATITIKIMO PAGRINDIMAS
Darnus vystymasis	<p>VVG šio krašto parengtoje vietos plėtros strategijoje didelis dėmesys skiriamas subalansuotai gamtiniai ištekliams, kraštovaizdžio išsaugojimui ir plėtrai. Strategija skatina diegti aplink tausojančias priemones.</p> <p>Strategija galins kultūrinį, socialinį ir ekonominį rajono augimą, ir tuo pačiu prisidės prie aplinkosaugos ir gamtos išteklių prieinamumo. VVG vietos plėtros strategija tenkina dabartinius plėtros poreikius, kartu atsivėldama ateities kart poreikius.</p>
Lygios galimybės	<p>VVG šio krašto vietos plėtros strategija parengta atsižvelgiant lygias galimybes, o jos rengime galėjo dalyvauti visi norintys ir vairias sritis atstovaujantys vietos gyventojai. Lygi galimybės principo gyvendinimui užtikrinoma ir VVG sudėtis, kurioje subalansuotas vyrų ir moterų, pagrindinių sektorių ir vairių amžiaus grupių atstovavimas.</p> <p>Vietos plėtros strategijoje numatytos priemonės ir veiksmai gyvendinimui parama bus teikiama taip pat nepažeidžiant vyrų ir moterų, jaunimo, pagyvenusiųjų ir kitų socialinių demografinių grupių atstovavimą lygi galimybės principo.</p>
Regioninė plėtra	<p>VVG šio krašto parengta vietos plėtros strategija integruota rajono, regiono bei nacionaliniuose miestų ir kaimo plėtros planuose.</p> <p>VVG vietos plėtros strategija turės teigiamą poveikį Klaipėdos rajonui, nes parama vietos iniciatyvoms sukurs prielaidas plėtoti alternatyvioms miestų kiuri veikloms, tokiu būdu užtikrinant papildomas pajamas rajono gyventojams. Taip pat strategijos gyvendinimas reikšmingai prisidės prie gyvenimo kokybės kaimo gerinimo ir subalansuotos plėtros. Strategijoje numatytos priemonės maffina miesto ir kaimo atotrūkį.</p>

Informacinė visuomenė

Informacinis visuomenės plėtra leidžia sukurti pažangi informacinė visuomenė, t.y. išsilavinusi ir nuolat besimokanti visuomenė, kurios nariai savo veikloje grindžia informaciją, finansavimu ir naujais technologijomis teikiamomis galimybėmis.

VVG šiuo metu kurti, rengdama vietos plėtros strategiją, tobulina savo galimybes. Veikla, skirta galimybių gavyrai, skatina naudoti naujas informacines technologijas. Jos buvo reikalingos ir siekiant patenkinti bendradarbiavimo poreikius.

Be to vietos plėtros strategijoje numatoma remti bendruomeni ir kitas kaimo organizacijų veiklai reikalingos rangos galimybes, kas sudaro sąlygas informacinių technologijų infrastruktūros tobulinimui. Remiamos vietovės ir mokomosios kaimo gyventojų veiklos, galinamos gyventojus išnaudoti informacinis visuomenės teikiamas galimybes.

VII. STRATEGIJOS SUDERINAMUMAS IR PAPILDOMUMAS KITIEMS STRATEGINIAMS DOKUMENTAMS

7.1. VVG „PAJŪRIO KRAŠTAS“ KAIMO VIETUVIŲ PLĖTROS STRATEGIJOS ATITIKIMAS NACIONALINIAMS IR SAVIVALDOS STRATEGINIAMS PLANAVIMO DOKUMENTAMS

Klaipėdos r. kaimo vietovių plėtros strategija yra glaudžiai susijusi su kaimo vietovių plėtros kryptimis, numatytomis nacionaliniuose, regioniniuose ir savivaldos strateginiuose planavimo dokumentuose.

VVG parengtą strategiją su Lietuvos kaimo plėtros 2007-2013 metų programa sieja visi pagrindiniai 3-4 krypties tikslai: gerinti gyvenimo kokybę ir didinti gyventojų užimtumą kaimo gyvenamosiose vietovėse bei skatinti kaimo plėtrą, remiantis vietos iniciatyva ir partneryste. Atitinka ir –iose kryptyse numatyti uždaviniai bei jų gyvendinimo priemonės.

VVG strategija taip pat didele dalimi atitinka bei papildo regioninį ir vietos plėtros planus, t. y. Klaipėdos regiono 2007-2013 metų plėtros planą ir Klaipėdos rajono plėtros strateginį planą 2004-2012 m.

Išsamesnė informacija pateikta 7.1 lentelėje.

7.1 lentelė. VVG parengtos strategijos atitikimas nacionaliniams, regioniniams ir vietos strateginiams planavimo dokumentams

NACIONALINIAI, REGIONO IR VIETOS STRATEGINIAI PLANAVIMO DOKUMENTAI	VVG „PAJŪRIO KRAŠTAS“ PARENGTA KLAIPĖDOS R. KAIMO PLĖTROS STRATEGIJA
LIETUVOS KAIMO PLĖTROS 2007-2013 METŲ PROGRAMA	
III KRYPTIES ŠGYVENIMO KOKYBĖ KAIME IR KAIMO EKONOMIKOS VAIRINIMASŲ 3.4. PRIEMONĖ ŠKAIMO ATNAUJINIMAS IR PLĖTRA.	I PRIORITETO ŠKAIMO ŪKINIŲ GYVENIMO SĄLYGŲ, GYVENAMOSIOS APLINKOS GERINIMASŲ 1.1. PRIEMONĖ ŠKAIMO ATNAUJINIMAS IR PLĖTRA.
IV KRYPTIS ŠLEADER METODO GYVENDINIMASŲ	I PRIORITETO ŠKAIMO ŪKINIŲ GYVENIMO SĄLYGŲ, GYVENAMOSIOS APLINKOS GERINIMASŲ 1.1. PRIEMONĖ ŠKAIMO ATNAUJINIMAS IR PLĖTRA II PRIORITETO ŠKAIMO GYVENTOJŲ SOCIALINIŲ, KULTŪRINIŲ INICIATYVŲ SKATINIMAS, KAIMO EKONOMIKOS VAIRINIMASŲ 2.1. PRIEMONĖ ŠKAIMO GYVENTOJŲ AKTYVINIMAS, SOCIALINIŲ, KULTŪRINIŲ SAVIRAIŠKŲ GALIMYBIŲ PLĖTOJIMASŲ IR 2.2. PRIEMONĖ ŠKAIMO EKONOMIKOS VAIRINIMASŲ.

KLAIPĖDOS REGIONO 2007-2013 M. PLĖTROS PLANAS	
<p>2 PRIORITETO ŠKONKURENCINGA EKONOMIKAŲ</p> <p>2.2. TIKSLAS ŠSKATINTI REGIONO MONI (YPATINGAI SVV) PL TR IR DIDINTI KONKURENCINGUM Ų</p> <p>2.4. TIKSLO ŠSIEKTI SPARTESN S KIN S VEIKLOS DIVERSIFIKAVIMO KAIMO VIETOV SE IR TVARIOS ūUVININKYST S SEKTORIAUS PL TROSŲ 2.4.1. UŲDAVINYS SKATINTI ALTERNATYVI VERSL PL TR KAIMO VIETOV SE IR GERINTI BENDRUOMENIN INFRASTRUKT R</p>	<p>II PRIORITETO ŠKAIMO GYVENTOJ SOCIALINI , KULT RINI INICIATYV SKATINIMAS, KAIMO EKONOMIKOS VAIRINIMAS</p> <p>2.2. PRIEMON ŠKAIMO EKONOMIKOS VAIRINIMASŲ.</p>
<p>2 PRIORITETO ŠKONKURENCINGA EKONOMIKAŲ</p> <p>2.4. TIKSLO ŠSIEKTI SPARTESN S KIN S VEIKLOS DIVERSIFIKAVIMO KAIMO VIETOV SE IR TVARIOS ūUVININKYST S SEKTORIAUS PL TROSŲ 2.4.1. UŲDAVINYS SKATINTI ALTERNATYVI VERSL PL TR KAIMO VIETOV SE IR GERINTI BENDRUOMENIN INFRASTRUKT R</p>	<p>I PRIORITETO ŠKAIMO ūMONI GYVENIMO S LYG , GYVENAMOSIOS APLINKOS GERINIMASŲ</p> <p>1.1. PRIEMON ŠKAIMO ATNAUJINIMAS IR PL TRAŲ</p> <p>II PRIORITETO ŠKAIMO GYVENTOJ SOCIALINI , KULT RINI INICIATYV SKATINIMAS, KAIMO EKONOMIKOS VAIRINIMASŲ 2.2. PRIEMON ŠKAIMO EKONOMIKOS VAIRINIMASŲ.</p>
<p>2 PRIORITETO ŠKONKURENCINGA EKONOMIKAŲ</p> <p>2.3. TIKSLAS ŠSKATINTI REKREACIJOS, TURIZMO IR KULT ROS SISTEMOS TVARI PL TR BEI PASLAUG KOKYB S GERINIM Ų</p>	<p>I PRIORITETO ŠKAIMO ūMONI GYVENIMO S LYG , GYVENAMOSIOS APLINKOS GERINIMASŲ</p> <p>1.1. PRIEMON ŠKAIMO ATNAUJINIMAS IR PL TRAŲ</p> <p>II PRIORITETO ŠKAIMO GYVENTOJ SOCIALINI , KULT RINI INICIATYV SKATINIMAS, KAIMO EKONOMIKOS VAIRINIMASŲ 2.1. PRIEMON ŠKAIMO GYVENTOJ AKTYVINIMAS, SOCIALIN S, KULT RIN S SAVIRAIŲKOS GALIMYBI PL TOJIMASŲ</p>
<p>3 PRIORITETO ŠGYVENIMO KOKYB S GERINIMASŲ</p> <p>3.2. TIKSLO ŠVYSTYTI REGIONO SUSISIEKIMO, INFĪNERINIO APR PINIMO, ATLIK TVARKYMO SISTEMOS PLANAVIM , MODERNIZAVIM IR PL TR Ų 3.2.2. UŲDAVINYS ŠTOBULINTI REGIONO INFĪNERINIO APR PINIMO SISTEMOS PLANAVIM BEI MODERNIZUOTI INFRASTRUKT R Ų IR 3.2.3. UŲDAVINYS ŠūTIKRINTI HARMONING GYVENAMOSIOS APLINKOS PL TR IR B STO KOKYB Ų</p>	<p>I PRIORITETO ŠKAIMO ūMONI GYVENIMO S LYG , GYVENAMOSIOS APLINKOS GERINIMASŲ</p> <p>1.1. PRIEMON ŠKAIMO ATNAUJINIMAS IR PL TRAŲ</p>
KLAIPĖDOS RAJONO PLĖTROS STRATEGINIS PLANAS 2004–2012 M.	
<p>1 PRIORITETO ŠKLAIP DOS RAJONO KONKURENCINGUMO DIDINIMASŲ 1.2. TIKSLAS. ATSKLEISTI IR IŲRYŲKINTI KLAIP DOS RAJONO KULT RIN IR GAMTIN SAVITUM .</p> <p>3. PRIORITETO ŠūMOGIŲK J IŲTEKLI KONKURENCINGUMO DIDINIMAS SUDARANT S LYGAS PL TOTIS J KOMPETENCIJOMSŲ</p> <p>3.1. TIKSLO ŠRAJONO PAJ GUM TELKIMAS SIEKIANT GR ūINTI ūMONES NUOLAT BESIKEI IAN I DARBO RINK IR ūTIKRINANT VISUOMEN S SAUGUM Ų 3.1.2. UŲDAVINYS ŠPL TOTI BENDRUOMENI VEIKL RAJONEŲ R 3.1.3. UŲDAVINYS ŠSKATINTI IR REMTI VAIRI SEKTORI GRUPI BENDRADARBIAVIM Ų.</p> <p>3.2. TIKSLO ŠPL TOTI SOCIALINI PASLAUG , PRITAIKYT RAJONO GYVENTOJ POREIKIAMS, SISTEM Ų 3.2.3. UŲDAVINYS. SKATINTI NE GALI J INTEGRACIJ VISUOMEN .</p>	<p>II PRIORITETO ŠKAIMO GYVENTOJ SOCIALINI , KULT RINI INICIATYV SKATINIMAS, KAIMO EKONOMIKOS VAIRINIMASŲ</p> <p>2.1. PRIEMON ŠKAIMO GYVENTOJ AKTYVINIMAS, SOCIALIN S, KULT RIN S SAVIRAIŲKOS GALIMYBI PL TOJIMASŲ</p>

<p>3. PRIORITETO ŠĖMOMIŲ JŪTEKLI KONKURENCINGUMO DIDINIMAS SUDARANT S LYGAS PL TOTIS J KOMPETENCIJOMSŲ 3.1. TIKSLO ŠRAJONO PAJŪM TELKIMAS SIEKIANT GRŪNTI ŪMONES NUOLAT BESIKEIŪIANI DARBO RINK IR ŪTIKVINANT VISUOMEN S SAUGUMŲ 3.1.1. ŪDAVINYS. UGDYTI RAJONO GYVENTOJ VERSLUM .</p> <p>3.2. TIKSLO ŠPL TOTI SOCIALINI PASLAUG , PRITAIKYT RAJONO GYVENTOJ POREIKIAMS, SISTEMŲ 3.2.2. ŪDAVINYS. SUFORMUOTI SOCIALINIAM SEKTORIUI TEIKTIN VERSLO PASLAUG R MIMO SISTEM , SKATINAN I J PL TOJIM .</p>	<p>II PRIORITETO ŠKAIMO GYVENTOJ SOCIALINI , KULT RINI INICIATYV SKATINIMAS, KAIMO EKONOMIKOS VAIRINIMASŲ</p> <p>2.2. PRIEMON ŠKAIMO EKONOMIKOS VAIRINIMASŲ.</p>
<p>3. PRIORITETO ŠĖMOMIŲ JŪTEKLI KONKURENCINGUMO DIDINIMAS SUDARANT S LYGAS PL TOTIS J KOMPETENCIJOMSŲ 3.2. TIKSLO ŠPL TOTI SOCIALINI PASLAUG , PRITAIKYT RAJONO GYVENTOJ POREIKIAMS, SISTEMŲ 3.2.1. ŪDAVINYS ŠREORGANIZUOTI IR RENOVUOTI SOCIALINI PASLAUG INFRASTRUKT RŲ</p> <p>4. PRIORITETO Š KLAIP DOS RAJONO INFRASTRUKT ROS PL TROS IR APLINKOSAUGINI SITUACIJ VALDYMASŲ</p> <p>4.2. TIKSLO ŠMODERNIZUOTI IR PL TOTI INŪNERIN RAJONO APR PINIMŲ 4.2.1. ŪDAVINYS ŠMODERNIZUOTI IR PL TOTI VANDENS TIEKIMO IR NUOT K BEI ATLIEK ŪALINIMO SISTEMASŲ IR 4.2.2. ŪDAVINYS ŠPL TOTI IR MODERNIZUOTI GATVI APŪVIETIMO INFRASTRUKT RŲ.</p>	<p>I PRIORITETO ŠKAIMO ŪMONI GYVENIMO S LYG , GYVENAMOSIOS APLINKOS GERINIMASŲ</p> <p>1.1. PRIEMON ŠKAIMO ATNAUJINIMAS IR PL TRA</p>

7.2. KAIMO VIETŲ PLĖTROS STRATEGIJOS SUDERINAMUMAS SU PROGRAMOMIS, FINANSUOJAMOMIS IŠ ES STRUKTŪRINIŲ FONDŲ IR PAPILDOMUMAS JOMS

Rengiant VVG vietos plėtros strategiją daug dėmesio skirta tam, kad jos gyvendinamos priemonės ir veiksmai derintsi ir nuosekliai papildytų vienas kitą ES lygmens iniciatyvas.

Ypač dėmesys skiriamas Europos regioninės plėtros fondo, Europos socialinio fondo, Sanglaudos fondo, Europos fluvininkystės fondo remiamoms veikloms srityse, kurias papildo VVG šalia krašto vietos plėtros strategija.

Europos regioninės plėtros fondas (ERPF)

- Urbanistinės aplinkos infrastruktūros gerinimas (skaitant pramonės ir kitų pavojingų vietovių regeneravimą);
- Bendruomeninės urbanistinės infrastruktūros gerinimas (viešosios svarbios verslo laisvalaikio, sporto, kultūrinės, urbanistinės, transporto infrastruktūros renovacija ir plėtra). Sudingieji plėtros projektai per 690 560,0 Lt.
- Viešosios infrastruktūros ir paslaugų, susijusių su verslo sąlygų gerinimu ir produktyvumo didinimu, plėtra, esančių viešųjų pastatų: (mokyklų, kultūros centrų ir t. t.) modernizavimas ir pritaikymas kaimo vietovėse, suteikiant patalpas verslo pradėjimui, steigiant vietines reikalingas inkubatorius, teikiant konsultacijas, reikalingas verslo pradėti ar išmoms sustiprinti darbo rinkai).
- Parama mokslo, mokymo, bendruomeninei, socialinei pastatų renovacijai kaimo vietovėse. (Parama skiriama vietovėms, kuriose gyvena nuo 1 t. kst. iki 3 t. kst. gyventojų. Finansuojami sudingieji plėtros projektai per 690 560,0 Lt. Sprendimus skirti paramai priima Regioninės plėtros tarybos).
- Universali daugiafunkcinis centras skatinimas kaimo vietovėse, turinčiose mažiau kaip 1 t. kst. gyventojų. Centrai teiks mokslo ir mokymo paslaugas.
- Institucijų, teikiančių socialines paslaugas, modernizavimas ir kūrimas vietovėse, turinčiose daugiau kaip 3 t. kst. gyventojų.

– Nacionalinis sveikatos priežiūros, mokslo sistemos institucijų, priklausančių valstybei ar savivaldybėms, institucijų, teikiančių socialines paslaugas, valstybės ar savivaldybės kultūros centrų renovacija ir apšildymas, siekiant padidinti energijos panaudojimo efektyvumą.

Europos socialinis fondas (ESF)

- Kaimo vietovių darbo jėgos persiorientavimas į žemės ūkio kitas veiklas.
- Nedarbui asmenims ir darbuotojams, kuriems gresia nedarbas, profesinis mokymas bei neformalusis mokymas.
- Diskriminacijos mažinimas ir socialinių problemų prevencija.
- Paslaugos, skirtos paskatinti socialinį riziką ir socialinai atskirtą patiriančius asmenis įtraukti į darbo rinką.
- Mokymosi vis gyvenimui prieinamumo didinimas
- Institucijų bendradarbiavimas ir partnerystė
- Parama teritoriniam planavimui (visi bendrieji planai ir detalieji planai užsakyti savivaldybės administracijai) bei regiono ir savivaldybės plėtros planų ir programų rengimas.

Sauglaidos fondas (SaF)

- Parama mokymui, bendruomenės ir socialiniams veiksams skirta pastatų renovacijai kaimo vietovėse.
- Viešosios turizmo infrastruktūros plėtra panaudojant gamtinius ir kultūros paveldo išteklius ir aktyvaus turizmo (poilsio) infrastruktūros kūrimas ir modernizavimas.
- Nuotekų tinklo rengimas ir tvarkymas;
- Geriamojo vandens tiekimo tinklo rengimas ir tvarkymas.
- Eiferių, upių ir kitų vandens telkinių būklės gerinimas.
- Nenaudojamų ūkiškų ir kitų vandens telkiniuose esančių statinių / reikinių pašalinimas, rekreacinių savybių gerinimas.

Europos žuvininkystės fondas (EŽF)

4 prioritetas. Žuvininkystės regionų tausojanti plėtra. Veiklos sritys, numatytos vietos plėtros strategijose ir susijusios su kaimų atnaujinimu¹³.

- Pakrantės kaimelių bei gyvenviečių, kurios uflsiima fluvinkystės veikla, atnaujinimas ir plėtra.
- fluvinkystės regiono aplinkos išsaugojimas, siekiant išlaikyti jį patrauklumą, pajūrio kaimelių ir miestelių, plėtojant išvėlybą, atkūrimas ir plėtra, gamtos ir architektūros paveldo apsauga ir stiprinimas.

¹³ Kai toje pačioje teritorijoje steigiamos VVG ir fluvinkystės regiono vietos veiklos grupės (flVG), ir VVG, ir flVG vietos plėtros strategijų lygmeniu nustatys takoskyrų tarp savo remiamų veiklos sričių.

VIII. PLANUOJAMI KAIMO VIETŲ PLĖTROS STRATEGIJOS VIEŠINIMO VEIKSMAI

Bendrieji informavimo ir viešėjimo tikslai

- skleisti informaciją apie ES struktūrinių paramų rajonui;
- padėti sukurti sąlygas efektyviai panaudoti ES struktūrinių paramų lėšas;
- užtikrinti ES struktūrinių paramų lėšų panaudojimo skaidrumą.

Vadovaujantis Informavimo apie Lietuvos kaimo plėtros 2007-2013 metų programai ir suteiktos paramos viešėjimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2007 m. balandžio 26 d. sakymu Nr. 3D-191 (fin., 2007, Nr. 48-1868), VVG strategijos gyvendinimo metu, bet ne vėliau kaip iki pirmojo mokėjimo prašymo pateikimo datos rengiami šie veiksmai.

Taip pat VVG planuoja naudoti ir papildomas informavimo bei viešėjimo priemones. Numatoma suorganizuoti viešėjimo renginius, patvirtintomis Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2007 m. balandžio 26 d. sakymu Nr. 3D-191 (fin., 2007, Nr. 48-1868), VVG strategijos gyvendinimo metu, bet ne vėliau kaip iki pirmojo mokėjimo prašymo pateikimo datos rengiami šie veiksmai.

Siekiant gyvendinti VVG šilumos krašto vietos plėtros strategijoje nustatytus tikslus, galimiems pareiškėjams, projektų vykdytojams, visuomenei bus teikiama kompleksinė informacija apie parengtą strategiją, jos gyvendinimo bei administravimo mechanizmą, gyvendinimo eigą ir rezultatus. Pareiškėjams bus užtikrinta galimybė raštu ir fone pateikti VVG klausimus dėl dalyvavimo gyvendinant strategiją tvarkos ir sąlygų; dėl lėšų strategijai atitinkantiems vietos projektams gyvendinti skyrimo sąlygų; dėl vietos projekto paraiškų, mokėjimo prašymo pildymo; ir pan. VVG konsultuos pareiškėjais klausimais fone, telefonu, raštu ir el. paštu nuo kvietimo teikti vietos projektų paraiškų paskelbimo dienos iki galutinės vietos projektų paraiškų pagal kiekvieną kvietimą teikti vietos projektų paraiškų pateikimo dienos. VVG konsultuos vietos projektų vykdytojus vietos projektų gyvendinimo klausimais visų vietos projektų gyvendinimo laikotarpį.

PRIEDAI

**1 PRIEDAS. VVG „PAJŪRIO KRAŠTAS“ ATSTOVAUJAMOS
TERITORIJOS ŽEMĒLAPIS**

2 PRIEDAS. VVG „PAJŪRIO KRAŠTAS“ VALDYBA

MON S KODAS 301533050. ADRESAS: KLAIPĖDOS G. NR. 2, LT-96130 GARGĖDAI.

TEL.: 8 612 46686, EL. PAŪTAS: PAJURIO.KRASTAS@GMAIL.COM

VARDAS, PAVARDĖ	KONTAKTAI, ATSTOVAUJAMA ORGANIZACIJA
1.Raimonda Damulien	Tel.8 612 46686, el. pa-tas: raimonda.damuliene@vipt.lt Priekul s bendruomen s uffimtumo centro direktor (kodas 163730298, m. adresas:Klaip dos g. 14, Priekul , Klaip dos r.)
2.Marijus Dambrauskas	Tel. 8 652 34587, el. pa-tas: marijus.dambrauskas@hotmail.com Tern ir Ketvergi bendruomen s pirmininkas (kodas 301495742, m. adresas: Ketvergiai, Klaip dos r.)
3.Val Krauleidien	Tel. 8 61598155, el. pa-tas: musteike@gmail.com Veivirfl n bendruomen s nar (kodas 300560393, m. adresas: Mokyklos g. 2, Veivirfl nai, Klaip dos r.)
4.Ingrida Narbutien	Tel. 8 69809365, el. pa-tas: inarbutiene@gmail.com Jak bendruomen s centro pirminink (kodas 1436438, m. adresas: Pergal s g.2, Jakai, Klaip dos r.)
5.Ineta Pauk-tien	Tel. 8 616 99630, el. pa-tas: ipaukstiene@gmail.com Daupar bendruomen s pirminink (mon s kodas 300096808, m. adresas: Ka-ton g. 4, Gobergi-k s k., Klaip dos r.)
6.Mantas Petra-ka	Tel. 8 696 70523, el. pa-tas: mantaspe@one.lt Jaunimo klubo šEkipað narys (kodas 163699333, m. adresas: Mokyklos g. 2, Veivirfl nai, Klaip dos r.)
7.Eugenija Selskien	Tel. 8 678 70750, el. pa-tas: eugesell@hotmail.com Endriejavo bendruomen s pirminink (kodas 6374958, adresas: Mokyklos g. 3, Endriejavas)
8.Laima Tu ien	Tel. 8 612 46265, el. pa-tas: laima.tuciene@klaipedos-r.lt Klaip dos rajono Agluon n seni nijos bendruomen s nar (kodas 300105207, m. adresas: Klaip dos r. sav. Agluon n k.)
9.Vilma Dauk-ien	Tel. 8 616 72213, el. pa-tas: vilma.dauksiene@gmail.com Klaip dos rajono savivaldyb s administracijos direktoriaus pavaduotoja (kodas 188773688, m. adresas: Klaip dos g. 2, Gargfdai)
10. Tomas Pranys	Tel.8 65284932, el. pa-tas: t.pranys@klaipedos-r.lt Klaip dos rajono savivaldyb s administracijos vyriausiasis specialistas sporto pl trai (mon s kodas 188773688, m. adresas: Klaip dos g. 2, Gargfdai)
11. Valdas Pu korius	Tel. 8 620 13590, el. pa-tas: valdas@klaipedos-r.lt Klaip dos r. savivaldyb s administracijos Strateginio planavimo ir investicij skyriaus ved jas (mon s kodas 188773688, m. adresas: Klaip dos g. 2, Gargfdai)
12. M islovas Ra-tikis	Tel. 8 698 81025, el. pa-tas: mrastikis@gmail.com Klaip dos rajono savivaldyb s tarybos narys (mon s kodas 188773688, m. adresas: Klaip dos g. 2, Gargfdai)
13. Daiva Buivydien	Tel. 8 682 33872, el. pa-tas: tourgargzdai@delfi.lt verslininkas, vykðantis individuali veikl (kodas 741200 (18) adresas: Meds dffi k., Klaip dos r.)
14. Laima Karbauskien	Tel. 8 699 03781, el. pa-tas: laima.karbauskiene@gmail.com L.Karbauskien s statybos mon s savinink (mon s kodas 163231288, m. adresas: Lapi k., Klaip dos r.)
15. Bronius Markauskas	Tel. 8 685 00161, el. pa-tas: pirmininkas@zur.lt kininkas (kininko paffym jimas ó P Nr.0079548, adresas: Triu-eli k., Klaip dos r.)
16. Rimantas Martinkus	Tel. 8 655 06855, el. pa-tas: rimas.royalas@gmail.com UAB šGirkali statybað direktorius (mon s kodas 163217139, m. adresas: Girkaliai, Klaip dos r.)